Quod militare. hic queritur an bellare vel mi- Cõ. i.
litare sit peccatum et dicendũ q nõ ut. ĩ. e. militare. et hoc verũ
est si a principe indicatur bellum. vt. ĩ. e. q. ij. iustum. similiter
pro defensione sua vel patrie vel legum paternarum. vt. e. q. viij. si
nulla clerici aũt in
sacris ordinibus
cõstituti non pos-
sũt mouere arma
vt. ĩ. e. q. viij. clici
similiter vid: qd
nec i minorib9 or-
dinib9 cõstituti ec
exorati possũt mo
uere arma. vt. ĩ. e.
q. viij. clerici. q:
sub regula eccle-
siastica viuere de-
bet. vt. xxxij. di.
si qui. et. xx. q. iiij.
eos. qd cõcedo si
volunt gaudere p
uilegio ecclesia-
stico ar. ad hoc ex
de clericis cõiu. io.
a ¶ ppulsandam.
qui repellere pos-
sũt iniuriã et qliẽ
possit repelli et an
tantum psone in
iuria vel etiã pso
ne et reruz possit
repelli videndum
est et quid videt
q nõ solũ laici sed
et clici possunt re
pellere iniurias et
reruz et psone vt
ex de resti. spol. o
lim. et ex de sen.
exco. si vero. et. c
et tenore. et. s.
di. i. ius naturale
et. ff. de iusticia et
iur. vt vim. econ-
tra vidẽ q clerici
non possunt. vt ex
de homicid. suscē-
pimus. xlvi. di. se
dicõnarios. Ad hoc
dicunt quidam q
nulli licet vim re-
pellere repcutien
do sed tãtũ impe-
diendo. Alij dicũt
qd licet laicis re-
pcutẽ. clericis nõ
ego credo qd cle
ricis et laicis licz
repcutẽ. distigui
tur tñ q: aut vis
infertur psone aut
rebus si psone tũc
est vis repellenda
quãuis sit illata. li-
cet quidã dixerũt
q nullus vim re-
pellere debz nisi il
latã imo insidiant-
tem licitũ est oc
cidere et eum qui
vult occidẽ. ut. ff
ad. l. acquil. l. iiij
et. v. si tñ aliquis
vim factam repel
lat potius pũmi
debet q defenden
di non vlciscendi
causa fecerit ib ut
ff. ad. l. aqt. si ex
plagis. §. taberna
rius et hoc si primus percussor volebat percutere denuo alioquin si no
lebat denuo percutere et alter repercusserit potius est vindicta quam
repulsio iniurie. et sic intelligo q dicitur iniuriam incontinenti posse re
pelli. requiritur ergo quod defendendo repercutiat non vlciscẽdo. ut. ĩ.
e. quod culpatur
ff. ad. l. acqt. scil
entiã. et ut cũ mo-
deramine se defen
dat vt ex de resti.
spol. olim causaz.
in fi. si qs tñ mode
ramen excedit et
non ex proposito
non tenetur ut. ff.
ad. l. aqt. si ex
plagis. §. taberna
rius. licet illa de-
cretalis olim cãm
videatur cõtradi
cere. Itẽ in otmẽ
ti debet vim vi re
pellẽ. ut. ff. de vi
et vi ar. l. iij. §. cũ
igit. si autem vis
infertur rebus et
illatam et inferẽ-
dam licitum ẽ re-
pellere sed potius
illatam q inferẽ-
dam.

Incipit causa vicesimatercia

Quidam episcopi cum plebe sibi cõmissa in heresim lapsi sunt circumadiacẽtes catholicos minis et cruciatibus ad heresim cõpellẽ ceperũt. Quo cõperto aplicus catholicis epis circumadiacẽtiũ regionũ qui ab imperatore ciuilem iurisdictõnem acceperant imperauit vt catholicos ab hereticis defenderent epis. et quibus modis possent eos ad fidei veritate redire cõpellerent. Epi hec mandata aplici accipiẽtes cõuocatis militibus aperte et per insidias cõtra hẽticos pugnare ceperũt. Tandẽ nõnullis eorum neci traditis alijs rebus suis vł ecclasticis expoliatis. alijs carcẽ et ergastulo reclusis. ad vnitatẽ catholice fidei redierũt. ¶ Hic primo qritur an militare pctm sit. ¶ Secũdo quod bellũ sit iustum et quomodo a filijs israhel iusta bella gerebãtur. ¶ Tercio an iniuria sociorũ armis sit propulsanda. ¶ Quarto an vindicta sit inferẽda. ¶ Quinto an sit pctm iudici vel ministro reos occidẽ. ¶ Sexto an mali sint cogendi ad bonum. ¶ Septimo an hẽtici suis et ecclesie rebus sint expoliandi. et qui possidet ab hereticis ablata an dicatur possidere aliena. ¶ Octauo an epis vel quibuslibet clericis liceat sua auctoritate vł aplica vł impatoris pcepto arma mouere. Q. I.

Quod militare alienum videatur ab euangelica disciplina hinc videtur posse pbari. quia omnis milicia vel ob iniuriam propulsandam vel propter vindictam inferendam est istituta. Iniuria aũt vel a propria persona vel a socio repellitr. Qd utrũq euangelica lege phibetur. Cum enim dicitur. Si quis te percusserit in unam maxillã pbe ei et alterã et iterz. Qui angariauerit te mille passus vade cũ illo duo milia. Item cum apłus dicat ad romanos. non vos defendẽtes carissimi. sed date locum ire. quid aliud prohibemur q proprie psone iniuriam repellere. Itẽ cũ petro gladio mgrm defendenti xpus dixẽt. Conuẽte gladiũ tuũ in vaginam an putas quia non possum rogare patrẽ meũ et exhibebit michi plusq. xij. milia legiones angelorũ. Deniq sicut de beato andrea legitur cũ fieret concursus populorz ut de manibus iniqui iudicis eum eriperent. et ab iniuria mortis illum defensarent. ipse econtra verbo et exẽplo patiẽtiam docens. rogabat eos ne martiriuz suũ impedirent. Quid aliud monemur q sicut pprias ita et sociorũ iniurias patient tolerare nec ad arma concurrere sed eorum exemplo ad similia ferenda animum pparare. Itẽ cũ in pverbijs dicat. michi vindicta ego retribuaz dicit dominus. Itẽ cum in euangelio dicat. Nolite iudicare et nõ iudicabimini. Item cũ paterfamilias dicat suis volentibus colligere zizanias. sinite utraq crescere usq ad messez et tunc dicam messoribus colligite zizania et alligate fasciculos ad comburẽdũ. Itẽ cũ rex ille qui nuptias fecerat filio suo missis exercitibus suis angelorz videlicet perditurus homicidas pphetarz et aplorum qui vocati ad nuptias venire cõtẽpserũt credendo. Item cum paulus in epła ad romanos dicat. nolite iudicare inuicẽ. Item tu quis es qui alienuz seruũ iudicas. dño suo stat aut cadit. Siue ergo morimr siue viuimus dñi sum9. In hoc eñ xpus mortuus est et resurrexit ut et viuorz et mortuorum dominetur. In hijs omnibus quid aliud pcipitur quam ut vindicta delinquentiũ diuino reseruetur examini. Cum ergo ut supradictuz est milicia videatur instituta vł ob iuriã ppulsandã vł ad vidcãm inferẽdã utrũq an lege euãgelica phibeatur apparet q militaẽ pctm est

b ¶ Prebe. illud intelligatur de cordis pparatione ut ĩ. e. paratus. vel cum agitur d fide
c ¶ Duo milia. vbi scilicet est questio fidei.
d ¶ Defendẽtes. exordio. vel dic ex interuallo vel non seruato moderamie
e ¶ Non possum. et tñ noluit rogare ut preteret exemplum humilitatis. alibi tamen dicit. si fieri potest transeat a me calix iste. xvi. di. habeo.
f ¶ Iudicaẽ. iniuste vel loquitur d hijs qui non hñt iurisdictionem.
g ¶ Zizania. xi. q. iij. nolite. io.

Nisi bella · ab aplis · ergo non tantum ex p̄cepto vel constitutione ecclesie legimus libros iudeoꝝ · sed etiā ex p̄cepto apli · sed quero vbi h̄ p̄cepit aplus · dic q̄ loquitur p̄sumendo · qđ enī vniuersalis ecclesia tenet credendū est h̄ ab aplis esse institutū · xi · di · ecclesiasticaꝝ ·

b Vindicantes · ideo enī iudicioꝝ vigor in medio positus est ne quis sibi vltionem sumē p̄sumat ut · C · de iudeis · nullus ·

Paratus · in aperto · ar · q̄ non semp p exteriora ↄ̄phendunt interiora · vt · v · q · v · non om̄is · et · c · non osculat̄ ·

b Prodesse · sic ergo ꝓdesse dicimur illi quē vberamus · vt · xlv · di · et qui emendat ·

c Si v̄ba · ar · q̄ nō debemus inherere v̄bis sed potius menti vt dixi · xxij · q · v · hūane · xxvi · q · v · nec mirū · verba enim in rescriptis posita vel in lege conformare debemus equitati · etiā lz v̄ba hoc non patiātur · extra · de resp · cām · vt · ex̄ de ↄ̄suetudine · cū dilcūs et · ff · de in ius · vocando quāuis · ff · qui · pe · tu · l · vlti · · ar · cōtra · xix · di · in memoriā · et · ff · q̄ et a quib9 manū · ꝑspexit · vbi d̄r sufficit ita sc̄ptuz esse · et si illud durum est ·

f Quia nesciūt · p illis q̄ ex ignorantia h̄ fecerunt rogauit · ut · i · q · i · · §· cum ergo ·

g Scđm legem · iudex s̄m legez iudicabit et non secundū motū animi sui · ut · ex̄ đ cōsti · c · i · et · xi · q · iij · sūmope · alioquin punitur vt falsarius · ut · ff · ad · l · cō · de fal · l · i · §· i ·

h Vel ↄ̄tra legē · lex enim dicit q̄ liber homo non debet v̄beribus cedi vt · C · đ repud · cō sensu · vltra mediū nisi in casu · ut · no · v̄ · q · v · illi q̄ · ⁊ no · · xv · q · vi · in sūma

i Destruendū · dixit enī non esse p̄ncipem quia nō erat apud eum duraturus p̄ncipat9 ut · ex̄ de v̄ · signi · nā et ego · et · j · de pe · di · i · diuorciū ·

Hinc etiā gregorius · **bella carnalia belloꝝ sp̄ualiū figurā gerunt**

Nisi bella ista carnalia figuraz belloꝝ sp̄ualiū gererent nunquā ut opior iudaicaꝝ historiarum libri discipulis xp̄i qui venit pacem docere legendi ab apostolis i ecc̄ijs fuissent traditi · quomō enim belloꝝ eis ꝓficēt ista desc̄ptio quibꝫ dicit̄ ab ihesu · pacē meā do vobis · pacem relinquo vobis · et quibus p apostolū dicitur et iubetur · non vosmetipsos vindicātes sed magis iniuriam pcipite et magis fraudem patimini vn̄ deniq3 sciens aplus dicat ad romanos · nobis iā ultra bella non esse carnaliter pagenda sed anime ↄ̄tamina ↄ̄tra sp̄uales aduersarios desudanda velut magister milicie preceptū militibus xp̄i dicens · in uite vos armaturam dei ut possitis stare aduersus insidias diaboli · ¶ Hijs ita respōdetur · Precepta patiētie n̄ tam ostentacōne corpis q̄ p̄paracōe cordis sūt retinēda · ¶ Vn̄ augustinus in sermone de puero cēturionis · **Precepta patientie ↄ̄tute ai nō ostentacōe corpis suanda sūt**

Paratus debet esse hō iustus ⁊ pius patienter eoꝝ maliciam sustinere quos fieri bonos querit ut numerus potius crescat bonorum n̄ ut pari malicia se quis numero addat malorum · Deniq3 ista p̄cepta mag̃ sunt ad p̄paracōz cordis q̄ ad opus qđ in apto fit ut teneat̄ in secreto animi patiētia cū beniuolētia In manifesto aūt id fiat qđ eis videtur ꝓdesse quibus bene velle debemus · Hinc liquido ostenditur quod ipse dn̄s ihesus exemplum singulaē patiētie cum pcuteretur i facie respondit · Si male locutus sum exprobra de malo · si aūt bene cur me cedis nequaq̄ igit̄ p̄ceptū suū si v̄ba intueamur impleuit · Neq3 enim pcutiēti p̄buit alterā ptem s3 potius ꝓhibuit ne facēt et iniuriā ageret et tn̄ patus aduenerat nō solum in faciē pcuti verum etiam p hijs q3 a quibus patiebatur crucifixus occidi p quibus ait in cruce pendens · pater ignosce illis q2 nesciunt quid faciūt · Neq3 paulus aplus preceptum dn̄i et magistri sui vid3 implesse vbi etiā pcussus in faciē dixit pn̄cipi sacerdotum · pcutiat te deus paries dealbate · Sedes me iudicaē secūdū legē et ↄ̄tra legē iubes me pcuti et cū a circūstantibꝫ dicēt̄ iniuriaz facis principi sacerdotū · irridēs eos admonere voluit quid dixerit ut qui saperent intelligerent iam đstruendum esse in aduentu cristi parietem dealbatum · hoc est ipocrisim sacđocij iudeoꝝ · Ait quippe · Nesciui fratres q2 princeps est · Scriptū est enim principi populi tui non maledices · Cum pculdubio qui in eodem populo creuerat atq3 in lēge fuerat eruditus illum principem sacerdotum nescire nō posset · nec eos quib9 ita notus erat ullo modo falleret quod nesciret · Sunt ergo ista p̄cepta patientie semp in cordis p̄paracōe retinēda · ipsa q3 beniuolētia ne reddat̄ malum p malo semp in volūtate cōplenda · Agenda sunt aūt multa etiam cū inuitis quadaz benigna asperitate plectendis · quia eoꝝ potius utilitati cōsulendum est q̄ volūtati · nam in corripiendo filiū quātūlib3 aspere nūq̄ ꝑfecto paternus amor amittitur · fiat tn̄ q̄ nolit et doleat q̄ etiam inuitus dolore vid̄tur esse sanandus · ac p hoc si terrena res ista publica cristiana p̄cepta custodiat · et ipsa bella sine beniuolentia non gerentur sed ut potius ad pietatis iusticieq3 societatem vi̇ctis facilius consulat̄ · nam cui licentia iniquitatis eripitur utilius vincitur · qm̄ nichil est infelicius felicitate peccantium qua penalis nutritur impunitas et mala voluntas velut interior hostis roboratur · et paulo post · ¶ Nam si xp̄iana disciplina om̄ia bella culparet hoc potius cōsiliū salutis petentibꝫ i euāgelio dicētur ut abicerent arma seseq3 militie omnino subtraherēt · Dictū est aūt eis neminē cōcusseritis · Estote contēti stipendijs vr̄is · quibꝫ ꝓpriū stipēdiū sufficere debere precepit militare utiq3 nō ꝓhibuit ¶ Itē eiusđ ad bonifacium · **In bellicis armis militas placē deo possunt · Ru ·**

Noli existiare neminem deo placere posse qui armis bellicis ministrat · In hijs erat sanctus dauid

a Nescire · ar · q̄ non potest quis se excusare pretextu ignoranție de re que facta est inter vicinos suos · vt extra de p̄sump · quosdam · e · quā de · liiij · di · nulli · et · xij · q · ij · qui et humanis · similis presumptio ē · C · de integr̄ · resti · mi · de tutela ·

l Quā volūtati · j · e · q · iiij · displicet · s · xlv · di · et q̄ emendat ·

m Qui etiā · vel quinetiam ·

n Publica · i · aliquis gerens rem publicam · Jo ·

o Nam in euangelio · iohannis ·

p Concusseritis ↄ̄cutere ē aliquid petere vltra debitum racōe officij alicuius · vt · j · e · quid culpatur · d̄i aūt ↄ̄cutere qui p oppressionem et minas extorquet pecuniā · vt · ff · de cō cuss · l · i · et · ij · Jo ·

Noli existiare Sanctus dauid · si aliquis existens sanctus potest vti armis in bello quare ergo ꝓhibetur penitentibꝫ vti armis vt · xxxiij · q · ij · āmonere · r̄ndeo ideo quia penitentes viuūt sub regula ecclesiastica ut · xi · q · i · aliud vel ideo quia arma possūt dare occasionem peccandi ·

¶ hoſti·hoſti ergo eſt fides ſeruanda vt ꝭ·et·xxiij·q·iiij·innocens·ar·otra·xxij·q·ij·vtilem·qd verum eſt ſi ipe nobis ſeruat fidem·alias non tenemur ei ſeruare·vt·xcv·di·eſto ſubiectus·ex̄ deiuriur·peruenit·xxviij·q·i·ſi infidelis·ff·locati·quero·§·inter·C·de tranſac·l·cū ꝓpoſ filr pn̄ceps eccl̄iaſticus poteſt indicere bellum vt·ꝫ·e·q·viij·igitur·et·c·omni·et·c·ſequenti·

¶ Sinente·vt·viij·q·i·audacter·

¶ Sacrilego·xi·q·iij·Julius imperator·

nas·infi·ar·otra·xi·q·iij·iter vba·in fi·et·xxiij·q·v·q̄ deo·

¶ Jam debetur·ar·miſcdiam eſſe debitam·et ita eſt·ar·q̄ diſpenſatio poteſt peti tanq̄ debita·vt·l·di·do mino ſancto·in fi·vt·lxxxvi·di·non ſatis·in fi·Jtē habes hic q̄ aliquis tenetur pcē hoſti ſuo·vt·ij·q·v·q̄n do·in fi·dū tamen non timeatur periculū incurrē·ex hoc·et·ꝫ·e·q·iiij·ē iniuſta·Jobānes·

cui dominus tam magnum teſtimonium phibuit·in hijs et plurimi illius tpis iuſti·Jn hijs erat ſanctus centurio ille qui dn̄o dixit·nō ſum dignus ut intres ſub tectum meū·Hoc igitur p̄mum cogita quando armaris ad pugnanduz·quia virtus tua etiam corporalis donum dei eſt·Si enim cogitabis hoc de dono dei non facias otra dominuz·fides enim qñ pmittitur etiā hoſti ſeruanda ē contra quē bellū geritur·quāto magis amico ꝓ quo pugnatur pacē habē voluntas eſt·Bellum autem debet eſſe neceſſitatis ut liberet deus a neceſſitate et oſeruet in pace·nō enim pax queritur ut bellū exerceatur·ſz bellū geritur ut pax acquirat̄·Eſto ergo bellādo pacificus ut eos quos expugnas ad pacis vnitatem vicē do pducas·Beati enim pacifici ait domin9 qm̄ filij dei vocabūt̄·Si autē pax humana tam dulcis eſt pro tēporali ſalute mortaliū·quāto dulcior ē pax diuina pro eterna ſalute angeloꝝ·Jtaqꝫ hoſtē pugnantem nccitas deprimat non voluntas·Sicut bellāti et reſiſtenti violentia redditur·ita victori capto miſēicordia iam debet̄·maxime in quo pacis perturbacō non timetur·¶ Jtem eiuſdē otra manicheos·

Jn bellicis armis milites deo placē poſſunt·

Q Vid culpatur in bello an quia moriūtur qn̄qꝫ morituri ut dominētur in pace victuri·hoc rephendiſſe tumidoꝝ eſt non religioſoꝝ·nocendi cupiditas ulciſcendi crudelitas impacat9 atqꝫ implacabilis anim9 feritas rebellandi·libido dominandi et ſi qua ſimilia·hec ſunt q̄ in bellis iure culpantur·que plerūqꝫ ut etiā iure puniantur aduerſus violētias reſiſtenciū ſiue deo ſiue aliquo legitimo imperio iubente gerenda ipſa bella ſuſcipiūtur ab omnibus bonis cum in eo humanarum rerū ordine inueniūtur ubi eos iurare vel iubere aliquid tale vel i talib9 obedire ipe ordo iure oſtr̄ngit·Vnde neqꝫ iohannes ab armis iubet diſcedere militeſ et xp̄s tributa ceſari monet reddiqꝫ ꝓpter bella neceſſario militi ſtipēdia p̄beātur·Ordo autē ille naturalis mortaliū paci accomodatus hoc poſcit·ut ſuſcipiendi belli auctoritaſ atqꝫ oſilium penes pn̄cipes ſit·ſed ſi humana cupiditate bellum geritur non nocet ſanctis in quos nō habet quiſq̄ poteſtatem niſi deſup datam Nō enim poteſtas eſt niſi a deo·ſiue iubente ſiue ſinente·Ergo vir iuſtuſ ſi forte etiā ſub rege et homine ſacrilego militet recte p̄t illo iubente bellare ſi vice pacis ordinē ſuans qd ſibi iubet̄ vel nō eſſe otra dei p̄ceptuz certū ē vl̄ utrū ſit certū nō eſt ita·ut fortaſſe reū faciat regē iniq̄tas impandi·Jnnocētez aūt militē oſtēdat ordo ſeruiendi·¶ Jtem eiuſdē in libro de verbis dn̄i tractatu·xix·

Militare non eſt peccatum·

M Jlitare nō eſt delictū ſz ꝓpter p̄dam militare peccatū eſt·nec rem publicā gerere criminoſū eſt·ſz ido agere rē publicā ut diuicias augeas videtur eſſe damnabile·ꝓpterea enim quadam puidētia militantib9 ſtipendia ſūt oſtituta ne dū ſumpt9 queritur p̄do craſſetur·Jtem dn̄s ipe dixit·Reddite que ſūt dei deo·et que ſunt ceſaris ceſari·Jgitur q̄ ceſar precipit ferendum eſt·quod impat tolerandū eſt·ſed ſit intolerabile dum predam exactores accumulant·Jtem interrogauerūt iohānem milites dicentes·Quid faciemus et nos·Ait illis·Neminē ocuſſiatis neqꝫ calūniā faciatis ſed eſtote cōtēti ſtipendijs vr̄is·Sic aūt ſe debz oīs hō qui militat cognoſcē Nō enim de hijs tātū militantibus ſcriptura loquitur qui armata militia detinētur·ſed quiſquis militie ſue cingulo utitur dignitas ſue miles aſcribitur·atqꝫ ideo hec ſententia p̄t dici militibus ꝓtectorib9 cūctiſqꝫ rectoribus·Quicūqꝫ ſtipendia ſibi publice decta oſequitur ſi āpliꝰ querit tanq̄ calūniator et cōcuſſor iohannis ſententia cōdēpnatur·

¶ Jtem eiuſdē ꝯ diūſis eccie obſeruacōnibus·

Peccata ſūt bella q̄ gerūt̄ ut mali cohibeāt̄ ꝛ boni ſbleuet̄

A Pud veros dei cultores etiaz bella ipa pacata ſunt que non cupiditate aut crudelitate ſz pacis ſtudeo gerunt̄ ut mali cohercēatur et boni ſubleuentur·¶ Jtē gregorius vniuerſis militibus neapolim·

Sūma laus militie eſt rei publice utilitatibus obedientiam exhibere·

¶ Jniquitas·hic habes q̄ licz dn̄s peccet p̄cipiendo tn̄ ſubditus non peccat obediendo ꝛ·c·di·otra morē in pn̄·ſic·xxxiij·q·v·manifeſtum·ex̄·de iuriur·debitoēs·Jtē habes ꝭ q̄ in dubijs·ſp̄ eſt obediendum·xix·di·in memoriam·ar·contra·l·di·ſi quis p̄poſtera·xi·q·iij·quid ergo·Jtez eſt hic·ar·q̄ in dubijs humanior ē ꝛ tutior via eligenda extra·de ſpon·iuuenis·et·xxiiij·di·c·vlti·

M Jlitaē·augeas·ſ·iniuſte iuſte eīn licitum eſt augere diuitias xxx·di·ꝭ ſepſi

¶ Preſ mus cepit licet ſit iniuſtum·vt·c·di·contra morem·in pn̄·

¶ Militie·cū ergo clerici milites dicātur·vt·lxi·di qd ꝓterit·et·i·q·iij·ſaluator·et·q·vij·qui in qualibet·ſimiliter et patroni cauſaꝝ dicūtur militaē·ut·C·de aduoc̄·diū·iu·aduocati·ergo ſi oīes iſti habent ſtipēdia nō debet̄ recipere ſalaria·i·q·ij·ſicut·

Q Vid culpatur·qn̄qꝫ·ē de hec ratio non ē ſufficiens·Nam ſi quis hominē interficiat hoiem etiaz mortifere vulneratum nilominus tenetur·vt·ff·ad·l·acquil̄·ita vulneratus·in pn̄·et eſt ſilis ratio ꝫ·xxiiij·q·iij·ſi habes·et·ff·ad·l·ro·ꝯ iac·qui leuāde·§·ſi ea et·l·nauis·§·ſi nauis·ꝛ·ff·q̄ vi·aut clam·ſi alius·§·ē et alia·

¶ Dominentur·victores·

¶ Siue deo·id ē diuina reuelatione ꝫ·e·q·ij·dn̄s·

¶ Ordine·id eſt poteſtate·

¶ Tributa·vt ꝫ·e·q·viij·tributum·

¶ Principes·vt ꝫ·e·q·i·iuſtum·nullus ergo bellare poteſt ſine auctoritate pn̄cipis ut ꝭ ꝛ·C·ut armorū vſus·l·i·li·xi·

¶ Condemnatur·ſed qualiter punitur ocuſſor·hic q̄ ſecūdū canonē pena quadrupli·vt·xviij·di·qm̄·ſm legē·vid3 q̄ ex̄ ordinem punitur cū nō ſit publicū crimē·ut·ff·de ocuſ·l·ij·ſed ē de et ſm legez pena quadrupli punitur·ut·i·q·vij·ſancimus·

D2

Summa·vtiliter·ar· ꝙ ſi ep̄s p̄cipit alicui ire romā ꝓ vtilitatem eccīe ꝙ tenetur obediē·vt·vij·q·i·quia· et ſi clericus ſe excuſat et dicat mittatis illū q̄ ditior ē rn̄det ei ep̄us ſic xp̄us rn̄dit petro· Cū enim dn̄s dicēt petro tu me ſequere·rn̄dit petrus dn̄e hic aūt q̄d demonſtrato iohē·ꝛ dixit ei dn̄s·quid ad te ſic eū volo manere tu me ſequere·

Q̄ō·ij·

Quod autem bellū·bellum dicit̄ iniuſtū quiq̃ modis·vel ratione perſone ut ſi fuerint pſone eccleſiaſtice quibꝰ non eſt licitum fūdere ſangnēz ut·ī·e·q·viij·clerici·et·c·hijs a quibꝰ·rōne rei·ut ſi nō ē ꝓ r̄ petēdis rebꝰ vel ꝓ defenſione pr̄ie ut·ī·e·q·viij ſi nulla vel ꝑpter cauſā ut ſi ꝑpter volūtatem ꝛ nō ꝑpter neceſſitatem pugnatur ut·s·e·q·i·noli·ex animo eſt iniuſtū vt ſi animo vlciſcendi fiat·vt·s·e·q·i·q̄d culpatur· Item eſt iniuſtū ſi nō ſit indictū auctore principe ut·ī·e·c·i·et·s·e·q·i·quid culpat̄ que alia adhuc requirantur habes·s·e·q·i·in gloſa illa qui repellē·io

Iuſtū eſt·de rebus·abla

Jure·tn̄ tis·et ſi aliq̄d inique decernat iudex iuſtum eſt id eſt tāquam iuſtū debet ſeruari ut·ff·de iuſticia ꝛ iure·l·pe·et tenent ſim̄e fue q̄ diu tolerāt̄ᷓ ut·iij·q·vij·§·vlti·

Dominus nr̄·ex inſidijs·ſic ergo p inſidiaſ et p dolū poſſumꝰ licite vincere hoſtes noſtros ut·xxij·q·ij·vtilē·xliij di·in mandatis·dum tn̄ fidem non rūpamus hoſti vt·s·e·q·i·noli·itē·dicas d aduocato ꝙ ſi habet iuſtam cauſam licite poteſt decipe aduſariū ſuū ut ar·iiij·q·iiij·c·i·

Summa milicie laus inter alia bona merita hec eſt obedientiam rei publice utilitatibꝰ exhibere quicquid ſibi utiliter impatū fuerit obedire·ſicut etiā nūc deuocōnez veſtrā feciſſe didicimus· q: epl̄is noſtris quibꝰ magnificū virū ꝯſtantium tribunū cuſtodie ciuitatis deputauimus p̄eſſe paruit et ꝯgruā militaris deuocōis obedientiā demonſtrauit·vnde ſcriptis vos p̄ſentibus curauimus ammonēdos uti p̄dicto magnifico viro tribuno ſicut et feciſtis om̄em debeatis ꝑ ſereniſſimorū dn̄oꝝ utilitate vel ꝯſeruāda ciuitate obedientiā exhibere·quatinus quicquid a nobis hactenus bene geſtum oſtenditur et ꝯgnoſcit̄ per p̄ſentē tp̄is vigilantiā ac ſollicitudinem augmētetis· ¶ Ex hijs omnibus colligitur·ꝙ militare nō eſt peccatū·et ꝙ p̄cepta pacientie in p̄paracōe cordis nō in oſtētacōne corporis obſeruāda ſūt· Q II

Quod autem queritūr quid ſit iuſtum bellum iſidorus li·xx·ethimol̄·inquit·

Quid ſit iuſtum bellum

Iuſtū bellū ē q̄d ex edicto geritur de rebꝰ repetēdis ā ꝓpulſādoꝝ hoim cauſa· Iudex dictus ē q: ius dictat ꝑplo ſiue q̄d iure diſceptet· Iure aūt diſceptare eſt iuſte iudicare·non eſt enim iudex ſi non eſt in eo iuſticia· ¶ Itē aug̃·in p̄mo li·queſtionū Nichil ad iuſticiā int̄ eſt ſiue aperte ſiue ex inſidijs pugnetur

Dominus noſter ihesus xp̄s iubet ad ihm naue ut conſtituat ſibi retrorſū inſidias id eſt iſidiātes bellatores ad inſidiādū hoſtibꝰ·hinc ammonemur h̄ non iniuſte fieri ab hijs qui iuſtū bellum gerūt ut nichil iuſtꝰ p̄cipue cogitet i hijs rebus niſi ut bellum ſuſcipiat cui bellare fas eſt· non enim fas eſt om̄ibꝰ·Cū aūt iuſtū bellū ſuſceperit utrum apte pugnet ā ex inſidijs nichil ad iuſticiā intereſt· Iuſta autē bella ſolent diffiniri q̄ ulciſcūtur iniurias·ſic gens vel ciuitas petenda eſt q̄ vel vindicare neglexerit q̄d a ſuis improbe fcm̄ eſt·vel reddere q̄d p iniurias ablatum eſt· Sed et hoc genus belli ſine dubio iuſtum eſt·q̄d deus impat qui nouit quid cuiq̃ fieri debeat·in quo bello ductor exercitus vel ipſe ꝑpl̄s nō tam auctor belli q̄ miſter iudicandus ē·¶ Cū ergo iuſtū bellū ſit·q̄d ex edcō gerit̄ vl̄ quo īiurie ulciſcūtur·querit̄ quō a filijs iſrahel iuſta bella gerebātur ¶ De hijs ita ſcribit aug̃·in q̄ōibꝰ numeri Innoxius trāſitus filijs iſrl̄ negabat̄ ꝛ idō iuſta bella gerebant

Notandū ſane ē·queadmodū iuſta bella gerebantur a filijs iſrl̄ cōtra amorreos·innoxius enim trāſitus negabatur qui iure hūane ſocietatis equiſſimo patere debebat

Quod vero Q III iniuria ſocioꝝ armis propulſanda non ſit·exemplis et auctoritatibus ꝓbatur· Dominꝰ enim cum ab herode quereretur ad interficiendū nō p̄ocinius queſiuit armoꝝ·cū occulto inſtinctu poſſet in eū manus ꝯūtiſſe iudeoꝝ ſ3 fugiens in egiptū latuit ibi p ſeptēniū ſic etiā cū a iudeis lapidibꝰ peteret̄·abſcōdit ſe et exiuit de tēplo ſic etiā cū ducētur ad crucē noluit ꝯmouere aduſus ſeniores iudeoꝝ turbaz q̄ nup ei obuiā ꝓceſſerat et cū palmiſ et laudibꝰ eū recepat·Sic etiā interrogatus a pilato an rex eſſ3 ait·regnū meū nō ē de hoc mundo·ſi enim eſſet de hoc mūdo miniſtri mei utiq̃ decertarēt ut nō traderer iudeis inſinuās eos ad regnū huius mundi ptinere·qui auxilio hūanaꝝ viriū nō diuino preſidio ab imminēte iniuria ſe tueri ꝯtēdūt· Itē cū diſcipulis ſuis ait· ſi vos pſecuti fuerint in

recuſaret de ſuis iuſticiā facē fecit litem ſuam·vnde nūcij ipi ꝯdemnati ſūt·eſt tamen ar·ꝯtra·C·de acc̄·et·ob·auē·et imo ꝛ·C·ne·vxor ꝓ marito·l·i·et·ij·ſed quid ſi aliquis in bello conſecutus eſt totum ſuum intereſſe·nunquid adhuc de hoc ipm in iudicio poterit conuenire·vel an poteſt adhuc habē bellū contra ipſum·vidꝫ ꝙ ſic·quia penam contumacie ſue p̄ſtitit·vnde adhuc agere poteſt ad reſtitucōnē rei ablate·ut·ff·de tabu·exhiben·locū·§·pnl̄· Itē res iſta nō eſt ei ſoluta ꝓ debito ſed in bello eſt facta ſua vt·ī·e·q·v·dicat·et·q·vij·ſi de rebꝰ·ff·d acqui·r̄r·do·naturale·§·vlti· Itē quia ꝯtra ꝯtumacem in infinitū iurari p̄t·ut·ff·d rei ven·qui reſtitué·ar·cōtra·quia bona fides non patitur ꝙ bis idem exigatur·ut·ff·d re·iur̄·bona fides·

Notandum·tranſitus·licz enim tranſire p agrū alienū ius non ſit·ut·s·di·i·c·i·tn̄ q: neceſſariꝰ ꝛ innoxius erat iſte tranſitus iſti ꝓhiberi nō debuerunt vt·ff·de aq̄ plu·ar·in ſūma·§· Itē varijs· Itē q: via publica erat et nemo ꝓhibetur via publica vti ut·C·de ſui·p agrū·

Q̄ō·iij·

Quod·vero·hic q̄ritur an iniuriaz ſociorum ſit armis repellenda ꝛ dicendum ꝙ ſic·ī·e·fortitudo·et·c·non inferenda·gra·tn̄ primo probat decem auctoritatibus et exemplis·ꝙ iniuria ſocioꝝ non ſit armis repellenda et ſic ꝯcludit in fine ꝙ ſi iniuria non ē armis·repellenda armoꝝ auxilia nō ſūt appetenda·et ꝙ nō ē petendum de iure preſtari ſi debz·poſtea rn̄dit et dicit ꝙ multa iure p̄ſtātur q̄ nō iuſte petūtur·ſicut iudex iuſte vindicat iniuriam quā tamen bonus vir non recte poſtulat·q̄d ꝓbat p ſequēs ca·et duo exempla·

¶ Vlciſcūtur·id eſt repellūt et ſic non obſtat·xlvi·di·ſedicōnarius·

¶ Ciuitas·iudex ergo qui non facit iuſticiam poteſt conueniri ut hic et·iij·q·vij·qui ſine·et in aut·vt·diffi·iud·§·penl̄·et·vlti·coll̄·ix·et·C·de ap·ſi appellationem·et·ī·e·q·v·adminiſtratores extra de of·leg̃ prudentiam·et ita iudex facit litē ſuam nō ſolū ſi p dolum vel gratiam vel inimiciciam iudicet·ſed etiam ſi alie ſordes interueniant·vt·ff·de iudic̄·l·filius·licet ſit ar·ꝯtra·ij·q·vi·hoc etiam placuit·p·hoc decretū pilleus obtinuit ꝯtra nūcios regis anglie·quia cum ipe ꝯmonitus

¶ Fugiens·quicquid hic dicitur allegatio ē·nam bene licitū eſt cuilibet ſe defendere etiā clerico·vt·no·s·q·i·in pri·ꝛ extra de homi·interfeciſti·ſed ꝓ rebus defendendis dicūt pleriq̃ ꝙ non eſt licitum clerico aliquem occidere vt extra de homi·ſuſcepimus·vnde bene dicitur in illa dec̄·interfeciſti·qui te et tua·non dicitur ibi te vel tua·

¶ Baculus arundineus·id eſt fragilis defenſio·

vnā ciuitatē fugite in aliā· non ar-
ma armis· ſꝫ fugaꝫ pſequētibꝫ docu
it oppони Item ſicut legiť in yſaia e
giptus a nabuchodonoſoꝛ deuaſta-
ta ē· qꝛ filius iſrahel ꝯtra aſſirios et
caldeos ꝓtectōnis et defenſionis au
xiliū ꝓmiſit· vnde dēm eſt· baculus
arūdineus rex egipti ſup quē ſi ali-
quis innixus fuerit· ꝯfringetur et p
forabit manū innitentis· Ipſi etiaꝫ
iudei captiui ducti ſunt· qꝛ ſpem ſue
liberacōis nō in ſolo deo ſꝫ etiam in
hoīe poſuerī· ſicut etiā de pmis cre-
dentibꝫ legiť· qui rapinā bonoꝝ ſu-
oꝝ cū gaudio ſuſceperūt non que-
rētes ſibi alioꝝ pꝛocinia ſꝫ gauden
tes qm̄ digni inueniebantur ꝓ noīe
ihū ꝯtumeliā pati· Sic et apſs in p
ma epła pſuadet coꝛinthijs ut iniu
riam et fraudē patiēter ferāt· poti9
q̄ꝫ repetendo frēs ſcandaliſent· Sic
ab ydolotitis ⁊ a qualibet eſca cēſet
abſtinendū potius q̄ꝫ cum ſcandalo
fratrū edamus· Sic et a ſūptibus
abſtinet ne aliqd̓ offendiculū euan
gelio criſti pſtaret· Cū ergo ille q̄
ab iniuria armis arcetur nō minus
ſcandalizetur q̄ꝫ ille a quo ablata
coꝛā iudice repoſcūtur· patet ꝙ ad
ꝓpulſandā iniuriā nō ſūt petēda ar
moꝝ auxilia· qd̓ aūt petendum non
eſt illud iure pſtari nō dꝫ· ſꝫ ecōtra
multa rite pſtātur q̄ tn̄ iure non pe
tūtur· bonus eñ non rite iniurie vin
dicta petit qꝛ malū ꝓ malo reddēt
quaꝫ tn̄ iudex recte infligēt nec ſiſi
bonū ꝓ malo reddēt· ¶ Vnd̓ aug·
in expoſicōne pſalmi· c· viij· ait·

Quot ſint differētie retribucōnis·

SEx drn̄tie ſunt reddē bona ꝓ
malis· nō reddē mala ꝓ malis
h̓ bonoꝝ ſūt· ſꝫ pus melius· n̄ reddē
bona ꝓ bonis ⁊ reddē mala ꝓ bonis
h̓ duo maloꝝ ſūt ⁊ poſteri9 deteriuſ
ē· reddē bona ꝓ bonis ⁊ mala ꝓ ma
lis· h̓ duo mediocriū ſūt· pus ꝓpin-
quū bonis ꝯuenit etiā malis qd̓ xp̄s
nō arguit ſꝫ plus opoꝛtē dic̄· qꝛ et e
thnici h̓ faciūt· poſteri9 ꝓpinquum
malis ꝯueit tn̄ ⁊ bonis· vnd̓ ⁊ lex mo
dū ulcōis ſtatuit· oclū ꝓ oclo· q̄ ſi di
ci pt̄ iniuſtoꝝ ē iuſticia· nō qꝛ iniq̄ ē
ultio qua lex ſtatuit· ſꝫ qꝛ viciosa ē
libido ulciſcēdi· magiſqꝫ ad iudicem
ptꝫ h̓ inť hoīes decnē q̄ꝫ bonū hoiem
ſibi expetē· h̓ eñ malū ꝓ malo red-
dēt· iudex vero nō ſꝫ dilectōne iuſti-
cie iuſtū iniuſto qd̓ eſt bonū ꝓ malo
qd̓ etiā deus iudex fac̄· ¶ Item· Ab
aliquo capto iniuſte ſua exigunť· ꝓ
vita tn̄ redimenda iuſte offerūtur·
¶ Itē ſac̄ vaſa ab aliquo barbaro
iniuſte exigūtur· ꝓ redēpcōe tn̄ ca-
ptioꝝ iuſte pſtātur· Sic etiā iniurie
ꝓpulſacō lꝫ iniuſte poſtuleť· iuſte tn̄
pſtať· quanq̄ꝫ ipa poſtulacō non uſ
queq̄qꝫ iniuſta ꝓbeť· aliud eñ eſt in
iuriā ꝓpellere ut ſibi liceat volupтu
oſe viuere aliud ut alioꝝ utilitati li
bere poſſit vacare· Sicqꝫ aliud ē ſuf
fragiū ab hoīe tanq̄ꝫ a miſtro iuſti-
cie poſtulaē ut mala volūtas adūſa
tiū ei9 miſterio careat effcū ⁊ bono
rū volūtas eius ſuffragio ſotiātur
effectū· aliud ſpē ſuā adeo in hoiem
trāſferre ut adūſa q̄ inferunť a deo
ad vite coꝛrectōeꝫ hūano pellantur
auxilio nulla pcedēte coꝛrectōe· ſic
iſrℓite q̄ captiuitatē ſibi imminētē e
giptioꝝ ſuffragio ſe putabāt poſſe
euadere ſine pnia pterite vite nō re
uocātes ad mēoꝛiā· da nobis auxi-
liū d̓ tribulacōe qꝛ vana ſalus homi
nis· Et itē hij i curribꝫ et hij in eq̄s
nos aū i· n· d· dei nr̄i inuocabim9· Pe
tere ergo ul̓ pſtare i tribłacōe ſbſi-
diū ut voluptuoſe q̄s in cr̄mie viuat
dānabile ē petē aūt ul̓ pſtare ſolati
um ut malis facultas deliquēdi adi
mať ut ecc̄ia pacē adipiſcať ut ali-
q̄s multoꝝ vtilitatibꝫ fueť utile eſt
⁊ honeſtū· diſilaē vēo ꝗuiſſimū· Hic
de paulo legiť ꝙ cū quidā iudeoꝝ
iuraſſent ſe nō ꝯmeſturos panē niſi
eū interficerēt· petijt milites a pto
re quoꝝ pſidio illeſus fuareť ab iniu
ria iudeoꝝ nō ſue voluptati ſed oīm
utilitati victurus· Hic in euāgelio
mercenarius vocatur q̄ viꝫ lupū ve
niētē videt ⁊ dimittit oues ⁊ fugit
Hic etiā ecc̄ia auxiliū ab impatoꝛe
ad ſui defēſionē petere moneť ¶ Vn̄
aug̓· ait ad bonifaciū· **Ab impato
re eccleſia auxiliū poſtulare debet·**

MAximianus ep̄s vagienſis au
xiliū petijt ab impatoꝛe xp̄ia-
no ꝯtra hoſtes eccleſie nō tam ſui ul
ciſcendi cauſa q̄ꝫ tuende eccleſie ſibi
credite· Qd̓ ſi pt̄miſſꝫ nō eius fuiſ-
ſet laudanda patiētia ſꝫ negligētia
merito culpāda· neqꝫ eñ apſs pau-
lus vite ſue tranſitoꝛie ſꝫ eccleſie dei
ꝯſuluit qn̄ ꝯtra eos qui eū occidē cō
ſpirauerāt ꝯſiliū eoꝝ ut tribuno ꝓ
deretur effecit vnd̓ fcm̄ eſt ut eū ad
locū q̄ fuerat ꝓducendus miles ar-
matus deduceret· ne illoꝝ pateret
inſidijs· ¶ Itē aug̓· ad emeritum·
**Catholici ꝯtra hereticos a ptātibꝫ o
diatis defenſiōeꝫ pn̄t poſtulaē**

NOſtri adūſus illicitas et pua
tas vr̄oꝝ violētias quas et vos ibi
q̄ talia facitis doletis et gemitis a
poteſtatibꝫ oꝛdinatis vltionē petūt

a ¶ In hoīe· qd̓ nō licꝫ· ſ· de ꝯ· di· i· oīs xp̄ianus·
b ¶ In hoīe· id eſt in egiptijs· vt legitur in actibꝫ apoſtoloꝝ·
c ¶ Digni· id ē de hoc gaudebāt qꝛ digni erāt ꝙ pati ēter poterāt ſuſtinē oīa adūſa·
d ¶ Perſuadet· nō pcepit quia licite poteſt quis petere ſatiſfactionem vt· xiiij· q· i· qd̓ d̓ betur·
e ¶ Non debet· h̓ regula falſa ē· qꝛ multa licite pſtantur que licite non petūtur ꝓut ſtaī ti ſeqtur i lr̄a· viij· q· i· qui epatū· xᵒ viij· di· de eulogijs· ff· de uař· et extraoꝛd· cog· l· i· § eſt quidem·
f ¶ Rite· ſic ego iudex ex officio ſuo debet punire crimen· lꝫ accuſatoꝛ accuſare non poſſit· qꝛ ſancti ſtas ignoſcēdi gloriam dereliquit· ut· C· de epiſcopiſ et clerici· ſi quis i hoc genus· ℞· i· ⁊ eſt ſimile extra de ap· ꝯſtitutis· i ſi·

S Ex drn̄tie· retribucōnū
h ¶ Mediocrium· mediocres hic appellat illos q̄ non ſūt ſūme boni vel ſūme mali·
¶ Nō arguit· cū dicit in euāgelio ſi diligitis eos q̄ vos diligunt quā mercedem habebitis nonne et ethnici h̓ faciunt
k ¶ Iniuſtoꝝ· qꝛ vltionis cauſa ſepe petit aliquis a iudice ut aduerſarius puniatur· iſte iniuſte facit lꝫ nō faciat cōtra legeꝫ
¶ Ad iudicem· qui enim ſine iudicis auctē violentiam facit punitur· xvi· q· vi·

placuit·
m ¶ Iuſtum· id eſt factum iudicis eſt iuſtum·
n ¶ Iniuſto· id ē ei q̄ hoc tm̄ iniuſte petit ſcꝫ cauſa vlcōis· ſi· s· q· i· q̄d culpatur· vſus ſi·

MAximianus· ſꝫ negligētia nam quilibet tenetur defendere ius ſuū ut· lxiij· di· c· quia· et· lxiij· di· tibi· et· ff· d̓ pet· he· Illud conſilium· nec in hoc peccaſſet paulus licꝫ aliq̄s tūc ibi fuiſſꝫ occiſus· ut· ij· e· q· v· de occid̓· ſed quid ſi clericus conqueratur de laico aliq̄ et iudex iubeat occidi eū· an teneat clericus de moꝛte eius vid̓ ꝙ ſic ut· ij· e· q· v· vnū ſolum· ſed non eſt h̓ verū· nam ſi clericus ciuiliter agit vel agit crimiāliter ꝓ modico crimine qd̓ non inducit moꝛtē vel menbri abſciſionem· ſi iudex ipm̄ moꝛti tradidit hoc nō nocet clerico· vt· ff· d̓ bo· li· qui cū maioꝛ· § i· et ē exꝑliꝫ ex̄ de homi· poſtulaſti· Itē nū quid eſt impatanda ep̄o moꝛs ali cuius ſi vocat milites ad pugnam vid̓ ꝙ ſic· ut· xx· q· iij· eos qui· ſed hoc nō ē verū· ij· e· q· v· de occidēdis
p ¶ Proderetur· nō tn̄ fuit h̓ vera ꝓditio cū dixerit talibus qui poterāt ꝓdeſſe et non obeſſe· ut· xxij· q· v· h̓ vid̓· Io·
NOſtri· id eſt catholici·

a ¶ Defēdāt·imo
etiam expugnari
poſſunt heretici·
vt ex̄ de hēti·ver
gentis·et ꝫ·q·v·
ſi audieris·

PRo mēbris.
Petr⁹ fuit·
ſed nonne petrus
peccauit vtendo
gladio cum lꝫ nō
fecit auctē ſupio-
ris·vt·ꝫ·q·iiij·ille
et clericis pmiſſū
ē ſeipos tm̄ defen
dē·ut ex̄ de homi·
ſuſcepimus·et·c·
·ij·ſed dic ꝙ ad-
huc non fuit ꝓhi
bitū hoc clericis·

e ¶ Eccleſiam·nō
em̄ obediendū eſt
alicui otra ecc̄iaꝫ
vt·xxiiij·q·i·hec
eſt fides·xi·q·iij·
Julianus·

FOrtitudo·pa
triā·lꝫ caſu
nō tenetur qui pa
trem ꝓpriuꝫ inter
ficit ut·ff·d relig
·minime·

¶ Latronib⁹·q̄s
licet ſine auctē iu
dicis interficē vt
ꝫ·e·q·v·cū hō·et
·C·qn̄ liceat vnic
ſine iud·ſe vin·l·i
·ꝫ·xviij·q·iiij·ſic̄
primū·

SI quis·latro
nis·lꝫ intelligas
de famoſis latro-
nib⁹ qui licite in
furca ſuſpēdūtur
ut·ff·de penis ca-
pitalium·§·famo
ſos·ſed ſi non ē fa
moſus latro tm̄ ca
ſtigari iubet² nec
debet tunc vitā ā
membrū pdere ut
·C·d ſuis fu·aut
·ſed nouo iure·

NOn i ferēda
ſi pt·id ē ſi ē
in ꝑtāte poſitus
et ita exponunt q̄
dā alias non tene
tur·ut·ꝫ·q·iiij·for
te·i ſi·ſi em̄ quili-
bet tenētur alium
defendē·g̃ ſi ali-
quis recipet pecu
niam ꝓ defenſiōe
alicuius teneret²
eā reſtituē qd nō
ē verū·vt·ff·qd
met⁹ cā·l·metum
·§·ſꝫ lꝫ·ꝫ·ff·de do-
nac·ſi pr·§·i·cuili
bꝫ tm̄ licitū ē defē
dē aliuꝫ ſi vult·ff
ꝙ met⁹ cā·ſꝫ ꝛ pā
tus·ſed iſtis ob-
uiat·ꝫ·e·c·vlti·

¶ Moyſes·hi-
ſtoriam habes de
pe·di·ij·§·oppo-
nitur·

nō ut hos pſequantur·ſꝫ qꝛ ſe defen
dant·¶ Jtē eiuſdeꝫ otra petilianū
Quantū intereſt inter pſecucōnem
catholicorum et hereticorum·

PRo mēbris xpi aduerſus vos
ſeuiūt et vobis reſiſtūt q̄cūqꝫ
in ecc̄ia eo aio ſūt quo tūc petrus fu
it cū ferrū ꝓ xp̄i nomine ſtrixit·Sꝫ
multū īteſt int̄ vtraꝫ pſecucōnē et
iſtoꝝ·vos ſiſes eſtis duo ſacerdotis
qꝛ ſeruientes pn̄cipibꝫ vr̄is adūſus
catholicā ecc̄iaꝫ id ē adūſus xp̄i cor
pus armamini·Jſti aūt tales ſūt q̄
lis petrus fuit tūc·qui ꝓ xp̄i corpe
id ē ꝓ eccleſia corpaliter pugnauit
¶ Jtē ambroſius in li·i·de officijs·
Juſticia plenus eſt qui patriam bel
lo tuetur a barbaris·Rubrica

FOrtitudo q̄ bello tuetur a bā
baris pr̄iam vel domi defendit infir-
mos vel a latronibꝫ ſocios plena iu
ſticia ē·¶ Jtē iero·ſup ſophoniā·
pdeſt latroni vel pirate qui mēbra
eius debilitat

SI quis fortitu
dinē latronis vel pirate ener-
uat et infirmos reddit prodeſt illis
ſua infirmitas·Debilitata em̄ mem
bra quibꝫ p̄us nō bn̄ utebant̄ a ma-
lo ope ceſſabunt·¶ Jtē ambro·de
officijs li·i· Qui nō repellit iniuriaſ
a ſocijs ſiſis eſt ei qui facit·

NOn inferēda ſed in depellēda
iniuria lex ꝯtutis ē·Qui em̄ nō re-
pellat a ſocio iniuriam ſi p̄t tam eſt
in vicio q̄ꝫ ille qui facit·Vnde ſcūs
moyſes hinc p̄us orſus ē tēptamen
ta imbellice fortitudinis repellē naꝫ
cū vidiſſꝫ hebreū ab egiptio iniuri-
am patientē defendit ita ut egipti-
um pſternēt atqꝫ in harena abſcon
deret Salomō q̄ꝫ ait·eripe eum qui
ducit̄ ad mortē·¶ Jtē anaſtaſi⁹ ꝛ
damaſus p̄pa Maloꝝ ipieta

fauet qui eis obuiare ceſſat·
QVi p̄t obuiare et pturbare ꝑ
ūerſos ꝛ non facit·nichil ē aliud q̄ꝫ
fauē impietati eoꝝ·nec caret ſcru-
pulo ſocietatis oculte qui manife-
ſto facinori deſinit obuiare·¶ Jteꝫ
calixtus p̄pa Qui dīna mādata cō
temnūt ſeuēis coſbceātur vīdictis·

IVſtū ē ut qui diuina otēnunt
mādata ꝛ iobediētes p̄rnis ex
iſtūt iuſſiōibꝫ ſeuioribꝫ corrigātur
vīdictis·q̄ten⁹ ceteri talia omittē
timeāt ꝛ oēs gaudeāt fraterna con
cordia·et cuncti ſumant ſeueritatis
atqꝫ honeſtatis exemplū·Nam ſi qd
abſit ecc̄iaſticā ſolicitudinem vigo
rēqꝫ negligimus·pdit deſidia diſci-
plinaꝫ·et aīabꝫ fidelium ꝓfecto no
cebit̄·¶ Jtē ex ꝯci·carth·quinto

Jmpatores cū ep̄oꝝ ꝓuiſione ecc̄ie
defenſorē adūſus diuitū potētia dn̄t

HAB impatoribꝫ vniūſ ſuſcipe
iuſtū eſt auxilium poſtulandū
ꝓpter afflictōeꝫ pauperū quoꝝ mo-
leſtijs ſine intermiſſione fatigat̄ ec-
cleſia·ut defenſores eius adūſus po-
tētias diuitū cū ep̄oꝝ ꝓuiſiōe dele
gētur·¶ Ecce ꝙ nunq̄ꝫ obuiandū
eſt p̄uſis et iniuria ſocioꝝ armis ꝓ
pulſanda ē ut et malis adempta fa
cultas delinquendi ꝑſit et bonis op
tata facultas libē ꝯſulēdi ecc̄ie mi-
niſtretur·hoc qui nō facit conſentit
¶ Vnde aug̃·ait in pſalmo·lxxxi·
Nō ſūt immūes a ſcelē q̄ nō liberāt

OEos poſſunt a facto liberare·
Stendit ꝓpheta nec illos im-
munes a ſcelē eſſe q̄ ꝓmiſerūt prin-
cipibꝫ xp̄m crucifigē et interficē cū
ꝓ multitudine timerētur et poſſent
illos a facto ꝛ ſe a cōſenſu liberare·
Qui deſinit obuiare cū poteſt puer-
ſis ꝛ nō facit vidꝛ ꝯſentiē Q IIII

QVod autem vindicta infe
renda non ſit·multis mo-
dis probatur·Mali enim
tolerandi ſunt non abiciendi·incre
patione feriendi nō corporaliter ex
pellendi·Vnde aug̃·ait de verbis do
mini Quō mali tolerandi
ſūt ꝛ quō ab eis recedendum ſit·

TOlerādi ſūt quidē mali ꝓ pa
ce nec corpaliter ab eis rece-
datur·ſꝫ ſpūaliter·ſpūaliter aūt exi
re eſt facē qd ptinet ad correctōnē
maloꝝ quantū licet ꝓ gradu cuiuſ
qꝫ pace ſalua diſplicē eſt nō tangē·
Nō enim ꝓphe qui hoc dicebāt po-
pulū ſuū dimiſerūt·ſꝫ inter eos ha-
bitabāt quos increpabāt vnū tem
plū cū eis intrabāt·eadem ſacram̄
ta celebrabāt·Hoc ergo exire eſt·
ore nō parcere·hoc eſt immūdū non
tangē·volūtate nō ꝯſetiē ¶ Jdeꝫ
Qd mali tolerandi ſunt a bonis·

TV bonus tolera malum·nā ꝛ
xp̄us iudam cū ſciret furē eſſe
tolerauit et ad p̄dicandū miſit·eiqꝫ
cum alijs eucariſtiā dedit·¶ Jdem
ſuper iohannem Pro pace ecc̄ie

QVid ergo mali tolerādi ſūt
voluit dn̄s iheſus xp̄us frēs
mei ammonere ecc̄iam ſuā quando
vnū pditū inter duodecim hr̄e vo-
luit·niſi ut malos toleremus ne cor
pus xp̄i diuidamus·Ecce inter ſan
ctos eſt iudas·ecce eſt iudas fur·ꝛ
ne otendas fur eſt et ſacrilegus·et
nō q̄liſcūqꝫ fur ſꝫ loculoꝝ dn̄icoꝝ ꝛ
ſacroꝝ·ſi crimina diſcernūtur in fu
re·nō qualiſcunqꝫ furti ſꝫ peculatus

Peculat⁹ em̄ dicitur furtū de repu blica et nō ſic iudicat̄ furtū reipu blice quō priuate quāto vehemētius iudicādus ē ſacrilegus fur. non vn- decūqꝫ tollē hoc ē omittere ſacrile- giuꝫ ʒ de ecc̄ia. Qui aliq̄d de ecc̄ia furatur iude traditori ꝑpat̄ ¶ Idē

E Cce inquiūt dicit. ¶ De eod̄ ꝓpheta. recedite exite inde et immūdū ne tetigeritis. Quō maloſ ꝑ pace tolerabimus a quibus exire ⁊ recedē iubemur ne tangamus im mundū. Nos iſtā receſſionē ſpūali- ter intelligimus. illi corꝑaliter. naꝫ et ego clamabo cum ꝓpheta. equalia ſumus vaſa utitur nobis deus in diſ penſacōne nr̄a. clamamus nos et di cimus vobis. recedite et exite inde et immundū ne tetigeritis. ſꝫ tactu cordis nō corꝑis. Quid em̄ eſt tan- gere immunduꝫ niſi ꝯſentire pc̄tis. Quid aūt eſt exire inde niſi facē qđ ꝑtinet ad correctōem maloꝝ quā- to ꝑ vniuſcuiuſcūqꝫ gradu atqꝫ ꝑ- ſona ſalua pace fieī p̄t. et paulo p⁹ ergo fr̄es mei quotquot habetis in ter vos qui adhuc amore ſeculi pre grauantur. auaros ꝑiuros adulte- ros ſpectatores nugaruꝫ ꝯſultoreſ mathematicoꝝ phanaticoꝝ augu- rum aruſpicū. ebrioſos luxurioſos. quicquid inter vos maloꝝ eſſe no- ſtis quantū poteſtis improbate. ut corde recedatis. redarguite ut exe atis inde. et nolite ꝯſentire immun- dū ne tangatis. ¶ Idem in li. ſcđo cōtra parmenianū. Pacificus eſt qui corrigit qđ p̄t vel a ſe excludit quod non poteſt

Q Viſquis vel qđ p̄t arguēdo corrigit vł qđ corrigere non poteſt ſaluo paciſ vinclo excludit. vel qđ ſaluo pacis vinclo excludē nō p̄t equitate im- probat firmitate ſupportat. hic eſt pacificus et ab iſto maledicto de q̄ ſcriptura dicit ve hiis qui dicūt qđ nequā eſt bonū et qđ bonū eſt neq̄ꝫ. omnino liber ꝑſus ſecurus penitus eſt alienus. Quō inquit parmenia- nus incorruptus poteris ꝑmanere. qui corruptis ſociaris. ¶ Idem. Quid ſit malis ſociari

I Ta pla ne ſociat̄ q̄s malis ſi aliq̄d cū eis omittit. aut omittentibꝫ fauet. Si aūt neutrū facit nullo mō ſociat̄ Porro ſi addat factū ut nō ſit in iu dicādo piger ſꝫ vel corripiat iuſtus in miſcđia et arguat. vel etiā ſi eam ꝑſonā gerit et ratio ꝯſuadet paciſ admittit ⁊ corā omibꝫ peccātes ar guat ut ceteri timeāt. remoueatur etiam ab aliquo gradu honoris vel ab ipſa ꝯmunione ſacroꝝ. et hec oīa cū dilecōe corrigēdi nō cū odio ꝑ- ſequēdi faciat. pleniſſimū officiū nō ſolū caſtiſſime innocētie ſꝫ etiā dili- gētiſſime ſeueritatis impleuit. vbi aut etiā cetera impediūtur. illa duo ſꝑ retēta incorruptū caſtūqꝫ cuſto diūt. ut nec faciat malum nec appro bet factū. ¶ Idē in ep̄la ꝯtra dona tiſtas Aliena peccata in eccleſia n̄ preiudicant alicui. rubrica.

S I quis a catholica ecc̄ia fuērit ſeꝑatus quātūlibꝫ laudabiliter vi- uere ſe exiſtimet. hoc ſolo ſcelere qđ a xp̄ianitate diſiūctus ē. nō habebit vitā ſꝫ ira dei manet ſuꝑ eū Quiſq̄s aūt in hac ſcā ecc̄ia bn̄ vixerit. n̄l ei ꝑiudicāt aliena pc̄ta. q̄r in ea vnuſ- quiſqꝫ ꝓpriū on⁹ portabit. ſicut ait ap̄ſ. ergo ꝯmunio maloꝝ nō macu- lat aliquē ꝑticipacōe ſacroꝝ ſꝫ con ſenſione fc̄oꝝ. nam ſi in malis factis quiſquis eis nō ꝯſentiat portat ma lus cāꝫ ſuā. nec ꝑiudicat alteri quē in conſenſiōe mali oꝑis ſociū nō hꝫ criminis. ¶ Idem in ſmone de verbis euāgelij Nō te maculat malus ſi ei nō ꝯſentis ſꝫ ipm redarguis

A Malis ſꝑ corde diſiūgimini ad tꝑus caute corꝑe copulamini Duobꝫ modis nō te maculat maluſ ſi nō ꝯſentias. et ſi redarguas. hoc ē nō ꝯſentire n ō ꝯuicare. Conmūicat̄ quippe qn̄ fc̄o eius ꝯſortiū volūtatiſ vel approbacōis adiūgit̄. Neqꝫ er- go ꝯſentiētes ſitis malis ut approbe tis. neqꝫ negligentes ut non argu- atis. neqꝫ ſuꝑbientes ut inſultāter arguatis. ¶ Idem ex eodem. Immūdū tangere ē pc̄cō ꝯſentire.

R Ecedite ⁊ exinde exite pollutū et immundū ne tetigeritis. ſꝫ ꝯtactu cordis n̄ corꝑis. Quid ē em̄ tangē immūdū niſi cōſentire pc̄tis. Quid ē exire inde niſi facē qđ ꝑtiet ad correctōem maloꝝ quātū ꝑ vni uſcuiuſqꝫ gradu atꝫ ꝑſona ſalua pa ce fieri p̄t. Diſplicuit tibi ꝗ quiſqꝫ peccauerit nō tetigiſti immūdū. re darguiſti corripuiſti monuiſti. ad- hibuiſti etiā ſi res exigit ꝯgruā et q̄ vnitatē nō violat diſciplinā. Exiſti inde clamauit moyſes iſta. clamauit yſaias. clamauit ieremias. clamauit ezech. videamus ſi dimiſerunt ꝓplm dei. et ſe ad alias gētes trāſtulerūt quā multa et quā vehemēter ieremi as increpauit peccatores et ſcelera tos populi dei. inter eos tamen erat vnū cū eis templū intrabat. eadem ſacramēta celebrabat. In eadē ſce leratorū hoim ꝯgregacōne viuebat

---

ſequenti. et. c. non poteſt. Itē vindi- cta nō eſt inferen da niſi a iudice uł eius auctoritate. nec ipſe eā debꝫ in fligere niſi amore correctionis vt in nocens liberetur ut. ꝫ. e. ea vindicta

V Olentādi ſūt. ·s·vij·q·i· ſuggeſtum.

b ¶ Pro gradu. id ē ꝑ dignitate et officio cuiuſcū qꝫ aliter em̄ debēt ꝑlati corrigē deli- quētes. alio modo ſocij ꝑlatus corri- git increpando. vberando. ut. ꝫ. e. q. c. forte. ſocius vo āmonendo et ꝓbādo ſcm̄ ei⁹ vt. ꝫ. e. q. e. ecce. ſilē. ꝫ. e. q. e. duo. xxiiij. q. iij. tā ſa- cerdotes. ſubdi- tos ad bonū ex or- tando. ij. q. vij. §. Itē cū balaam.

V S bonus. iudā. s. vij. q. i. §. cū autē. et cꝫ de tꝑi. ord. ad aures. cꝫ đ of. or. ſi ſacerdos.

Q Vid ergo. pe culatus. q̄r peculatus ꝯmitti tur in re ſacra vel religioſa vel pu- blica vt. ff. ad. l. iuli. pecu. l. i.

b ¶ De republica nota rem eccleſie rem publicam ap pellari. vnde etiaꝫ iuſpublicū dr̄ ꝯſi- ſtere in ſacris et ſacerdotibus ut. s. di. i. iuſpublicū. tn̄ ꝓprie dr̄ res ro mane ciuitatis reſ publica. ſꝫ res alia rum ciuitatum ab uſiue ut. ff. de. v. ſig. roma. et ipſa lex facit differen- tiam inter diuinū et publicū et ꝑua tum. ut. C. de ſa. ſ. ec. ut. inē diuinū

E Cce. ꝓpheta. iſaias.

f ¶ Tolerabim⁹. vt. dixi. xi. q. iij. nolite.

s ¶ Vaſa id eſt ꝑ cones vel miniſtri vnde paulus fuit dictus vas. xxxi- ij. q. v. ſi paulus. impū. xliij. di. diſ- penſatio. et h̄ eſt ar. q̄ ſicut aug⁹. ſe ꝯmēdat ſic et a- lij poſſunt ſe con- mendare. ut. ff. de

of. ꝓcōſul. l. iiij.

h ¶ In diſpenſa- tione. id eſt pre- dicacōne.

Q Viſquis. nō poteſt. vel ꝓpter ſcandalum vel quia crimen eſt occultum.

k ¶ Parmenian⁹. hereticus contra quē h̄ loq̄tur vidꝫ ergo ſi ep̄us aliq̄s malos tolerat cū h̄ facit aucte ca- nonis qđ poſtea poſſit eos licite re pellē ab accuſati one vel ab honori bus quos appete- ret rōne criminis non obſtāte eo ꝗ eis ꝯuicauit. tn̄ ſe cus eſt. ut extra đ accuſa. nulli. ſꝫ dic ꝗ ſi tunc tꝑis po- terat ꝓbare crīmē qđ eis poſtea obi- cit ⁊ tacuit nec ſbfuit cauſa tacē- di ſcꝫ cā ſciſmatis vel ſcādali. bn̄ ꝑ- iudicat ei talis ta citurnitas. ſecus ſi non potuit ꝓba re. vel potuit. ſed nō ſine ſcādalo ut h̄. et. ij. q. vij. ple rūqꝫ. et. ꝫ. e. c. ꝓx ⁊. ꝫ. e. c. ꝗ magnū Ta. ꝑſonā. ar. eſt ꝗ ſolis ꝑlatis di- ctū eſt h̄ ſi pecca- uerit vt. ꝫ. e. c. for te. et. q. v. de occi dēdis.

l ¶ Nec appro- bet. ar. ꝗ in male ficijs ratihabitio mandato ꝯpatur ut. s. i. q. iiij. q̄r. ⁊ extra de reſti. ſpo. cū ad ſedem. in ſi. et. ff. de vi. et vi. ar. l. i. §. quotiēs.

S I quis alie- na. ſepe tn̄ aliquis corrūpit̄ ex ſocietate mala ut. xxviij. q. i. ſe- pe. et. ſepe iuſtus ꝑit ꝓ impio ut de ꝯ. di. i. in ſcā. Io.

A Malis. cau- te. vt nō tra- hant vos ad con- ſenſum. vel caute ſcꝫ ſi poteſt fieri ſalua pace.

Q Vã magnũ· demonſtrari id eſt ꝓbari·
b ¶ Nõ poſſunt· id eſt non debent nam bene debem⁹ de quolibet credẽ ut·xxij·q·iiij·inno cẽs·xi·q·iij·in cũ ctis·et ita eſt hic argumentũ ꝙ nõ ſtatim ꝓpter ſim= plicẽ denũciacõez debet aliquis hr̃e leſam ↄſciam· ex= tra de cleri·excõ· mi·illud·imo im= putatur alicui qđ nimis credulus ẽ vt·xi·q·iij·in cun ctis·et·c·non ſo= lum·lxxxvi·di·ſi quid·ar·ↄtra·ff· de eo p quẽ factuz erit·l·i·§·i·et·ff· ꝙ cũ fal·tu·l·ij· ex̃ đ ↄiu·ƀ·ꝓpoſu it ⁊ ex̃ đ ſcđis nup ·dñs·⁊ ex̃ de el'·c· venerabilez·vltra mediũ·in pte deci ſa·ff·de pe·here· Itẽ veniũt·§·a q̃ aũt·
a ¶ Mali·malum tolerãdũ rõe ↄne= xi boni·vt·lxxxi· di·cũ oĩbꝫ·et·xi ·q·iij·nolite·ibi ſi mile vtraqꝫ ⁊c·
F Orte·vocat· ar·ꝙ noĩacõ ſola nõ ſufficit·ij· ·q·i·multi·C·de ꝓba·nõ epĩs ar· ↄtra·xxxij·q·iiij· dicat·
e ¶ Pellẽ·ſine ſcã dalo·
f ¶ Aditum·id ẽ poteſtatem·
g ¶ Non tibi·ar· qđ de vno dr̃ de a lio negatur·vt·xl v·di·diſciplina· ·xxv·di·qualis·
h ¶ Accuſatur·id eſt denũciatur nã ſi accuſatus eſſet ſtatim eſſet depo= nẽdus·ut ex̃ de ac cu·ſup hijs·
i ¶ Coherce·am= monendo·
k ¶ Corripe·ſuſ= pendendo·
l ¶ Excõmunica· ꝓpter ↄtumaciam
m ¶ De grada· ꝓpter inobedienti= am·alius ordo tra ditur·ex̃ de iudi·cũ nõ ab hõie·ſed ibi loquitur cũ pena incipit a crimĩe ⁊ cũ directe eſt ↄui ctus·ħ penã infli= git ꝓpter ↄtuma ciam·
T Res pſonas

ſꝫ clamando exibat inde·hoc ẽ exire inđ· hoc eſt immũdũ non tãgere·et voluntate nõ ↄſentire ⁊ ore nõ par cere· ¶ Itẽ in epl̃a ad vincentiũ·

Non maculãt innocentes facta nocentium

Q Vam magnũ crimẽ eſt ab iſtoꝝ innocẽtum ↄũio ne ſepari·nam etiã fcã nocentiuꝫ q̃ innocẽtibꝫ demõſtrari vel ab inno= cẽtibꝫ credi nõ pñt nõ coinquinãt· quãq̃ ſi ꝓpter innocẽtes etiam co gnita ſuſtinẽtur·Nõ eñ ꝓpẽ maloſ boni ſũt deſerẽdi·ſꝫ ꝓpter bonos ma li tolerãdi ſũt·ſicut tolerauerũt eos ꝓphete ↄtra quos tãta dicebãt·nec ↄũionem ſacroꝝ illius ppl̃i relinque bãt·ſicut ipe dñs nocentem iudã uſ qꝫ ad ↄdignũ eius exitum tolerauit et eũ ſacrã cenã cũ innocẽtibꝫ ↄmu nicare pmiſit ſicut tolerauerũt apl̃i eos qui p inuidiaꝫ q̃ ipſius diaboli viciũ eſt xp̃m annũciabãt· ¶ Idem li·primo de vnico baptiſmo·

Mali quos eccl̃ia recipit nec expellit a bonis ſũt tolerãdi non iudicandi

E Dite in pp̃lo dei ſtat iuxta te auarus raptor inhiãs rebus alienis quẽ noſti talẽ ⁊ fidelis eſt vel potius fidelis vocatur·non eũ potes de eccl̃ia pellere·nõ habes aliquem a ditũ caſtigãdo ⁊ corripiẽdo illũ cor rigẽ·acceſſurus ẽ tecũ ad altaẽ· no li timere·vnuſquiſqꝫ onus ſuum por tabit·Itẽ quomõ inquis ferrẽ quẽ noui malũ·nõne melius ipm̃ ferres q̃ꝫ te foras efferres·Ecce quõ fereſ attende apl̃m dicentem·vnuſquiſqꝫ onus ſuũ portabit·libẽt te iſta ſen= tentia nõ eñ ↄũicares cũ illo aua= ricia·ſꝫ ſi ↄũicares xp̃i mẽſam·et q̃đ tibi obeſſet ſi ↄmũicares xp̃i mẽſam cũ illo·apl̃s dicit·q̃ eñ mãducat et bibit indigne iudicium ſibi mandu= cat et tibi·ſibi non tibi·Sane ſi iu= dex es·ſi ptãtem iudicandi accepiſti eccl̃iaſtica regula·ſi apud te accuſa tur·ſi veris documẽtis teſtibuſqꝫ cõ uicitur·coherce·corripe·excõmũica degrada· ¶ Eſt ⁊ alia diſtinctõ to lerãdoꝝ et cauendoꝝ·quã ex verbis auguſtini licet colligere dicentis·

Paſtor ẽ diligendus·mercenari⁹ ẽ tolerãdus·latro cauendus·

T Res pſonas dixit dñs et debe mus illas inueſtigare in euangelio paſtoris et mercennarij ⁊ furis·pa= ſtorẽ dixit aĩam ſuã ponẽ ꝓ ouibus ſuis et intrare p ianuã·furẽ dixit ⁊ latronẽ aſcendẽ p aliã ptẽ· mercen nariũ dixit lupũ vel etiã furẽ ſi vide at fugẽ·qr illi nõ ẽ cura de ouibus· mercẽnarius ẽ aũt et nõ paſtor·ille intrat p ianuã qui paſtor ẽ·ille aſcẽ dit p aliã ptẽ qui fur eſt·ille videns eos qui volũt tollẽ oues timet et fu git qr mercẽnarius ẽ nec ẽ illi cura de ouibꝫ mercẽnarius eſt enim Si i uenerimus tres iſtas perſonas·inue nit ſctitas veſtra quos diligatis q̃s toleretis quos caueatis·Diligẽd⁹ eſt paſtor·tolerãdus eſt mercenari us cauend⁹ ẽ latro· ¶ Ecce ꝙ mali tolerãdi ſũt·nec corpali ſꝫ ſpũali vi dicta ſũt puniendi·vñ cũ diſcipl̃i nõ recepti eſſent a ſamaritanis ignem ſup eos celitus deducẽ voluerũt·di centes magiſtro vis dicam⁹ ut de= ſcẽdat ignis đ celo ⁊ ↄſũat eos au dierũt·neſcitis cui⁹ ſpũs eſtis·Itẽ oĩs q̃ gladium accepit gladio pe= ribit· ¶ Hic ec iero·ait·

Spũalis carnalez nunq̃ꝫ pſeq̃tur ſed econũſo

Q Vi ꝫm carnem natus ẽ pſeq̃t ſpũalem·nunq̃ꝫ vero ſpũalis carnalez pſeq̃tur·ſꝫ ignoſcit ei qua= ſi ruſticano fratri·ſcit eũ poſſe pficẽ p temp⁹ ⁊ ſi qñ egiptie filiũ viderit iraſcentez recordabitur vnius pr̃is qui boues creauit ⁊ culicem et i ma gna domo nõ ſolũ eſſe vaſa aurea ⁊ argentea·ſꝫ ⁊ lignea ⁊ fictilia volu= it· ¶ Itez aug·in libro đ baptiſmo

Boni a malis nunq̃ꝫ in hac vita pe nitus poſſunt ſeparari

Q Vantus arrogãtie tumor eſt quãta hũilitatis ⁊ lenitatis obliuio et arrogãtie quãta iactatio· ut q̃s ſe poſſe facẽ credat qđ nec apl̃is cõ= ceſſit dñs·ut zizania vicꝫ a frumẽto putet ſe poſſe diſcẽnere· ¶ Itez gre·

Pñs eccl̃ia ſil' recipit bonos ⁊ malos

H Ec aũt vita q̃ iter celũ ⁊ ifer nũ ſita eſt ſic i medio ſubſiſtit ita utraqꝫ ptiũ ciues ↄũiter recipit· quos tñ ſcã eccl̃ia indiſcrete ſuſcipit et poſtmodũ in egreſſione diſcernet ſi ergo boni eſtis in hac vita q̃ꝫ diu ſbſiſtitis eq̃nimiter tolerate malos nam quiſquis malos nõ tolerat ipe ſibi p intolerantiã teſtis eſt qr bon⁹ nõ eſt·Abel enim eſſe renuit quem cain malicia nõ exercet· ¶ Ex hijs omnibꝫ colligit̃·ꝙ maloꝝ vindicta reſeruãda ẽ deo·nec corpaliter ſũt puniendi·ſꝫ crebra ammonicõne ⁊ caritatis bñficõ ad correctõꝫ inui= tãdi·Vñ xp̃us in euangelio ait·au= diſtis qr dictuꝫ eſt antiquis in lege queãdmodũ ultionis lex ſtatuit o= culũ ꝓ oclo dentem ꝓ dente·ego aũt hãc viciſſitudinez tollens ⁊ ad man ſuetudinẽ ⁊ caritatis pfectõꝫ vos in uitãs dico vobis·nolite reſiſtẽ malo ſed diligite inimicos vr̃os·bñfacite

et intrare·ſecũdũ canones ħ ipo eſt aliq̃s fur ꝙ non in trat p hoſtiũ ut ħ et de pe·di·i·ſi ꝓ tea·⁊·c·ſeq̃nti·ſe cũdũ legẽ ñ ẽ ſta tim fur·lꝫ claꝫ fu rãdi cã intrauerit ut·ff·de fur·vul= garis·§·qui furti·
o ¶ Per ianuã·id ẽ canõicã electõez
p ¶ Latronẽ·id ẽ tirannum·
q ¶ Partem·p ſi= moniam·
r ¶ Mercenariũ· q̃ cã ucri recipit dignitãtẽ·ad ħ fa cit·vi·j·q·i·ſiũt in eccl̃ia·
s ¶ Cauẽdus·ar· ꝙ aliquis nõ debꝫ recipe ordinez ab eo quẽ ſcit ſimo= niacũ ut dixi·i·q· ·i·ſi q̃s a ſimoiacis
Q Vi ſecũdum carnem·ſ·iſ mahel·tãgit id ꝙ legitur i epiſtola pauli ad gal'·
x ¶ Spiritualem· iſaac·
y ¶ Ruſticano ar· ruſticitati pcẽduz ut·ij·q·vij·ſacta
z ¶ Egiptie·ſ·agã
3 ¶ Boueſ·i·bonoſ
a ¶ Et culices·id ẽ malos·
b ¶ In domo·id eſt in eccleſia·
c ¶ Aurea·id eſt bonos·
d ¶ Sed ⁊ lignea id eſt malos
Q Vãtus dñs· cũ dixit ſinite u= qꝫ creſcẽ ut·xi·q· ·iij·nolite·
f ¶ Vt zizania·id eſt occultos·
H Ec aũt que inter celũ·ħ viđ: qđ infernus ſit ſub terra in eo loco ubi null⁹ ſplẽ dor ſolis puenire pt·et padiſus in celo ſit·tñ aug·di cit ſe dubitare ubi aĩe defunctoꝝ qui eſcãt·xiij·q·ij·tpſ vel non appellat' ħ mediũ rõe loci ſed ideo dr̃ mediũ qr ptim ↄformat ſe celo·ſ·ex eo ꝙ habꝫ bonos·ptim inferno ſcꝫ ex eo ꝙ hꝫ malos·ij·q· ·i·mulier·
h ¶ Et indiſcrete· id eſt indiſtincte·
i ¶ Sibi·id ẽ ↄ̃ ſe
k ¶ Abel eñ·ħ ex poſitũ ẽ·s·vij·q·i ·§·cũ autem·

hijs qui oderūt vos ut ſitis filij pa-
tris vr̄i qui in celis eſt qui ſolē ſuū
facit oriri ſup bonos et malos ⁊ plu
it ſup iuſtos ⁊ iniuſtos· Hinc pau-
lus ait ſi eſurierit inimicus tuus ci-
ba illū ſi ſitit potū da illi· Omis aūt
iniquus bonoꝝ eſt inimicus· omnis
autē amicus huius ſeculi inimicus
eſt dei· Inimicus aūt dei ē bonitatiſ
⁊ iuſticie inimicus· ac p h̄ amatorē
iuſticie et bonitatis diligē n̄ pt̄· Cū
ergo inimicos diligē· illis bn̄facere
cibū ⁊ potū illis ſubminiſtrare iube
mur· iniquos pſequi et punire ꝓhi-
bemur· In lege eīn veteris teſtamē
ti corpalis pena ſtatuta ē· In lege
vero euāgelij omi peccāti p peniten
tia venia ꝓmittitur· Vnde illa a ter
rore incipit dicēs· ego ſū deus zelo
tes viſitans pc̄ta patrū in filios vſ
qꝫ in terciā ⁊ quartā gn̄ationē h̄ ve
ro a lenitate māſuetudinis et miſe-
ricordie ita inquiens· bt̄i pauperes
ſpū· beati mites· bt̄i miſicordes qm̄
ipi miſcdiam ꝯſequētur· In illa di-
cebatur qui fecēit hoc vel illud mor
te moriatur· in iſta dicitur· gaudeo
ſup vno pectore penitentiā agente
quam ſuper nonagintanouē iuſtis
qui non indigent penitentia· Item
nō veni vocare iuſtos ſed pc̄tores·
Itē eſtote miſicordes ſicut ⁊ pater
vr̄ celeſtis miſericors eſt· Iniciū qꝫ
p̄dicacōis ſaluatoris nr̄i et p̄conis
eiuſdē pc̄tores ad penitentiā inuita
uit· ſic eīn uterqꝫ exorſus ē peniten
tiā agite appropinq̄bit eīn regnū
celoꝝ· Sic ⁊ in actibꝫ apl̄oꝝ cū iu
dei ꝯpūcti de ſcelē mortis xp̄i dice-
rēt petro· q̄d faciemus viri fr̄es· le
giē petrus hijs rn̄diſſe· peītentiā a-
gite baptizeē unuſquiſqꝫ vr̄m· Et
cū vniūſaliter dicatur in lege· ppl̄s
ille rudis ſuili timore penaꝝ coge
batur· vn̄ et legē in pedagogū ac-
cepit· In euāgelio aūt ppl̄s gr̄e li-
ber et adultus filiali amore et here
ditatis certitudine ad cultū diuine
ſuitutis inuitatur· vn̄ cū quidā le-
gē q̄ſi coherc̄ētē p̄dicarēt eſſe tenē
dam ſimul cū gr̄a ait apl̄s· non eīn
accepiſtis ſpm̄ ſeruitutis iterū in ti
more· ſꝫ accepiſtis ſpm̄ adopcōnis
filioꝝ in quo clamamus abba pat̄
¶ Hinc greg̃· ait in expoſicōne euā
gelij· ſiſe factum eſt regnum celoꝝ
homi regi q̄ fecit nuptias filio ſuo·

In lege cuiq̄ꝫ permittebaẗ diligē
amicum et odire inimicum·

Q Vm in lege ſcriptum ſit· dili
ges amicū tuū et odio habebis ini
micū tuū· accepta tūc licētia iuſti
us fuerat ūt dei ſuoſqꝫ aduerſarios
quāta poſſent ꝟtute oprimerēt eoſ
qꝫ iure gladij ferirēt· q̄d in nouo p o
culdubio teſtam̄to ꝯpeſcitur· cū per
ſemetip̄am veritas p̄dicat dicēs· di
ligite inimicos vr̄os bn̄facite hijs
q̄ oderūt vos· Quid ergo p tauros
niſi p̄res veteris teſtamēti ſignātur
nam dū ex pmiſſiōe legis accepant
q̄tinus aduſarios ſuos odij retribu
cōne pcuterent ut ita dicā quid ali
ud quā tauri erāt qui inimicos ſuos
corporee ꝟtutis cornu feriebant·
Quid vero p altilia niſi p̄res noui te
ſtam̄ti figuranẗ· q̄ dū gr̄am interne
pinguedinis pcipiūt a terrenis deſi
derijs innitētes q̄ſi ꝯtēplacōis p̄na
ſe ad ſublimia ſbleuāt· ¶ Hijs ita
rn̄detur· Sūt quedā q̄ ſalubri tātū
ammonicōne ſūt corripiēda nō cor
poralibꝫ flagellis aniaduertēda· ſꝫ
eoꝝ vindicta diuino examini tm̄ ē
reſuāda· qn̄ in delinquētes ſcꝫ diſci
plinā exercere non poſſumus· vel qn̄
nō ſūt mei iuris· vel qr̄ illoꝝ crimia
⁊ ſi nobis nota ſint tn̄ manifeſtis iu
dicijs ꝓbari nō pn̄t· De hijs q̄ non
ſūt nr̄i iuris ait apl̄us in ep̄la p̄ma
ad corinthios· quid eīn michi atti
net d̄ hijs qui foris ſūt iudicaē· De
hijs eīn dn̄s iudicabit· ¶ Vn̄ aug̃·
expones ait·

Infideliū ꝯuiuia
⁊ colloquia nō ſunt euitanda

I Nfideles nō poſſumus xp̄o lu
crari ſi colloquiū eoꝝ vitamus et
ꝯuiuiū· vn̄ ⁊ dn̄s cū publicanis et
pc̄toribꝫ manducauit et bibit· In
hijs vero q̄ intus ſūt id ē infidelibꝫ
putredo reſecāda ē· ¶ Hic etiā cū
ꝓpheta dicit· facit de⁹ iudiciū omibꝫ
iniuriā patiētibꝫ· exponendo addi-
dit aug̃· ab hijs qui nō ſunt ſui iuriſ
in quos nequid diſcipline exerceri·
Itē qn̄ multitudo eſt in ſcelē nec ſal
ua pace ecc̄ie mali puniri pn̄t· tole-
rāda ſūt potius q̄ violata pace ec-
cleſie punienda· ¶ Vnde aug̃· ait·

Quedā mala ſūt puniēda ⁊ quedā
tolerāda·

Q Vidā cum bonoꝝ
malorūqꝫ ꝯmixtionē in ecc̄ia
demonſtratā vel p̄dicatā eſſe pſpex-
erint ⁊ patientie p̄cepta didicerint
q̄ nos firmiſſimos reddūt· ut etiā ſi
videātur zizania in ecc̄ia nō tn̄ impe
diatur ā fides ā caritas nr̄a· et qm̄
zizania in ecc̄ia eſſe cernim⁹· nō ideo
ipi de ecc̄ia recedamus· deſtituendā
putāt eſſe ecc̄ie diſciplinā quādā p
uerſiſſimā ſecuritatē p̄poſitis ſbu-
entes ut ad eos non ptineat niſi di
cere· q̄d cauendū ſit· quid ve facien
dū· q̄dlibꝫ aūt quiſqꝫ facit nō curaē

a ¶ Ex hijs· ꝓ o
culo· h̄ enim mo-
do nō lꝫ niſi auc̄te
iudicis· ut· ꝭ· e· cū
in lege·
b ¶ Diligite· hoc
tenemur facere q̄
tū eſt in nobis· vt
· xi· q· iij· iter v̄ba
c ¶ Ciba· dum tn̄
rōne cibi nō negli
gat iuſticiā· vt· v
· q· v· non omnis·
Item ſi p̄t labora
re ⁊ ſe immiſceat
elemoſinis redigē
dus eſt in ſeruitu
tem· C· de mendi
cantibus validis·
· l· vna·
d ¶ In filios· imi
tatione non ſang-
uine· vel itelligas
de conſeufu· de lo
cutione et ope· s·
di· vi· ſed penſan-
dum·
e ¶ In pedagogū
id ē in magiſtrū
ſicut eīn p magi-
ſtrū aliquis coher
cetur ita ipi per le
gem·
f ¶ Spiritū ſerui
tutis· id eſt ſerui-
lem timorem·
g ¶ Adoptionis·
id eſt filialē timo-
rem· Io· de utro-
qꝫ· ꝭ· e· q· vi·· §· ex
hijs·

Q Vm in lege
et odio· ſed
nonne odiū habē
mortale pc̄tm eſt
ut· xxv· di· §· ē mi
ns· quare ergo h̄
dicit q̄d hoc per/
mittebatur iuſtis
poteſt dici iuſtis
alias· vel dic q̄ q̄
vlciſcebatur ſe ſi
ne odio nō pecca-
bat q̄ aūt cū odio
lꝫ ꝯtra legē nō fe
cerit tn̄ peccauit
ſicut dando libel-
lum peccauerunt
lꝫ a lege h̄ eis p-
mittebatur ex̄ de
diuoꝝ· gaudemus
i ¶ Per altilia· d̄
quibus in euange
lio fit mentio· h·
k ¶ Hijs ita· ſcilicꝫ
auc̄tibus quibꝫ ꝓ
bauit malos eſſe
tolerādos·
l ¶ Non ſūt· s· xi
· q· iij· eoꝝ· et· xx
x· q· v· nullum· ij·

I Infideles· et
ꝯuiuiū· s· xi·
· q· iij· ad menſam
· ar· ꝯtra· xxviij· q·
· i· omes· et· c· nul
lus· ſo· h̄ loquit᷑
de paganis ibi lo
quitur ſpecialiter
de iudeis·
n ¶ Qui intus ſūt
qn̄qꝫ etiā iudeos
punit eccleſia· ex
tra de uſuris· poſt
miſerabilē· et· xv-
ij· q· iij· ꝯſtituit
Q Vidam cum·
non ergo ſuf
ficit q̄ p̄latus in-
ſtituat quid ſit fa
ciendum niſi ⁊ pu
niat nō facientes
ut· ꝭ· e· q· v· non ē
innocentie· et· xl-
vij· di· q̄ ad nos·
ſicut nec ſufficit
domino prohibere
ne cū ſeruo ꝯtra
hatur· quin tenea
tur ipe de peculio
vt· ff· de peculio·
· l· ſi quis ſeruū· et
· ff· de v̄· obl̄· ſu⁹
vetante· ar· tamē
ꝯtra· xliij· di· ep̄he
ſijs·

a ¶ Nō poſſumus ſine ſcandalo· vel qꝛ eſt occultū· vi· ·q·i·ſi omnia·
b ¶ Nec patiētie· qn̄qꝫ eni̅ remiſſio ſe mentitur pietatē·ut·xli·di·ſepe·
Qūm quis· vbi periculum·cū ergo periculū ſciſmatis timetur mali nō ſūt excōicādi ut·l·di ut cōſtitueretur ·ſ· ·c· ipa pietas· et ·c·nō poteſt· ſed cōtrariū eſt·xxiiij· ·q·iij·ecce·ſed ibi cū nō timetur ſcādalum· Item cōtra extra de reg·iur· q̄ ſcandalizauerit ſed ſ̄ loquitur de veritate diſcipline que poteſt qn̄qꝫ deſeri ꝓ ſcādalo·ibi de veritate iudicij que ſp̄ preualet ſcandalo·
Sicut non eſt ab oracōne· multiplex eſt cauſa quare nō debemus ceſſare ab oratione maloꝝ ul' eoꝝ correctōe nā q̄dam ſunt p̄deſtinata vt p̄cib⁹ obtineantur·ut·ſ· c· ꝑx· Item qꝛ neſcitur quis ſit de numero p̄deſtinatorū quis nō·et ꝺ nemine eſt deſperandū quādiu eſt in hac vita vt de pe·di·vij·nemo· et quia deus ſepe aliquid ꝓmittit qꝺ poſtea mutat ſi videt homines negligentes ut de pe·di·i·p̄dixerat· et tamē quia ſi nō ꝓſunt illi ꝓ quo orat⁹ tamē ꝓſūt oranti·iuxta illud oracō mea in ſinu meo cōuertetur·
c ¶ Negligēda·ꝺ pe·di·vij·nemo·
Obtineri·ſ·de pe·di·iiij·nemo·
¶ Poſtulando· nec ideo voluit dn̄s ſuſcitare q̄rtum mortuū quia nō fuit ꝓ eo petitū·ut·ſ·de pe·di· ·i·§·ex hijs itaqꝫ ꝟ·quarūcūqꝫ
Nabuchodonoſor·acce/pit·argu· quod depoſitus poteſt reſtitui·vt de pe· di·vi·c·i·in ſi· vt [illegible]

Nos vero ad ſanā doctrinā ptinere arbitramur utriſqꝫ teſtimōijs vitā ſententiāqꝫ moderare·ut ⁊ canes in ecc̄ia ꝓpter pacē ecc̄ie toleremꝰ· et tn̄ canib⁹ ſcm̄ ubi ē pax ecc̄ie tuta nō demus·Cū vero p negligentiam ꝑpoſitoꝝ ſiue p aliquā excuſabilem neceſſitatē ſiue p occultas ſurreptiones inuenimus i ecc̄ia malos quoſ ecc̄iaſtica diſciplina corrigē aut cohercere nō poſſumus·tunc ne aſcendat in coꝛ nr̄m impia ⁊ pniciosa p̄ſumptio q̄ extimemus nos ab hijs eſſe ſeparandos·ut pctīs eoꝝ non inquinemur·atqꝫ ita poſt nos trahere conemur·veluti mūdos ſcōſqꝫ diſcipulos ab vnitatis cōpage q̄ſi a malorum cōiūctōne ſepatos veniāt in mētē ille de ſcripturis ſilitudines et diuina oracula vel certiſſima exempla quib⁹ demonſtratū eſt ⁊ p̄nunciatū malos in ecc̄ia bonis pmixtos uſqꝫ i finē ſecl̄i tēpuſqꝫ iudicij futuri tolerandos·nichilqꝫ bonis in vnitate ac pticipacōne ſacroꝝ qui eoꝝ factis nō cōſenſerit obfuturos·Cū vero eis p q̄s ecc̄ia regitur adeſt ſalua pace ptās diſcipline aduerſus improbos aut nefarios exercenda tunc rurſus neqꝫ ſecordia neqꝫ ſegnicia dormiamus·ſꝫ aculeis preceptoꝝ q̄ ad ſeueritatē correpcōnis ptinent excitādi ſumus ut greſſus nr̄os in vias dn̄i ex utriſqꝫ teſtimonijs illo duce atqꝫ actore adiutore dirigentes·nec patientie noīe torpeſcamus·nec obtētu diligētie ſeuiamus· ¶ Itē cōt̄ epl̄az parmeniani

Leuiꝰ occīta ſeuēius aūt puniēnda ſūt ab ecc̄ia manifeſta delicta

Cum quiſqꝫ fratrū et xp̄ianorū intus in ecc̄ie ſocietate cōſtitutorū in aliquo tali pcc̄o fuerit dep̄hēſus ut anathemate dignus habeat̄ fiat hoc ubi piculū ſciſmatis nullū ē· Et infra· quādo cuiuſq̄ crimē notum ē ⁊ oīb⁹ execrabile appareat· ut vel nullos ꝓrſus vel nō tales habeat defenſores p q̄s poſſit ſciſma cōtingē nō dormiat ſeueritas diſcipline· ¶ Eſt etiā alia cauſa q̄ correctio v̄boꝝ vel verberū videtur inutilis eſſe vel ſupflua·p̄deſtinati ad vitā ſine correctōne mutātur ſicut petrus quē dn̄s reſpiciens nemine corripiēte cōmouit ad lacrimas·preſciti ad mortē inter flagella deteriores fiunt ſicut pharao·Bonis ergo ſupflua damnādis inueniuntur hec eſſe inutilia· ¶ Hijs ita rn̄detur auc̄te gg̃· ⁊ aug·

Sicut ab orōe ceſſandū n̄ eſt·ſic nec a correctōne·

Sicut nō eſt ceſſandū ab orōe p eis q̄s corrigi volumꝰ· etſi nullo hoīm orāte p petro dn̄s reſpexit eū et fecit eū ſuū flere pctm̄·ita nō eſt negligēda correctō·q̄uis deus quos voluerit non correctos faciat eſſe correctos·tūc aūt ex correctōe ꝓficit hō cū miſeretur atqꝫ adiuuat qui facit quos voluerit ⁊ ſine correctōe ꝓficē· ¶ Itē in dial·li·v

Soli p̄deſtinati ſaluātur·qꝺ tn̄ poſtulando ſuo labore merentur

Obtineri nequaq̄ poſſunt que p̄deſtinata nō fuerint·ſꝫ ea q̄ ſancti viri orādo efficiūt ita p̄deſtinata ſūt ut p̄cib⁹ obtineant̄ nā ipa q̄qꝫ p̄hēnis regni p̄deſtinacō ita eſt ab omīpotēti deo diſpoſita ut ad hoc electi ex labore puenīant· q̄tinus poſtulādo mereātur accipe qꝺ eis oīpotēs deus ante ſecula diſpoſuit donare· ¶ Itē aug·

Decreto dei iudicō mali obdurātur flagellis boni emēdantur·

Nabuchodonoſor penitentiā meruit fructuoſaꝫ nonne poſt innumeras impietates flagellatus penituit·et regnū qꝺ p̄diderat rurſus accepit pharao aūt ipis ē flagellis durioꝛ effcūs ⁊ pijt hic michi rōeꝫ reddat qui diuinū cōſiliū nimiū alte ſapiētiqꝫ corde diiudicat cur medicamētū vnius medici manu cōfectū alij ad interitū alij valuerit ad ſalutē niſi qꝛ xp̄i bonus odoꝛ alijs ē odoꝛ vite in vitā· alijs ē odoꝛ mortis in mortē quantū ad naturā ambo hoīes erāt quantū ad dignitates ambo reges quantū ad cāꝫ ambo captiuū ꝑplm̄ dei poſſidebāt·quātū ad penā ambo flagellis clemēter ammoniti·Quid ergo fines eoꝝ fecit eſſe diūſos· niſi q̄ vnus manū dei ſentiēs in recordatione ꝓprie iniquitatis ingemuit·alt̄ libero cōtra dei miſericordiſſimā veritatē pugnauit arbitrio· ¶ Item·

Uaſis ire nunq̄ deus redderet interitū ſi nō ſpontaneū inueniretur homo hr̄e pctm̄· qꝛ nec deus peccāti hoī iuſte inferret iram ſi homo ex p̄deſtinacōne dei cecidiſſet in culpā· Idem· p̄deſtinacōnē dei ſiue ad bonū ſiue ad malū in oīb⁹ operari ineptiſſime dicit̄· ut ad vtrūqꝫ hoīes quedā nc̄citas videat̄ impellere·cum in bonis volūtas ſit intelligenda nō ſine gr̄a·in malis aūt volūtas intelligēda ſine gratia· Cum vero aliq̄s a deo aūt t̄ditos deſideriis ſuis ā obduratos eſſe legimus aut relictos magnis pctīs ſuis·hoc ipos meruiſſe ꝓfitemi̅· qꝛ talia eoꝝ

et·c·greg·Itē ē ſ̄ ar·ad queſtionē illam q̄ depoſitus reſtitutus p̄ferendus ſit ſubſtituto·ut·viij·q· vlti·c·vlti·ar·cōtra·vij·q·i·eos q̄ licet determinata vid̄ꝛ extra de ſimonia·ex inſinuacōne· Io·de ſ̄ quid iuris ſit in qōnibus·no·b·
k ¶ Ratione·ar· q̄ de ſingulis non eſt ratio reddenda·ut·ſ·e·q·de tirijs·de pe·di·iiij·ſi ex bono·ar·cōtra ·lxviij·di·corepi et· xxiiij·q·iij·ſi habes·
l ¶ Odor· bonus odoꝛ xp̄i eſt predicatio bonoꝝ·
Uaſis·nō ſpōtaneum· de hac materia nota ui·xv·q·i·§·i· et ·ij·et·c·merito·
m ¶ Ex predeſtinatione·ar· q̄ non poteſt arguē q̄s factum cuius auctoꝛ ipſe fuit·vt· ·xxviij·di·diacōni·extra de cleri· cōiu·diuerſis
n ¶ Cum vero· ſic ergo bona que facit homo p deū facit· mala q̄ facit nō facit p deuꝫ quia deus non eſt auctoꝛ mali· ſ̄ ne crederet quis qꝺ deus operetur in malis quia legit⁹ q̄ deus tradidit romanos in deſideria carnis·et q̄ obdurauit coꝛ pharaonis et qꝺ reliquid tirios et ſidonios peccatis ſuis·et ideo oſtendit qualiter hoc intelligatur·
o ¶ Aliquos· ſcꝫ romanos·
p ¶ Aut tradi toſ· tradere dicitur homine̅ peccato qn̄ pmittit hominem peccare· vel quia ſubtrahit ei gratiam·
q ¶ Legimus· in epiſtola ad romanos et in exodo· et in euāgelio mathei de tirijs et ſidonijs·
r ¶ Non meritos ex hoc patet q̄ p̄mam gratiam nemo meretur ut ·ſ· de con·di·iiij·gratia·et c· placuit·

a ¶ Fecit·ſ·bona·
b ¶ Fecit·ſ·mala
c ¶ Dicitur·i epiſtola·Johis·
d ¶ Ex nobis· q̄ tū ad p̄deſtiacoꝝ·
e ¶ Stādi·ſed nō ne iam dixit quia predeſtinacō non ē cauſa quare homo faciat bonum· ſed potius bonum qḋ facit eſt cauſa predeſtinationis· ſed dicas h̄ p̄deſtinationē appellari deū p̄deſtinātem·naꝫ nemo poteſt venire ad me niſi fuerit ei datū a patre meo· vel dic ꝙ p̄deſtinatio nō eſt cā efficiens ſed eſt cauſa ſine qua non fit· Item ſi vere volumus loqui non eſt concedendum ꝙ bona futura ſint cauſa p̄deſtinationis·qꝛ ex hoc ſequeretur ꝙ cauſa eſſet poſterior ſuo cauſato· Itē q̄cquid deus predeſtinauit ab eterno p̄deſtinauit·ſi ergo p̄deſtinatio eſt eterna·ergo nō habꝫ cauſam ſue geneācōnis·nō ergo futura ſūt cauſa ei9 Item ſi quid eſſꝫ cauſa gn̄ationis eius·ergo eius oppoſitū eſſet cauſa corrupcōnis eius ſed impoſſibile eſſet cauſam corrūpi vel deſinere eſſe·quia ſi corrumperetur vł deſineret eſſe·g̃ poſt h̄ inſtans non eſſet ergo ſi mō non eſt nūquā fuit·nā hanc ſequit̄ ſi fuit p̄deſtinatuꝫ g̃ eſt p̄deſtinatuꝫ et ſp erit p̄deſtinatum Johannes·
f ¶ Falli·hec argumentatio non valet deus preuidit aliq̇d et aliter poteſt euenire· g̃ p̄uidentia dei eſt fallibilis·
g ¶ Quamuis·ad huius·§·intelligēdū nota ꝙ omnes tales locutiones ſūt duplices ſi deus p̄uidit aliquid neceſſario id veniet qꝛ ſi h̄ dictio neceſſario determinet totalem cōſequētiā ē locutio vera·et tūc talis

crimina pceſſerūt ut ipe ſibi penaꝫ debuerint q̄ eis ſuppliciū verteretur in reatū·atq̧ ita nec de iudicio dei querimur quo deſerit meritos deſeri·et miſ̄cdie eius gratias agimus qua liberat nō meritos liberari· Vires itaq̧ obedientie nō ideo cuiquaꝫ ſbtraxit qꝛ eū nō p̄deſtinauit·ſꝫ ideo eum nō p̄deſtinauit qꝛ receſſurū ab ipa obedientia eſſe p̄uidit· ¶ Predeſtinatio q̄ꝫ dei ſp in bono eſt qui peccatū ſola hoīs volūtate omiſſuꝫ aut remittendū nouit cū laude miſericordie·ā plectendū cum laude iuſticie· In malis aūt opibꝫ nr̄is ſola p̄ſciētia dei intelligēda ē·quā ſicut p̄ſciuit ⁊ predeſtinauit q̄ ipſe fecit ⁊ ut faceremus dedit·ita preſciuit tātū ⁊ nō predeſtinauit q̄ nec ipſe fecit nec ut facēmus exegit· Hij aūt ſūt de quibus dicitur ex nobis exierūt ſꝫ nō fuerūt ex nobis·ſi eīn fuiſſet ex nobis manſiſſent utiq̧ nobiſcum volūtate exierūt volūtate ceciderūt Et qꝛ p̄ſciti ſūt caſuri nō ſūt p̄deſtinati·eſſent aūt p̄deſtinati ſi eēnt reuerſuri ⁊ in ſcitate ac veritate manſuri·ac p hoc predeſtinatio dei multis eſt cauſa ſtandi·nemini ē cā labēdi· ¶ Nō ergo necitatē facit correctōnis vel obduracōis dīna p̄deſtinacō ſeu p̄ſciētia cū boni p grām corrigātur ⁊ libero arbitrio mali pereāt· Neq̧ eīn qꝛ p̄deſtinatio ſiue p̄ſciētia dei falli nō p̄t nec ideo necr̄io eueniūt q̄ p̄deſtinātur vel p̄ſciūtur ſicut nec necr̄io p̄deſtinanť vel p̄ſciunť que futura ſūt·ſꝫ qꝛ bona abſq̧ eius grā mala p̄ter eius ſcientiā euenire nō pn̄t· ¶ Quāuis ergo ouenienter dicať· ſi hec p̄deſtinata ſunt vel p̄ſcita necr̄io eueniēt·nō tn̄ ideo abſolute verū ē neceſſario eueniēt q̄ p̄deſtinata ſūt vel p̄ſcita·qꝛ h̄ neceſſitas refertur ad reꝝ euētū· ibi ad intuitū dīne p̄ſcie· Vnde aug· Due ſūt īquit necitates·ſimplex vna· veluti nece eſt omnes hoīes eſſe mortales·altera odicōnis·ut ſi aliquem ambulaē quis ſcit eū ambulare neceſſe ē·qḋ enim quiſq̧ nouit id eſſe aliter ac notum eſt nequit· ſꝫ h̄ minime ſecū illā ſimplicē trahit·hanc enim necitatē nō ipa fecit natura · ſꝫ odicōis adiectō· Nulla eīn neceſſitas cogit incedē volūtate gradiētem·quāuis eū tūc cū gradiatur incedere neceſſariū eſt Eodem igitur modo ſi q̇ꝺ p̄uidentia pn̄s videt id nece ē eſſe·tam etſi nullā nature habet neceſſitatē·At quidē ea futura q̄ ex arbitrij libertate p̄ueniūt p̄ſcientia oſtuetur· Hec igitur ad intuitū relata dīnū neceſſaria ſiūt p diſpoſitionē diuine nocōnis· p ſe vero oſiderata abſolutā nature ſue libertatē nō deſerūt Fiēt igitur pculdubio cūcta q̄ futura de9 eſſe p̄noſcit ſꝫ eoꝝ quedā d libero p̄ficiſcuntur arbitrio·q̄ q̄uis veniāt exiſtēdo·tn̄ naturā p̄priā nō amittūt·q̄ pri9 q̄ fierēt etiam non euenire potuiſſent ¶ Hijs oībꝫ mala nr̄a libero aſcribūtur arbitrio cū alibi diuine aſcribātur indignacōni· ¶ Vnde greg·

Qum ſupna indignatio ſeſe ut ita dixerim medulli9 mouet hāc opinio hūana nō remouet·nec ſe cuiuſlibꝫ utiliter dep̄cacō obicit cū ſemel deus aliq̇d ab intimis iraſcēdo diſponit· Hinc ē enim ꝙ moyſes q̇ reatū totius plebis apud deū ſuis p̄cibꝫ terſit·dūq̧ ſe obicē obtulit diuine iracūdie vim placauit ad petrā oreb veniēs ⁊ p aque exhibitione diffidens rep̄miſſiōnis terram ingredi dn̄o iraſcente non potuit·

De tirijs vero et ¶ Itē aug· ſidonijs quid aliud poſſumus dicē q̄ nō eſſe datū eis dſup ut crederēt q̇s credituros fuiſſe ipſa veritas docet·ſi talia q̄lia apud nō credentes facta ſūt v̄tutū ſigna vidiſſent·quare aūt hoc eis negatū fuerit dicāt·ſi pn̄t qui calumniātur ⁊ oſtendāt cur apḋ eos dn̄s mirabilia quibꝫ p̄futura nō erāt fecēit ⁊ apḋ eos quibꝫ erant p̄futura nō fecēit Nos eteni ſi rōne facti p̄funditateꝫ iudicij eius penetrare nō poſſumus manifeſtiſſime tn̄ ſcimus ⁊ verū eſſe qḋ dixit ⁊ iuſtū eſſe qḋ fecit· ⁊ non ſoiū tirios ⁊ ſidonios ſꝫ ec̄ corozaim et bethſaida potuiſſe outi· ⁊ fideles ex infidelibꝫ potuiſſe fieri ſi hoc ī eis voluiſſꝫ dn̄s operari· Neq̧ enim ulli falſū videri p̄t qḋ veritas ait nemo p̄t venire ad me niſi fuerit ei datū a p̄re meo· Itē qui p p̄phām plebi iudaice p̄miſit·ecce ego ſepiam vias tuas ſpinis ⁊ muniā ea lapidibꝫ q̄drīs id ē adimā tibi facultatē peccādi· Idē p pſalmiſtā d dānādis dixit· Fiāt vie eoꝝ tenebre ⁊ lubricū ⁊ angelus dn̄i pſequēs eos· ¶ Sꝫ in hijs oībꝫ vicia nr̄a hūane aſcribūtur mētis arbitrio·qḋ diuina clemētia in electis miſ̄icorditer vertit ad bonū in damnādis iuſte reliquit ad malū· Sicut ergo q̄uis certiſſime ſciamus neminē ultra terminuꝫ ſibi a deo p̄fixū eē victurū·oībꝫ tn̄ lāguentibꝫ nō incōgrue medenī·ſic q̄uiś nemo ſaluet̄ niſi p̄deſtinatus

eſt ſenſus h̄ cōſequentia ſi deus p̄uidit aliquid illḋ euenit eſt neceſſaria·ſi autē h̄ dictio neceſſario determinat ipm cōſequens eſt falſa· ſilr̄ h̄ ē duplex neceſſariū eſt ſocratem ambulare cū ambulat quia ſi intelligatur cōpoſita et de dicto vera ē ſi de re eſt falſa· ſimiliter hec ē duplex·neceſſarium eſt h̄ euenīē ꝙ deus p̄uidit de dicto ē vera·de re eſt falſā· iſtud eīn qḋ de9 p̄uidit nō eſt neceſſe euenīē Et nota ꝙ h̄ ārgumentatio nō valꝫ ſi deus p̄uidit aliquid neceſſario illud eueniet· ergo ſi deus p̄uidit aliquid neceſſarium eſt illud euenire · qꝛ modo h̄ dictio neceſſariuꝫ nō poteſt determinare illam oſequentiā ſed tn̄ oſequens·
h ¶ Nequid·vēa ē ſi intelligatur d dicto·

Qum ſupna· plebis·hiſtoriam habes·xlv· di·diſciplina·
k ¶ Oreb·hiſtoriam habes de pe· di·ij·§·o p̄ponitur·
l ¶ Iraſcente·intelligas tn̄ ꝙ quātum ad tpaleꝫ penam p̄t ira dei eſſe cōmutabilis·ſed quātū ad eternaꝫ nō·xxij·q·iiij·incōmutabilis·

De tirijs·vt crederēt·p̄ſente d n̄o ſed poſtea crediderunt ad predicationem aploꝝ·
n ¶ Si racōne·eodem mo do dicendum ē quia ſi papa aliquid facit qḋ videtur iniuſtum vbi nos rationem non poſſumus aſſignare ꝙ nilominus illud iuſtum ſit·
o ¶ Qui p p̄phetam·oſee·
p ¶ Vias·id eſt āctiones·
q ¶ Spinis·id eſt cōpūctionibꝫ·
r ¶ Quadris · id ē v̄tutibus q̄tuor vel doctrina quatuor euāgelioꝝ·

I Pſa pietas. teſtimoniū. in hoc ꝙ eſt mortuus in vnitate eccleſie. ſed quidaȝ heretici volebant eum poſt mortem accuſare de hereſi ut. xxiiij. q. ij. ſane ꝓfert². §. Itē ſi vera fuīt. ſed nō erāt recipiendi eē in crimine hereſis cū ille bone opiōnis fuit ut. ij. q. i. in primis. hereticus tn̄ bene recipietur cōtra hereticum. ut. ij. q. vij. ſi hereticus.

b ¶ Perdiderūt. ut. s. ij. q. vij. non poteſt. Iohānes.

c ¶ Poteſtatem. quā non habebat eccleſia cū adhuc nouella eſſet ſed poſtea qn̄ cepit dn̄ari pn̄cipibus ut. ꝫ. e. diſplicet. ⁊. c. non inuenitur.

d ¶ Ad fidem. eccleſie ꝯſeruandā.

e ¶ Intrare. id ē redire ad ecc̄iam.

f ¶ Sed quare. q̄ſi diceret nō eſt ꝯſiderandū quid fiat ſed qua cauſa fiat ut. ꝫ. e. q. viij. occidit. et. ff. de furt. verū. ſilr̄ non eſt cōſiderādum quid fiat ſed quo aīo fiat. ut. xv. q. vi. c. i. in ſi. quaſi diceret cogātur ire ad ꝯmodū ipoꝝ ſcȝ ad cōuiuiū de quo agitur in euangelio. lvi. di. ſponſus.

g ¶ Legem. quaȝ habes. C. de hereticis. arriani.

h ¶ Si duo. tres enim ponit caſus pmo ſic. duo ſunt in domo ruitura ⁊ ambos poſſumus liberare ad hoc tenemur ꝫ ſint inuiti. ſcdo ſi duo ſūt in domo vna et ſi vnum liberamus alter vult ſe necare. tercio ſic multi ſūt ī domo vna et nō niſi vnus liberari poteſt.

i ¶ Porro. ſcdus caſus.

k ¶ Nō nr̄a. licet enim aliquis ſe ipm̄ iterimat ꝓpt nos dūmodo nos iuſte moueamur nō tenemur ⁊ nos ut. ꝫ. e. q. v. cū hō. ⁊. c. de occidēdis

ad vitā oīm tn̄ delinquenti eſt adhibēda correctō nec maloꝝ eſt negligenda diſciplina. ¶ Vnde idem auguſtinus ait bonifacio. Nō ſemper vindicta eſt exercenda ī eos q̄ peccant

I Pſa pietas veritas caritas nō nos pmittit ꝯtra cecilianū eoꝝ hoim accipe teſtiomū q̄s ī ecc̄ia nō videmus. cui dn̄s ꝓhibet teſtimoniū. Quos enim diuina teſtimonia nō ſecūtur pondus hūani teſtimonij ꝑdiderūt. Itē moleſtus eſt medicus furēti frenetico ⁊ pr̄ īdiſciplinato filio. ille legādo. ille cedēdo. ſꝫ ābo diligendo. ſi auteȝ illos negligāt ⁊ ꝑire pmittāt. iſta potiꝰ falſa māſuetudo eſt crudelitas Itē. Quapropter ſi ꝑ ꝑtātem quaȝ ꝓpter religionē ac fidē tempe quo debuit diuino munere accepit ecc̄ia. hij q̄ inueniūtur in vijs et ſepibus id eſt in hereſib9 et ſciſmatib9 cogūtur intraē. nō q2 cogūtur repꝛhendāt. ſed quare cogūtur attendāt. Cōuiuiū dn̄i eſt vnitas corpis xp̄i non ſoluȝ in ſacro altaris. ſꝫ etiā ī vinculo pacis. ¶ In eodē theodoſius impator legē gn̄aliter in oēs hereticos ꝓmulgauit. ut quiſq̄s eoꝝ ep̄us vel clericus ubilibet eſſꝫ inuentꝰ decē libris auri mulctaret. Iteȝ ſi duo alii qui in vna domo ſimul habitarent. quā certiſſime ſciremus ruiturā. nobiſq3 id ꝑnūtiātibus nollēt credere atq3 ī ea manē ꝑſiſterent ſi inde eoſ poſſemus eruere. vel inuitos quibuſ imminēteȝ illā ruinā ꝑmōſtrauimꝰ ut ulterius redire ſub eius periculo non auderent. puto niſi facēmus non immerito crudeles iudicarem̄. Porro ſi vnꝰ illoꝝ nobis dicēt. qn̄ intraueritis eruere nos memetipm ꝯtinuo trucidabo. alt̄ aūt nec exire quidē inde nec erui vellet ſꝫ neq3 necare ſe auderet. quid eligeremus utrū ambos ruine opprimendos relinquere. aut uno ſalteȝ ꝑ nr̄am operā liberato. alterū non nr̄a culpa ſꝫ ſua potius interire pmittēmus. Nemo eīm eſt tam infelix qui non quid fieri in talib9 reb9 oporteat faciliime iudicet. Itē poſt pauca Nō ſi plurimi eſſent ī domo ruitura. et inde ſalteȝ vnus liberari poſſꝫ atq3 cū id facere conaremur. alij ſemetipos ꝑcipitio necarēt. dolēmus ꝺ ceteris verū de vnꝰ ſaltē ſalute ꝯſolarem̄. nō tn̄ ne ſeipos alij ꝑderēt ꝑire vniuerſos liberato nullo pmittēmꝰ. Quid ergo de ope miſericordie qꝺ ꝑ vita eterna adipiſcenda et pena eterna vitāda hoīb9 debemus impēdere

iudicandū eſt ſi ꝓ ſalute iſta nō ſolū tꝑali ſꝫ etiā breui ⁊ ad tēpus exiguū liberāda ſic nos ſbuenire oīb9 racō vera ⁊ benigna ꝯpellit. Iteȝ ſi inquiūt donatiſte oportet ut nos ex̄ eccleſiā ⁊ aduerſus eccleſiā fuiſſe peniteat ut ſalui eē poſſimus quō pꝰ iſtā penitentiā apud vos clerici vel ep̄i eē pmanemꝰ. h̄ nō fieret. qm̄ re uera faciendū qꝺ fieri nō debet niſi pauci ipa ꝯpenſacōe ſanarētur. Sꝫ ſibi h̄ dicat ⁊ multo maxie hūiliter doleant. qui in tāta morte ꝑciſionis iacēt ut iſto quodā vulnere. matris ecc̄ie catholice reuiuiſcāt. Cū enim ꝑciſus ramus īſeritur fit aliud vulnus ī arbore quo poſſit recipi ut viuat qui ſine vita radicis ꝑibat. Sꝫ cū receptus recipienti coaluerit. et vigor ꝯſequitur et fructus. ſi aūt n̄ coaluerit ille quidē areſcet. ſꝫ vita arboris pmanebit. Eſt em̄ tale inſerendi genus ut nullo ꝑciſo ramo q̄ intus eſt ille qui foris eſt inſeratur nō tn̄ nullo ſꝫ leuiſſimo vulnē arboris ita etiā ⁊ iſti cū ad radicē catholicā veniunt. nec eis poſtq̄ꝫ vix erroris ſui penitēt honor clericatꝰ aut ep̄atus auferē. Siquid fit aliquid tanq̄ꝫ in cortice arboris matris cōtra integritate ſeueritatis. Verūtn̄ q2 neq3 qui plātat eſt aliquid neq3 qui rigat. ad dei miſedia m ꝑcib9 fuſis coaleſcēte ſuoꝝ pace ramoꝝ caritaſ coopit multitudinē pctoꝝ Et paulo poſt. Verum in hmōi cauſis ubi ꝑ graues diſſenſionum ſciſſuras nō huius ā illius hois eſt piculū. ſꝫ plimoꝝ ſtrages iacet detrahenduȝ eſt aliquid ſeueritati ut maioribus malis ſanādis ſincera caritas ſbueniat. Habeāt ergo ꝺ ꝓtēito deteſtabili errore ſicut petrus habuit de timore mēdacij amarū dolorē. et veniant ad ecc̄iam xp̄i verā id ē catholicam matrē ſint in illa clerici ſint ep̄i utiliter qui ꝯtra eā fuerūt hoſtilit̄. nō inuidemus. immo amplectimur hortamur optamus. et quos in inuiis aut ſepib9 inuenimus intrare cogimus. et ſic nōdū quibuſdā ꝑſuademus. q2 nō res eoꝝ ſꝫ ipos querimus. ¶ Idem fauſto. Mediciali ſeueritate mali cogūtur redire ad bonum

Q Vid faciet ecc̄ie medicina ſalutē oīm materna caritate ꝯquirēs tanq̄ꝫ inter freneticoſ et lethargicos eſtuans. nūquid cōtēnere. nūquid ꝺſiſtē vel debet ul̄ ꝑt utriſq3 ſi necē ē moleſta ē. q̄ neutris eſt inimica. Nam et frenetici nolūt ligari ⁊ lethargici nolūt excitari. ſꝫ

et. xlvij. di. q̄d ad nos.

l ¶ Liberato. id ē nō minus aliqueȝ liberere teneris. ꝫ oēs alij ſe ibi ꝑderent.

m ¶ Compellit. ꝗ vidr̄ ꝙ omnibꝰ ſit ꝓceptum ut denūciēt crimina delinquentiū. ſed h̄ intelligas tm̄ de ꝓlatis vel de canonica denūciacōne rei.

n ¶ Non debet. de iure ꝯmūi.

o ¶ Compenſatione. id ē ut aliqui facilius redeant ad eccleſiam cum viderint aliquos reuerſos tolerari in ſuis ordinibus.

p ¶ Vulnus. duplr̄ inſeritur ramus arbori. ut de cō. di. v. nunquā. tūc dicuntur duo vulnera infligi arbori id ē ecc̄ie qn̄ ille qui fuit deſtitutꝰ reſtituitur. ⁊ alter qui ſubſtitutus fuit remouet̄ ſcdo modo quando nullus fuit ſubſtitus et illud dr̄ leue vulnus.

q ¶ Detrahendū. ſic. xliiij. di. ꝯmeſſacōes. et. di. l. ut ꝯſtitueretur.

r ¶ De mendacij id eſt de mēdacō timoris.

s ¶ Ep̄i. s. di. xij. nos ꝯſuetudinem

t ¶ Vtilit̄. nō oꝫ itelligas ꝙ aug̃ reſtituat h̄ ep̄os depoſitos ſed docet q̄d fieri poſſit

u ¶ Et ſic. id ē ꝓpter res eoꝝ.

x ¶ Non res eoꝝ. ut. ꝫ. q. vij. c. i. et.

Q Vid faciet. medicina. id ē correctio ij

5 ¶ Inter freneticos. id eſt hereticos ad modū freneticoꝝ ſeuiētes

3 ¶ Incipiūt. egreſſꝰ em̄ malicie ꝟtutis opatur ingreſſum. xxxij. q. i. cū renūciatꝰ h̄ tamē nō eſt cōcedēda. ſi quis incipit eſſe bonus n̄ tamen perfectus deſinit eſſe malus de pe. di. ij. forte. et. c. ſi ſermo.

a ¶ Cōmunia. ꝫ de con. di. iiij. non in ꝟb. s. i. q. i. ſacra

q Quod xp̄us diſcipulos·iacobū et ioħem quos pmiſit in ciuitatem
ſamaritanoꝝ vt pararent ſibi hoſpicium·
b Ad correctionem·ꝓſit vindicta·
c Peccant·ſ·e·
ea vindicta·ↄtra·
vbi dr̄ ꝙ apl̄i de=
ſideraueruñt odio
vindictā·ſed dic
ꝙ non peccabant
in re quā volebāt
ſed in modo volen
di·xxiij·q·ij·§·a=
braham·vel dic
ꝙ peccabant·ſed
dicitur nō peccaſ
ſe q2 lex ħ pmitte
bat ſcꝫ punire in=
imicos·s·e·q·cū
in lege·
d Et finees·hi=
ſtoriam habes·ij·
·q·vij·Itē cū ba
laam·
e Multimoda·
quā fecit ī illa ꝓ
lixa lcc̄e libenter
ſuffertis·vbi nar=
rat ſuas paſſiões
et reuelationes ſu
as·
f Elymā·hiſto
riam habes xlv·
di·§ſalomō·Io·
I Nter quere
las·ↄqueſt9
auditur ꝙ ille qui
ↄqueritur ſe inui
ſte excōicatū·ꝛ ħ
ſm̄ vetera iura·ut
·xi·q·iij·ſi epūs·
vel dic ꝙ tunc au
ditur talis cū eui=
dēter oſtet de in=
iuſta excōicacōne
ut eꝫ de ap·ſolli=
citudinē·alias nō
auditur niſi cum
dicit excōicacōnē
eſſe nullā·ut eꝫ de
ſen·ex·p tuas·Io
hodie recurre ſu=
p ħ ad nouellā·b
g Proprie·ꝙ e
piſcopus non p̄t
excōicare aliquē
pro iniuria ſibi
facta ut ħ·et·ſ·c·
q·v·de occidēdis·
nec em̄ p̄t eſſe iu
dex in cauſa ſua·
vt iiij·q·iiij·c·i·
ħ ↄtra·ſ·e·guiliſa
ri9·et·ij·q·vij·ſi
quis erga·ſed di=
ſtiguas ut ibi no=
tatur p illud qđ ē
·lxiij·di·ſalomita
ne·
S Jis·debito
ri·id ē ei q̄ i deū đ
liquit·et ē ſimile
eꝫ de ſen·excō·cō
tingit·
h Offendit·vt
ſ·e·ſi ea·nam cul
pa eſt qñqꝫ rela=
xare vindictam·
ut·s·xxviij·di·q2
ſūt culpe·
Poſſumus·imo

pſeuerat diligētia caritatis frene=
ticū ligare·lithargicum ſtimulare
ambos amare·Ambo offenduntur
ſꝫ ambo diligūtur·ambo moleſtari
ꝙ̃ diu egri ſūt indignātur·ſꝫ ambo
ſanari gratulātur·In eodē catholi
ci eſſe nō incipiunt niſi heretici eſſe
deſtiterint neqꝫ em̄ ſacra eoꝝ inimi
ca ſunt nobis q̄ in illis ec̄ nobis ſūt
ↄūia·q2 nō hūana ſūt ſꝫ đina·Pri=
us error eoꝝ ē auferēdus quē ma=
le inierūt nō ſacra q̄ ſiſt acceperūt·
q̄ ad penā ſuā portāt ꝛ habēt·ꝙ̃uis
indigne habēt ſꝫ tñ hñt·Ecce ꝙ
crimia ſūt punienda qñ ſalua pace
ecc̄ie feriri pñt·in quo tñ diſcretio
eſt adhibēda·Aliqñ enim delinquē
tiū multitudo diu ꝑ pacientiā ē ad
penitentiā expectanda·aliqñ eſt in
paucis punienda ut eoꝝ exēplo ce=
teri terreātur et ad penitentiā ꝓuo
centur·Hinc cū diſcipuli celeſti
igne ſamaritanos vellent cōſumere
ꝓhibiti ſunt·et ſamaritani ad peni=
tētiā ſūt expectati·ut xp̄o p̄dicāte
ↄuerterētur ad fidē·Vñ ambro=
ſius ait·**Nō ſemp in eos q̄ peccāt vindicta eſt exercenda·**
Q Vod xp̄us diſcipulos ſuos in
crepauit q2 ignē deſcendē ſup eos
geſtiebant qui ipm nō receperāt o
ſtēditur nobis nō ſp ī eos q̄ peccāt
vindicādū·q2 nōnūꝙ̃ āplius ꝓdeſt
clementia tibi ad penitentiā ꝙ̃ lap=
ſo ad correctōꝫ·Deniqꝫ ſamaritani
citius crediderūt·a quibꝫ hoc loco
ignis arcetur nec diſcipuli peccant
qui legē ſecūtur·ſciebāt enim ꝛ phi
nees reputatū eſt ad iuſticiā ꝙ ſa=
crilegos interimerat·et ad preces
helie ignē deſcēdiſſe de celo·Po=
teſt in hac ꝓhibicōne apl̄oꝝ aliud
ītelligi·apl̄i nō zelo iuſticie ſꝫ ama=
ritudinis odio ob iniuriam ſue ex=
pulſionis vindicandā ſamaritanos
igne voluerūt ↄſumē·dñs autē vo=
lens eos iniuriā ꝓprie pſone cū pa=
ciētia et gaudio tolerare·iniuriā ve
ro diuine ſuitutis nō multā relinq̄=
re ait·neſcitis cuius ſp̄s eſtis·Hic
etiā petrus q̄ cū alijs audierat·bti
eritis cū maledixerint vobis hoies
et pſecuti vos fuerit et dixerit om̄e
maluꝫ aduerſus vos gaudete in illa
die et exultate qm̄ merces vr̄a co
pioſa eſt ī celo contumelias ſibi illa
tas cū gaudio ſuſcipiebat·pc̄ta ve=
ro q̄ in deū cōmittebātur acerrime
puniebat·vñ ananiā ꝛ ſaphirā ſp̄ui
ſcō mentiētes mortis ſentētia pcu=
ſſit·Sic ec̄ paulus dū a ſuo ↄtēptu
pia ammonicōne et multimoda cō
mendacōne ſui corinthios reuoca=
ret magū illū elymā qui credituroſ
a fidē retrahebat cecitate pcuſſit ut
ceteri territi p̄dicacōem eis nō im=
pedirēt·ſꝫ in xp̄m credētes animi ce
citatē effugerēt·ꝛ corinthū illū fō
nicatorē q̄ in deū peccauerat ſatha
ne ad vexādū tradidit··Hinc ec̄
greḡ·ſcribit ianuario ep̄o·rephen=
dens eum ꝙ ob iniuriā ꝓprie pſone
quēdā excōicauerat dicēs **Pro iniuria ꝓpria ep̄o aliquē excōicarē nō lꝫ**
I Nter querelas multiplices iſi
dorus vir clariſſimus a frater
nitate tua fruſtra ſe excōicatū ana
thematizatūqꝫ ↄqueſtus eſt·qđ quā
obrē factū fuerit dū a clerico tuo
qui p̄ſens erat voluiſſemus addiſce
re·ꝓ nulla alia cā niſi ꝓ eo qđ te in
iuriauerat factuꝫ innotuit·que res
nos vehemēter afflixit qđ ſi ita ē nil
te cogitare de celeſtibꝫ oſtēdis·ſed
terrenā te hr̄e ↄuerſacōem ſignifi=
cas·dū ꝓ vindicta ꝓprie iniurie qđ
ſacris regulis ꝓhibetur maledicti=
onē anathematis inuexiſti·Vnde de
cetero om̄ino eſto circūſpect9 atqꝫ
ſollicitus·et talia cuiꝙ̃ ꝓ defenſiōe
ꝓprie iniurie inferre denuo non p̄ſu=
mas·Nā ſi tale aliquid feceris ī te
ſcias poſtea eſſe vindicādū·Hic
idem in omelijs oſtēdit ꝙ pc̄ta q̄ in
deū uł ꝓximū ↄmittūtur a nobiſ pu
niēda ſūt·ea vero q̄bꝫ ī nos delinq̄=
tur patiēter tolerāda vel poti9 diſſi
milāda ſūt ait **Valde offendit qui dominica debita impune in pace di mittit·**
S I is q̄ p̄latus ē dñico
debitori culpas impune dimit
tit nō mediocter ꝑfecto offendit q̄
debita celeſtis regis ꝛ dñi ſua p̄ſūp
tione reſoluit·Ea nāqꝫ q̄ ī nobis cō
mittūtur facile poſſum9 dimittere·
ea vero q̄ ī deū ſunt ↄmiſſa cū mag̃
diſcrecōne nec tñ ſine penitētia poſ
ſumus relaxare·Semel vero cul
pa remiſſa recidiuo dolore iterū ad
animū reuocari nō dꝫ·Vnde ge
laſius gerōtio iohanni germano et
petro epiſcopis·

iniuriam nobis factam tenemur dimittere·
m Iniuriā·id eſt rancorem·Sed iniuriam id eſt ſatiſfactionem in iuē
nō tenemur remittē·xc·di·ſi quis ↄtriſtat9·imo bene facit ꝙ ꝓſequi
tur iniuriā ſibi fa=
ctaꝫ ut·xlv·di·et
qui emēdat·et ſ·
·e·q·v·de occidē=
dis·nam publice
intereſt penas·nō
facile dimitti·vt
·C·de penis·ſi o=
peris ꝛ ſ·e·ē iniu
ſta·et·xlv·di·ſed
illud·ſic ergo per
pactum poſſumus
remittē in quātū
nr̄m ꝑuatū ↄmo=
dū tangit·ſed in=
quātū tangit con
modū alioꝝ non
poſſumus·vt·ff·
de pact·iur·gen·
·§·vl·et eſt ſimile
·lxiij·di·ſalomita=
ne ſic nec filiuſ p̄t
remittē id qđ de=
betur pr̄i·nec tu=
tor debitū pupilli
ut·C·de pact·pa=
ctū et·l·ſequenti·
nec p̄ſes debitū ci
uitatis·C·đ traſ=
ac·p̄ſes·ħ nūquid
ep̄us p̄t remittē
iniuriā illatā eccle
ſie vidr̄ ꝙ ſic quia
iniuriaꝝ actio nō
eſt in bonis nr̄is
añ liē·cōteſta·vt
·ff·de iniurijs·in=
iuriaꝝ·vnde ep̄s
p̄ter ↄſenſū capi=
tuli p̄t eā remittē
ar·extra de hijs·
que fi·a p̄la·cum
apl̄ica·cū em̄ ep̄s
ſit pater·vt·xcv·
di·eſto·et pr̄ poſ
ſit remittē iniuri
am factū filio·vt
·ff·đ iniur̄·ħ ſi v
n9·§·filioſa·ħ non
credo ꝙ poſſit ſo
lus ep̄us remittē
nam ep̄us pro curā
tor dr̄ ecc̄iaſticaꝝ
rerū·ut·xij·q·i·c
vl·vñ cū ſit ꝓcurā
tor ↄdicōnē ecc̄ie
nō p̄t facē deteri
orem·vt extra de
donac·c·ij·
n Sine penitentia·interiori·ſ·cor
dis ↄtricōne ſine
qua nulli datur ve
nia·ut·xxiij·q·ij·
legatur·et·ſ·e·eſt
iniuſta·et·l·di·ſi
quis diaconus·
habita erga cor=
dis ↄtricōne po=
teſt ſacerdos p̄tē
vel totū remittē
ſm̄ qualitatē pſo=
ne loci tp̄is·ut·x=
xvi·q·vij·de hijs·

S Ed illic vbi ſ acta ſūt·ibi eīn eſt cauſa agēda·vt·iij·q·vi·ibi·
b Supplicacōne·bñ dicit ſupplicacōe q: ſi nō p p̄ces·ſed ꝑpter pecuniā remittētur iniuria infamis eēt niſi ſ fieret auctē iudicis·vt ·ff·d hijs·qui no· infa· furti·§ pactus·

c Recidiuo·ar· ꝙ ex quo quis eſt abſolut9· vl' poſt q̄ penituit ꝙ amplius de illo crimine accuſari nō p̄t vt ex̄ de accuſac̄·de hijs criminibus·et·ij·q·i·ꝓhibentur· ſilr qui iurauit ſe nō accuſaturū aliquē non p̄t eū accuſare ut ex̄ de accuſac̄·veniens ſ; poſſit denūciare crimen ſuum·vt ex̄ de iureiur·queādmodum in fi·imo coīp̄o ꝙ dicit quis ſe nolle accuſare nō admittitur accuſās ·ff·de adult·ſi maritus·§·ſi negauerit· imo et tacite renūciat·q̄s accuſationi ſue ex̄ de hijs q̄ fi·a ma·p·c·ex ore·in fi· ex̄ de off·deleg·gratum hoc aūt ſcias ꝙ iniuria duobus modis tollit᷑·vel remiſſione ut hic vel diſſimulacōne et ſm ſ ſi iniuria illata eſt p metu; anno vtili aboletur·ut·ff·ꝙ met9 cā·ſi cū excepcōe ·§·i·ſi alio mō inferat᷑ tollit᷑ otinuo anno inſti· de iniur·i fi·C·d iniur·ſi nō ouicij·ſi aūt ſtati nō reuocat̄ iniuria ad animu; amplius agi nō p̄t·ut·ff· de iniur·non ſolū·§·i·

d Non patitur· de ſ agitur ꝗ· de pe·di·iiij·diuina clementia ⁊ ſ eſt ar· ꝙ poſt pniam nō debet quis accuſari· de ſ no·xxxiij·q·ij·ammonere·

e Tranſactū·iudicis auctē intelligas q: ſine eius auctē nō ſ; trāſigi ꝓ iniuria illata· ut·ff· de hijs qui no·infa·furti·

f Afflicti·id eſt iniuriati·

g Irremiſſibilis id eſt ſi non vult remittē iniuriam nō eīn cogitur ad ſ·ut notaui·s·c·ꝓxi·

Iniuria cū ſemel remittit᷑ iterū reuocari nō debet.

S Ed illic vbi hec acta ſūt p̄ſentibꝫ vtriſq; ꝯſtiterit et ſatiſfeciſſe ſtephanū et ſupplicacōne ſuſcepta eū qui male tractatus eſt ignouiſſe ſemel in abolitione miſſa punitio recidiuo dolore nō debet iterari diuine ſm imitatione; clemētie q̄ dimiſſa pcta in ultione; rediē nō ꝑmittit·Sin vero nil vel de ſatiſfactōne ꝓbabitur·vel de remiſſione tranſactū dilcōnis vēe ſmōe mōſtretur·q̄timus ſiue nūc ſaltē poterit ꝯpetēs ſatiſfactō ꝑuenire·illd potius exerceatur ubi animū ſuaē poſſit afflicti·ſi vero irremiſſibilis ꝑſtat acerbitas ibide; nichilominus vindicetur ubi plectibilis orta ē p̄ſumptio· Sed obicitur illud ambroſij ad p̄ces helie ignis deſcendit de celo ut ꝓphe vidicaretur iniuria qd tunc intelligitur ſcm̄ qn̄ achab rex iſrahel poſt ſterilitatē illā trium annoꝝ et ſex menſiū q̄ facta eſt qn̄ p̄cibꝫ helie clauſū eſt celū annis tribus et menſibꝫ ſex·miſit duos quinquagenarios ad heliā qui dicerent ei·homo dei rex iſrahel vocat te·qui ait·ſi hō dei ſū deſcendat ignis d celo ⁊ ꝯſumat vos· et ſtatim deſcēdit ignis de celo et ꝯſūpſit eos·Quo facto nō cuius meriti apud deum eēt voluit oſtendere· ſ; ꝙ ille eēt verus deus quē colebat·non ille ad cuius culturā ſtupro ꝓprij corpis iezabel nōnullos ꝓuocabat euidentiſſimis iudicijs mōſtrare curauit· Iniuria vero ꝓphete nō alia q̄ꝫ iniuria domini ipius intelligitur q̄ in paucis vindicata ē ut ceteri terrerētur· Itē obicitur illud ſiluestri

Apl'icus anathematizauit qui eū vel epiſcoporu; aliquē excōicauit

G Viliſarius patricius nr̄ mandauit me ad ſe venire pacifice ꝓ quibuſdā eccleſiaſticis diſpoſicōibꝫ in palaciū prīcipis·et ad primū et ad ſcdm velum retinuit oēm clerū et ꝓpl'm qui mecū veiebat ⁊ nullū ꝑmiſit itroire niſi me ſolū et vigiliū diaconē noſtrū me vero vi retēto ⁊ ante p̄dictū patriciū deducto miſerūt me in exiliū in quo ſuſtētor modo pane tribulationis ⁊ aqua anguſtie et tn̄ nō dimiſi nec dimitto ꝓp̄tea officiū meū ſ; cū ep̄is quos ꝯgregare potui eoſ qui talia erga me egerunt anathematizaui ⁊ vna cū illis·apl'ica auctē ſtatui nullū vnq̄ꝫ talit̄ decipiēdū ſicut deceptus ſum· ⁊ ſi aliquis deinceps ullū unq̄ꝫ epoꝝ taliter deceperit anathema maranatha fieret in ꝯſpectu dei et ſcōꝝ angelorum·Idē vigilio· Habeto itaq; cū hijs q̄ tibi ꝯſentiūt plene damnacōis ſententiā·ſublatūq; tibi nomē ⁊ mun9 miniſterij ſecerdotalis agnoſce ſancti ſpūs iudicio et apl'ica a nobis auctoritate dānatus· S; ⁊ hic nō ſua; ſ; ecc̄ie iniuriā ultus eſt· Nd aūt pctm populi in paucis puniendū ſit moiſes exēplo ſuo docuit·qui pctm idolatrie in paucos cultores vituli vindicauit·morte paucoꝝ expians pcta multoꝝ in pn̄s terrens·in poſterū diſciplinā ſanctiēs· Sic ⁊ ip̄e xp̄s pcta toti9 ꝓpl'i morte paucoꝝ puniuit dū ꝓ fornicacōe totius populi vna die vigintitria milia perierūt· Sic etiā ꝓ pcto murmuracōnis ul' tēptacōis nōnulli puniti ſūt· ut eoꝝ exēplo ceteri ad penitētiam cogerent᷑· Sic ⁊ quotidie nōnullos punit deus ut diuina ꝓuidētia etiā circa hūana vigilare ꝯgnoſcatur ⁊ nōnullos etiā p longa tp̄a ad penitētiā exſpectat ut patiētiā ſue benignitatis nobis oſtēdat· Sic etiam helias culturā baal vindicauit ſacerdotes et ꝓphetas eius interficiendo morte paucoꝝ expiās pcta imitantiū ꝓploꝝ· Nd vero pcta q̄ publicis iudicijs deſerūtur punienda non ſint illo exēplo ꝓbatur quo xp̄us q̄ iudā ſolus ſurē nouerat nō abiecisſe·ſ; patiēt᷑ tolleraſſe aſſerit᷑ Vn̄ ambro·ſup primā epl'a; ad corinth·

Iudicis non eſt ſine accuſacōe dānare·

S I quis p̄tātem nō habet quē ſcit reū abicere vl'

h Preſtat·id eſt perſiſtit

i Sed obicitur·ꝯtra illud ꝙ nullus debet iniuriā ſuā vlciſci·

k Achab·ꝯfundit·hiſtoriā·non eīn achab miſit illos quinq̄genarios·ſed rex ochoſias·nec etiam illud ꝯtigit tp̄e achab ·ſed illud contigit ſub ozia· l Quo facto·ſoluit obiectionem·

G Viliſarius·mandauit·ſ mādare ponitur ꝓ rogare ſicut alias rogare ponitur ꝓ mandare·ut·xi·q·iij·rogo·

m Velum·id ē cameraā vel hoſtium

o Me vero·vi retēto·q̄ ſ mō includit clericū ſ; alio mō nō iniciat manꝰ in eū violētas ē excōicatus ut ex̄ de ſen·ex·cū deſid. res·in p̄te deciſa·

p Anathematizaui·s·e·c·inē·ꝯ ſ dic ꝙ ſ iniuria ꝯtingit ecc̄iam·ſ;·xiij·di·ſalonitane vel hic non erat ſuperior iudex·xl·di·ſi p̄pa p̄t tn̄ iudex corpale; inſligere penā ꝓ offenſa ſua·ut·xlv·di·et qui emēdat

q Maranatha· d: maranatha ad uētus dn̄i·ſi·xxiiij ·q·iij·§·ſed qui·id ē uſq; aduentū dn̄i ſit excōicatus ſuꝑple niſi penite at·ſic·xxvij·q·i·d v·dius·

r Habeto·ſacerdotalis·id eſt clericalis·ar· quod alicui auferatur qd nō hab;·vt·v·q·vi·quia iuſta·et· xxvij·q·ij·§·ex hijs oībꝫ·

s Nd aūt·dixit ·s·e·in illo·§·ecce ꝙ crimina· qd q̄nq; delinquētes ſūt patienter exſpectandi et diu illud membrū exēcutus ē· dixit eīn ibidē ꝙ crimē qn̄ q; in paucis ē iudicandū vt ceteri terreātur·

t Vituli·xlv·di·diſciplina·

v Vna die·dum finees occidit hebreū coeūtem cū madianita quam hiſtoriam habes·ij·q·vij·§·Itē cū balaam·

x Murmurationis·qn̄ iudei murmurauerunt in deſerto ꝓpter carneſ replebāt enim ſibi ꝯſtituere ducē et reuerti in egiptū ·xc·di·alienus·

y Baal·hāc hiſt oriā habes·i·q·i·cū ſcriptura·

z Nd vero peccata illud ſpectat ad illd·s·e·§·hijſ ita rñdetur ſūt quedam·

a Immunis a peccato participacōnis nec imputatur ei ſ tacet cum non poſſit illud ꝓbare·ij·q·vij·plerīq;·ſ; autem iudex ſciat aliquē criminoſū non ideo ſtati p̄t eū a ſe abicē·vt· vi·q·ij·ſi tm̄·

S I quis·non habet·ꝯq: non eſt eius iudex·

a ¶ Sine accuſatore ·excipiuntur caſus poſiti·ij·q· ·i·de manifeſta·

N On poteſt· ·s·di·l·ut cõſtitueretur·

c ¶ Multitudinẽ· ſic ğ rõe multitudinis non exercetur vindicta vt·i· ·q·vij·quotiens· ·§·e·ipſa pietas· ·ix·q·i·ordinacões·dñr autem hic multa plures quã ·xl·ex̄ de cle·ex· mi·latores

d ¶ Signũ·ſ·thau

e ¶ Iniuria·ex ſeueritate ꝓcedẽs·

f ¶ Sepacõnis·id eſt excõicacõnis·

g ¶ Infirmos·q̄ facile ſcãdalizãt·

h ¶ Cũ facultas· id ẽ cũ nõ otẽnit² eius ꝑdicatio·nam ſi nõ ꝓficit poti⁹ tacere debet·xi·q ·iij·qñ·

i ¶ Generali·viij· ·q·i·quid aũt· Johannes·

k ¶ Precepta·ꝑcepta poſita in ſuperiori·§·ex his omĩbꝫ·

l ¶ Noli eſſe·hec auctẽs ſunt expoſite·ij·q·vij·§ hijs ita rñdetur·

m ¶ Donaſtis·loquitur ibi apſtus de corinthio qui ad priam redijt ⁊ petijt apoſtulos ut ſuſciperẽt ipm ⁊ remittãt ei offenſam et ẽ ſi·xxxv·q ·ix·veniam·

E St iniuſta· ſic iuſticia dr eſſe falſa·ut·xl v·di·vera·nam ſepe vicia ſe eſſe v̄tutes mentiuntur ·xli·di·ſepe·

o ¶ In lege·ſcꝫ i deuteronomio eſt ſcriptũ de illo qui mutat alios ad ĩdolatriam nec acquieſcas ei nõ audias cũ nec miſerearis eius ſed ſtatim occidas eum ut·ĩ·e·q·v·ſi audieris·

p ¶ Diuina ſentencia·ſimile·ff·de poſiti·ſi hoiem·

q ¶ Et lacrimis·iudex enĩ nõ debꝫ moueri ad lacrimas calamitoſorum·vt·ff·de off·ꝑ·obſeruandum·

r ¶ Trahet·occaſionaliter·

¶ Si gladiũ·ſed

ꝓbare nõ valet immunis eſt·et iudicis nõ eſt ſine accuſatore dãnare ſic nec iudã xp̄us abiecit·¶ Siſr non eſt ferẽda ſentẽtia qñ multitudo eſt in cauſa·vel qñ ille qui peccat ſociã hꝫ multitudinem·¶ Vñ aug· in li·ij·ↄtra epl̄am parmeniani·

Qd a multitudine peccator vel ab eo qui multitudinem habet ſociã ab ecclesia nõ punitur ſed defleẗ

N On poteſt eſſe ſalubris a multis correctõ·niſi cũ ille corripitur q̄ nõ hꝫ ſociã multitudinẽ·Cum vero idem morbus plimos occupauerit·nichil aliud bonis reſtat ꝙ dolor et gemitus·ut ꝑ illõ ſignũ qđ ezechieli ſcõ reuelatur illeſi euadẽ ab eoꝝ vaſtacõne mereãẗ·et infra·Reuera cum ↄtagio peccandi multitudinem inuaſerit·diſciplie diuine ſeuera miſericordia neccẽria eſt·nã ↄſilia ſepera cõnis et inania ſũt et ꝑniciosa atqꝫ ſacrilega·qꝛ impia et ſupba ſunt ⁊ plus ꝑturbant infirmos bonos quã corrigãt animoſos malos·et infra Turba enim iniquorum cũ facultas eſt in populis ꝑ̄mẽdi ſmone generali obiurgacõe feriẽda eſt et maxime ſi occaſionẽ atqꝫ oportunitatem ꝑbuerit·aliqđ flagellũ deſup dñi q̄ eos appareat ꝑ ſuis meritis vapulare·¶ Precepta vero euangelica đ dilectõe inimicoꝝ et miſcdia impendenda ꝓxis·exhortacões ꝙꝫ apſi đ cibandis vel potandis inimicis non eatenus intelligẽda ſũt·ut peccãdi relaxetur impunitas·ſꝫ ut delinqñti correctõ et nature miniſtretur ſubſidiũ·donec ꝑ ſentẽtiã iudicis adempta ſp̄e correctõis maloꝝ tollatur exerciciũ·In hoc ergo iubemur diligere inimicos et miſereri eoꝝ ut de eoꝝ ꝑdicõne doleamus et eoꝝ ſalutem deſideremus et ꝑ illoꝝ correctione quotidie laboremus et oremus penitẽtibꝫ ſolacia impẽdamus alter alterius onera portãtes·non ut ꝑtinaces ⁊ in malo ꝑſiſtẽtes impunitati donemus·ſi enim erga penitentes nõ ſeueri ſꝫ miſericordes eſſe monemur iuxta illud·Noli eſſe nimis iuſtus·qꝛ eſt iuſtus q̄ perit in iuſticia ſua·Et iterũ·Iudiciũ ſine miſcdia erit ei qui nõ fecerit miſcdiam·Item illud apſi in·ij·epl̄a ad corinth·Cui aliquid donaſtis et ego·nam ⁊ ego ſi quid donaui ꝓpter vos donaui·ac ſi ipe xp̄s donaret·ut nõ circũueniamur a ſathana·non enĩ ignoramus cogitacões eius q̄ quos nequit conſentiẽdo decipe facit nimis aſperos·Sicut inꝗ penitẽtibꝫ ut dictum eſt miſericordes eſſe iubemur ſic impenitentibꝫ et obſtinatis in malo miſericordiã impendẽ ꝓhibemur·¶ Vnđ ambroſius in libro de officijs·

De iuſta et iniuſta miſericordia·

E St in iuſta miſericordia·deniqꝫ in lege ſcp̄tum eſt de quodã non miſerebẽis illius·et in libris regũ legiẗ·qꝛ ſaul ↄtraxit offenſam dei qꝛ miſeratus eſt agab hoſtiũ regẽ quẽ ꝓhibuerat diuina ſententia ſeruari·Itaqꝫ ſi quis latronem filijs depcãtibꝫ motus·et lacrimis ↄiugiſ eius inflexus abſoluẽdũ putat·cui adhuc latrocinãdi aſpiret affectus nõne innocẽtes tradet exicõ·q̄ liberat multoꝝ exicia cogitãtẽ·certe ſi gladiũ repmit·vincla diſſoluit·laxat exilium·cur latrocinãdi q̄ ꝑt clemẽtiori via nõ eripit vacultatem q̄ volũtatẽ extorqre nõ potuit·deniđ ſi inter duos hoc ẽ accuſatorẽ ⁊ reũ pari piculo de capite decẽtãtes alterũ ſi nõ ꝓbaſſꝫ·alteꝝ ſi eſſꝫ ab accuſatore ↄuictus ſi nõ id quod iuſticie eſt iudex exequatur ſed miſeretur alterius·aut dãnabit ꝓbantem aut dũ accuſatori fauet qđ ꝓbare non poſſꝫ adiciet innoxiũ·nõ poteſt igitur hec dici iuſta miſericordia i ipa eccĩa ubi maxime quis miſereri debet·teneri ꝙ maxime debꝫ forma iuſticie ne quis a conſortio ↄmũionis crimiationis abſtractus breui lacrimula atqꝫ ad tempus pata·vel etiã in uberioribꝫ fletibꝫ ↄmunionẽ quã plurimis debet poſtulare tꝑibꝫ a facilitate ſacdotis extorqat·nonne cũ etiã vni indulget indigno ad ꝓlapſionis ↄtagium ꝓuocat vniuerſos· facilitas enĩ venie incentiuũ tribuit delinquendi·¶ Item aug· in libro pſalmoꝝ

Nõ debemus in mala cauſa pauperi miſereri·Ru·

N E amiſſo iudicio ſis paupi in mala cã miſericors cui⁹ ſi parcis ſacello percutis cor eius et tanto nequiorẽ reddis·quanto iuſtũ ſibi fauere videt·¶ Idem·

Domini ẽ miſerandũ pctori iraſcendum·

D Vo iſta noĩa cũ dicimus·hõ peccator·nõ utiqꝫ fruſtra dicũtur qꝛ pctor ẽ corripe·⁊ quia homo·miſerere·nec omnino liberabis hominem niſi eum pſecutus fueris peccatorem huic officio nominis inuigilet diſciplina ſic cuiqꝫ regenti apta et accomodata eſt·nõ ſolũ epõ regẽti plebem ſuã·ſed etiã paupi regenti domũ ſuã·diuiti regẽti familiam ſuã marito regenti ↄiugẽ ſuã·patri regenti plem ſuã·iudici regẽti ꝓuiciã

quare redar guit ħ eccĩa iudices q̄ reprimunt gladiũ cũ alias petat reos nõ occidi ut·ĩ· ·q·v·c·i·et ·c·de occiđ̃ois·ſꝫ dicas ħ loquitur de incorrigibilibꝫ·ibi de corrigibilibꝫ ſic·ĩ· e·q·v·ꝓdeſt

t ¶ Periculo·ꝓpẽ ħ ubũ q̄dã ħ dixerũt ꝙ in cã criminali nõ eſſet mitius agendũ cũ reo ꝙ cũ actore qđ nõ ↄcedo vt·xxxv·q ·ix·veniã·in ſi·

u ¶ Cõmunionis· rerũ quib⁹ eſt ſuſpenſus non intelligas ħ de ſnĩa excõmũicacõis·nam ibi ꝓpter periculum nõ ẽ differẽda abſolutio·nam qñqꝫ fit abſolutio a iudice nõ ſuo·vt ex̄ de ſen·excõ·ſacro extra de ap·qua fronte·niſi velis intelligẽ in eo caſu qñ ꝓpẽ ↄtumaciam detinetur aliquis diutius in excõicacõe·xi·q·iij· qui iubente·

x ¶ Facultas·verum eſt ꝙ de iure non dat ſed de facto ſepe dat et ſic nõ obſtat·i·q·vij

N exigunt E amiſſo iudicõ·i·ordie iuris

z ¶ Sacello·id ẽ paupꝫtati·Jo·

D Vo iſta·hõ· ſic ·lxxxvi· di·odio·

b ¶ Officiõ·corre·

c ¶ No cĩonis· minis·i·ſm ꝙ aliqs noĩatur vel ꝑlatus vel pr̄ vt oſtẽdit ꝑ exempla·

d ¶ Epõ·ex ħ·c· et ex illo·s·e·ita· cõſueuit dici ꝙ ſi peccauerit i te frater tu⁹ ad ſolos illos ſpectat qui ex ꝑtãte aliq̄ pñt punire ſꝫ ẽte ħ nõ loqtur đ denũciacõe ſꝫ de correctõe tm̄ ad quã etiã alij tenẽtur q̄ enũant² ħ nã vicin⁹ tenetur corrigẽ vicinũ ſuũ ut·ĩ·e·q·v·nõ putes Itẽ qlibꝫ tenetur aliũ oculte cõripe ut ex̄ đ hẽ·cũ ex iniũcto·circa fi·

e ¶ Familiã·C·đ emẽđ·ꝓpinquoꝝ ·l·vna·

f ¶ Marito·s·vij

·q·i·ſic·alterius·
·s·xxiij·q·iij·pla
cuit·
a ¶ Quib9·s·xlij·
di·quieſcamus·
I Lle gladiuꝫ
accipit iniu
ſte·
c ¶ Poteſtate·nā
ptās gladij tm̄ a
pn̄cipe habetur·
ut·s·e·q·i·milita
re·et·q·ij·c·i·
d ¶ Porro·ieroni
mi·s·e·qui ſcd̄m
carnem·

ſuā regi regēti gentē ſuā· Et pau=
lo poſt· Ita nulli homī claudēda eſt
miſedia ſic̄ nulli pc̄tori impunitas ē
laxanda· Hinc itaqꝫ intelligendum
eſt ꝙ nunq̄ ſit ↄtemnenda elemoſi=
na q̄ quibuſqꝫ paupibus iure huma
nitatis impendit· qn̄ quidem domi=
nus ſubleuauit indigentiam paupe
rū etiā hijs loculis quos ex opib9
implebat alioꝝ· et paulo poſt· non
ergo ſuſcipiamus pc̄tores ꝓpter h̄
ꝙ ſūt pc̄tores· ſꝫ tn̄ eoſipos q2 et ho
mines ſūt hūane ↄſideracōe tracte
mus· pſequamur in eis ꝓpriā iniqui
tatē· miſereamur ↄmunē naturam·
Itē illud euangelij qđ obicitur qui
gladio uſus fuerit gladio cadet·
Aug· in libro ſcđo ↄtra manicheos
rn̄det ita dicēs **Qui dicatur accipere gladiū**
I Lle gladiū accipit q̄
nulla ſupiori ac l'mia ptāte vł
iubēte uł ↄcedēte in ſangne alicui9
armat· ¶ Porro illđ iero· q̄ ecc̄ia
negat aliquē pſeq̄ n̄ ita intelligēdū
ē ut gn̄aliter ecc̄ia nullū pſequatur
ſꝫ ꝙ nullū iniuſte pſequat· Non em̄
om̄is pſecucō culpabilis eſt ſꝫ raci
onabiliter hereticos pſeq̄mur ſicut
ꝛ xp̄s corpaliter ē pſecutus eos q̄ſ
de tēplo expulit· ¶ Vnde aug· ait
vincētio donatiſte **Poteſtatis offi=cio utiliter inq̄eti corrigūtur**
N Imiū ſūt inquieti quos p or
dinatas a deo ptātes ſeculares co=
hiberi atqꝫ corrigi michi non videt̄
inutile· nam de multoꝝ iam corre=
ctione gaudemus· Et poſt pauca·
Si enim quiſqꝫ inimicū ſuuꝫ piculo
ſis febrib9 freneticū factū currē vi
deret in p̄cipiciū· nonne tunc potiuſ
malū p malo reddēt ſi ſic ire eū per
mitteret· q̄ ſi corrigendū curandū
qꝫ ligaret· et tn̄ ei tūc moleſtiſſim9
et aduerſiſſimus vidētur· qn̄ utiliſ=
ſimus et miſericordiſſimus extitiſſꝫ
Sꝫ plane ſalute reparata tanto v=
berius ei gratias ageret quāto mi
nus ſibi pepercisſe ſenſiſſet· Et poſt
pauca· At quibuſdam iſta nō pſūt
nūq̄đ ideo negligēda eſt medicina
q2 nōnulloꝝ ē inſanabilis peſtilētia
Itē poſt pauca· Nō oīs q̄ pcit ami
cus ē· nec oīs qui v'berat inimicus
Meliora ſūt vulnera amici q̄ blan
da oſcula inimici· Melius eſt cū ſe=
ueritate diligē q̄ cū lenitate deci=
pere· Vtilius eſuriēti panis tollitur
ſi de cibo ſecurus iuſticiaꝫ negligat
quam eſurienti panis frangitur vt
iniuſticie ſeductus acq̄eſcat· Item
poſt pauca· Putas nemīnē debē co
gi ad iuſticiā cū legas prem famili=

N Imiū·nō oīs
et·v·q·v·n̄
om̄is·
f ¶ Tollitur·s·e
duo ↄtra·
g ¶ Cogi·s·xlv·
di·c·ij·ↄē·So·ab
inicio nemo cogē
dus ē ad bonū ſed
aliq̄s cogitur pſe
uerare in eo qđ in
cepit ut·ī·e·q·v·
ad hdem·nec ob=
uiet qđ di2 de pau
lo qui ab iicio fu
it coactus·nam h̄
argumentatur a=
minori·id eſt ex
quo paulus ab in
icio fuit coactus
ergo alij poſſunt
ex poſtfacto co=
gi·
h ¶ Et mali·vt iſ
mahel iſaac·et
ſaul et dauid·
i ¶ Boni malos·
ut helias quinqua
genarios
k ¶ Et ꝓpheta ut
moiſes egiptium
ut·s·e·q·iiij·nō in
inferenda·
l ¶ Nocendi cau=
ſa·q·diceret pl9
cauſaꝫ facti q̄ fa=
ctū ↄſiderabimus·
ut·ī·e·q·viij·oc=
cidit·
m ¶ Conſtitui·C
de hēti·arriani·
Iohannes·
n ¶ Certe·s·e·q̄
magnum·

as dixiſſe ſeruis· quoſcūqꝫ inueneri=
tis cogite intrare· cum legas ipm
p̄mo ſaulū poſtea paulū ad verita=
tem ↄgnoſcendā et tenēdam mag̃
violētia xp̄i cogētis eſſe compulſū
Itē poſt pauca· Et cū noueritis fu
rem aliqn̄ auertēdis pecoribus pa=
bulū ſpargē· et aliqn̄ paſtorem fla=
gello errātia pecora reuocare· Itē
Si ſemp eſſꝫ culpabile pſecucōnem
facere· non ſcriptū eſſet in ſanctis li
bris Detrahētē p'ximo ſuo occulte
hunc pſequebar· Aliqn̄ ergo et qui
eā patitur iniuſtus ē ꝛ qui eā facit
iuſtus eſt· ſꝫ plane ſepe ꝛ mali pſecu
ti ſūt bonos ꝛ boni malos· illi nocen
do p iniuſticiā· illi cōſulendo p diſci=
plinā· illi immanit̄· illi tēperāter· illi
ſuiētes cupiditati illi caritati· Naꝫ
qui trucidat non ↄſiderat quemad=
modū ſecet· qui vero ſanare vult cō
ſiderat· Ille enim pſequitur ſanita=
tem· ille putredinē· Occidert̄ impij
ꝓphetas· occiderūt impios ꝛ ꝓphe·
flagellauerūt iudei xp̄m· iudeos fla
gellauit ꝛ xp̄s· Traditi ſūt ap̄li ab
hom̄ib9 hūane ptāti· tradiderunt a=
poſtoli hoīes ptāti ſathane· In hijs
om̄ib9 quid attēditur niſi quis eoꝝ
p veritate quis pro iniquitate quiſ
nocēdi cauſa quis emendādi· ꝛ pau
lo poſt· Conſtātinus impator ↄſti=
tuit ut res ↄuictoꝝ ꝛ vnitati pnica
citer reſiſtentiū ſiſco vendicarentur
ꝛ poſt pauca· Certe nullius crimen
maculat neſciētēꝫ· Itē facta nocen
tē q̄ inocentib9 dmōſtrari vł ab ino
centib9 credi non pn̄t non coinqui=
nant quenq̄ ſꝫ ꝓpter innocentiū cō
ſortiū etiā ↄgnita ſuſtinent̄· Non e
nim ꝓpter malos boni ſūt deſerendi
ſꝫ ꝓpter bonos mali ſūt tolerādi· ſic̄
tolerauerūt ꝓphete ↄtra quos tāta
dicebāt· nec ↄmūionē ſacroꝝ illiuſ
populi relinquebāt· ¶ Idē donato
p̄ſbro **Heretici ad ſaluteꝫ ēē in**
D Iſplicet tibi **uiti trahendi ſunt**
ꝙ traheris ad ſaluteꝫ de· cū tn̄
multos nr̄os tu ad pnicem traxeriſ
Quid em̄ volumus niſi te ↄphendi ꝛ
pn̄tari et ſeruari ne peas· qđ aūt in
corpe leſus es ipe tibi feciſti q̄ mox
iumento tibi admoto uti noluiſti et
te ḡuiter ad terrā colliſiſti· nā utiqꝫ
alius q̄ adductus eſt tecuꝫ collega
tuus et illeſus venit q2 talia ipe ſibi
non fecit· ſꝫ neqꝫ hec putas tibi fiēi
debuiſſe q̄ neminem extimaſ cogen
dū ad bonū· Attenđ q̄đ dicat ap̄luſ
Qui ep̄atū deſiderat bonū op9 đſi=
derat· ꝛ tn̄ multi ut ep̄atū ſuſcipiāt
tenent̄ inuiti pducūtur includunt̄

D Iſplicet·ali
us·ar·opti=
mū ꝙ ex quo vn9
ſecure p̄t venire
ad iudiciū ergo ꝛ
alter· ſic extra de
electione bone· in
ſi·ſił' dicit lex ex
quo tutor ſuaꝫ pe
cuniam bene col=
locauit ergo et pe
cuniā pupilli po=
tuit collocaſſe·ff·
de admi·tu·tutor
·§·i·ſił' ex quo res
tuas cōſeruaſti et
res tibi commoda
tas cōſeruare de=
buiſti·ff·cōmođ·
ſi ut certo·§·cōmo
datū·in ſi·tn̄ h̄ ar
gumentatio fallit
nam licet aduer=
ſarius meus qui e
tiam venire nō po
terat venit non ſe
quitur ideo qđ e=
go tenebar veni=
re·ff·de arbi·l·ſi
cū dies·§·penł'·

o ¶ Inuiti· quid
ergo eſt ꝙ dicit
ꝙ nemo cogitur
creſcere inuit9 ut
·lxxiiij·di·geſta ꝛ
·c·ubi·ſed ibi lo=
quit2 cū malo ꝫe
lo quis cogitur·
tn̄ hec eſt veritas
ꝙ ſi aliq̄s ſp eſſet
nolens non debe=
ret cogi·de·h̄ no
·viij·q·i·in ſcrip=
turis·

a ℂ Sed ec latã·s·xlv· di·§·ſalomon·
b ℂ Negligentes·vt ·lxxxvi·di·c·j·et vlt·
c ℂ Quo morereris· bona illoꝝ qui ſeipſos interimant fiſco appli= cãtur ſi ꝓpt̃ ꝯſcientiam delicti h̃ faciunt·ſecus ſi ꝓpter impatientiam alicuius doloris vt·ff· de bo·eoꝝ qui ante ſẽ tẽ·mor·ſibi conſci·l·po= ſt·
d ℂ Debuiſti·vt·ĩ·c·ſi nõ lʒ·et·c·nõ ẽ nr̃m·et de cõ·di·iij·p̃nta·
e ℂ In vias id eſt hereſes et ſciſ= mata·

patiũtur mala q̃ nolũt·donec eis aſſit vo=
luntas ſuſcipiẽdi boni opis quantomagis
vos ab errore ꝑnicioſo in quo vobis inimi
ci eſtis·trahendi eſtis et ꝑducendi ad ve=
ritatẽ vel ꝯgnoſcendã vel eligendã nõ ſo
lũ ut honorẽ ſalubriter habeatis ſed etiã
ne nequiſſime p̃ceatis· Dicis dñm dediſſe li
berum arbitriũ·ideo non deberi cogi hoĩeʒ
ad bonum·Quare ergo illi de quibꝫ ſupra
diximus coguntur ad bonũ· Attẽde ergo
et ꝯſidera q̄ non ideo voluntas bona miſe=
ricorditer impenditur·ut mala voluntas
hoĩs diligatur nam quis neſciat nec dam
nari hominẽ niſi merito male volũtatis·
nec liberari niſi bonam habuerit volũtatẽ
non tñ ideo qui diligũtur male ſue volũta
ti impune ⁊ crudeliter ꝑmittẽdi ſũt·ſʒ ubi
poteſtas datur et a malo ꝓhibẽdi ⁊ ad bo
nũ ſũt cogendi·Nam ſi mala volũtas ſem
ꝑ ſue ꝑmittẽda ẽ libertati·quare iſrl̃ite re
cuſantes et murmurãtes tã duris flagel=
lis a malo ꝓhibeãtur et ad terrã ꝓmiſſio
nis ꝯpellebãtur·ſi vero volũtas mala ſem=
ꝑ ſue ꝑmittẽda ẽ libertati·quare paulus
nõ eſt ꝑmiſſus uti peſſima voluntate q̃ ꝑſe
quebatur eccl̃iam ſʒ ꝓſtratus eſt ut cecarẽ
tur et cecatus eſt ut mutaretur·⁊ muta=
tus ẽ ut mittẽtur·et miſſus ẽ ut qualia fe
cerat ĩ errore talia ꝓ veritate pateret̃·Si
volũtas mala ſꝑ ſue ẽ ꝑmittẽda libertati
q̃re monetur pr̃ in ſc̃pturis ſanctis filium
durũ corripe nõ ſolũ verbis ſʒ etiã latera
eius tondere·ut ad bonã diſciplinam coa
ctus ac domitus dirigatur Vñ idem dicit
ſalomõ·tu ꝑcutis eũ v̄ga aĩaʒ aũt eius li
beras a morte·Si autẽ mala volũtas ſem
ꝑ ſue ꝑmittẽda ẽ libertati·q̃re corrigũtur
negligẽtes paſtores et dicitur eis·erran=
tem nõ reuocaſtis·ꝑditũ nõ requiſiſtis et
vos oues xp̃i eſtis·caracterem dñicũ por=
taſtis in ſacro qd̃ accepiſtis·ſʒ erratis et
peritis· Nõ ideo vobis diſpliceamꝰ quia
reuocamꝰ errãtes ⁊ q̃rimus ꝑditos· Me
lius enĩ facimus volũtatẽ dñi monentis ſi
vos ad ouile eius redire cogamus q̄ con
ſentiamus volũtati errãtiũ ut ꝑire vos ꝑ
mittamus·Noli ergo iam dicẽ qd̃ te aſſi=
due audio dixiſſe· ſic volo errare ſic volo
perire·Melius h̃ oĩno non ꝑmittimus q̃n
tũ poſſumus·mõ q̄ te in puteũ quo more
ris miſiſti utiq̃ libera volũtate feciſti·Sʒ
q̄ crudeles eſſent ſui dei ſi huic male volũ
tati tue te ꝑmitterent et nõ te de illa mor
te liberarent·Quis eos nõ merito culpa=
ret quis nõ impios recte iudicaret ⁊ tamẽ
tu te volens in aquã miſiſti ut morereris·
illi te nolentẽ leuauerũt de aqua ne more=
reris·tu feciſti ſm volũtatem tuã ſʒ ĩ ꝑni=
ciẽ tuã·illi ꝯtra volũtatẽ tuã ſed ꝯtra mõ
tem tuam·Si ergo ſalus iſta corꝑalis ſic
cuſtodiẽda eſt ut etiã in nolentibꝫ ab eis
qui eos diligũt ſuetur·quantomagis nõ

minus illa ſp̃ualis in cuius deſertiõe mors
et̃na metuitur quanq̄ et in iſta morte q̄
tu tibi ipe voluiſti inferre nõ ſolũ ad tp̃s
ſʒ etiã in eternũ moreremis·qꝛ ⁊ ſi nõ ad ſa
lutẽ nec ad eccl̃ie pacẽ· non ad corꝑis xp̃i
vnitatẽ·nõ ad ſc̃am et indiuiduã carita=
tẽ ſʒ ad mala aliq̃ cogereris nec ſic tibi ip
ſe mortẽ iferre debuiſti· Cõſidera diuinas
ſcripturas et diſcute quãtũ potes et vide
vtrũ h̃ fecerit aliq̃s aliq̃n iuſtoꝝ atq̃ fi
deliũ cũ ab eis tanta mala ꝑpeſſi ſũt qui e
os ad interitũ nõ ad vitã quo ꝯpelleris a
digebãt·⁊ poſt pauca· Repetis ſic audio
qd̃ in euãgelio ſcriptũ eſt·receſſiſſe a dño
ſeptuagita diſcip̃los·et arbitrio male ſue
atq̃ impie diſceſſionis fuiſſe ꝑmiſſos cete
riſq̃ duodecĩ qui remãſerãt fuiſſe reſpõſũ
nũquid et vos vultis abire·et nõ attẽdis
qꝛ tũc primũ eccl̃ia nouello germine pullu
labat·nondũ ꝯpleta fuerat illa ꝓphetia·
et adorabũt eũ oĩes reges terre oẽs gen
tes ſuiẽt ei·Qd̃ utiq̃ quantomagis iplet̃
tanto maiore vtitur eccl̃ia ꝑtãte· ut nõ ſo
lũ inuitet·ſʒ et̃ cogat ad bonũ·h̃ dñs ſig=
ficare volebat qui quãuis magnã haberet
ꝑtãtẽ ꝑus tñ elegit ꝯmendare hũilitatẽ·
h̃ et in illa ꝯuiuij ſilitudine ſatis euidẽter
oſtẽdit ubi miſit ad inuitatos ⁊ venire no
luerũt·et ait ſeruo·exi cito ĩ plateas et vi
cos ciuitatis et paupes ac debiles cecos
et claudos introduc huc et ait ſeruus dño
factũ ẽ ut imꝑaſti et adhuc locus ẽ·et do
minus ſuo ait·Exi in vias et ſepes et cõ=
pelle intrarẽ ut impleatur domus mea·Vi=
de nũc queadmodũ de hijs qui ꝑmũ vene=
rãt dictũ eſt introduc eos·nũc dictũ ẽ cõ
pelle·ita ſignificata ſunt eccl̃ie primordia
adhuc creſcẽtis ut eſſent vires etiã ꝯpel=
lendi· ℂ Idẽ ſup iohannem·

Quando vult deus ꝯcitare poteſtateſ
adũſus hẽticos adũſus ſciſmaticoſ
adũſus diſſipatores eccl̃ie·aduerſus blaſ=
phematores et exſufflatores xp̃i baptiſmi
nõ mirẽtur·qꝛ deus vocitat ut a ʒara ver=
berẽt agar·cognoſcat ſe agar·ſuã ponat
ceruicẽ·q̃ cũ hũiliata diſcedẽt a dña ſua
occurrit ei angelus et dixit·quid tibi ẽ a
gar ãcilla ſare·cũ ꝯqueſta eſſʒ de dña q̃d
audiuit ab angelo·reũtere ad dñam tuã
ad h̃ ergo affligitur ut reũtatur·qꝛ ꝓleſ
eius ſic iacob cũ fratribꝫ hereditatẽ tene
bit· Mirãtur aũt qꝛ ꝯmouẽt ꝑtãtes xp̃i
ane ꝯtra diſſipatores deteſtandos eccl̃ie·
ſʒ ſi nõ ꝯmouerẽtur quõ redderẽt rõnem
de impio ſuo deo· Intẽdat caritas vr̃a
q̃d dicã·qꝛ h̃ ꝑtinet ad reges ſeculi xp̃ia
nos ut tp̃ibꝫ ſuis peccatã velit matrẽ ſuã
eccl̃iaʒ hr̃e·vnd̃ ſp̃ualiter nati ſũt·Et pau
lo poſt·Nabuchodonoſor rex decreuit di=
cens·Quicũq̃ dixerint blaſphemiam in d̃
um ſidrac miſac et abdenago in interitũ
erũt et domus eoꝝ in diſꝑſionẽ Ecce quõ

Quãdo vult· ut a ʒara·id eſt eccl̃ia·
g ℂ Agar·id ẽ cõuẽticula hereticoꝝ·
h ℂ Hereditatem·ut ·xxxij·q·iij· ij·recurrat· ſed·ĩ·xxxij· ·q·iiij·dicat ꝯtra· ſed h̃ de celeſti ibi de hereditate terrena·
i ℂ Pacatã ad h̃ enim ꝯſtituti ſũt ꝑñcipes vt tue antur ecclesias ut ĩ·c·q·v· principes et ſi noluerint tueri ꝑñt excõicari·vt ĩ·c· ·q·v· adminiſtratores·
k ℂ Matrẽ· ·s·xj·q·ij· qui abſtulerit·et·xxxij·q·iiij·recurrat·

alienigena rex ſeuit ne plaſphemetur deus
iſrahel·qui potuit tres pueros de camino
ignis liberare·et tñ noluit ut ſeuiāt reges
xpiani quia exufflat xp̄us a quo nō tres
pueri ſ ʒ orbis terrarū cū ipis regib⁹ a ge
hennaꝝ igne liberātur·et infra· Quō er-
go et iſti reges nō moueātur qui nō tātū
tres pueros attendūt liberatos de flāma
ſed ſeipos de flāma gehenne quādo vident
xp̄m a quo liberati ſūt exufflari i xp̄ianis
qñ audiūt dici xp̄iano dic te nō eſſe xp̄ia
nū·talia facē volūt ſ ʒ tñ talia pati nolunt
nam videte qualia faciūt et q̄lia patiunt
occidūt aīam·affligūtur in corpe·ſempit
nas mortes faciūt et tpales ſe pp̄eti ꝯque
rūtur· ¶ Idē contra petilianū Eccleſia

Qui peccat nō rōe hereticos pſequit·
Q peccat legis auctē ſ ʒ ꝯtra legis au-
toritatē· Quia vero interogas q̄ ſit racō p
ſequēdi viciſſim te interogo· cuius ſit vox
in pſalmo dicētis·detrahentē ſecreto ꝓximo
ſuo hūc pſeq̄bar· Quere itaqꝫ cām et mo
dū pſecucōis et noli tāta impitia maloꝝ
gñaliter rephendē pſecucōes·nō eñ pſe-
quimur vos niſi queadmodū veritas pſeq̄
tur falſitatē· Item petilianus dixit·ſi apl̄i
pſecuti ſūt aliquē ā aliquē tradidit xp̄us
aug̃·rñdit· Poſſem quidem dicē ip̄m ſa-
thanā omib⁹ hominibus malis eſſe peiorem
cui tñ tradidit apl̄s hoiem in interitū car
nis ut ſpūs ſaluus ſit i die dñi nr̄i xp̄i ihu·
Itē alios de quib⁹ dicit· Quos tradidi ſa
thane ut diſcant ñ plaſphemare· Et dñs
flagellatos expulit de templo improbos
mercatores vbi ec ꝯnexū ē teſtiomū ſcp-
ture dicētes·zelus domus tue ꝯmedit me
Ecce iuenimus apl̄m traditorē xp̄m pſe-
cutorē·q̄re p violētiſſimas turbas etiam
improbi eſtis ultro eccl̄ijs catholicis vbi
potueritis aduertē qd innumerabilib⁹ exē
plis res ipa indicat· Sed dicitis vos loca
vr̄a defendē et reſiſtē fuſtib⁹ ⁊ cedib⁹ qui
buſcūqꝫ poteritis· Quare non audiſtis ibi
vocē dñi dicētis·ego aūt dico nō reſiſtere
malo ā ſi fieri p̄t ut aliqñ recte p vim reſi
ſtatur corpaliter violentis·nec ideo p̄cep
tum violetur qꝫ audiuimus a dño ego au
tem dico vobis nō reſiſtē malo· cur non e
tiam hoc fieri p̄t ut pordinatas et legiti-
mas p̄tātes de ſedib⁹ q̄ illicite uſurpatur
vel ad iniuriā dei retinentur pius expellat
impiū et iuſtus iniuſtū· Neqꝫ eñ eodē mō
pſecucōem paſſi ſūt pſeudo ꝓphe ab helia
quomō ipe helias a rege nequiſſimo· aut
qꝛ flagellatus eſt dñs a pſecutoribus paſ

ſiōib⁹ eius ꝯparādi ſūt quos ipe flagella
tos de templo eiecit· Reſtat ergo ut nichil
aliud relinquēdū eſſe fateamini niſi utruʒ
iuſte an impie feceritis· Nō miremini ſi nō
deſūt miniſtri dei p quos flagellemini· qꝛ
pſecutionē patimini nō a nobis ſ ʒ ſic ſcri-
ptū eſt ab ipis factis vr̄is·et infra· De p
ſecucōne vr̄a querela ſedabit·ſi cogitetiſ
p̄us ⁊ intelligatis·nō oēʒ pſecucōʒ eē cul
pabilē·alioqui nō laudabiliter diceretur
detrahentē ſecreto ꝓximo ſuo hūc pſeque
bar· Nam et quotidie videmus filiū de pr̄e
tanq̄ꝫ de pſecutore ſuo ꝯq̄ri ⁊ ꝯiugē d ma
rito ⁊ ſeruū de dño ⁊ colonū de poſſeſſore
⁊ reū de iudice ⁊ militē ul' ꝓuinciale d du
ce vel rege·cū illi plerūqꝫ ordiatiſſima po
teſtate hoies ſibi ſubditos p terrores leui
um penaꝝ a grauioribus malis ꝓhibeant
atqꝫ ꝯpeſcāt· Plerūqꝫ aūt a bona vita et
a bonis factis ſeuiēdo et minando deterre-
ant·ſ ʒ cū a malo ⁊ illicito ꝓhibeant corre
ctores ⁊ ꝯſultores ſūt·cū aūt a bono et
licito pſecutores ⁊ oppreſſores ſūt· Culpā
tur eē qui ꝓhibēt a malo·ſi modū pcc̄i mo
dus correctōnis excedat· ¶ Idēʒ in ep̄la
ad vincentiū A regib⁹ terre cōtra inimi

Non cos ſuos auxiliū petit eccleſia·
N inuenit exēplū in euangelicis ⁊ apo
ſtolicis lr̄is aliquid petitū a regib⁹ terre·
ꝓ eccl̄ia ꝯtra inimicos eccl̄ie· Quis negat
nō inueniri ſ ʒ nōdū implebatur illa ꝓphe-
tia·et nūc reges intelligite erudimini oēs
q̄ iudicatis terrā·adhuc eñ nō implebat
illud qd in eodē pſalmo paulo ſupius legi
tur· Quare fremuerūt gētes et ꝓpl̄i medi
tati ſunt inania· A ſtiterūt reges terre et
pn̄cipes ꝯue·in vnū ⁊c· Verūtñ ſi fc̄a p̄te-
rita in ꝓpheticis libris figure fuerūt futu
roꝝ in rege illo qui appellabatur nabu-
chodonoſor utrūqꝫ tēpus p̄figuratum eſt
et qd ſub apl̄is habuit ⁊ qd nūc hʒ eccl̄ia·
Tpib⁹ itaqꝫ apl̄oꝝ et martirū illud iple-
batur qd figuratū eſt·qñ rex memoratus
pios ⁊ iuſtos cogebat adorare ſimulacrū
et recuſantes mittebat in ignē·nūc illud
impletur qd paulo poſt in eodē rege figu-
ratum eſt cū ꝯuerſus ē ad adorādū deū ve
rū·decreuit in regno ſuo ut quicūqꝫ plaſ-
phemaret deū ſydrach miſac ⁊ abdenago
penis debitis ſubiaceret· Prius ergo tp̄s
illius regis ſignificabat p̄ora tp̄a regū infi
deliū quos patiebantur ꝓ impijs xp̄iani·
poſterius aūt tēpus eiuſdem regis ſignifi
cabat tp̄a regum fidelium quos patiunt
impij ꝓ xp̄ianis· Sed plane in eis qui ſub

a ¶ Temporales·uides ergo qꝫ heretici ſunt occidendi primo tamen ſūt ammonendi·ut·ī·e·non inuenitur·in ſi·ī·q·v·ſi audieris·qualiter ſit cogendus dixi·xxiij·q·i·que domus·

Q Qui·peccat legis·ſic·xiiij·q·v·dixit ar·cō ē·xxxiij·q·v·noluit·

c ¶ Detrahentē·quaſi dicēt maniſeſte vos poſſumus pſequi nō latenter·

d ¶ Si·id ē an·

e ¶ Tradidit·ſic nos tradimus hereticos pn̄cipibus·

f ¶ zelus·hꝫ p̄t poni in bona vel mala ſignificacōne·

g ¶ zelus·id ē indignacio quā habuerit erga eos pro domo tua et quia dehoneſtabant templum tuūʒ·i·q·iij·c·ſaluator·⁊·c·penſanbum·

h ¶ vel zelus·id eſt amor quē habui ad templum·

i ¶ Comedit me·id eſt fuit michi cā mundie ꝓpter quam occiderūt me·

k ¶ Traditorē·id eſt trahentem Johannes

l ¶ Exemplis·multa habes exemplā vbi xp̄us fuit pſecutus aliquos ut·s·e·inimiū·et·c·diſplicꝫ· ꝯſus huius lr̄e·hētici obiciebāt aug̃·

m ¶ Ego aūt·talis ē ſenſ qꝫ eccleſia eos pſequētur ꝯtra p̄ceptū dñi qui dixit nolite reſiſtē malo aut ſi fieri p̄t ⁊c·eandem auctem retorq̄t auguſtinus in eos quia ipi ꝯtra h̄ faciebat cū ipi cedib⁹ ⁊ fuſtib⁹ reſiſtebant·ſed ab hoc ipi rñdebant quia h̄ faciabāt ſine offenſione hu

a ¶ Non inuenitur·hec ſūt verba hereticoꝝ· ¶ Pro eccleſia·paulus tñ in ſua pſona petijt ut·s·q·iij·maximianus·

b ¶ Nabuchodonoſor·a·xvij·q·iiij·miror·de pe·di·i·q̄obrem·

c ¶ Patiebantur·tūc tp̄is pſequebātur impij xp̄ianos·mō ecōuerſo

d ¶ Rumoribus·ar·qꝫ ꝓpter rumores nō ſit aliq̄s cogendus ſic·ab expurgacōʒ·ve·xi·q·iij·in cūctis·ex de eo qui cog̃·ꝯ·vx·ſuę·ſup eo

p̄cepti defendendo ſe ⁊ ſua·dicit ergo auguſtin⁹ qꝫ multo magis p legitias·poteſtates poſſumus eos repellē de ſuis ſedib⁹

n ¶ Dico vobis·id eſt in vos idem retorqueo·

o ¶ Malo·id eſt p malum·

p ¶ Qd audiuim⁹·ut ipſi dicūt·

q ¶ Poteſtates vult q̄ aug̃·qꝫ q̄ auctē iudicis expellit aliquē i poſſeſſione ſua qꝫ iuſte poſſideat ſic·ff·d ac quir·poſ·iuſte·et·ff qꝫ met⁹ cā·l·iij·

r ¶ Eo mō qꝛ helias iuſte et illi iniuſte·s·e·§·h obicitur·

s ¶ A rege achab·

t ¶ Sed ſic ſcriptuʒ ē·in libro ſapientie·

u ¶ Secreto·id eſt in abſentia·

x ¶ Cōq̄ritur eancēs q̄ filius p̄t cōqueri de pr̄e vt no·ij·q·vij·queritur·⁊·ī·c·ſi eccl̄ia

y ¶ Mod⁹ ſi eñ p̄lat⁹ excedit modū in corrigendo depoi p̄t·xlv·di·cū h̄ius nō tñ ꝓpt hoc debet petere veniam a ſubditis q̄s correxit·ut·l·xxvi·di·c·quando·

a ¶ Sacrificia· C· de ſacrific̄ ·pagano᷑·l·i·
b ¶ Potius· id ē ꝑus et ſic ponitur ꝗ dictio potius cꝫ de ſpon·req̄ſiuit · h̄ñ enim puniūtur hētici niſi reſipiſcant·ut·s·e·c·q̄ñ oī·in fi·

SI eccīa·dicebant hētici ꝙ eccīa potius debēt pati pſecutionē ꝙ facē· qḋ improbat aug̉· exēplo zare que ſig̃t eccīam que pſeq̄batur ancillā· Itē ꝓbat aucte illa pſequar inimicos ꝛ ↄprehendam illos ⁊c·Secūdo dicit q̄ñ dam pſecutionem iuſtam quādaꝫ iniuſtam·

b ¶ Melius· ꝓpe dꝫ pſequi qui ad malum pſequitur ut·ī·e·q·v·nō vos et ideo dicit melius· id ē ſubtilius vidꝫ tñ ex loco illo q̉ dñs non poſſit facere iniuriaꝫ ſeruo ſuo·ar·s·e· qui peccat · in fi· eque eñ punitur dñs interficiendo ſeruū ſuū ſic liberū hoīem ut·l·di· ſi qua feia·ꝛ ſicut dico ſm̄ canones ꝙ filius p̄t agere ↄtra prēm et eↄ́uerſo·ut·ij·q·vij· queritur·ſic p̄t dici ꝙ ſuus p̄t agē ↄ̄tra dominuꝫ de iniuria ſibi fcā ſi ſine cā ſeuiat in ipm̄ dñs· vel·ſi immoderate ſeuiat· ſꝫ aliud ſit ſecūdū leges·C· de emēda ſeruo᷑·l·vnica· nā et pater agit ↄtra filiū ↄtumacem·ut·C·de patria ptāte·l·iij·
¶ Faciūt·id facē debent·
¶ Tempibꝫ·cōcorda tpa et ↄcordabis ſcripturas ut·ij·q·i·ſi peccauerit et ex tpe loco et pſona debes ↄcordare canones ·xxix·di·c·i·et·ij ·et·iij·ſic·xxxv·q ·iij·qḋ ſcripſi·
¶ Quia homo· et nota ꝙ aliud facit quis in eo ꝙ rex et aliud in eo ꝙ homo ·ſic·s·e· duo iſta· et ſic eſt de cl̉c·ꝙ ſic·in fi· et·c· inter diuſas

xp̄i noīe erant ſeducti a p̄uerſis · ne forte oues xp̄i ſint errantes ideo ad gregē aliaꝝ reuocāde ſunt·et tpata ſeueritas et magna manſuetudo ſuatur ut cohercōe exilioꝝ atqꝫ dānoꝝ ammoneantur ↄſiderare q̄d et quare patiātur·et diſcant ꝓponē rumoribꝫ et calū nijs hoim ſcripturas quas legunt·Quis eñ nr̄m vel quis vr̄m non laudat leges ab eis datas aduerſus ſacrificia paganorum· et certe longe ibi pena ſeuerior ↄſtituta eſt·Illius quippe impietatis capitale ſuppliciū ↄſtitutū eſt· De vobis aūt corripiēdis atqꝫ cohercēdiſ habita rōne q̄ potius ammoneremini ab errore recedere · ꝙ̄ ꝓ ſcelere puniremini· ¶ Itē ad bonifacium comitē· Malos eccīa iuſte pſequit̄

SI eccīa vera eſt ipſa eſt q̄ pſecutionē patit̄ et non q̄ facit q̄ ratur ab apl̉o quā eccīam ſignificabat ſara q̄ñ pſecutionē faciebat ancille·liberā quippe matrē veram celeſtem ihr̄lm id ē veram dei eccīam in illa muliere dicit figūratā q̄ affligebat ancillā· Si aūt melius diſcutiamus magis illa pſequebatur ſaram ſupbiēdo ꝙ̄ ſara cohercendo· Illa enim dñe faciebat iniuriā·iſta imponebat ſupbie diſciplinaꝫ· Deinde q̄ro ſi boni et ſancti viri nemini pſecutionē faciūt ſꝫ tm̄modo patiūtur cuius putant in pſalmo voceꝫ eſſe ubi legit̄·pſequār inimicos meos ꝛ ↄp̄hēdam illos et nō ↄ·donec de· Ergo ſi verū dicē vel cognoſcere volumus eſt pſecutio iniuſta quā faciunt impij eccīe xp̄i Iſta namqꝫ beata eſt q̄ pſecutionē patitur ꝓpter iuſticiā·illi vero miſeri qui pſecucōem patiūtur ꝓpter iniuſticiā· Proinde iſta pſequitur diligēdo·illa ſeuiendo· iſta ut corrigat·illa ut euertat · iſta ut reuocet ab errore· illa ut p̄cipitet ī errorem·Qḋ aūt dicunt qui ↄtra ſuas impietates leges iuſtas inſtitui noluūt·nō petiſſe a regibꝫ terre apoſtolos·talia nō ↄſiderant aliud fuiſſe tūc tēpus et oīa ſuis ↄuenire tēporibꝫ·Quis enim tūc in xp̄m imperator crediderat·Quis eni in ꝓ pietate ↄtra impietatē leges ferēdo ſeuiret· Tūc enim adhuc illud ꝓphe ticū implebatur·Quare fre·gē· et po·me·ſūt ina· Aſti·re·ter·et po·cō in vnū ad·d·et adū·xp̄m eius· Nōdū enim agebatur qḋ paulo poſt in eodē pſalmo dr̄·Et nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram· Seruite dño in timore et exultate ei cū tremore·Quō ergo regeſ

dño ſeruiūt in timore niſi ea q̄ ↄtra iuſſa dñi fuerint religioſa ſeueritate ꝓhibēdo atqꝫ plectēdo · Aliter enim ſeruit q̄r hō eſt·aliter q̄r rex ē· q̄r hō eſt ſeruit viuendo fideliter· q̄r rex eſt ſeruit leges iuſta p̄cipientes et ↄtraria ꝓhibētes ↄuenienti vigorē ſanctiēdo· ¶ Idē· Exēplo xp̄i mali ſunt ad bonūm cogendi·

QVis nos p̄t amplius amare ꝙ̄ xp̄s qui animam ſuā po·p·o·ſuis· ꝛ cū petrū et alios apl̉os ſolo v̄bo euocaſſet· paulū eccīe ſue poſtea edificatorē magnū ſꝫ horrēdū āteа vaſtatore nō ſolū voce ↄpeſcuit· verum etiam ptāte ꝓſtrauit atqꝫ infidelitatis tenebras ſeuiendū ad deſiderādū lumē cordis· ut ſurgēt prius cecitate corꝑis percuſſit · Si pena illa nō eſſet nō ab ea poſtea ſanaret̄· et q̄ñ aptis oculis nichil videbat ſi eos ſanos hr̄et non ad impoſitionem manus ananie ut eoꝝ intuitus aperiretur tanꝙ̄ ſquamas quibꝫ clauſus fuerat inde cecidiſſe ſcriptura narraret Vbi eſt qḋ iſti clamare cōſueuerūt·liberū eſt credē vel nō credere cui vim xp̄s intulit quē coegit Ecce hn̄t aplm̄ paulū·agnoſcāt in eo prius cogentē xp̄m et poſtea docentē·prius ferientē et poſtea ↄſolātem· Mirū eſt aūt quō ille qui pena corꝑis ad euangeliū coactus intrauit plus illis oībꝫ qui ſolo verbo vocati ſūt ī euangelio laborauit· ꝛ quē maior timor ↄpulit ad caritatē eiuſ ꝑfecta caritas foras mittit timorē Cur ergo nō cogēt eccīa ꝑditos filios ut rediret· ¶ Itē ↄtra fauſtum Nō credulitate ſꝫ dilectōe moyſes ꝓplm̄ flagellauit

QVid crudele moyſes mādauit aut fecit cū ↄmiſſum ſibi ꝓplm̄ ſcē zelans viuo ꝛ vni deo vero ſubditū cupiēs poſtea quē ↄgnouit ad fabricandū et colēdū ydolū defluxiſſe mentemqꝫ impudicā ꝓſtituiſſe demonibꝫ in paucos eoꝝ vindicās gladio quos ipē deus quē offenderāt alto et ſecreto iudicio feriēdos voluiſſꝫ mox feriri et in p̄nti ſalubriter terruit et diſciplinā in poſterū ſanxit· Nam eū nulla crudelitate ſꝫ magna dilectōe feciſſe ꝙ fecit q̇s nō in v̄bis eius agnoſcat · orantis ꝓ pct̄is eoꝝ et dicētis ſi dimittis illis pct̄m dimitte·ſinaūt dele me d̉ libro vite· Sic plane ꝛ apl̉s nō crudeliter ſꝫ amabiliter tradidit hominē ſathane ī interitū carnis ut ſpūs ſaluus ſit ī die dñi ihēſu· Tradidit ꝛ alios ut diſcerēt nō blaſphemare· ¶ Item innocētius papa·

·ff·ꝙ q̄ſqꝫ iuriū · ·l·itē·ff·q̄ñ ap·ſit ·l·i·

QVis nos · ſi pena·q̄ſi diceret ſi nō p̄ceſſiſſet pena non eſſet opus liberacōne ·
i ¶ Cogentē·illḋ qḋ de paulo dr̄ ſola dīna voluntate factum fuit· nam nullus cogitur recipere fidem ſed ſ̄ceptam cogitur retinere·vt·xlv· di·de iudeis· xxxij ·q·i·integritas·

QVid crudele · probatur exemplo moyſi eccleſiam non eſſe crudelem ſi hereticos ad ſe veniē ↄpellat·
l ¶ Quis nō in v̄bis·ar·ex añcedētibus probari ſeq̄ntia·ſic·s·xviij· di·puenit·xxxiiij· ·q·i·cū ꝓ bellicā· ·xliij·di·ſit rector· ·ff·del̉·i·ſi ſeruus pluriū·in fine·

Q Ueſitū eſt · vtrum pec-cent·
b ¶ Aut tormenta · de talib⁹ autē an poſſunt ꝑmo-ueri habes · li · di · in ſūma ·
c ¶ Exercuerunt executores ·
d ¶ Protulerunt · ut iudices ·
e ¶ Nichil · id ē n̄ dꝫ ꝙ peccent quia reuera nō peccāt ſi amore iuſticie faciant · vt · ꝯ · e · q · · v · ſi · homicidium
f ¶ Uindices · vindices · id ē iudices
g ¶ Auctore · ſic · xxvi · di · domde · ſile · xxiij · q · v · di-xit ·
h ¶ Aut diſcipli-na · ꝙ faceremus ſi eos diceremus peccare ·

Nō imputatur fidelib⁹ q̄ ex officō ā tormēta exercēt ā capitalē ſniaꝫ ferūt

Q Ueſitū eſt etiā ſuper hijs qui poſt baptiſmū ammiſtrauerīt aut tormēta ſeua exercuerūt ā etiā capitalē ꝓtulerūt ſentētiam · nichil de hijs legimūs a maiorib⁹ diffini-tum · Meminerāt eni̅ a deo ꝑtātes has fuiſſe cōceſſas · et ꝓpter vindi-ctas noxioꝝ gladium fuiſſe ꝑmiſſū et de dei miniſterio eſſe datum in hu-iuſmodi vindices · Quō ergo repre-hendētur eſſe factū quod auctoē do-mino vidētur eſſe ɔceſſum · De hijs igitur ut hactenus ſuatū eſt ſic ha-beamūs · ne aut diſciplinā euertē ā ɔtra auctem domi venire videamur Ipſis autē in rōne reddenda geſta oīa ſua reſeruabuntur · ¶ Itē ad toletanū epm̄ · Immunis ē dictatō a culpa cum legū auctoritas i impꝫbos exercet

I Llud etē ſciſcitari voluiſti · an ꝑces dictātib⁹ libe-rū ɔcedatur ūticꝫ poſt baptiſmi re-generacōēꝫ a pn̄cipib⁹ poſcē mortē alicuius vel ſanguinē ꝺ reatu · Quā rem pn̄cipes nunq̄ ſine cognicōne ɔcedūt · ſꝫ ad iudices ɔmiſſa ipa vel crimina ſemꝑ remittūt ut cā ɔgni-ta iudicent · qui cū q̄ſituri fuerint ꝺ legata aut abſolucō ā damnacō ꝓ negocij q̄litate ꝓfertur · et dū legū auctas in improbos exercetur · erit dictator immunis ¶ Itē gregori⁹ brunichilde regine francorum ·
In correctōne maloꝝ deus oīpotēſ placatūr

S I quos ergo vio-lētos ſi quos adulteros ſi q̄s fures vel alijs prauis actibus ſtude-re ɔgnoſcitis · deū de eorū correctio-ne placare feſtinate · ut per vos fla-gellū pſidaꝝ gentiū qꝺ quantū vi-demus ad multaꝝ nationum vindi-ctam excitatū eſt non iudicat · ne ſi qꝺ non credimus diuine ulcōis ira-cūdia ſceleratoꝝ fuerit actōne con-mota · belli peſtis intimat quos de-linquētes ad rectitudis viā dei pre-cepta nō reuocāt · ¶ Idē genando patricio et exarco africe Ecclaſtice religiōis inimici etiā bellis cohercēdi ſunt

S Icut excellētiā vr̄am etiaꝫ ex hoſtilib⁹ bellis in hac vita dn̄s victoriaꝝ fecit luce fulge-re · ita oportet etiam inimicis eccl̄ie eius oīni viuacitate mentis et corꝑ-is obuiare · q̄tinus ei⁹ ex utrocꝫ tri-umpho magis ac magis eniteſcat opinio cū et forenſib⁹ bellis aduer-ſarijs catholice ecc̄ie ꝓ xp̄iano ꝓpſo vehemēter obſiſtitis · et ecc̄iaſtica ꝑ-lia ſic bellatores dn̄i fortiter dimica-tis · notū ē eni̅ hētice religiōis viros ſi eis qꝺ abſit ſuppetit nocendi licen-tia ɔtra catholicā fidē vehemēter in-ſurgē · quatinus hereſeos ſue vene-na ad tħabē facienda ſi valuerit xp̄i-ani corꝑis membra tranſfūdāt · Co-gnouimus eni̅ eos ɔtra catholicam ecc̄iam dn̄o eius adūſante colla ſub-rigere · et fidē velle xp̄iani nomis in-clinare · Sꝫ eminētia vr̄a conatus e-orū ɔprimat · et ſuꝑbas eoꝝ ceruī-ces iugo rectitudinis ꝑmat · Cōci-liū vero catholicoꝝ epoꝝ admone-ri ꝑcipite · ut primatē nō ex ordine loci poſt poſitis vite meritis faciat · qm̄ apud deū nō gradus elegātior ſꝫ vite melioris actō ɔprobat · Ipſe vero primas nō paſſim ſicut moris eſt ꝑ villas ſꝫ in vna iuxta eorū ele-ctionem ciuitate reſideat · q̄tinus a-depte dignitatis meliori ingenio r̄-ſiſtēdi donatiſtis poſſibilitas diſpo-nat · Ex ɔcilio vero numidie ſi qui ꝺ-ſiderat ad ap̄licam ſedem venire per-mittite et ſi quilibet eoꝝ vie ɔtradi-cere putauerint obuiate · Magis er-go ꝓfecto excellenti e nr̄e apꝺ cre-atorē gl̄ia ꝓficit ſi ꝑ eā diſpſaꝝ ec-cleſiaꝝ potuerit ſocietas reſtaurari cū eni̅ largita munera ad nomis ſui ɔſpicit gl̄iam reuocari · tāto largio-ra tribuit quāto ꝑ eā religionis ſue dignitatē viderit ampliari ꝑſoluen-tes ꝑterea pr̄ne caritatis affectum dn̄m petimus quo brachiū vr̄m ad ɔprimendos hoſtes forte efficiat · et mentē eius fidei zelo velut mucro-ne gladij vibrātis exacuat · ¶ Itē ad eundē · merito fidei belloꝝ parat victoria ·

S I nō ex fidei merito et xp̄iane religionis gr̄a tāta excellētie nr̄e bellicoꝝ actuū eueni-ret ꝓſperitas · nō mirāda fuerat cuꝫ ſciamus hec etiā antiquis bellorum ducib⁹ fuiſſe ɔceſſa · Sꝫ cū futuras deo largiēte victorias nō carnali ꝓ-uidētia ſꝫ magis oracōnib⁹ ꝑuenī-tis fit ut hꝺ in ſtuporē veniat ꝙ gl̄ia vr̄a nō terreno ɔſilio ſꝫ deo largien-te deſuꝑ deſcendat ubi enim merito-rū vr̄oꝝ loquax nō diſcurrit opio · q̄ bella vos frequēter appetē nō de-ſiderio fundēdi ſanḡnis ſꝫ tm̄ dilatā-de cauſa rei publice in qua deū co-li ɔſpicimus loquit᷑ · q̄tinus xp̄i no-men ꝑ ſubditas gentes fidei predi-cacōne circūquacꝫ diſcurreret · Si-cut eni̅ exteriora vos ꝯtutū oꝑa e-minētes i hac vita ɔſtituūt · ita ⁊ in-t̄na moꝝ ornamēta ex corde mūdo ꝑcedētia in futurā uitā celeſtiū gau-dioꝝ parcipatione glorificabunt ·

et · ij · q · vij · ſic · ij · ⁊ ex̄t ꝺ of · deleg · venerabilis · prin-ceps tamē poteſt delegare cauſam criminalē · ut · ff · ꝺ teſtib⁹ · l · iij · § · ido- diuus ·

S I quos · fla-gellū · ar · ꝙ ꝓpter negligētiā paſtoris vel ꝓpter peccata aliquoꝝ mittit de⁹ flagel-la ut · vij · q · i · ſci-ſcitaris ·

S Icut excellē-tiā · ordine · nec eſt ɔſiderāduꝫ quis maior ſit in loco vel in ordine ſed quis ſit iuſtiō vt · xl · di · non loca · ⁊ · c · multi · in ſi · ar ɔtra · xl · di · c · ulti · et penulti ·
¶ Largiora · ſile · xvi · q · i · reuerti-mini ·

I Llud etiā · di-ctantib⁹ · ex-tra ne cle · vel mo · ſententiam ·
k ¶ Dictantibus · id eſt aſſeſſoribus quorū officium cō-ſiſtit in libellis di-ctandis · ut · ff · de off · aſſeſſo · l · i · de hoc eni̅ dubitaba-tur an aſſeſſor eſſꝫ reus qui daret cō-ſiliū de morte ali-cuius · vel loquit᷑ de executorib⁹ vl̄ de notorijs ·
l ¶ Poſcē · id ē ꝺ morte poſtulata ɔſiliū dare ·
m ¶ Sꝫ ad iudices hic habes ꝙ gla-dij ꝑtās delegat᷑ qꝺ eſt ɔtra id · ff · de off · ꝓcōſulis · ſolent · ſm̄ legem non poteſt · iudex delegare cauſam criminalē niſi vbi poſſit adeſſe · vt · · ff · de of · cius cui man · iur᷑ · l · i · ſm̄ ca-nones ſecus vt h̄

S I nō ex fidei nō mirandū · q̄ſi dicēt in hoc eſt mirādū ꝙ victori-am ſolū oīonib⁹ obtinetis ·
r ¶ Largitēs · id ē ibi poſitis ·
s ¶ Suſtinetis · id eſt expectatis ·
S I ea · differi-mus · s · e · ſi is q · s · xxviij · di · quia ſūt culpe ·
t ¶ Achor · s · i · q · · iiij · § · Itē pecca-to ·
u ¶ Filius · id ē ne-pos ·
y ¶ Solus · nega-tiue exponitur id eſt vtinam nō pe-riſſet plures · ſi · i · · q · i · iudices ·
z ¶ Incubuit · ar · tamen cōtra vid ꝙ potius debuit ꝑcē nocēti q̄ pu-nire innocentem ꝓpter nocentem ut · xxiij · q · v · deni-qꝫ · et · ff · de penis · abſentem ·

Q a vindicta · idoneus · ar · ꝙ nullus pt̄ eſſe iudex niſi habeat carita tem et manſuetudinē b ¶ Vapulabit · s · v · q · v · non omnis ¶ Paucis · quedā em̄ ignorātia ꝓ pte excuſat · vt · xxx · q · i · de hijs · s · di · viij · ꝯſuetudo d ¶ Odiſſe · cum puer non poſſit odio haberi nō pt̄ vt ing̃ tus exhe redari · vt · C · d̄ iof · teſta · ſi qs in ſuo ¶ Para tus · s · e · q · · i · parat9 · ¶ Time ret · g̃ q̄ pe na magis timetur il la eſt ma gis infli genda ſi ue ſit pecu niaria ſiue corporal' · ut · xvi · q · · vi · cogno uimus · et · c · d̄ lapſ · 7 ꝭ · e · q · v · probeſt · et expſſe d̄r eē vt li · nō oteſta · qm̄ frequēter · in fi · g ¶ Dimi nueretur · quoſdā ei deus rapit de medio ne malicia mut3 itel lectū eoꝝ vt · ꝭ · d̄ pe · di · iiij · §· verum · h ¶ S3 o dio · s · e · q · eadem · ꝙ xp̄us · con tra · ſed ibi ſoluitur i ¶ Poſt aſceſionē · illud poſt potius in cludit diē aſceſionis quā exclu dit · nā ali as non eſ ſet · x · dies Q uiſ quis verba cre ſconij l ¶ Inimi cum · s · lx xxvi · di · o dio · s · e · q duo iſta nomina D ebet hō · bñficētie · ar · ꝙ pe cunia poſ ſumus alli cere aliqs ad fidē vt ꝭ · e · q · vij ·

quod autem · et · s · xlv · di · qui ſincera · ſub tali enim ꝯditōne poſſumus aliquā ducē in vxorē vt fiat xp̄iana · vt · xxiij · q · i · nō oportet · et poſſu mus eos grauioribus penſionibus honorare vt ꝯuertātur ꝭ · e · q · vi · iā vero · qd̄ ſatis admitti pt̄ · et ſic in talibus ſpūalib3 licite ſit pactio vbi agit̃ de cō uerſione a licuius ad fidē · et ſic nō obſtat · i · q · ij · ꝙ pio · Jo · Nō · v ·

Plurima enim pro paſcendis ouib3 beati petri apl'oꝝ p̄ncipis utilitatib3 excellētiā vr̄am p̄ſtitiſſe didicimus · ita vt nō parua loca p̄imonij eius ꝓprijs nudata cultoribus largitis dacoꝝ habitatorib3 reſtauraſſet · Quecūqz igitur illi xp̄ianiſſima mēte ꝯfertis · hoꝝ retributōez p ſpem in futo iudicio ſuſtinetis ¶ Breuit̃ mōſtratū eſt ꝙ boni laudabilit̃ pſecuntur malos et mali dānabiliter pſecūtur bonos · Illud autē apl'i · tu qs es q̄ iudicas alienū ſeruū de occultis alieni cordis intelligēdū eſt · ꝙ vindicta inferri poſſit mōſtratū ē · nunc reſtat oſtendē a quo vel qd̄ debet inferri · 7 ꝙ magis illi diligūtur qui puniuntur q̄ꝫ qui impuniti reliquuntur · qd̄ vtrūqz multoꝝ auctoritatibus ꝓbat̃ Ait em̄ aug · Ad irā ꝓuocat̃ deus cū pcc̄a puniri differunt̃

S I ea de quib3 deus vehemēter offenditur inſequi vel vlciſci differimus ad iraſcendū vtiqz d̄iuitatis patiētiā ꝓuocam9 Nonne achor filius zare p̄terijt mandatū dn̄i et ſup oēm ppl'm iſrl' ira eius incubuit et ille erat vnus hō atz vtinā ſol9 piſſet in ſcelē ſuo ¶ Itē3 aug · ait de ſmone dn̄i in mōte Vindicta q̄ ad correctōz valet prohibenda nō eſt

E A vindicta nō phibetur q̄ valet ad correctionē q̄ etiaz ad miſcdiam ptinet nec impedit illud ꝓpoſitū quo quiſqz patus eſt ab eo quē correctū eſſe vult plura pferre ſ3 huic vindicte inferēde nō ē idoneus niſi qui odium q̄ flagrare hoīes ſolēt q̄ ſe vindicare deſiderāt dilectōis māſuetudie ſupauerit · Non em̄ metuēdū ē ne odiſſe puulū filium parētes videātur cū ab eis vapulet peccās ne peccet vlterius · Et recte pfectō dilcōis ipi9 dei pr̄is imitāda nobis ꝓponit̃ cū in ſequētib3 d̄r · diligite inimicos vr̄os benefacite hijs q̄ oderūt vos 7 orate p hijs q̄ vos pſecunt̃ · et tn̄ de ipo d̄r p ꝓpham · quē em̄ diligit dn̄s corripit · flagellat aūt oēm filiū quem recipit · Et dic̄ dn̄s · ſuus q̄ neſcit volūtatē dn̄i ſui 7 facit nō digna plagis vapulabit paucis · ſuus aūt q̄ ſcit volūtatem dn̄i ſui et facit non dig̃ plagis vapulabit multis · Ergo nō niſi ipe vindicet cui reꝝ ordie ptās ē data · et ea volūtate vindicet q̄ pr̄ filiū ſuum puulū flagellat quē tn̄ per etatē nō pt̄ odiſſe · Hic em̄ aptiſſimū exemplū dat̃ · quo ſatis apparet poſſe peccatum amore potius vindicari q̄ꝫ impunitū relinqui · vt illū quē vindicat nō pena miſeꝝ ſ3 correctōe beatū eſſe velit · patus tn̄ ſit ſi opus ē equo aio pl'a tolerare ab eo illicita quē vult eſſe correctū · ſiue in eo hēat poteſtatē cohercendi ſiue non habeat · Magni aūt et ſancti viri quanq̄ꝫ optie ſciret mortē iſtā q̄ aiam diſſoluit a corpe formidandā nō eſſe · ſm eoꝝ tn̄ aim qui illā timeret nōnulla pcc̄a mōte puniert̃ · quo etiā viuētib3 vtilis met9 incuteret̃ · et illis q̄ morte puniebāt̃ nō ipa mors nocēt · ſed pcc̄m qd̄ augeri poſſ3 ſi viuerēt diminueret̃ · non temere illi vīdicabāt quib3 tl'e iudiciū deus parauerat · Inde ē ꝙ helias multos morte affecit ꝓpa mau 7 igne d̄initus impetrato qd̄ 7 alij multi magni 7 diuini viri ſpū eo dē cōſulēdo reb3 hūanis nō temē fecerunt De quo helia cū exēplū dediſſent diſcipuli ꝯmemorātes qd̄ ab eo fcm̄ ſit ut etiā ipis daret ptātez petēdi de celo ignē ad conſumēdū eos q̄ ſibi hoſpiciū non p̄buerāt rep̄hēdit dn̄s in eis nō exēplū ꝓphe ſancti · ſed ignorātiā vindicādi q̄ adhuc erat in rudibus · aiaduertens eos non amare correctionē · ſ3 odio deſiderae vīdictā · Itaqz poſtea q̄ꝫ eos docuit qd̄ eſſ3 diligē pximū tāq̄ꝫ ſemetipm̄ · infuſo etiā ſpū ſcō quē decē diebus ꝯpletis poſt aſcēſionē ſuā deſup vt pmiſerat miſit nō d̄fuert̃ tl'es vīdicte · q̄ꝫuis multo rarius q̄ꝫ in veteri teſtamto Ibi em̄ ex maiori pte ſuiētes timoē p̄mebātur · hic aūt maxie dilcōne liberi nutriebātur · Naz et v̄bis apl'i petri ananias 7 vxor eius ſicut in actib9 aploꝝ legimus exanimes ceciderūt nec reſuſcitati ſūt ſ3 ſepulti ¶ Itē auguſtin9 ꝯtra creſconiū grāmaticū Que veritati ꝯtraria ſunt xp̄ian9 pſequi debet

Q Viſquis xp̄ianus qui iniquū pſequitur xp̄i eſt inimicus · veꝝ dicis ſi non hoc i illo pſequit̃ qd̄ xp̄o eſt inimicū · Neqz em̄ dn̄s in ſuo · pr̄ i filio · maritus in cōiuge cū ſint vtrqz xp̄iani nō debēt pſeq̄ niſi vicia xp̄iane ꝯtraria veritati · An vero ſi nō pſequētur nō rei negligētie merito tenebunt̃ ¶ Itē aug · ad macedoniū Queadmodū hō debet diligere pximū ſicut ſeipm

D Eb3 hō diligē pximū tāq̄ꝫ ſeipm̄ vt quē potuerit hoīez beniſicētie ꝯſolatōe vel doctrie informatōe vel diſciplie cohertōne adducat ad colēdū deum Itē aug · ad donatū pſbrū ¶ Mali ſūt phibēdi a malo 7 cogēdi ad bonū ¶ Ex hijs oībus colligit̃ ꝙ vīdicta ē inferēda nō amore ipius vindicte ſ3 zelo iuſticie nō ut odiū exerceat̃ ſ3 ut p̄uitas corrigat̃ S3 cū vindcā aliqn̄ inferat̃ dānis reꝝ aliqn̄ flagellis aliqn̄ etiaz morte q̄rit̃ · an ſit pcc̄m iudici vel miniſtro reos morti tradere Q V

Q Vod autē nulli liceat aliquē occidere illo p̄cepto ꝓbatur quo dn̄s

Q uod aūt · nulli l3 occidere niſi hēat ptātez gladij nec tūc l3 niſi hō faciat amore iuſticie · ut · s · q · pxi · ea vīdicta et ꝭ · e · miles Itez ſi ſpes ē correctōis nō debet occidere · ſed ſi nō eſt ſpes correctionis poteſt occidē vel reddere eū inutilē ad malefaciēdum ut · s · · q · px · ē i iuſta et ꝭ · · e · c · rex d̄ bet · ſi autē parat9 ſit cōrigi nec occidi d3 nec debilitari etiā in membris ut hic et ꝭ · · e · c · i · ij · 7 iij · et hec vera ſunt ꝙ ſol9 iudex pt̄ occidē n̄ ſint · aliq̄ nocturni d̄ populatores agroꝝ vel ſint latrones i ſtratis publicis quoſ quilib3 pt̄ occidē · vt · C · qn̄ li · vnicuiqz ſine iu · ſe vi · l · i · 7 · s · · q · iij · ſortitudo vel n̄ defēdēdo occidat aliquē · ex̄ d̄ homici · c · ij · circa ſi · 7 ꝭ · e · cum homo

CIrcūcelliones·reſtitutū·ꝓpriū nomē eſt ꝯextra de iud·at ſi cle
b ❡ Cōfeſſus·corā laico·et ſic ē ꝯtra= rici·in ſi·ſed iſti ꝓpter
hereſim ſunt facti de foro eius·c ❡ Sollicitudo quia ipē eos accuſaue=
rat licet nō ex noīe·vn̄ timuit ꝙ eſſet reus mortis ipoꝝ vt·ſ·e·vnum
in ſi·

d ❡ Nō facias·ar·ꝙ in criminibus p̄t iudex penā tpare·ar·ꝯt·ij·q·iij·§·notādū
e ❡ Inteītū·ar·ꝙ iudex ſecularis p̄t cōrigē clericos incorrigibiles vt ſ·e·ſi a udiēis·ex·de ſen·ex·c·ꝓpendimus·
f ❡ Sed illoꝝ·iudicium·
g ❡ Notariis·id eſt officiatis id eſt q̄ deferūt crimina iudicibꝫ ut·iiij·q·iiij·§·aliqn̄·ſic teſtes ſinodales deferūt crimina iudicibus·xxxv·q·vi·ep̄s
h ❡ Seruoꝝ·id ē quas patiūtur ſerui dei·
i ❡ Et nulla·s·q·ꝓxi·ē i iuſta ꝯt·§ h̄ de corrigibilibꝫ ibi nō
k ❡ Succēſere·id eſt iraſci
l ❡ Inq̄ſitione·id ē in inquiſitiōne criminum·
m ❡ Et a magiſtris mgr̄i non incidunt i canonem vēberando clericū cauſa diſciplīne extra d̄ ſen·excō·ſup eo·dū tn̄ nō nimium ſeuiāt

in lege homicidium ꝓhibuit dicēs·nō occides·Itē i euāgelio·Omnis qui gladiū acceperit gladio pibit·❡ Itē aug·ad marcellianum comitem de donatiſtis captis·

Mali nō ſūt interficiendi ſꝫ flagellis emēdandi

Circūcelliones illos et clericos ptis donati quos de yponenſi ciuitate ad iudiciū ꝓ factis eoꝝ publice diſciplīne cā deduxerat a tua voluntate cōperi auditos et plurimos eorum de homicidio qđ in reſtitutū catholicū preſbiterū ꝯmiſerūt·et de cede innocētij alterius catholici preſbiteri atqꝫ de oculo eius effoſſo et digito p̄ciſo fuiſſe ꝯfeſſos·vnde michi ſollicitudo maxima incuſſa eſt·ne forte ſublimitas tua cenſeat eos tanta legū ſeueritate eſſe plectēdos·vt qualia fecerūt talia patiantur·Ideoqꝫ hijs lr̄is obteſtor fidem tuā quā habes in xp̄o p ipius dn̄i noſtri miſericordiam vt h̄ non facias nec omnino permittas fieri·Quāuis enim illorū interitū diſſimulare poſſemus qꝛ non accuſantibus nr̄is ſꝫ illoꝝ notarijs ad quos tuende publice pacis vigilātia ptinebat p̄ſentati videātur examini·nolumus tn̄ paſſiones ſeruoꝝ dei quaſi in aliene ptis ſupplicijs vindicari·non ꝙ celeſtis hominibus licētiā facinorum ꝓhibeamus auferri·ſꝫ hoc magis ſufficere volumꝰ vt viui et nulla pte ſui cōporis truncati vel ab inquietudine inſana ad ſanitatis ocium legū cohertōe dirigātur vel a malignis opibꝰ alicui vtili operi deputentur·vocatur quiđ et iſta damnatio·Sed quis nō intelligat magis bn̄fitium q̄ ſuppliciū nuncupandū·vbi nec ſeuiēdi relaxatur audacia nec penitēdi ſalutaris medicina ſubtrahit·Imple xp̄iane iudex pij p̄ris officiū ſic ſuccēſere iniquitati memineris vt nō in pcc̄oꝝ atrocitatibus exerceas vlciſcēdi libidinē·ſꝫ pcc̄oꝝ vulneribus curādi adhibeas volūtatem·noli pdere paternā dilectōnem vel diligētiā q̄ in ipa inquiſicōne huaſti·quādo tātoꝝ ſcelerꝫ ꝯfeſſionē nō extēto eculeo nō ſulcātibꝫ vngulis nō vrētibꝫ flāmis·ſꝫ virgaꝝ verberibꝫ eruiſti·Qui modus cohertōnis et a magiſtris artiū liberaliū et ab ipis parentibus adhibetur·vt ſepe etiam in iudicijs ſolet ab ep̄is hr̄i·Noli ergo atrotius vin

in eū vt·ff·ad·l·acquil·p̄ceptoris·quibꝫ autē liceat alios caſtigare habes·s·e·q·iiij·duo iſta·et·vij·q·i·ſic·datur aūt iſta poteſtas patri in filio clerico quouſqꝫ ſacrū ordinē receperit·licet tn̄ ordo n̄ liberet a patria poteſtate·vt·liiij·di·ſi ſeruus·ij·vn̄ maiorē ptātem habet mgr̄ i diſcipulo q̄ pr̄ i filio cū magiſter adhuc pꝰ ordinē hēat eū i ptāte p

illā dec·ſup eo·et ex·e·cū volūtate· h̄ facē p̄t·vt·lxxxvi·di·n̄ ſic
n ❡ Ab ep̄is·nō tn̄ ꝓprijs manibꝫ= at·nec p laicū·p̄t hoc facere ſed
p clericum ex de ſen·ex·vniūſitatis·eſt g̊ h̄ ar·ꝙ iudex eccleſiaſticus
v̄gis p̄t punire et ꝙ clerici v̄gis poſſūt puniri vt·v·q·v·illi q̄ et·xlv
di·cū beꝰ

dicare ꝙ leuius inquirēdi q̄ puniendi maior nc̄citas ē·Ad h̄ eni et mitiſſimi hoies facinus admiſſum diligēter atqꝫ inſtant examiare debēt vt quibꝫ parcāt inueniāt ❡ Idē marcelliano

Preter̄ ſuppliciū mortis rei puniēdi ſūt

Pena illoꝝ q̄uis de tātis ſceleribꝫ cōfeſſoꝝ rogo te vt p̄ter ſuppliciū mortis ſit·et ꝓpter cōſciētiam nr̄am ⁊ ꝓpter catholicā māſuetudinē ꝯmendandā·Ipē eñ fructus ad nos puenit ꝯfeſſionis eoꝝ·qꝛ inuenit catholica ecc̄ia vbi erga atrociſſimos inimicos ſeruet atqꝫ exhibeat lenitatē·In tanta quippe crudelitate quecūqꝫ p̄ter ſangnem vindicta eoꝝ pceſſerit magna lenitas appaēbit·Quod et ſi modo quibuſdā ex noſtris illa atrocitate ꝯmotis videtur indignū et q̄ſi diſſolutōnis et negliētie ſile tranſactis tn̄ motibꝫ animoꝝ impioꝝ qui recētioribꝫ factis ſolēt turbulētiꝰ excitari egregie luculēta bonitas apparebit·❡ Idē donato·

Mali ſūt ꝓhibēdi a malo ⁊ cogēdi ad bonum

Nō ſolū eſt qđ in tua iuſtitia ptimeſcimꝰ·ne forte quicq̄d mali ꝯtra xp̄ianā ſocietatē ab hoibus impijs ingratiſqꝫ ꝯmittitur ꝓfecto grauius eſt ⁊ atrotius q̄ ſi in alios ꝯmittat·Tu quoqꝫ ꝓ immanitate facinoꝝ ac non potius ꝓ lenitatis xp̄iane ꝯſideratōne cenſeas cohercendū·qđ te p ipm̄ xp̄m ne facias obſecramꝰ·Et paulo poſt·Ex occaſiōe terribiliū iudicū et legū ne eterni iudicij penas luāt corrigi eos cupimus·nō necari·nec diſciplinā circa eos negligi volumus·nec ſupplicijs quibus digni ſūt cohercerī·Sic ergo pcc̄a eoꝝ ꝯpeſce·vt ſint quos peniteat peccaſſe·Et paulo poſt·Proinde ſi occidēdos in hijs ſceleribus viros putatis·deterrebitis nos ne p opam nr̄am iuditium quidem tale pueniat·quo ꝯpto in nr̄am perniciem licētiore audacia craſſabūtur·neceſſitate nobis impacta et indicta vt etiā occidi ab eis potius eligamus·q̄ eos occidēdos vr̄is iudicijs inferamus·❡ Idem

Quies ecc̄ie principū ſeueritate adiuuat̄

Prodeſt ſeueritas vr̄a cuiꝰ miniſterio quies adiuuat̄ et nr̄a·pdeſt interceſſio nr̄a cuiꝰ miniſterio ſeueritas tpatur et vr̄a·Nō vobis diſpliceat qđ rogami a

Pena h̄ dicit ꝙ ꝓpt tria pcend̄ ſit iſtis·tū vidett̄ ecc̄ia leſam hr̄e ꝯſciētiā ſi ad enūciacōnem ſuā iſti occidātur·tū ꝓpter ſpē correctionis·tum ꝓpter manſuetudinē ecc̄ie·
p ❡ Trāſactis·ar·ꝙ executio ſn̄ie in crimie ſiue in cauſā criminali differenda ē·xi·q·iij·cum apđ·ar·ꝯ ē·ij·q·i·ſic
Nō·Per operā nr̄am·i·q̄relas nr̄as ⁊ eſt ar·h̄ ꝙ ſi iudex ſuſpendit aliquē ad q̄relam clerici ꝙ clericus non poſſit ꝓmoueri ut·s·c·ꝓxi·⁊ de pe di·i·picu/loſe·et ex d̄ excel·p·ex lr̄is·ar·ꝯt·s·q·iij maximiāꝰ et ſ·e·non vos et·ff·de bo·lib·qui cū maior·§·i·⁊ ē expſſu ex·de homici·poſtulaſti·et·c·tua·
r ❡ Occidi·ar·ē h̄ ꝓ·h·q̄ dic ꝙ clericꝰ debeat permittē potius ſe occidi q̄ ipſe occidat ut dixi·s·e·q·i·i pri
Prodeſt·et noſtra·mutuū enim p̄ſtant ſibi auxilium·ſ·e·principes·
s ❡ Corrigatur·quaſi diceret·ſiue p v̄ba ſiue p pecuniā ſiue alio mō non refert·ſic·s·e·q·iij·ea vindicta·Johannes·
Quod·puniret·g̊ h̄ d̄ penitētibꝫ tm̄·vt·ſ·đ pe·di·iij·§·auctoritas quā pena quorūdam incipit h̄ ⁊ durat in infinitū vt·ſ·de pe·di·iij·

igniſ ſuccenſus ē
ſic ecōuerſo qn̄qȝ
remunerat aliq̄s
temporaliter vt
eos puniat eter≈
naliter· vt· xxiij· q·
·ij·ſi quelibet
a ¶ ſalſum ē· q·
dicēt· ex quo falſū
dixerūt in vno di≈
cūt in aliis· et hic
eſt ar· q̄ inſtrumē≈
tū vel teſtimoniū
ſi eſt in vno falſū
ē et in oībꝫ· vt
·ſ·di ix·ſi ad ſacˀs
b ¶ nō puenirī·
tunc ſnīa iudicis
xp̄i p̄ueniretur ſi
quis ħ plene pu≈
nitus eſſet in futu
ro non puniretur·
c ¶ Iudicis· id ē
criſti
d ¶ In peccato≈
rē punitū ħ ſuffi≈
cienter·
e ¶ Exercende·i
futuro
f ¶ Iſrahelitis·
·i· do iſrahelitaꝝ
g ¶ Leuis· ecce
q̄ leuē dicit culpā
maledicē deo cuȝ
maius ſit maledi≈
cē deo q̄ p̄ncipi·
ſic· C· ſi q̄s impa·
maledix· l· vna·
R Eos· ꝟ· q· viij
ſi vobis·
i ¶ Defēdat· oēs
fugiētes ad eccle
ſiam tenetur defē
dere vt· xvij· q·
iiij· reū· ⁊ ħ ē ve
rum ſiue ſint rei ſi
ue non niſi in ca≈
ſibꝫ· et ex̄ de emu≈
nitate eccīaꝝ· in
ter· ⁊· c· vl· ꝗ illoſ
qui nō fugiūt ad
eccl'iam qn̄qȝ iuua
bit qn̄qȝ nō ſi eīn
ſpes eſt correctio
nis debet eos iu≈
uare· vt· s· q· px·
eſt iniuſta· Iteȝ ſi
iniuſte ſint cōdem
nati aliq̄ omnibus
modis eos iuua≈
bit· ſi autem iuſte
tūc tēpare et non
importune iuua≈
bit eos ſed tantū
intercedēdo p̄ eis
ne ex idiſcreta de≈
fenſione eccleſia ī
cidat in malā opi≈
nionē· vt· xiiij· q·
vl· hij· qui· s· q· iij
nō inferēda· ⁊ liȝ
teneat aliquos de
fendē non ēn̄ tene
tur p̄ eis bellum
mouere vt· C· de
ep̄a· aud· addi≈
ctos· Iohannes
k ¶ Hic apparet·
ergo illo· non oc≈

bonis· q2 nec nobis diſplicet q̄ ti≈
memini a malis· naȝ hoīm iniquita
tē et ap̄ſus paulus non tm̄ iudicio
futuro veꝝ etiaȝ de p̄ſentibꝫ vr̄is ſe
cularibꝫ poteſtatibꝫ terruit aſſerēs
etiā ipas ad diſpēſationē diuine p≈
uidētie ptinere· Ois inquit aīa po≈
teſtatibꝫ ſublimioribꝫ ſubdita ſit·
⁊c̄· Hec v̄ba ap̄li vtilitatē vr̄e ſe≈
ueritatis oſtendūt· Proinde ſicut
dilcōnem iuſſi ſūt terrētibꝫ debere
qui timēt· ita dilcōeȝ iuſſi ſūt timē
tibꝫ debē qui terrēt· Nichil nocēdi
cupiditate fiat· ſȝ oīa ɔſulēdi ca≈
ritate· et fiat nichil immanit̄ nichil
inhūaniter· Ita formidet̄ vltio co≈
gnitoris vt nec itercelſoris religio
ɔtēnatur· q2 ⁊ plectēdo ⁊ ignoſcen≈
do hoc ſolū bn̄ agitur ut vita hoīm
corrigat̄· Q̄d ſi tāta ē p̄uſitas et im
pietas vt rei corrigende nec diſci≈
pline nec venie remedia ſuffragen≈
tur· ab oīni tn̄ intentōne atqȝ ɔſcia
quā deus cernit· ſiue ſeueritate ſiue
lenitate non niſi officiū dilectōnis
impleatur· ¶ Itē iero· in naum
In preſentiaꝝ nonnulli puniuntur
ne in eternum flagellentur·
QVid ergo ait ɔtra dn̄m cogi
tatis· Ipe qui creauerat mundū ⁊
ɔſummatōneȝ eius faciet· qui ſi vo≈
bis videt̄ crudelis ⁊ rigidus ⁊ cruē
tus deus q̄ in diluuio genꝰ deleuit
humanū· et ſup ſodomaȝ et gomor
rā igneȝ et ſulphur pluit· egiptios
ſubmerſit in fluctibꝰ· iſrl'itaꝝ cada
uera p̄ſtrauit in heremo· ſcitote eū
ideo ad pn̄s reddidiſſe ſupplicia· ne
in eternum puniret Certe aut vera
ſunt q̄ p̄p̄he locūtur· aut falſa· ſi ve
ra ſunt q̄d de ſeueritate eius viden≈
tur dicē· Ipi dixerūt nō iudicabit
dn̄s bis inidip̄m in tribulatōne· er≈
go qui puniti ſūt poſtea nō puniē≈
tur· ſin aūt falſa ſunt ⁊ falſum ē q̄d
dicitur· nō ɔſurget duplex tribula
tio· falſa ē ergo ⁊ crudelitas q̄ i le≈
ge ſcripta ē· Q̄d ſi veꝝ ē et negare
nō poterūt dicēte p̄p̄ha· nō iudica
bit deꝰ bis inidip̄m i tribulatōe· er
go q̄ puniti ſūt poſtea nō punient̄·
ſin aūt poſtea puniēt̄· ſcriptā mētit̄
q̄d dicē nefas ē· Receperūt ergo et
qui i diluuio perierūt ⁊ ſodomite et
egiptij ⁊ iſrl'ite i ſolitudīe mala ſua
i vita ſua· q̄rat ergo ħ aliq̄s· ſi fide≈
lis dep̄heſus i adulterio decollet̄· q̄d
de eo poſtea fiat· Aut enim puniet̄
et falſum ē ħ q̄d dicitur nō iudica
bit deus bis in idip̄m ī tribulatōne
Aut nō punietur· et optandum eſt

adulteris vt in p̄ſentiaꝝ breui ⁊ ci≈
ta pena cruciatus fruſtret̄ eternos
Ad q̄d reſpōdebimus· deum vt oīm
reꝝ ita ſuppliciōꝝ q̄ȝ ſcire mēſuras
⁊ nō p̄ueniri ſentētia iudicis· nec il
li i pcc̄orem exercende dehinc pene
auferri poteſtatē· et magnū pcc̄m
magnis diuturniſqȝ cruciatibꝫ lui·
Si quis aūt punitus ſit vt ille qui
i lege iſrahelitis maledixerat· et q̄
in ſabbato ligna collegerat· tales
poſtea non puniri· q2 culpa leuis et
breuis p̄ſenti ſupplicio ſeueritatis ɔ
penſata ſit ¶ Itē gḡ· Qui rei ſūt
ſangn̄is ab ecc̄ia debent defendi·
REos ſanguinis defendat ec≈
cleſia· ne effuſione ſanguinis
particeps fiat ¶ Hinc apparet· q̄
mali flagellis ſūt cohercēdi nō mē≈
broꝝ trūcatōe vel tp̄ali morte ple
ctēdi· Sed obicit̄ illd̄ q̄d dn̄s dixit
ad moyſen· maleficos nō patiēis vi
uere· Itē· Qui coierit cū iumento
morte moriat̄ Adulterij vl' blaſphe
mie crimine notatꝰ immiſericordit̄
lapidari iubet̄ Itē moyſes q̄ legem
acceperat cultores idoli puniuit mor
te Samuel ec̄ agag piguiſſimū re≈
gē i fruſtra ɔcidit Phinees q̄ȝ iude
um cū madianita coeūtem gladio
trāſfixit q̄d ē ei reputatū ad iuſti≈
ciā· ſimilit̄ nōnulli i veteri teſtam̄to
iueniūt̄ malos trucidaſſe· nec tranſ
greſſores legis ſȝ defenſores legis
appellātur· p̄hibet̄ ergo illo p̄cepto
q̄ſqȝ ſua auctāte i necē alicuius ar
mari nō legis impio reos morti tra
dē· q̄ eīn publica ptāte functꝰ ipiꝰ
legis impio malos punit nec illius
precepti trāſgreſſor nec a celeſti pa
tria alienus habetur ¶ Vn̄ augꝰ·
ad publicolam· Ex officio non eſt
peccatum hominem occidere
DE occidendis hominibus ne ab
eis quiſqȝ occidatur· nō michi pla≈
cet ɔſiliū· niſi forte ſit miles· aut pu
blica functōne teneatur· vt nō p̄ ſe
ħ facit ſȝ p̄ aliis vel p̄ ciuitate vbi
etiā ipe eſt accepta legitima ptāte
ſi eius ɔgruit p̄ſone· Qui vero repel
lūtur aliquo terrore ne mala faciāt
etiam ipis fortaſſe aliquid p̄ſtetur·
Hinc aūt dc̄m ē· nō reſiſtamus ma
lo· ne forte nos vindicta delectet q̄
alieno malo aīm paſcit· non vt cor≈
rectōeȝ hoīm negligamus vnde nec
reus mortis aliene eſt qui cum ſue
poſſeſſioni muroꝝ ambitum circum
duxit· aliquis ex ipoꝝ vſu p̄cuſſus
interijt· Neqȝ eīn reus xp̄ianuſ ē ſi
bos eius aliquem feriēdo vel equus

cidos
D E occidēdis
miles· ħ p̄o
teſtate aliqua cō≈
ſtitutus vt· ꝟ· e· mi
les· niſi ħ fiat i iu≈
ſto bello· vt· ꝟ· e· ſi
homicidiū· et in ca
ſibus poſitis in ſū
ma huius q̄oñs
m ¶ Pro ſe· ſic ḡ
officiatus non p̄t
eſſe executor i p
pria cā ⁊ ita offici
um ſuū ē ei dāno≈
ſū· ſi· x· q· ij· ħ vſꝰ
ſicut nec in cā ſua
p̄t quis eſſe iudex
ut· s· q· iiij· in̄· vel
dic p̄ ſe id ē p̄ p̄
uato odio· Io· q̄
p̄mo dixit falſū ē
tn̄ nō inuenitur ħ
p̄hibitū· nec lr̄a
iſta cōtradicit· b·
n ¶ Perſone· hoc
dicit p̄pter ep̄os
qui hn̄t iuriſdicti
onē ſecularē ſȝ nō
pn̄t p̄ſidere cauſis
ſangn̄is· vt· xv· q·
·iiij· c· i· et· ꝟ· e· q·
·viij· hijs a quibꝫ
et· c· ſepe·
o ¶ Vnde· q· d· cū
quis ex officio oc≈
cidit aliquē non ē
ei imputandum ſi
ex officio tali ſe≈
quātur homicidia
ita cōtinuantur ſe
quentia exempla·
vel ſic continua· ſi
aliquis repellendo
malos occidat ali
quem ħ non eſt ei
imputandum·

p ¶ Reus· niſi e≈
quus ille fuerit cal
citroſus· vel bos
fuerit cornupeta·
nam ſi talis nocu≈
erit bn̄ tenet̄ dn̄s
vt· ff· ſi quadru≈
pau· fec'ſ· l· i· ꝗ· i· ⁊
ij· et generalit̄ ſi
habuerit tale ani
mal q̄d conſueuit
nocē ut vrſū leo≈
nē vel apꝝ ſiue li
gatū ſiue nō· ſi oc
ciſus fuerit lib· hō
p̄ſtabit· cc· ſol'· ſȝ
ſi aliter nocuerit
ɔdēnatur ſcd̄m ar
bitriū iudicis· ſed
in ceteris rebꝫ cō
dēnat̄ pena dupli·
ut· ff· d· edil'· e· hij
enim· et· l· ſequēti

a ¶ Paulus ar· ꝙ
nõ imputat cleri
co ſi ad defenſio=
nem ſui iuris vo=
cat milites et ali=
quis ibi occidat
ſic·s·e·q·iij·maxi
mianus·

b ¶ bonũ ar· ꝙ ſi
aliquis dat operã
licite rei ꝙ nõ eſt
ei imputand̃ ſi ali
quid mali inde ſe=
quatur·ut·l·di·ſẽ
pe·et·c·q· te· et
di·vi·teſtam̃tum·
nã de9 inſpector ẽ
cõdis ⁊ nõ opis ut
·xv·q·vi·c·i· Jtẽ
ẽ h̃ ar· ꝙ nõ om̃is
qui occaſionem
damni dat dãnũ
d̃diſſe videt· ⁊ bro
cardũ habes·xxi·
·q·ij·de neptis et
di·l·ſepe·ff·ad·l·
acquil·qui occi=
derit·§·pen·

c ¶ Poſſit·ar·ꝙ
nõ ſemp ꝓhibet
bonũ ꝓpter malũ
qd̃ ſequi pt·ar·cõ
tra·xxij·q·i·in no
uo·contra·xxi·di·
deniq̃ȝ·

calcẽ iacẽdo aliquem occidat · aut
ideo nõ debent xp̃ianoꝝ boues hr̃e
cornua aut equus vngulas aut ca=
nes dẽtes· Aut vero qm̃ paul9 apo
ſtolus ſatis egit ut i tribuni notici
am pferret · inſidias ſibi a q̃buſdã
pditis p̃paratas· ⁊ ob h̃ deducto=
res accepit ãmatos· ſi i illos ſcele=
rati hoĩes icidiſſent paulus in effuſi
one ſanguis eoꝝ ſuũ crimen agno
ſceret abſit ut ea q̃ ꝓpter bonum ac
licitum facimus aut hẽmus· ſi quid
ꝓpt h̃ p̃ter nr̃am volũtatem quicꝗ
mali acciderit nobis imputet· alio=
quin nec ferramẽta domeſtica aut
agreſtia ſũt habẽda· ne quis ex eis
vel ſe vel alteriũ iterimat· nec arbo
res plantãde ne quis ſe inde ſuſpen=
dat· nec feneſtra faciẽda ne p hãc
quiſq̃ȝ ſe p̃cipitet· Et q̃d plura cõ=
memorẽ cũ ea ↄmemorando finire
non poſſem· quid eſt in vſu hoim bo
no ac licito vñ nõ poſſit pnities ir=
rogari· ¶ Seipm aũt pimere nul
la legis auctate alicui permittitur
¶ Vnde aug· li·i· de ciuitate dñi·

Qui deo auctore bella geſſerũt pre
ceptũ nõ occidendi nequaꝗ tranſ=
greſſi ſunt

SI nõ licet pri
uata ptãte alicui hoĩem occi=
dere innocentẽ· cuius occidẽdi licẽ
tiam lex nulla ↄcedit· ꝓfecto etiam
qui ſeipm occidit homicida eſt· Et
tãto fit nocẽtior cũ ſe occiderit q̃n=
to innocẽcior i ea cauſa fuerit qua
ſe occidendum putauit · nam ſi iude
factũ merito deteſtamur ·eũq̃ȝ veri
tas iudicat cũ ſe laqueo ſuſpendit ·
ſcelerate illius traditionis auxiſſe
potius ꝙ expiaſſe cõmiſſum· qm̃ de
dei miſcdia deſperandum exiciabili
ter penitẽs nullũ ſibi ſalubris peni=
tẽtie locũ r̃liquit· q̃ntomagis a ſua
cede ſe abſtinere debet qui tali ſup
plicio q̃d in ſe puniat nõ habȝ· Ju
das enim cũ ſe occidit ſceleratũ ho
minem occidit· et tñ nõ ſolũ xp̃i ve
rũ etiã ſue mortis reus finiuit hãc
vitã· qꝛ licet ꝓpter ſcel9 alio tñ ſce
lerẽ occiſus eſt· Cur autẽ homo q̃
nichil mali fecit ſibi male faciat et
ſeipm interfitiẽdo hoiem interfici=
at innocẽtem ne alium patiatur no
cẽtem· atq̃ȝ in ſe ppetret peccatum
ꝓpriũ ne in eo ppetretur pcc̃m alie
nũ· Jtẽ in ſanctis canonicíſq̃ȝ librĩſ
nuſꝗ diuinitus p̃ceptũ pmiſſum ve
reperiri pt· vt vel ipſius adipiſcẽde im
mortalitatis vel ipſius cauẽdi curã
di ve criminis cauſa nobiſmetipſis ne
ceſſe inferam9· nã et ꝓhibitos nos
eſſe intelligẽdũ eſt· vbi lex ait· non

occides· q̃ preſtim qꝛ non addidit
ꝓximũ tuũ· ſicut falſũ teſtimonium
cũ vetaret · falſũ inquit teſtimoniũ
nõ dices adũſus ꝓximũ tuũ· nõ idõ
ſi adũſus ſeipm falſũ teſtimoniũ di
xerit ab hoc ſe putauerit crimine a
lienũ· qm̃ regulã diligẽdi ꝓximũ a
ſemetipo accepit· qm̃quidẽ ſcriptũ
eſt· diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipm
Porro ſi falſi teſtimonij non min9
reus eſt qui de ſeipo falſũ fatetur ·
ꝙ ſi adũſus ꝓximũ h̃ faceret· cũ in
eo p̃cepto quo falſũ teſtimoniũ ꝓ
hibetur adũſus ꝓximũ prohibeat ·
poſſitq̃ȝ nõ recte itelligẽtib9 videri
nõ eſſe ꝓhibitũ· vt adũſus ſeipſum
quiſq̃ȝ falſus teſtis aſiſtat · quanto
magis intelligendum eſt nõ licere
homĩ ſeipm occidere· cũ in eo quod
ſcriptũ ẽ nõ occides nĩl d̃ind̃ addito
nec ipe utiq̃ȝ cui p̃cipit itelligatur

NOn occides except9 ¶ Jtẽ
nec te nec alterũ · neq̃ȝ eñ q̃
ſe occidit aliud ꝙ hoiẽ occidit· q̃ſ
dam vero inde exceptõnes fecit ea
dem ipa auctoritas d̃ina ſȝ hijs ex=
ceptis quos deus occidi iubet ſiue
data lege ad pſonam ꝓ tpe expſſa
iuſſione ſiue ipe qui occidit miniſte
riũ debet iubẽti ſicut amminiculũ ẽ
gladius vtenti · et idõ nequaꝗ cõ
tra h̃ p̃ceptũ fecerẽt· qd̃ dictũ ẽ non
occides· quia d̃o auctore bella geſſe
rũt· aut pſonã gerentes puplice po
teſtatis ſm̃ ius legis h̃ ẽ iuſtiſſime
ratõnis imperiũ ſceleratos morte
punierũt· Et abrahã nõ ſolũ non ẽ
culpatus crudelitatis crimie · verũ
etiã laudat9 ẽ noĩe pietatis qd̃ vo=
luit filiũ nequaꝗ ſcelẽate ſȝ obediẽ
ter occidere· Et merito queritur u
trũ ꝓ iuſſu dei ſit habendũ ꝙ iepte
filiã q̃ patri occurrit occidit· cũ id
vouiſſȝ ſe immolaturũ· qd̃ ei victu=
ro redeũti de p̃lio primitus occur
riſſet· Nec ſamſon aliter excuſat ꝙ
ſeipm cũ hoſtibꝫ ruina dom9 oppreſ
ſit niſi qꝛ ſpũs ſcũs latẽter h̃ iuſſe=
rat· q̃ p illũ miãcula faciebat· Hijs
igit exceptis quos vel lex iuſta ge=
neralit vel ipe fons iuſtitie de9 ſpe=
cialiter iubet occidi· quiſquis hoi=
nem vel ſeipm vel quemlibet occide
rit homicidij crimie inectit ¶ Jtẽ

HOc dicimus h̃ aſſerimus· hoc
modis omnibꝫ approbamus·
nemimẽ ſibi ſpontaneã mortẽ infer=
re debere· velut fugiendo moleſtias
tpales· ne icidat in ppetuas· nemi=
nẽ ꝓpt aliena peccata ne hocipo i
cipiat hr̃e grauiſſimũ pcc̃m ꝓpriũ·
ne in eo ppetretur alienũ nemimem

pa·ex lr̃is· Jtẽ eſt
h̃ ar· qd̃ d̃ vno d̃i
de omibꝫ alijs in=
telligendũ eſt· ut
·ij·q·i·multi et·s·
di·iij· deniq̃ȝ· et
di·v·ad eius. Jtẽ
ar· ꝙ ṽbũ indeffi=
nite ꝓlatũ gñali
ter eſt intelligen
dum·vt·xxi·q·i·
ꝙ ſi dormierit·

TV dixiſti· iſ=
te dixit iudã
martirẽ eſſe cũ pe
nitentia ſit vindi
cta puniens in ſe
qd̃ ſe omiſiſſe do=
let vt ĩ·de pe·di·
·iij·penitẽtia ·vñd̃
dicebat ꝙ licitũ ẽ
cuilibȝ ꝓ peccato
ſuo ſe occidere·

i ¶ Talibꝫ· ſi ſũt
ṽba aug̃·dic tali
bus id eſt malis ·

k ¶ Martirũ·s·i·
·q·i·vide ĩ·xxiij·
·q·iij· qd̃ aũt·

SI non licet·
et tanto · id
eſt magis peccat
bon9 aliquis ſe oc
cidendo quam ma
lus· q̃a mal9 cre=
dit ſe mereri p h̃
¶ Cauendi· id ẽ
quia cauere volu
m9 ne aliquis nos
ledat·

f ¶ Semetipſo ·
vnde quiſquis p̃=
mo ſibi faciat eli=
moſinã· deinde ꝓ
ximo· de·pe ·di·iij
qui vult· vñ poſ=
ſum michi ↄſulere
cũ dãno alterius
vt·ff·ad· · lacqui
l· ſi quis fumo·ar
ↄtra·xxij·q·ij · p̃=
mum· et·xi·q·iij·
ſi quis vero·

g ¶ Exceptus·ar
ꝙ pſona ad quã
loquimur non in=
telligit excepta
in gñali ſermone
vt·ff·de pig̃ ·pau
lus·§·vl· Jtẽ ·ar·
eoipo ꝙ quis nõ
excipitur intelli=
gitur includi· vt·
·e·lv·di·ſi euãge
lica· ⁊ extra d̃ iur·

NOn ẽ· abſq̃ȝ
eo·dicũt q̃=
dã ꝙ vbi fides ec
cleſie et caſtitas
corporis impug=
natur lȝ alicui ſe i
t̃ficere ut h̃ inui=
tur cũ tñ aug̃·di=
cat ad qd̃cũq̃ȝ ma
lũ aliquis cogat
nõ p̃t ſe occidere
vt·s·e·q·iiij·diſ=
plicet · melius p̃t
legi h̃ dictio abſ=
q̃ȝ incluſiue·q·d·
nec in iſtis in qui=
bus magis videt
lȝ alicui ſe occidẽ·
ſic ponit ibi· pul=
cre ſunt gene tue
abſq̃ȝ eo ꝙ intrin
ſecus latet· ſic po
nit h̃ dictio vſq̃ȝ
icluſiue·xxv·q·
iij· ꝓgenie·et·ff·
d̃ pig̃·acti·l·i· xiij
·q·ij·ebron·

¶ Sũmittẽ·id
eſt non reſiſtere·

Placuit· voluntarie· ſecus ſi p furorē tūc nō imputaretur· vt· xv ·q·i· ſi quis inſaniens et·c· illa·
b ¶ Commemoratio· ſed nonne cū illi cōmūicauimus viuo· ꝙ illi mortuo cōmūicabimus vt· xxiiij· q· ij· ſane ſed illō intelligas de cōmūione ſacramētoꝝ· que datur in fine· ſed hec ſolutio nō eſt ſufficiens· nam ſi quis mortuꝰ ē ſine ſacramētis illꝰ ⁊ ſine penitentia· ſi tamen fuit honeſta cauſa mortis bene admittitur ad oratōnes eccīe vt ex̄ de ſepulturis· ex pte
c ¶ Ad ſepulturā· vidꝫ ꝙ ꝙ cl'ici ſepelient· vt h· et ꝭ·e· q· viij· quicunq; ſed h non ē verū ⁊ itelligas illō de canina ſepultura· nam et cōtrito qñq; denegatꝰ eccleſiaſtica ſepultura vt extra de torneam̄· c· i· et extra de rapto· ſup·
¶ Sceleribꝰ· ſicut et fures et latrones· vt ex̄ ꝺ furt· fures· niſi fuerint ꝯtriti vt· xiij· q· ij ·c· vlti·
Miles· imperij· ar· ꝙ ratione mandati excuſatur aliqs etiā ſi cōtra ꝯſciētiā faciat ·vt· s· e· q· i· quid culpatur· in ſi· extra ꝺ of· iuꝺ· del'· paſtoralis· §· quia vero
Cum miniſtri· ſpōte· ar· ꝙ excuſatꝰ vxor que reddit debitū illi quē ſcit cōſanguineū ſuū de mandato eccīe· ſed diſtinguitur ex̄ de ſen· excō· inquiſitōni· ꝺ reſti· ſpo· lr̄as
Lex eterna· ſi ſpontaneus· ſi xiiij· q· v· dixit ad h facit· xxij· q· ij· c· abraham·
Officia vindicte· d ē vindictam ex officio·
i ¶ Quō iudex· in ex̄ordinarijs vbi ñ eſt ſtatuta pena
k ¶ Lex vbi eſt ſtatuta pena criminis ad vtrumq; extra ꝺ off· ⁊ po· iuꝺ· del'· de cauſis
Non ē· criminis· ·s· xlv· di· et qui emendat·
Non fruſtra· ·s· di· iiij· factē ſunt

ꝓpter ſua pccā p̄terita q̄ magis in hac vita opus eſt vt poſſit penitendo ſanari nemini velut deſiderio melioris vite q̄ poſt mortē ſperatur qꝛ reū ſue mortis melioꝛ poſt mortem vita nō ſuſcipit ¶ Itē cōt petilianū

Nemini licet ſibi manum inicere

Tu dixiſti traditoꝛ laqueo perit laqueū talibꝰ dereliquit· h ad nos omnino nō ꝑtinet· neq; enim veneram̄ noīe martiꝝ eos qui ſibi collū ligauerūt ¶ Itē ieronimus in iona ꝓpheta De eodem

Non eſt noſtrū mortez arripere ſꝫ illatā ab alijs libēter accipere vñ et in pſecutōibꝰ nō licꝫ ꝓpria perire mānu· abſq; eo vbi caſtitas periclitatur ſꝫ ꝑcutiēti colla ſubmittē ¶ Itē ex ꝯci· bracharēſi Nulla ꝓ illis fiat oratio q̄ ſeipos interficiūt

Placuit vt hij qui ſibiipſis voluntarie aut ꝑ venenū aut per ferū aut ꝑ p̄cipitium aut per ſuſpendiū vel quolibet modo inferūt mortem nulla proꝛſus ꝓ eis in oblatione fiat cōmemoratō· neq; cum pſalmis ad ſupulturā eoꝝ cadauera deducātur· Multi enim ꝑ ignorantiā ſibi h vſurpāt· Similiter et de hijs placuit fieri qui ꝓ ſuis ſceleribus moriuntur ¶ Impenitētes ſubaudiatur ¶ Idem in eodez libro· i·

Non ē reus homicidij miles qui poteſtati obediens hominem occidit·

Miles cū obediēs poteſtati ſub qua legitime cōſtitutus ē hominē occidit nulla ciuitatis ſue lege reus eſt homicidij· imo niſi fecerit reus imperij deſerti atq; cōtēpti ē· Quod ſi ſua ſponte atq; auc͠te feciſſet in crimen effuſi humani ſanguinis incidiſſet· Itaq; vnde punitur ſi fecerit iniuſſus inde punietur ſi nō fecerit iuſſus ¶ Idē i q̄ōnibꝰ exodi Homicida eſt qui ſponte occidit quos iudex iubet occidi

Cum miniſter iudicis occidit eum quem iudex iuſſit occidi· profecto ſi id ſponte facit homicida eſt etiam ſi eū occidat quē ſcit a iudice debuiſſe occidi ¶ Idem

Sic iure laudatur obediētia ita reprehenditur q̄ ſibi nō ꝯceſſa vſurpat

Lex eterna ita medio quodaz loco poſuit aliq̄ vt i eis vſurpandis merito reprehendatur audacia in exequēdis iure laudetur obedientia· Abraham ſi ſpontaneus in occidendo filio motus fuiſſꝫ execrabilis haberetur· at iubēti deo obſecundans famulatus ē ¶ Idē i q̄ſtiōibꝰ ſup matheū Bono animo officia vindicte poſſunt impleri

Officia vīdicte pñt implere boni bono animo Quō lex quō iudex ¶ Item ad macedonium·

Non eſt iniquus ſed humanus qui crimē pſequitur vt hominē liberet·

Non eſt iniquitatis ſed hūanitatis potius ſocietate deuictꝰ q̄ ꝓpterea ē criminis pſecutor vt ſit hominis liberator ¶ Idē Quare ſint inſtituta regia ptās et legalia tormīta

Non fruſtra ſūt inſtituta poteſtas regis· ius ꝯgnitoris· vngule carnificis· arma militis· diſciplina dominātis· ſeueritas etiā boni pr̄is· habeāt iſta om̄ia modos ſuos· cauſas· rōnes· vtilitates· h cū timētur· et mali cohercēt ⁊ boni quieti īter malos viuūt ¶ Itē

Nonūq̄ꝙ potiꝰ peccat q̄ cām mortis p̄bet ꝙ q̄ occidit

Cum hō ab homie occidit· multum diſtat vtrū fiat nocendi cupiditate vel iniuſte aliquid auferēdi ſicut fit ab inimico· ſicut a latrone· aut vlciſcēdi vel obediēdi ordine ſicut a iudice· ſicut a carnifice· vel euadendi vel ſubueniēdi neceſſitate· ſicut quando interimitur latro a viatore· hoſtis a milite· et aliquādo qui cauſa mortis fuit potius i culpa eſt ꝙ ille qui occidit· velut ſi quiſpiaꝫ decipiat fideiuſſorē ſuū· atꝫ ille ꝓ iſto legitimū ſuppliciū luat· nec tñ om̄is qui cauſa aliene mortis ē reus eſt· veluti ſi ſtuprū quiſquis petat· ſeſeq; ſi non impetrauerit interimat· Nō ſi filiꝰ pr̄is timens pia verbera p̄cipitio pereat· Nō ſi alius homie liberato vel ne alius liberetur ſibiipi mortem inferat· nūquid ꝓpter iſtas alienaruꝫ mortiū cauſas aut ſcelēi ꝯſentiēdū eſt· aut vindicta pcc̄i que nō fit nocendi ſꝫ corrigēdi ſtudio· etiā paterna verbera tollēda ā opa miſc͠die cohibēda ſūt· Hec cū accidūt debemꝰ eis hūanū dolorez ⁊ ñ ꝓpt̄ illa ne occidāt· recte fcōꝝ reprimamus voluntatē ¶ Itē yſidorꝰ Quod ſacerdotes efficere docendo non valent· diſciplie terrore ptās exerceat

Principes ſeculi nō nūquā int̄

q ¶ Vtilitates· nā h ſolū bñ agiē vt vita hominum corrigatur· vt· s· ·e· proxī· Io·
Cum homo· latro· furem nocturnū lꝫ occidere· ſed diurnum non niſi telo ſe defēdat vt extra de homicidi· ſi pfodiens ſi autē fur nocturnꝰ poterit deprehendi ſine leſione tenet ille qui eum occidit· vt· ff· de ſiccar· furē· Itē latronē inſidiantem in itineribꝰ lꝫ cuilibet occidē· vt· C· qñ· li· vni· ſiue iu· ſe vi· l· i· et· ij·
s ¶ Potius· ſic magis punit̄ cōſulēs ꝙ faciēs· vt ꝭ· ꝓx· q· vlti· qui aliōꝝ ⁊· lxxxvi· di· tanta· inquirēdū etiā ē q̄s p̄mo cāꝫ mali p̄buerit· vt ·C· ad· l· iul'· ꝺ ui· pub· ſi quis· et· ff· ſi quadru· pauperi· fe· di· l· i· §· cum arietes
t ¶ Suppliciuꝫ· ſꝫ certe illō nullo iure inuenitur ꝙ fideiuſſor poſſit occidi ſi nō exhibet illum ꝓ quo fideiuſſit· lꝫ fideiuſſerit ꝓ eo criminis ſꝫ ſi fideiuſſor ſine dolo reū criminis non exhibet pecuniāliter punit̄· vel ſi dolo eum nō exhibet punitur arbitrio iudicis· vt ·ff· de exhibē· reis ·l· ſi quis· reum· ⁊ ·C· ad turpill'· l· ij potiꝰ ꝙ reſpiciet h factū vl' ꝯſuetudo alicuiꝰ loci ꝙ ius
Principes· h quatuoꝛ capitula ad h inducūtur vt p̄ncipes eccleſias defēdāt et reos non pmittant viuere·
r ¶ Intra eccleſiā laici habent iuriſdictionē multiplicit̄ intra eccīaꝫ qñq; in pſonis ipſis cum ſint incorrigibiles vt· xxx· i di· eos qui· et ꝭ· e· de liguribꝰ· qñq; ꝓpter ambitōneꝫ alicuius vt· lxxix· di· ſi q̄s pecunia· Iteꝫ cū ſidē volūt

ſubuertere·vt di·viij·quo iure·et·s·e·c·i·et·xviij·di·non licuit·Item cū fallarius eſt clericus vt extra de crimine falſi· ad falſarioꝝ·et cū ſciſma faciūt·et cū ↄtēnūt excōmunicacōem·ut·ꝭ·e·de liguribꝫ·⁊ vbi cūqꝫ eccleſiaſtica ptās deficit vt h̄ ⁊ cū t'butū petūt ab ecc̄ia ut·ꝭ·e·q·viij·ↄueníoꝛ·

a ¶ Nō ꝑualent·s·di·xcvi·duo·s·di·x·qm̄·s·xi·q·i·iſtud·

R Es aūt oēs· confeſſionē· id eſt ad eccleſias xp̄m oſtentes·

I Nceſtuoſi·i pristinis·s·lxxxij·di·pluri mos·

R Egū·vi op preſſos·hic vidꝫ ꝙ ad iudiciū ſeculare ſpectet defendere oppreſſos·viduas ⁊ pupillos ut·ꝭ·e·ad miſtratores·⁊·s·e·q·iij·ab impatoribꝫ·⁊·C·qn̄ imperatoꝛ·iter pupillos·l·vnica·h̄ cōt·xxiij·q·vlti·ſi qs de potentibꝫ·lxxx vij·di·c·i·et·ij·et·xij·q·i·omnis eſtas·dic ꝙ ad utrūqꝫ ptinꝫ·potius tn̄ ad ecc̄iaꝫ·ex̄ d' fo·cō·ex tenore

e ¶ In loco i·ꝓ id ē in ecc̄ia·Io·

S I apud·condicōni·Nota ꝙ quilibꝫ d'bet facē que ſue ↄdicōni ↄueniunt vt·xciij·di legimus·ad ſi·et·vij·q·i·ſi quis ep̄s·et ē hic ar·cōtra clericos quibꝫ diſplicet ↄditio ſua q̄ comā volūt nutrire·ex̄ de vita ⁊ ho·cler·clericus·

g ¶ Qui ↄtradictoꝛ·s·xvij·q·vl·ſi quis ſeruū

h ¶ Quomodo·ar·s·ij·q·vij·non poteſt·

D Icat aliquis ſodomoꝝ·cū reuerteretur d' cede quatuoꝛ regum·

i ¶ Omnia·h̄ lr̄a vidꝫ ſibi ↄtradicere·q: h̄ dicit ꝙ regis ſint omnia et iam dixit ꝙ oīa ſint victoris et eē in geneſi ita dicitur·non accipiam ex oībꝫ que tua ſūt·ad hoc dicas ꝙ abrahā non ſub erat iſti regi nec

eccleſiā poteſtatis adepte culmina tenent vt ꝑ eandē poteſtatem diſciplinā eccleſiaſticā muniāt· Ceterū intra ecc̄iam ptātes nc̄crie nō eſſet niſi vt qd' non preualēt ſacerdotes efficere ꝑ doctrine ſmonē poteſtas h̄ impet ꝑ diſcipline terroꝛē· Sepe ꝑ regnū terrenū celeſte regnū ꝓficit vt qui intra ecc̄iam poſiti cōtra fidē et diſciplinā agūt rigore principū ↄterātur· Ipamqꝫ diſciplinā quā ecc̄ie vtilitas exercēre nō ꝑualet ceruicibꝫ ſuperboꝝ poteſtas pricipalis imponat·et vt venerationē mereatur ꝟtutē poteſtatis impertiatur·Cognoſcāt principes ſeculi do ſe debere rōnē eſſe reddituros· ꝓpt eccleſiā quā xp̄o tuendā ſuſcipiūt· nam ſiue augeatur pax ⁊ diſciplīa eccleſie ꝑ fideles principes ſiue ſoluatur ille ab eis rōnem exigit q̄ eorū poteſtati ſuā eccleſiā credidit ↄmittēdā· ¶ Itē leo p̄pa Et regia et ſacerdotalis defendat auc̄tas q̄ ad diuinam confeſſionem ꝑtinent·

R Es aūt oēs aliť tute eſſe nō ꝑñt niſi q̄ ad d'inā ↄfeſſionē ꝑtinēt et regia et ſac̄dotalis defēdat auc̄tas· ¶ Itē ex ↄcilio turoñ·iij· Secularis potencia corrigat quos ſac̄dotalis admonicō corrigē nō vꝫ

I N ceſtuoſi·parricide homicid' multi apd' nos repiunť· ſꝫ aliqui ex illis ſacerdotū nolūt āmonitōnibꝫ aurē accomodare volētes i priſtinis ꝑdurare criminib9 quos oportet ꝑ ſecularis potētiā diſciplīne a tā praua ↄſuetudine coherceri q̄ ꝑ ſalutifera ſacerdotū monita noluerť reūti· ¶ Itē iero·ſup ihere· Malos ↄprimere et bonos ſubleuare regū officium eſt· Rubri·

R Egū enim eſt officiū ꝓprium facere iudiciū atqꝫ iuſticiā ⁊ liberare de manu calūniatiū vi oppreſſos ut peregrino pupilloqꝫ et vidue q̄ facilius opprimūtur a poteſtatibus ꝑbere auxiliū·et vt curā eis p̄cepꝫ toꝝ dei maioꝛē inīceret ꝓpheta itulit nolite ↄtriſtari vt nō ſolū eripiatis ſꝫ ne patiami quid' vt vr̄a cōniuētia eueniat eos ab alijs ↄtriſtari· ⁊ ſangnē innocētē nō effūdatis in loco iſto· Homicidas em̄ ⁊ ſacrilegos ⁊c̄·Et poſt pauca· Si inquit hoc feceritis o reges iuda tenebiti ſ priſtinā poteſtatem· ¶ Ipis autē

principibꝫ et poteſtatibꝫ fidem ⁊ reuerētiā ſuari oportet·quā qui non exhibuerit·apud deū p̄mia iuenire nō poterit· ¶ Vnde idem ieronim9 Eťna mc̄cede fraudať q̄ fidē ⁊ reuerētiā ptātibꝫ obſuāe ↄtēnit

S I apud carnales dños in minimis fideles fuerint incipient eis apud deū p̄mia maioꝛa ↄmitti· Oꝛnat aūt doctrinā dñi qui ea q̄ cōditōni ſue apta ſūt facit· vt e diuerſo ↄfūdat eā·q̄ non eſt ſubiectus in oībꝫ cui ↄditio ſua diſplicet·qui ↄtradictoꝛ atqꝫ fraudatoꝛ in nullo bonā fidē oſtēdit· quō enim p̄t fidelis eſſe in ſubſtantia dei qui carnali dño fidē exhibē non potuit· ¶ Itē ambro·in li·i·d' pr̄iarchis Militaris diſciplina regi ſeruat omnia

D Icat aliq̄s cū ip̄e vicerit quō dixit abrahā ad regem ſodomorū·michil ſumā abs te·cū p̄da vtiqꝫ in ptāte victoris fuerit· docet militarē diſciplinā ut regi ſuentur oīa· Sane hijs qui ſecū fuiſſēt i adiumētū fortaſſe ſociati ꝑtē emolimēti tribuendā aſſerit tanꝙ mercedeꝫ laboris· ideoqꝫ qm̄ mercedē ſibi ab hoīe nō queſiuit a deo accepit·ſicut legimus ſcriptū· q: poſt hec verba factū ē ꝟbū dñi ad abrahā i viſu dicēs·noli timere abrahā ego protegā te et merces tua erit magna valde ¶ Preterea ſic principibꝫ ⁊ poteſtatibꝫ fidē et reuerētiā exhibē cogimur·ita ſeculariū dignitatū miniſtratoribꝫ defendendaꝝ eccleſiaꝝ neceſſitas incūbit· Quod ſi facē ↄtēpſerit a ↄmuione ſūt ēpellēdi ¶ Vnde iohēs octau9 Querimonias eccleſiaꝝ q̄ in dignitatib9 agūt attētius debent audire

A Miniſtratores plane ſeclariū dignitatū qui ad eccleſiaꝝ tuitionē pupilloꝝ ac viduaꝝ ꝓtectionē rapaciūqꝫ refrenatōnē cōſtituti eſſe ꝓculdubio debent· quotiēs ab ep̄is et ecc̄iaſticis viris ↄuenti fuerint eoꝝ querimonias attētius audiant· ⁊ ſm ꝙ neceſſitas expetierit abſqꝫ negligētia examinēt·et diligēti ſtudio corrigāt· Qd' ſi timorē dei ꝑ oculis non hn̄tes negligē poſt ſcdam et tertiā āmonitōnē inuenti fuerint· nouerint ſe oīni ↄmunione vſqꝫ ad ↄdignā ſatiſfactōnem ꝑuatos· ¶ Item ieronimus ſup iohel·

de regno ſuo erat et ideo p̄da erat in ſuā poteſtate·alioquin ſi nō fuiſſet ſua nō potuiſſet inde dediſſe decimas melchiſedech ſed ſi ſub aliq̄ militetur preda tota dñi eſt·ſed ipſe tenetur equaliter diuidere ſcdm ꝑſonaꝝ qualitates·vt·s·di·i·ius militare·ſic decime dantur ep̄o ut eas diuidat·xij·q·ij·conceſſo·ꝙ ꝙ̄ dicit ꝙ iure gētium nr̄a ſūt que capimus in bello ut·ff·de acqui·re·do·naturale·§·ul·verū eſt ꝙ capientis ē·ſꝫ tn̄ tenetur dare dño vt diuidat ſm merita ho

A minum Adminiſtratores·ꝑuatos·videtur ꝙ̄ ꝙ ipo iure ſit excōmunicatus princeps qui non facit iuſtitiā clerico·

N On ſolū·miniſtri·ſimile xv·q·i·nec is

n ¶ Fortitudines·id eſt demones et ita eſt bonū ꝙ demones ſunt vt·ꝭ·e·§·ul·ſic bonum eſt ꝙ heretici ſūt vt·ꝭ·xx·q·vlti·c·vlti·

O Si malos·cauſam·id ē poteſtatem·

p ¶ Miniſtri·et tales qui mittuntur ad puniendū malos dicuntur abeſſe cauſa rei publice·vt·ff·ex quibꝫ cauſis maiↄ·in ītuntur·§·queſitum·

Omicidas • hic habes ꝙ homicide et ſa-crilegi et venefici capite puniuntur de homicidis ꝑʒ • vt de pe͂n•di•i• ſi quis cū telo•ꝺ ve-neficis ſiūr ꝑʒ•ff• ad•l•cor•de ſicar•l•iij•de pena ſacri-legoꝝ habes•xv-ij•q•iiij• per totū•ff•ad•l•iul'•pecu-l'•ſacrilegi•

Si audieris • hec verba ſup-ta ſunt deuterono-mio vſqꝫ ad illum locum cuius pre-cepti•

c ¶ Necabis • tu q̄cunqꝫ ſis • et ſic q̄ſqꝫ ille qui nō ē iudex poteſt puni-re maleficos vt ꝭ•q•vlti•legi•

d ¶ Omnes qui• ſi ergo aliqui here-tici ſunt in ciuita-te tota ciuitas po-teſt exuri• ⁊ ſic ec-cleſia vel ciuitas punitur ꝓ delicto pſonaꝝ vt•xxv•q•ij•ita nos•⁊•C ꝺ ſacro•ſ•ec•iube-mus nullā•ar•cō-tra•xvi•q•vi•ſi epi-ſcopum•quid iu-ris ſit de hoc nota-tur in illo brocar-do•ar•delictum ꝑ-ſone ⁊c̄ Item ha-bes hic ꝙ heretici occidi pn̄t vt ſuꝑ•e•q•iiij•quando•

e ¶ Nunc•id eſt vſqꝫ ad futurū ſic•xi•q•iij•nolite

f ¶ Cuius•hꝰ ſunt verba cipriani•

g ¶ Mathatias ut legitur in libro machabeorum•

Ad fidem co-gēdus•ſic•x lv•di•de iudeis

i ¶ Integritate• id eſt ſecuritate•

k ¶ Prepoſtera• id eſt inordinata•

l ¶ Niſi cura•id ē niſi delinquēs pri-mo inſtruatur ad bonū•vel niſi cor-ripiens p̄beat exē-plū ꝓꝑ bōe vite•

m ¶ Cogimini•q̄ eīn ex timore bene facit r̄putatur nō facere vt extra de reg•iur•qui exti-more• et qui cogi-tur mutare locuꝫ non mutat locū•ꝫ mutatur•vt•vij•q•i•mutationes•nec p̄mium aliqꝺ

Non ſolū hoīes ſʒ ⁊ ꝯtrarie fōtitu-dines vltrices ſunt ire dei• Rubri•

Non ſolū homines miniſtri ſūt ⁊ ultōes ire dei hijs qui malū opantur•vnde nō ſine cauſa gladiū portat•ſʒ etiā ꝯtrarie fōtitudines q̄ appellantur furoꝛ et ira dei•¶ Idē ſup iſaiā Qui crudeles iugulat nō eſt talis qualis patiētibꝫ videtur•

Non eſt crudelis qui crudeles iugulat•ſʒ crudelis ideo vocat̄ qꝛ crudel' paciētibꝫ eſſe videt̄•Nam ſuſpenſus latro patibulo crudelem iudicē putat ¶ Idē ſup ezechielē libro quarto Miniſter ē dn̄i qui malos ꝑcutit in eo ꝙ mali ſunt•

Qui malos ꝑcutit in eo ꝙ ma li ſūt ⁊ hꝫ cāꝫ interfectōis ut occidāt peſſimoſ miniſter eſt dei ¶ Idem ſup epl'am ad galathaſ li•ij• Iudex nō admittit ſcelus hoīeꝫ ite-rimēdo

Iudex nō ē auctō ſce-leris hoīes iterimēdo ¶ Id ſu-ꝑ ibidem• Nō fūdit ſanguīeꝫ q̄ ho-micidas et ſacrilegos punit

Homicidas ⁊ ſacrilegos ⁊ ve nenarios punire non ē effuſio ſang uinis ſʒ legū miniſteriū ¶ Itē cip-anus Princeps ſeculi peſſimis parcē nō debēt

Si audieris in vna ex ciuitatibꝰ quā dn̄s deus tuus dabit tibi in habitare il lic dicētes•eamus et ſuiamus dijs alienis quos non nouiſtis interfici es necabiſqꝫ om̄es q̄ ſunt in ciuita te cede gladij ⁊ incendeſ ciuitatem igni•⁊ erit ſine habitaculo in et̄nū nō reedificabitur etiā nūc vt auta tur deꝰ ab indignatōe ire ſue ⁊ da bit miſcdiam tibi ⁊ miſerebitur tui et multiplcabit te ſi exaudieris vo cē dn̄i dei tui ⁊ obſuaueris p̄cepta eius•cuius precepti et vigoris me mor mathatias interfecit eum qui ad arā ſacrificaturꝰ acceſſerat• qꝺ ſi ante aduentū xp̄i circa deū colen dū et idola ſpernēda hec p̄cepta ſ-uata ſūt•quantomagis poſt aduen tū xp̄i circa deū colendum ſeruan da ſunt qn̄ ille veniens nō tm̄ ꝟbis nos adhortatus ſit ſʒ etiam factis• ¶ Itē aug•cōt̄ petilianū Tribl'ati onū flagell' aliqn̄ pſidia caſtigat̄•

Ad fidē nullus eſt cogēdus vt dicitis ſʒ ꝑ ſeueritatē imo et ꝑ miſcdiam dei tribulacōnū flagel lis ſolet pſidia caſtigari Nunquid qꝛ mores optimi libertate volunta-tis eligūtur• ideo mores peſſimi non leḡ integritate puniūtur •ſʒ tn̄ ma-le viuēdi vltrix diſciplia p̄poſita ē• niſi cura p̄cedens bn̄ viuēdi doctri-

nā p̄tendat•Sic igit̄ q̄ aduſus vos leges ꝯſtitute ſūt• nō eis bn̄facere cogimini•ſʒ male facere ꝓhibemini Nam bn̄facere nemo p̄t niſi elege rit niſi amauerit•qꝺ eſt in libera vo luntate cū aliqui aduſus vos leges ꝯſtituunt ammoneri vos credite vt cogitetis quare iſta paciamini•Si ꝓpter iuſticiā ſuera illi ſūt pſecuto res vr̄i vos aūt bti eſtis q̄ pſecuti onē paſſi eſtiſ ꝓpter iuſticiā qꝛ poſſi debitis regnū celoꝝ•Si aūt ꝓpter iniquitatē ſciſmatis vr̄i•illi quidem correctores vr̄i ſūt• vos aūt eſtis ſi cut ceteri diuerſorū ſceleꝝ rei qui penas legibus pendūt ꝓfecto infe-lices ⁊ in hꝰ et i futuro ſeculo eritis ¶ Id iniuria ſacroꝝ xp̄i a r̄gibꝫ ē vīdicāda

Si ꝓpterea pſecutō nō fuēit nabuchodonoſoꝛ rex qꝛ ſcelus in ſanctū danielē ꝯmiſſuꝫ vindicauit iuſtiſſime quō vindican dū ē a regibꝫ ꝙ xp̄i ſacra exſufflā tur ſi ꝓphe mēbra qꝛ in ꝑiculū miſ ſa ſūt ſic vīdicare meruēt ¶ Itē Diligētiſſimi rectores ſūt qui ma•los pſecuntur vt fugiant a malo

Si vos ꝯtra eccleſiā xp̄i alta-ria erexiſſe et a xp̄iana vnita te q̄ toto orbe diffundit̄ ſacrilego ſciſmate ſepatos eſſe et corpori xp̄i qꝺ ē ecc̄ia toto orbe diffuſa r̄bapti zando et blaſphemādo et quātū po teſtis aduerſarios oppugnādo ſan-cta et canonica ſcriptura cōuincit• vos impij ⁊ ſacrilegi eſtis•illi aūt q̄ vos ꝓ tāto ſcelere tā leuiter dāno-rū ammonicōnibꝫ vel locoꝝ vel bo norū vel pecunie ꝑuacōe deterren-dos cohercendoſqꝫ decernūt• vt co-gitātes q̄re iſta patiami ſacrilegiū vīm ꝯgnitū fugiatis ⁊ ab et̄na dā-nacōe libēmi diligētiſſimi r̄coꝛes ⁊ ꝑiſſimi ꝯſulcōes ꝺputant̄ ¶ Id ſu•epl'aꝫ io• Nō amat̄ ſuꝰ vel filiꝰ cū nō corripit̄

Non putes te tūc amare ſuū tuū qn̄ eū non ce-dis• aut tūc amare filiū tuū quādo ei nō das diſciplinā•aut tūc amare vicinū tuū quādo eū non corrigis• Nō eſt iſta caritas ſʒ languoꝛ•Fer ueat caritas ad em̄dandū ad corri gendū•ſi ſūt boni mores delectēt•ſi aūt ſint mali emendent̄• ¶ Idē in iij•li•ꝺ ci•dei Innocētis officiū ē nulli nocere et peccantem punire•

Non eſt innocētie parcēdo ſi-nere vt in malū grauius inci datur•ptinet ergo ad innocētis of ficiū nō ſolū nemini malū iferre•ve rū etiā cohibere a peccato vel puni re peccatū• vt aut ipe q̄ prius odio

debemus conſequi ex hoc ꝙ facimꝰ i uiti•vt•xiij•q•ij•ꝙ ꝓpoſteꝝ•vn̄ ſi ali q̄s cogit̄ adire he-reditatē ꝙ ex cau ſa ſidi ꝯmiſſi roga tus ē reſtitueē nul lū ꝯmodū ꝯſequit̄ ex tl̄i addicōe nec p̄t vti beneficō•l• falcidie•ff•ad tre-bell'•cogi•§•meci anus alias marcel lus•alias maxianꝰ

n ¶ Niſi elegerit• poteſt enim aliq̄s malefacere ꝓpter volūtatē coactam vt•xv•q•i•merito ſed non p̄t ꝓpter volūtatē coactaꝫ bn̄facē• vt hic ꝺi

Si vos• diffū ditur• ſʒ ec-cleſia vbiqꝫ ſit dif fuſā tn̄ eadē in ſo lidū vbiqꝫ eſt• vt ꝭ•ꝓx•q•i•loquitꝰ

p ¶ Vel pecunie et ita puniri pn̄t heretici ab eccleſi a in rebꝫ in honōe vel exilio•vt•s•q•iiij•qn̄•et•c• nō in uenitur•et ꝭ•e•de liguribꝫ•in ſi•⁊ ꝭ•q•vij•c•i• ſʒ ꝯtra ecc̄ia non debet in delictis accipe pe-nam pecuniariam vt extra de penis licet•ſen• ꝙ p̄t in fligere penam pe cuniariam quādo magis illa timetꝰ• vel dic ꝙ poteſt tunc infligere cuꝫ inuenitꝰ hoc expſ-ſum•Io•

Non putes• ſi cedis•qui ali os poſſūt corrige re•habes•s•q•iiij• duo iſta et•s• c•i•

r ¶ Vicinum•ar•ē hꝰ ꝓ hugone qui dicit ꝙ illud p̄cep tum ſi peccauerit ad om̄es ſpectet•ſi tu intelligas illud de illis qui aliquā habent poteſtatē ſuper alios• vel in telligitur de cano-nica denuntiacōne ad quam quilibet tenetur•vt dixi•x-xij•q•v•hoc videt̄• vel dic vt dixi•s• •e•duo iſta•Io•

Non ē innocē tie•id eſt bo-ni viri•

¶ Nemini•ſile• xxi•q•vl•ꝺ forma

a ¶ Exemplo· ſi· ij· q· vij· qua apł
Q Si vicijs ra pe· ſi. xij· q· ·ij· ne quis· Jo·
S Unt quedā pontificem · penā taliū habes· ·xvij· q· iiij· q ſub diaconū· ꝗ· xxv· q·
R vlti· c· vlti· Ex· adulte= ria· ɔtra ꝗ· xxxiij· ·q· ij· inter hec·
c ¶ Parricidas· penā parricidarū habes· ff ·ad legē pompe· de parrici dis· l· pnł·
f ¶ Et piuros · et qđ h̃ đ ꝙ piurus punitur pena capi tis intelligas đ te ſte qui fert teſti= monium falſum i cauſa crimiali· ta= lis eñ mortē mere tur· ff· đ ſiccar· l· ·i· §· i· alias eñ ſi i cōtractibus· quis piurus eſt notatꝰ infamia· C· de trāſ ac· ſi quis maioꝛ· alias ſolū deū ha bꝫ vltorē· vt· C· de rebus cred· l· ·ij· vel ſi piurus ē p pncipē fuſtibus caſtigatꝰ· et· ff· de iureiur· ·ſi duo ·§· vl· aliā penā· vi· q ·i· quicūqꝫ·
S I homicidi= um ·nam et miles· tres caſus ponit h̃· alij duo ſūt cū facit defen= dēdo ſe vel alij ſb ueniendo ·vt ·s· e· cum homo
h ¶ Inuito· Foꝛtu itus eñ caſus non imputatur vt ex̄ de homi· latoꝛ· dū tñ ſi p̄ceſſerit cul pa· vt· l· di· ſepe·
i ¶ Imprudenti· nō vidꝛ ꝙ impru= dentia excuſet eū q̄a impicia culpe annumeratur · vt ·ff· de reg· iur· im pitia· h̃ dic impru dēti· i· ignoranti ·
C Um homo · lex eū occi= dit· ſic· xxiij· q· ij quos deus
N On vos va= niloquia va ne voces ꝓꝑh̃ non ſūt audiende ex̄ de el̄c· c· oſius· C· đ pe· l· decurionū·
m ¶ Niſi qui ad malū· q̄nqꝫ pſecu tio largius ſumi= tūr ut· s· e· q· iiij· ſi eccleſia·

habebatur coꝛrigatur expimēto ꝗ alij terreantur exemplo· ¶ Idē ad lotharium **Non eſt miſericoꝛs qui uicijs nutriendis parcit· Ru·**

Q Ui vicijs nutriēdis parcit et fauet nec ɔtriſtet peccātium volun tates tā nō eſt miſericoꝛs ꝙ̄ q̄ non vult cultrū rape puero ne audiat plorantē· et nō timet ne vulneratū doleat vel extinctū ¶ Itē ambro· ſup epła ad romanos **Eno ꝛmia flagitia p ſeculi iudices c ɔtripiant**

S Unt quedā enoꝛmia flagicia que potiꝰ p mundi iudices ꝙ̄ p antiſtites et rectoꝛes eccleſiarum vindicātur· ſicut eſt cū quis inter= ficit pontificē apłicum epm p̄ſbite rū ſiue diaconū· hmōdi reos et re= ges et pricipes mūdi dānāt· ĝ non ſine cā gladiū poꝛtāt qui talia ſce= lera vindicāt· Sunt enim maxime ɔſti tuti ꝓpter homicidas raptoꝛes ut etiā illos damnēt et alios ſuo ti more ɔpeſcāt· ¶ Itē ciprianus in nouo gn̄e abuſionis **Furta et cete ra crimina a rege ſunt cohibenda·**

R Ex debet furta cohibere· adul teria punire· impios de terra pdere· parricidas et piuros nō ſinē viuē· filios ſuos nō ſinē impie agē ¶ Itē aug· đ libero arbitrio· li· i· **Non peccat qui ex officio nocentē**

S I homicidiū eſt ho **interficit** minē occidere· p̄t tñ alius a= liū occidē aliq̄n ſine pc̄co · nā et mi les hoſtē et iudex vel miſter eius no cētē et cui foꝛte inuito atꝫ impru= dēti telū de manu fugerit nō michi videnꝛ peccare cū hominē occidūt· ſꝫ nec etiā homicide iſti appellari ſo= lēt· ¶ Idem in q̄onibus leuitici

C Um hō iuſte occiditur· lex eū occidit nō tu ¶ Itē pelagiꝰ p̄pa· **Nō qui ad bonū ſꝫ q̄ ad malū cogit pſequit**

N On vos hoim vaniloquia retardēt dicētiū q pſecutionem eccia faciat· dū ea q̄ ɔmittuntur repmit· vel aiaꝝ ſalu tē requirit· errant hmōi erroris fa bulatoꝛes· nō pſequitur niſi qui ad malū cogit· q̄ autē malum vel fc̄m iam punit vel ꝓhibet ne fiat· nō p= ſequitur iſte ſꝫ diligit Nam ſi vt illi putāt nemo nec retrahēdus nec re p̄hēdendus a malo ad bonum ē· hu manas ac diuinas leges neceſſe eſt euacuari· que et malis penam et bo nis p̄mia iuſticia ſuadēte ɔſtituūt· malum autē ſciſma eſſe ꝛ p exteras etiam ptātes hmōi opprimi debē ho mines ꝛ canonice ſcripture auctas ꝛ p̄rnaꝝ nos regulaꝝ veritas docꝫ·

Quiſquis ergo ab apłicis diuiſus eſt ſedibꝫ in ſciſmate eum eſſe non dubiū ē· ꝛ ɔtra vniū̄ſalē ecc̄iam al= tare conaꝛ erigere· Sꝫ quid de tali bus inſertus calcedoneſi ſinodo ca= nō ſtatuit· gl̄ia vr̄a ɔſideret vbi pꝰ alia ſic dic̄ Quia ɔmuioe ſemetipm ſuſpēdit et collectā fecit ꝛ altāe cō ſtituit et noluit vocāti epō ɔſentire et noluit eiđ acq̄eſcere neqꝫ obedi= re et prius ꝛ ſcđo vocāti hūc oimo do dānari nec vnq̄ vel oratōnē me reri· nec recipe eū poſſe honorē· Si enim pmāſerit turbas faciēs et ſe= ditōnes ecc̄ie p extraneā poteſtatē tanq̄ ſeditioſū ɔpmi· Et beatus au guſtinus de talibꝫ ait· multa etiam cū inuitis benigna quadā aſpitate plectēdis agēda ſūt · quoꝝ potius vtilitati ɔſulēdum eſt ꝙ̄ volūtati· nam in coꝛripiēdo filio q̄uis aſpe nūq̄ p̄rnus amoꝛ amittiꝛ fit tñ ꝙ nollet vt doleat etiā q̄ inuitus vide tur dolere ſanandus · Ecce videtis quēadmodū tanti teſtimonio p̄ris nō pſequaꝛ cohercēdo talia· ſed di= ligat emēdando tales ſp ecc̄ia· Faci te ergo ēc vos qđ ſciētes itencōnē xp̄i amitatis vr̄e frequēter hoꝛtam· et date operā ut talia fieri ultra nō liceat· ſꝫ etiā qđ vobis facillimū eſ= ſe nō dubito hij qui talia p̄ſumpſe rūt ad pijſſimū principē ſub digna cuſtodia dirigātur· Recolē eñ de= bet celſitudo vr̄a q̄đ p vos deꝰ fece rit tp̄e illo quo etiā iſtriam et vene tias tirāno totila poſſidēte· Francis ēc cūcta vaſtātibꝫ nō tñ āte medio lanēſem epm fieri pmiſiſtis niſi ad clemītiſſimū pncipē exide retuliſſe= tis· et q̄đ fieri debuiſſꝫ eiꝰ iteꝝ ſcp tis recognouiſſetis· et intra vbiqꝫ ferūētes hoſtes rauēnā tñ ꝛ is qui oꝛdiaturꝰ erat ꝛ is q̄ oꝛdiabaꝛ ꝓui dētia culmis vr̄i deducti ſūt ¶ Iđ narſe patritio **Sciſmaticos ꝛ hēti cos ſecłi ptāteſ cohbeeāt**

D E li gurībꝰ atꝫ venetijs ꝛ iſtrijs e piſcopis q̄đ dicā · quos idonea eſt excellētia vr̄a ꝛ rōne ꝛ ptāte repri mere et dimittitis eos in ɔtemptū apoſtolicaꝝ ſediū de ſua ruſticita= te gloriari · cum ſi quid eos de iudi cio vniū̄ſalis ſinodi qđ ɔſtantiopoli p primā nup elapſam indictionem actū eſt foꝛte mouebat ad ſedē a poſtolicā quō ſemp factū ē electis quibuſlibꝫ de ſuis q̄ dare et accipe rōeꝫ poſſent dirigere debuerunt· et nō clauſis oculis coꝛpꝰ xp̄i dn̄i nr̄i h̃ ē ſcām ecc̄iam lacerāe· Nolite er go dubitare huiuſcemodi homineſ

o ¶ Exteras· ſic ꝗ· ·e· de liguribus· et dixi· s· e· pricipes·
o ¶ In ſciſmate· ĝ ſciſma ē nō ha= bere caput roma= nā ecc̄iam vt· xxiij· ij· q· i· h̃ ē ꝛ· c· q̄m vetus·
p ¶ Scđo· h̃ đ qꝫ bis debet āmone= ri excōmunicādus maxime hereticꝰ· alibi đ ꝙ ſemel vt· ꝗ· xx· cauſa· q· ·i· que domus· ali= bi qđ ſepiſſime· i· ·q· vij· ɔueniētibꝫ q̄nqꝫ đ de trina ā monicōe ut· s· e· adminiſtratoꝛes · ꝗ· xx· cā· q· iij· de illicita· quid iuris ſit dixi ſup illo ca pitulo· que domꝰ·
q ¶ Oratione· id eſt ſupplicacōꝫ· q ſine ſpe venie de= ponitur vt ſtatim ſubiūxit· xxi· di· in tñ· vel ideo dicit quia ſciſmatico ſi= ue itruſo nulla da tur audientia· vt· xxiij· di· in noie
r ¶ Recipe· ſic· s ·xi· q· iij· ſi qs epš in cōcilio·
s ¶ Inuitis· s· xl v· di· et qui emen dat·
t ¶ Non pſequa tur· ecc̄ia· nec etiā vos p conſequens q̄ auctē ecc̄ie eos cohercetis·
u ¶ Principem er go ecc̄iaſtica pſo= na licite p̄t pete= re ut mali detineā tur et ducātur ad iudicem vt dixi· s ·e· vnū ſolū ꝛ ꝗ· c· relegentes·
x ¶ Oꝛdinabatꝰ ꝗ· xxiij· q· i· puden
D E ligu da ribus· ruſti= citate· id ē a ſup= bia· alias ponitur pro ſimplicitate · vt· ij· q· vij· ſcā· et ſic eſt ar· ꝙ quādo qꝫ non ſit pcendū ruſticitati
y ¶ Electis· ſed q̄ liter potuit h̃ cā p ꝓcuratoꝛē agi cū iſte de crimine ɔuenirenꝛ· ſed dic qđ lꝫ fuerit đ cri mine actū nō tam criminaliter vnde potuit procuratoꝛ interuenire vt ex tra de accuſa· ve niens· et· c· ſuper hijs· et· iij· q· vi· h̃ quippe·

principali vel iudiciali auc̄te comprimere qꝫ regule patrum h̄ ſpālit̄er cōſtituerūt• vt ſi qua eccleſiaſtici officij pſona cui ſub iectus ē reſtiterit et vel ſeorſum collegerit aut aliud altare erexerit ſeu ſciſma fecerit excommunicetur atqꝫ dānetur• qđ ſi forte et h̄ ɔtēpſerit et pmāſerit diuiſiōes ⁊ ſciſ= mata faciēdo p ptātes publicas opprimantur• Ecce de quo animus veſter forte timidus eſt ne pſequi videaris de patrū nobis auctoritate hic breuiter dirigēda curaui cū mille alia exempla ⁊ ɔſtōnes ſint quibꝫ euidenter oſtēditur et agnoſcitur ut faciētes ſciſſuras in ſcā eccleſia nō ſolum exilijs ſed etiā pſcriptōne rez et dura cuſtodia p publicas đbeāt ptātes coherceri ¶ Id

Ab ec̄c̄ie vnitate diuiſi a ſecularibꝫ poteſtatibꝫ arceātur

Quali nos de glīe vr̄e ſtudijs iuditio gratulemur non ſolū vr̄am ſed multoz ac pene omniū credimus hr̄e noticiā• Et idcirco nūc đ hijs q̄ vobis preſētibꝫ ibi fieri ſtupemus fiducialiter apud gloriā vr̄am duximus ɔquerendum• Tratius ſiquidem atqꝫ maximilian⁹ noīa tm̄ epoz hn̄tes ⁊ eccleſiaſticā ibi vnitatē pturbare dicūtur et oīs eccleſiaſticas ſuis vſibꝫ applicare• intantū vt cōtra vnū eoz id eſt maximilianum vſqꝫ ad nos p tam longū iter nc̄citate ɔpellēte• quidā īfatigabiliter veniētes p̄ces offerrēt• Ob quā cām petrū p̄ſbiterū ſedis nr̄e ſꝫ ⁊ piectū notariū ad eadez loca duxim⁹ deſtināđos• vt ea q̄ canonicis ſtatutis a predictis pſeudo epīs ɔperint omiſſa• vel dīg̅ debeāt ibi vltione ɔpeſcere vel eoſdem ad nos vſqꝫ perducere• et ideo ſalutantes p̄rno affectu gloriam vr̄am petimus vt p̄fatis qui a ſede nr̄a directi ſūt in oībus p̄beatis auxiliuz• nec putetis alicuius eſſe pc̄ci ſi hmōi hoīes cōprimūtur• h̄ etiā et đme et hūane leges ſtatuerūt• vt ab eccleſie vnitate diuiſi et eius pacem iniquiſſime pturbātes a ſecularibꝫ etiā poteſtatibꝫ ɔprimant̄• nec quicq̄ꝫ maius eſt vnde deo ſacrificiū poſſitis offerre• quā ſi id ordinetis vt hij qui in ſuā et alioz pniciē debachātur ɔpetēti debeant vigore ɔpeſci• ¶ Itē pelagius papa

Iniq̄tas prauoz q̄uis bonis pficiat• tn̄ punienda eſt

Relegētes literas excellentie veſtre đ iniuria quidez q̄ꝫ vobis iniquoz hoīm p̄ſumptio ingeſſit valde doluimus• ſed quia ſcim⁹ occulto dei iuditio animā veſtram ⁊ ſi p alioz iniquitatem ac ſuperbiam a ɔtaminatōe ſciſmatis cuſtoditā egimus oīpotēti deo grās qui etiā de malis hoīm actibus bona opari cōſueuit• nec em̄ ſine illius puidentia factum eſſe credendū eſt vt inſenſati ⁊ p̄uerſiſſimi hoīes ad hoc vſqꝫ pſilirēt vt ſuam diuiſionē catholicā ec̄c̄iam eſſe credētes a ſua vos pollutōe phiberēt• ſic enim p miſericordiā dei etiā neſciētibꝫ illis fc̄m eſt• vt a ſciſmaticoz ɔmuniōe eruti catholice q̄ꝫ diligitis ſuari vos ɔtigiſſꝫ eccleſie• Quāuis igitur veſtra p illoz ſcelus facta ſit vtilitas• nolite tn̄ impunitā p̄ſūptionē iniquorū hoīm craſſari pmittere• ſi em̄ hoc q̄ꝫ in vr̄az gloriā p̄ſūpſerūt nō fuerit vindicta ɔpreſſum qđ i minorib⁹ n̄ valeat puniri• ambigi vltra nō debet• Exercete igit̄ in talib⁹ đbitā auctoritatē ⁊ ne eīs ampli⁹ talia omittendi ſpes creſcat vr̄is cohertōnibus repmātur ad h̄ ſiq̄dez dei nutu etiā ɔtra vos talia p̄ſūpſerūt• vt talia vobis corrigētibus ab eoz ſcelē alios poſſetis deo pp̄iciāte munire• Quales aūt ſūt q̄ ec̄c̄iaz fugiūt euſraſij vos ſcelera que deus occulta āplius eſſe noluit euidēter informāt• qui in homicidio quidez nec hoīs neceſſitudinem nec fratris caritatē nec ſacerdotis reuerentiam cogitauit• Inceſtuoſo aūt in adulterio etiā ipi vindicte abſtulit modū• q̄a ſi adulterium punias non remanet in quo vindicetur inceſtus• ſi inceſtuoſo ingeras penaz• multū crimē adulterij remanebit Ecce đ quo collegio ſūt q̄ quantū ad ſuperbiam ſuam iniuriā vobis inferre moliti ſūt• et quātū ad puidētiam dei impollutos• vos ec̄c̄ie ſuauerunt• auferte tales ab iſta puīntia• vtimini vobis oblata a deo opprimēdo pſidos occaſione• qđ tunc plenius fieri poterit ſi auctores ſcelerum ad clemētiſſimū pricipem dirigātur• et maxime ec̄c̄ie aquilegenſis īuaſor• qui et in ſciſmate ⁊ in eo maledict⁹ nec honorē epī poterit retinere nec meritū ¶ Itē nicola⁹ exēcitui frācoz

In c̄tat ne qđ ɔtra īfidles exēcet̄ q̄ſquis morit̄ celeſte regnū mēt̄

Omniū vr̄m noſſe volum⁹ caritatē• qm̄ quiſquis quod nō optātes dicimus in h̄ belli certamie fideliter mortu⁹ fuerit• regna illi celeſtia minime negabūtur ¶ Itez vrbanus ſcđus godefrido lucāo epō

Nō ſūt hoīcide q̄ ad ūſus excōicatos zelo ec̄c̄ie armant̄

Excōmunicatoz interfectoribus p vt in ordine romane ec̄c̄ie didiciſti ſm̄ intentionē modū ɔgrue ſatiſfactōnis iniunge• Nō em̄ eos homicidas arbitram̄ quos aduerſum excōicatos catholice zelo matris ec̄c̄ie ardentes• aliquos eoz trucidaſſe ɔtigerit• ne tn̄ eiuſdem ec̄c̄ie mr̄is diſciplina deſeratur ſm̄ tenorem quem diximus penitentiam eīs indicito ɔgruētem• q̄ đme ſimplicitatis oculos adūſus ſe ɔplicare valeant ſi forte quid duplicitatis pro humana fragilitate in eodē flagitio incurrerint ¶ Item aug• ad bonifatium•

Pax ec̄c̄ie meſtitiā ɔſolat̄ pditorum

Quis em̄ vr̄m nō velit aliquē inimicorum non ſolū perire verū etiam aliq̄d pdere• ſꝫ ſi alit̄ nō meruit hr̄e pacē dom⁹ dauid• niſi abſolon filius ei⁹ i bello quod gerebat ɔtra patrē fuiſſet extinctus quāuis magna cura mādauerat ſuis vt eū q̄ntuz

¶ per poteſtates• ſ• •c• principes• Quali pene• nota q̄ꝫ dicit pene et tn̄ longe plures erāt q̄ neſcirēt q̄ꝫ qui ſcirent cum tn̄ ad modicam quātitatē deberet referri• vt• iij •q• vij• qui ſine et ff• de• v• ſig• ſꝫ abiectō ¶ Noīa• ſic• xv• q• vi• c• ſi q̄s• R p̄ſbr Elegētes• bona• nota q̄ꝫ ex malo puenit bonū •vt• xiij• di• nervi• in ſi •ſic ex ſcō mō eoz q̄ crucifixerunt deū• Itē ē hic ar• q̄ꝫ malū punitur quā uis ex m de puenit bonū vt ſi q̄s pueruz caſtrauerit• lꝫ cū meliorē fecerit tn̄ punit̄• ff• ad• l• aquil̄• ſi ſeruus ſeruū •§• ſi pue= rum• ſiſr ſi quis fecerit rem p hibitā licz bn̄ fecerit tn̄ punit̄• ff• đ re mili• l• iij •§• libello• ar• ɔtra• ff• ad •l• aquil̄• ſi ſeruus ſeruū• §• ſi oliuam ¶ Abſtulit• h̄ ideo dicit quia pena mortis punit̄ ſiue p vno ſiue pro altero alias aūt idē delictū p̄t varijs penis puniri vt• xvij •q• iiij• attendenduꝫ•

et• xvi• q• •i• ſtatui⁹ hic conſueuit diſtingui cū q̄s accuſatur de diuerſis criminib⁹ aut illa crimina đſcēdūt ex eodem facto aut ex diuerſis• hec diſtinctio notat̄• C• de accuſa• q̄ de crimine• ſi autē diūſis actiōibꝫ velit q̄s agē diſtinguitur aut ille actiones ſūt ambe penales aut• ābe rei perſecutoīe ā vna penalis ⁊ altera rei pſecutoia ut notat̄• ff• naute• cau• ſta •l• iij• ¶ Si adulteriū• h̄ uidr̄ q̄ꝫ ſm canō• adulteriū ⁊ inceſtus morte puniat̄ ſm legem hodie adulteriū n̄ punitur morte ut• C• đ adult̄• aut̄• ſe đ hodie• Omnium certamie ꝟ•e• q• viij omni Excōmunicatoz interfectoz• ſ• occidētiū vel ſm intētōnem imponentis penitētiā• vt xxvi• q• v• ij• tpa ¶ Flagicō• i• qđ alias eſſet flagicium ¶ Duplicitatis •i• mortal̄ peccati• ¶ Diſciplia• nota ad cautelā ex abūdāti aliq̄d fieri ne diſci

poſſent viuũ ſaluũq; ſuarẽt· et eſſet cui pe= nitẽti p̃nus affcũs ignoſceret· quid ei re ſtituit niſi ꝑditũ flere et ſui regni pace ac quiſita ſuam meſticiã ꝯſolari· ¶ Si ergo viri ſancti et publice ꝑtãtes bella geren= tes nõ fuerũt trãſgreſſores illius mãdati· nõ occides· q̃uis quoq; flagicõſos digna morte ꝑimeret· ſi miles ſue ꝑtãti obediens non eſt reus homicidij ſi eius imperio queli= bet flagicõſum iterfecerit· Sz homicidas et venerarios punire nõ eſt effuſio ſangui nis ſz legũ miniſterium· Si pax eccĩe meſti ciã ꝯſolat̃ ꝑditoꝝ· ſi illi qui zelo catholice m̃ris eccĩe accẽſi excõmunicatos interfi= ciunt homicide nõ iudicantur· patet ꝙ ma los nõ ſolũ flagellari ſz etiam interfici licz ¶ Sz q̃ritur ſi ꝯtigat aliquos malos pu niri ab hijs qui nõ hñt legittimã ꝑtãtem an ſint rei effuſi ſang̃nis hij per quos puni untur· ¶ De hijs ita ſcribit ambroſius·

Aliqñ puniunt̃ pcc̃a ꝑ ꝑp̃los dĩuo iuſſu excitatos

Remittũtur pcc̃a ꝑ dei· verbũ cuius leuites intꝑres· et qui= dam executor eſt remittũtur ꝑ officiũ ſa= cerdotiſ ſacrũq; miniſteriũ· Puniũtur q̃z pec cata ꝑ hoĩes ſic ꝑ iudices qui ꝑtãte ad tẽ= pus vtũtur· Puniũtur pcc̃a etiã ꝑ ꝑp̃los· ſic legimus q2 ſepe ab alienigenis dei iuſſu excitatis ꝓpter diuine maieſtatis offẽſam ſubactus eſt ꝑp̃lus iudeoꝝ· ¶ Hinc notã dũ eſt· ꝙ aliqñ punit deus pcc̃a per neſciẽ tes· aliqñ ꝑ ſciẽtes· Peccata punit ꝑ neſci entes· ſicut ꝑ ſennacherib ⁊ per nabuchodo noſor et ꝑ antiochũ et principes romano rũ et ꝑ nõnullos reges gẽtiliũ ꝑp̃lm iſra= heliticum deliquentem aliqñ afflixit· aliqñ captiuauit· vñ ipe dñs ait ꝑ ꝓpham· vir ga furoris mei aſſur ipe aũt non ꝯgnouit· Aſſur erat ṽga furoris dñi· q2 ꝑ eũ innu meras gẽtes dĩna iuſticia flagellare diſpo ſuit· ipe aũt nõ ꝯgnouit· q2 in ſuꝑbiã ela= tus victoriã quã aſſecutus fuerat nõ dĩne potẽtie ſz ſuis viribꝫ attribuit· vñ ꝯtra eiꝰ ſuꝑbiã dñs loquitur dicẽs· nũquid glori abit̃ ſerra ꝯtra eũ qui ſecat in ea· aut nun quid exaltabit̃ ſecuris ꝯtra eum qui cedit in ea· Quibꝫ ſiĩitudinibꝫ ſatis perſpicue o= ſtenditur· q2 ſic ſerra et ſecuris nec ſecare nec cedẽ ligna pñt niſi ab alio regantur· ac ideo ꝯtra regentẽ ſe ſuꝑbire non debent ſic illi ꝑ quos deus punit abſq; nutu dĩne diſpoſicõnis nichil agẽ valẽt· ac ideo ꝯtra regẽtem ſe ſuꝑbire eis nõ licet· Tales in eo ꝙ puniũt deo ſuire dicũtur· in eo autẽ ꝙ ignorantes ſe eſſe miniſtros ire dei impia vanitate ſuꝑbiũt mercedẽ ſeruitutis ſue a deo non niſi temporalẽ inueniunt· penã ve= ro ſuꝑbie ſue nõ effugiunt· Vnde cũ domi nus diceret ad ꝓpham de nabuchodonoſor quid dabo ei ꝓ labore ſuo quo ſeruiuit mi= chi apud tirũ ſtatim ſubiũxit· da dñe hoc eſt datã ſibi ꝓnuncia egiptũ et ethiopiam

Cũ aũt in corde ſuo ſuꝑbiens poſtea dice ret nõne h̃ ẽ babilõ quã ego ꝯdidi i thro no regni mei· ſtatim immutauit deus raci onalẽ eius mẽtem ⁊ induit eũ ferinã beſti alitatẽ vt ab hoĩbus fugiẽs cũ beſtijs vi= ueret· Per antiochũ q̃z cũ idolatriã iudai ce plebis dñs punire decreuiſſet ⁊ pacẽ q̃ ex lege dei abiecta et ex ſacris nationũ aſ= ſũptis querebãt illis in ꝑniciẽ ṽteret· q̃a dei diſpoſicõnem ignorãs ſue facultati de uaſtacõnem illius plebis attribuit imp̃ca tur in eũ ꝓpha dicẽs· effũde irã tuã in gẽ= tes q̃ te nõ nouerũt et in regna q̃ nomen tuũ nõ iuocauerũt· ne forte dicãt in gẽti= bus vbi ẽ deus eoꝝ· Siľr ꝑ romanos pec catũ mortis xp̃i deus punire decreuiſſet et vrbis excidiũ et iudaice videlicet plebis miſerã captiuitatẽ ſuis viribꝫ aſſcribẽ ce perũt· Vñ ꝯtra eos ꝓpha imp̃cat̃ dicẽs· leua manus tuas in ſuꝑbias eoꝝ qui te o derũt ⁊ qui multa maligne oꝑati monimẽ ta ſue victorie poſuerũt i medio atrio tuo Per ſciẽtes pcc̃a puniũtur· ſic ꝑ filios iſrľ voluit deus pcc̃a punire· amorreoꝝ ⁊ cha naneoꝝ et alienaꝝ gẽtium quarum terrã iſrahelitis poſſidẽdã dedit· quibꝫ etiã pre= cepit vt nemini eoꝝ parcerẽt ſz oẽs mor= ti traderẽt· qꝺ ꝓpter pcc̃a eoꝝ illis conti= giſſe ex ṽbis dñi apparet· qui cũ diceret ad abrahã ſemini tuo dabo terrã hanc· ve luti quereret quare nõ mõ das eã michi· audiuit· nõdũ eñ ſũt pcc̃a amorreoꝝ cõſũ mata que tunc intelligũtur fuiſſe conſum mata cũ ꝑp̃lus ille de egipciaca ſeruitute liberatus terrã eoꝝ ſicut abrahe ꝓmiſſum fuerat in hereditatẽ accepit· Cũ ergo ſic diuino iuſſu ad puniẽdũ pcc̃a ꝑp̃li excitan tur ſicut ꝑp̃ľs ille iudaicus ẽ excitatus ad occupãdam terrã ꝓmiſſionis ⁊ ad delen= das gentes peccatrices ſine culpa noxius ſanguis effunditur· et q̃ ab eis male poſſi= dentur in ius et dñiũ rite tranſeunt bono= rũ· cũ vero occulto iſtinctu aliqui mouen= tur ad ꝑſequendũ malos· ſic ſennacherib ⁊ ceteri qui ꝑp̃lm delinquentẽ ꝑſecuti ſunt licz occulto inſtinctu oꝑante illoꝝ meri= tis incitẽtur· ad ꝑſequẽdũ tñ q̃a praua in tẽcõne nõ pcc̃a dĩlinquẽtiũ punire ſz illoꝝ bona rapẽ ⁊ ſue ditioni ſubicẽ querũt· nõ ſũt immunes a crimine· De quibꝫ etiã no= tãdũ eſt· ꝙ aliqñ excitantur ad puniendũ pcc̃a bonoꝝ· vt tandẽ per bonos correcto res ipi quoq; puniãtur ſicut in libro iudi= cũ legit̃ de iabin rege cananeoꝝ et de ma dianitis· ꝙ ꝓpter ydolatriã ꝑp̃li ſuſcitauit eos deus ut iſrahelẽ affligerẽt ⁊ terrã eo= rum occuparẽt· Cũ aũt ꝑp̃lus dei ſub ma= nibꝰ eoꝝ diutius afflictꝰ ſuũ pcc̃m recog noſcẽt· ⁊ ꝑ penitẽtiã deũ ſibi placãet· ex di ꝓcepto ⁊ barach comitatꝰ delborã ꝓphe tiſſã vxorẽ lapidoth iabi regẽ cananeorũ ⁊ ſyſarã ducẽ exercitus ſui ꝯtriuit ⁊ gedeõ

ꝑlima mĩis eccĩe dĩſcra ẽ ·ut· l· di· ꝑſb̃ros· xx xiij· q· ij· i lectũ· ⁊· x= v· q· i· ſi q̃s iſanẽs· q̃ e ni dubita= cõis cã ex abũdanti apponũtur ius omũe nõ ledunt ut· ff· ꝺ re guľ· iuř· q̃ dubita= cõis· ⁊· l· ñ ſolẽt· Itẽ ẽ h̃· ar· ꝙ in dubijs in deterio rem ꝑtem interꝑ̃ta= mur cõtra regulã il= lam extra ꝺ reg· iuř· eſtote· ex hoc capitu lo dicunt quidam ꝙ qui ꝑcutit clericũ ex cõmunica tũ nõ in ci dit i cano/ nẽ quia nõ eſt priuan dus aliq̃s in greſſu eccĩe ꝑ eũ qui ẽ extra eccĩam qꝺ nõ admit/ to et loq̃= tur h̃ ꝺ ta li excõica= to qui pe= nitus incõ rigibilis ẽ · xi· q· i· pe timus·

Remittun= tur pcc̃a ꝑ ṽbũ· id eſt ꝑ oracõnẽ vel ꝑ̃dica cõnẽ eccĩe · ſ· ꝑ ꝑ̃dica cõnẽ euan gelij ſic· x v· q· i· c· nec is· ⁊· s· · e· nõ ſolũ b ¶ Hinc notãdum ẽ· ꝑ ſenna cherib· re/ gem aſſi= rioruz qui maximã ꝑ tẽ filiorum iſrľ capti= uauit q̃ cũ veniſſet ñ ab obſidẽ= duz ihrľm

ab angelo extermina tore nocte ẽ fugatus occiſis ab eodem an gelo· clxx xviij· mili bus de ex ercitu ſuo c ¶ Et ꝑ= nabucho= donoſor· q̃ cepit ihe= ruſalem et tribũ iuda ⁊ tribũ be niamyn in babiloni= cã captiui tatẽ duxit d ¶ Prici pes· ſ· ve= ſpaſianũ ⁊ titũ q̃· xlij anno poſt paſſionem dñi ihrľm deſtruxerẽt e ¶ Aſſur· id ẽ ſenna cherib· f ¶ Nõ ni ſi tpalẽ· ar ꝙ ſufficit aliquẽ bo= nũ facẽ ad hoc ꝙ re= muneran= dus ſit· et ſi id mala intentione faciat· naz et q̃ ꝑ̃dãdi animo ge rit negoci a alicuius hz actõnẽ negocĩorũ geſtorũ ut · ff· ꝺ neg· g̃· ſi pupil li· §· h̃ et ſi quis nego cia· Itẽ eſt h̃ ar· ꝙ q̃ ignorans adimple= uit volũta tẽ alicuiꝰ· ꝺ2 obtꝑaſ ſe ſue volũ tati· ar· cõ t̃· ff· ꝺ con di· ⁊ de· l· · ij· vbi ꝺ2 ñ eñ vid2 obtẽꝑaſſe qui fatali caſu obtẽ/ perat· ſed illud obti= net cũ con dicõ appo nitur q̃ eſt in ꝑtãte a licuiꝰ· ſecꝰ ſi nõ eſt in ꝑtãte ut i= bi ꝺ2· Itẽ

eſt hęr. ꝙ ex eodem fcō ɔſeqtur quis pmiū et penā. vt. xxij. q. ij. ſi
g ℂ ꝓnūcia. ſitis expoſicō ē. ff. de teſta. hētes palā. § ſi qd qlibet
a ℂ Per antħiochū. q̄ tpe machabeoꝝ ihrl'm cepit ⁊ tēplū polluit
b ℂ Poſuerūt. qꝛ vexilla et ſcuta et arma ſua poſuerunt in templo in ſignum victorie.
c ℂ Bono rū. i. coꝝ qui futuri ſunt boni. Cō. vi.

Quod autē h̄ queſtio nil h̄z dubitatōnis qꝛ ad bonum non ſuſceptū nemo cogendus ē. s. q. pxi. ad fidem. ſed ad bonū qd ſuſcepit ē cogēdus. vt xlv di. de iudeis. magiſter tñ aliter ſoluit. ī. e. §.
e S ulti. Ciſmatici. s. e. q. iiij. quis vos.
f ℂ Sedu xerūt in tius h̄ agitur cū circūueto ꝙ cū coacto cū tñ alias ſubuenit² coacto in uoto. utex ꝙ metus cau. c. plaᷓtum. ſ3 nō ſubuenitur circūuento. vt xx. q. iij. conſtituit Johānes.
g ℂ Pro phetica. qa nō dū erat completa ꝓphetia. et nunc reges intelligete ⁊c. ut. s. q. iiij non īuenitur.
h ℂ Completa primo eēm ſalubriter āmonendi ſunt boni. vt ſic cetera multitudo frangatur. vt. xl iiij. di. cōmeſſa cōes

zebee et ſalmana reges madianitarum ⁊ oreb et zeb duces eorum morti tradidit Apparet ergo ꝙ aliqñ p legitimā poteſtatē gerētes. aliquādo p ꝓꝑhos diuino iuſſu excitatos mali ꝓ pccīs ſuis nō ſolum flagellantur ſ3 rite etiā pdūtur. nec ē ɔtrariū illud auguſtini qd ad marcellinū ꝓ circūcellionibꝫ ſupplicās rogabat vt verberibꝫ eos cohérceret nō morte pderet. Quāuis eēm ſupplicādo ſpacium vite eis ſuare popoſcit. non tñ legū ſeueritatem q̄ tales morte plectunt̄ nō obſuādā docuit **Q VI**

Quod autē queritur an mali ſint cogendi ad bonum facile apparet Antiquus namq3 ille populus metu penarum ad legis obſeruatōnem cogebatur. In euangelio quoq3 dominus ait diſcipulis ſuis. nolite timere eos q̄ occidunt corpus animam aūt non poſſunt occidere. ſed potius eum timete id ē ei in timore ⁊ reuerentiā ſuite qui pt animā et corpus mittere i gehennā. Paulus quoq3 cū eccīam di pſeqretur in itinere cecat⁹ ad deū ɔuerti coact⁹ ē. vñ ſe abortiuo ſimilē teſtat⁹ ē dicēs. Nouiſſime aūt omniū tanꝙ abortiuo viſus eſt ⁊ michi. ℂ Hinc aug. ſcribit ad bonifaciū Eccleſia malos dbet cogē ad bonū ſicut xp̄us paulum coegit

Sciſmatici dicūt. cui xp̄s vim itulit. quē coegit. Ecce hñt ap̄lm paulum. agnoſcant in eo prius cogentē xp̄m. poſtea docentē. prius ferientem poſtea ɔſolantē. Mirū eſt aūt quō ille qui pena corpis ad euāgeliū coactus intrauit plus omībꝫ illis laborauit qui ſolo v̄bo vocati ſūt in euangelio et quē maior timor ɔpulit ad caritatē eius. Perfecta caritas foras mittit timorem. cur ergo nō cogeret eccīa pditos filios vt redirēt. ſi pditi filij cogerent alios vt pirēt. ꝙuis et illos quos nō coegerūt ſ3 tm̄mō ſeduxerunt ſi p terribiles et ſalubres leges eccīam eius gremio reuocentur. blandius pia mater amplectitur et de illis multo amplius quā de illis quos nunꝙ pdidrat gratulatur. An nō hoc ptinet ad diligētiam paſtoralem etiā illas oues que nō violent̄ erepte ſ3 blāde leniterq3 ſeducte a grege aberrauerāt. et ab alienis poſſideri ceperant. inuentas ad ouile dñicū ſi reſiſtē voluerint flagellorum terroribus vel etiā doloribus reuocare. Itē a xp̄o coactū paulū oſtēdimus. Imitat̄ itaq3 eccīa in iſtis cogendis dñm ſuum. qui prius vt neminē cogeret expectauit ⁊ de fide regū atq3 gentiliū pdicatō ꝓphetica complere tur. etiam hinc non abſurde intelligit̄ illa

Q. l. di. vt ɔſtitueret̄. Jo. ɔſūt ap̄lo alloquētis ingros legis per Quod errauerat. v̄ba quos intelligūtur p̄lati p quo s probat aug. malos eſſe cogēdos. k ℂ hec. v̄ba aug.
V ides bonum. vt. s. q. v. ad fidem.

ap̄lica ſnīa vbi btūs paulus dixit. parat⁹ ſum vlciſci omnē inobedientiā cū cōpleta fuerit pꝛor obedientia vr̄a. Vnde ⁊ ip̄e dñs ad magnā cenā ſuā prius ɔuiuias adduci iubet et poſtea cogi. nam cum ei ſui reſpōdiſſent dñe factū eſt qd iuſſiſti et adhuc locus eſt. exite inquit i vias et ſepes ⁊ quoſcūq3 inueneritis cogite intrare. In illis ḡ qui leniter pmo aduentu adducti ſunt. cōpleta eſt prior obedientia. in iſtis autē qui cogunt̄ inobedientia cohercet̄. Itē. Si p ptātem quā p religionē ac fidem regū tēpore quo debuit diuino munere accepit eccleſia. hij qui inueniūtur in vijs et ſepibus id eſt in hereſibus et ſciſmatibꝫ cogātur itrare. nō qꝛ cogūtur rep̄hēdāt. ſ3 quo cogūtur attēdant. ℂ Itē ad donatiſtas Varijſmodi errantes corripiuntur a dño

Quod errauerat inquit dñs non reuocaſtis et qd pierat ñ reqſiſtis. h̄ vobis ip̄e deus facit p nos. ip̄e obſecrādo ip̄e minando ſiue corripiendo. ſiue damnis ſiue laboribus ſiue p ſuas occultas ammonitiones vel viſitatōnes ſiue p tpaliū leges poteſtatū. ℂ Idē in epiſtola ad uincentium Non ē ɔſiderandum ꝙ quiſq3 cogitur. ſed quo cogitur.

Vides vt opinor non eſſe ɔſiderandum ꝙ quiſꝙ cogit̄. ſed quale ſit ad qd cogit̄ vtrum bonū an malum. nō ꝙ quiſq3 bon⁹ eſſe poſſit inuitus. ſ3 qñq3 timendo qd non vult pati vel reliquit impedīetem animoſitatē vel ignoratā conpellitur ɔgnoſcere veritatē. vt timēs vl' reſpuat falſū d quo ɔtēdebat vel querat verum qd neſciebat ⁊ volēs iā teneat qd nolebat. Itē. Mea primit⁹ ſentētia erat. neminem ad veritatē xp̄i ⁊ eccīe eſſe cogendū ſ3 v̄bo eſſe agendum. diſputatōe pugnand. rōne vincendū. ne fictos catholicos haberē quos aptos hereticos nouerā. Sz hec opinio mea nō ɔtradicētiū v̄bis tm̄. ſ3 demonſtrantiū ſuperabat̄ exemplis. nā primo opponebatur michi ciuitas mea q̄ cū tota eſſet in ptes donati. ad vnitatē catholicam legum imperialium timore ɔuerſa eſt quā nunc vidimus ita huius animoſitatis vr̄e pnitiem deteſtari. vt in ea nūꝙ fuiſſe credat̄. Item et alie multe q̄ michi noīatim ɔmemorabātur vt ip̄is rebꝫ agnoſcerem etiā i hac cauſa recte itelligi poſſe quod ſcriptū ē. da ſapienti occaſionem et ſapientior erit. ℂ Item greḡ maximo epō. Mnere penſionis ruſticus ad dominum conuerti cogatur. Rubrica

Iam vero ſi ruſticus tante fuerit pfidie et obſtinationis inuentus vt ad dñm

i ℂ Et volens. et ſic ex nolente ſit volens ut. lxxiij. di. ɔſuluit et. s. q. iiij diſplicet.
m ℂ Opinio. ſic ḡ iuriſpcit⁹ debꝫ mutare opinionem ſuam ſi expedit mutai. xij. q. i. certe et. ff. d iur pat. diui. Itē ex hoc loco quid dicūt augu. qñq3 fuiſſe hereticū. ſ3 potius cōtriū h̄ pbat.
n ℂ Credat̄. nunꝙ credit² fuiſſe malū qd factū eſt bonum ut. l. di. ferum et. ff. de edil. edic. l. qd ita.

Iam vēo. ſi hoc capitulū intelligitur d hereticis cōtriū ē extra d hereticiſ ſicut. vbi ꝓhibet̄ ne aliqs eos teneat in terris ſuiſ vl' i domo ſua vel aliquē ɔtractū cū eis faciat. ſed dic ꝙ loq̄tur d eo q̄ alias ē inl' corrigibilis vel d iudeis loquit² ꝓut dixi. s. q. iiij. c. ul. Jo.

a ❡ Seruicia·s·xv·q·i·non eſt· =inuitus dare nec ignorans nec in=
b ❡ Inuitus·ſed qualiter pt qs= uitus quis donet·vt C·de donac·
nec ignorās·ſꝫ facias vim et dr̄ntiā inter dare et donare ut donū dica
tur ꝙ aliqs ex libtate dat et ex certa ſcia·vn̄ ep̄s nō dr̄ donāe ꝓbēdaſ
ſꝫ dare·

c ❡ Pudo
rem·qn̄qꝫ
et ſi aliqs
tacet ꝓpt
verecun=
diā non ſi=
bi ꝓiudi
cat·vt·ff·
de furt·l·
penul·
d ❡ Si ex
nccītate·i
precepto·
vel loqtur
d neceſſi/
tate vite·
e ❡ Diſpē
ſacō·alijs
diſpenſo
ſed michi
nō ꝓficio
Q Vm
p ti/
morē·con=
ſuetud·
ſic eīn ſeta
inducit ſi=
luꝫ ſic iſte
timor iuſti
tiam vt ꝗ·
d pe·di·ij·
ſic ſeta·io·
Nō·vij·
N Vnc
aūt·
non ſolum
heretici ſꝫ
omnes ho
ſtes licite
pn̄t ſpoli=
ari reb9 ſu
is dūmo=
do bellum
ſit iuſtum
et ille qui
rem abſtu
lit iure fa
ctus eſt do
minus illi=
us rei vt·
·s·e·q·v·
dicat ⁊·s·
di·i·iuſ na
turale· et
·ff·d acq·
re·do·na=
turaleꝫ·§·
vltimo·
hēticis au
tē licitū ē
auferri ea
q̄ hn̄t vt
·s·di·viij
quo iur·⁊
ꝗ·e·c·i·et
·s·e·q·v·
ſi vos·me
lius tn̄ e ſt
ꝙ h̄ aucte
iudic̄ ſiat
·vt·s·q·
i·i·ſex ſūt·
ſi g̃ cōdē=
natus eſt
laicus de

deū minime venire conſenciat tanto onere penſionis grauādus eſt vt ipa exactōnis ſue pena ꝯpellatur ad rectitudinē feſtinare· ❡ Ex hijs om̄ib9 poſſumus colligere ꝙ mali ſunt cogēdi ad bonū· Sꝫ obicitur ꝙ nemo cogēdus eſt ad id ad qđ inutiliter cogitur· ad bonū aūt quiſqꝫ inutiliter cogitur cū deus aſpnetur coacta ſeruicia vn̄ apl's cū ad elimoſinas corithios hortaretur ait· vnuſquiſqꝫ det ꝓut dſtinauit in corde ſuo nō ex triſticia aut ex neceſſitate· hilarē eīn datorem diligit deus· vnde datur intelligi ꝙ q̄ inuitus dat ꝓpter pn̄tem pudorē et rem ⁊ meritū pdit· Itē· Cū reddēt cām quare a ſūptib9 abſtinēt ait· ſi ex nccītate euāgelizauero non erit michi gl'ia· Item Si inuitus euāgelizauero diſpēſacō michi credita eſt· ſi autem volens hoc ago mercedē habeo ſempiternam apud deū· Itē cū ſcribēt galathis legalia nō eſſe tenēda ait· Si ſpū dei ducimini nō eſtis ſub lege· Ex quo appāet eū qui ſub lege eſt id eſt qui timore pene nō amore iuſticie ſuit nō duci ſpū ſcō· ſi autē ſpū ſcō nō ducitur deo placere mime valet· Itē· Nō accepiſtis ſpm̄ ſuitutis iteꝝ in timore· ſꝫ accepiſtis ſpm̄ adopcōis filiorū in quo clamamus abba pr̄· Ex quib9 verbis datur intelligi· ꝙ et ſi in veteri teſtamēto timore pene hoīes cogebātur ad bonū· tn̄ in nouo teſtamēto ſola libertate et dilectōne iuſticie ſunt inuitādi ad fidē· vnde illi dicūtur ſui et filij ancille ptinentes ad yſmahel· iſti dicūtur liberi et filij libere ptinētes ad yſaac· Itē iohēs in ep'la ſua· Timor nō eſt in caritate ſꝫ pfc̄a caritas foras mittit timorē· qui autē cogitur illo timore ducitur qui nō eſt i caritate q̇ manus ꝯpmit nō animū mutat· quo pena timet̄ non bonū diligitur· Porro ſine delectacōne boni nullus deo placere vel in numero bonoꝝ ꝯnumerari poteīt· vnde cum ꝓpha dicēt· aīalia tua habitabāt in ea ſcꝫ hereditate oſtēdens quō ad ipam perueniatur hereditatē ſubdit· In dulcedine tua ꝙ tu preparaſti paupi· dulcedinē vocans ſuauitatē boni opis q̄ bonū ſit nō timore pene ſed delectacōne iuſticie· Cū ergo ſine hac dulcedie aīalia in hereditate non habitēt· patet ꝙ nemo niſi inutiliter ad bonū cogitur ſolo timore· quicunqꝫ eteni ad bonū cogitur ſolo timore· nō amore ducitur nō ergo ſunt mali cogēdi ad bonū· ❡ Hijs ita rn̄detur· Si bonū ad qđ mali cogūtur ſp inuiti tolerarēt· ⁊ nūquā voluntarij ſeruirēt inutiliter cogerentur ad illud

hereſi ꝯfiſcātur bona eius· vt ex̄ de hereti· vgentis· ſi clericus ūtc res
eius ſūt ecc̄ie applicāde· vt extra·e·ad abolēdā· ⁊ h̄ vera ſunt etiā ſi ali
qs hēticus hꝫ filios vel agnatos· vt·ex̄·e·vgētis·in ſi· ⁊ ſic corrigit
lex q̄ dicit bona hereticoꝝ ad filios vel agnatos duolui·ut·C·d hēti
cis· aut· de
neſtoria=
nis·lꝫ aūt
bona ſint
ablata he
reticiſ·ſi tn̄
reuerſi ſu
erint ad ſi
dem ꝓpria
bona eis
ex miſedia
rſtituūt et
e c̄ ꝯpatuſ·
vt·s·e·q·
·iiij·ipa pi
etaſ·ꝗ·e·c·
·iij· ſic eſt
melioris ꝯ
diccōis qui
re uertitur
a b hereſi
quā qui re
ūtitur ab
hoſtibus·
nam ſi de=
ſertor reū
titur ſpon
te ad ſuos
lꝫ indulge
atur ei vi=
ta tn̄ in in
ſulā depor
tat' vt·ff·
d re·mili·
·l·nō oēs·
·§·q̄ in de/
ſertorē·
Q Vicū
qꝫ di
uino· id ē
iure cano
nico quo
eis ſūt oia
auferenda
vt·s·e·q·
·v· ſi vos·
nō obſtat
·s·di·viij·
quo iure·
❡ Dicēti
ar· ꝙ ſi he
reticus tu
lit ſentētiā
ſup mrīmo
nio qđ va
let·ut ꝗ·
ꝓx·cā·q·
·i·qſqus·
ar·ꝯtra ex̄
·e·fraterni
tatis·
k ❡ Tole
ram9·q·xx/
iiij·q·i·pu
denda·
S Ide
reb9
hoc nomē
res h̄ ſtri=
cte ſumit9
nā ſm vo=
rā ſigſica=
cōꝫ oia cō
ꝓhēdit et
corpalia ⁊
i corpalia·

Sꝫ qr hūane nature eſt· ⁊ ea q̄ in diſſuetudinē ducūtur abhorrē et ꝯſueta magna cuſtodia diligē· Flagellis tribulacōnum mali ſunt cohibēdi a malo et ꝓuocādi ad bonū· vt dū timore pene malū i diſſuetudinē ducitur abhorreatur· bonū vero ex cōſuetudie dulceſcat ❡ Vn̄ in pſal·cxxvij·au

Q Vm p timorē gehēne ꝯtinet gu ſe hō a pcc̄o ſit ꝯſuetudo iuſticie ⁊ incipit qđ durum erat amari et incipit excludi timor a caritate et ſuccedit timor caſt9 de quo hic dicitur· quo timemus ne tardꝫ ſponſus· ne diſcedat· ne eo careamus· ille vtilis ſed non permanet in eternum ut iſte·

Q VII

N Vnc aūt q̄ritur· an heretici ſuis ⁊ eccleſie rebus ſint expoliandi· ⁊ q̇ poſſident hereticis ablata an dicātur poſſidere aliena ❡ De hijs ita ſcribit aug· ad vincētiū· Res terrena non niſi diuino vel hūmano iure tenet̄·

Q Vicūqꝫ vos ex occaſione huius legis impialis nō dilectōne corrigendi ſed odio inimicandi perſequitur diſplicet nobis· et quamuis res quecūqꝫ terrena non recte a quoqꝫ poſſideri poſſit· nichil iure dīuo quo cūcta iuſtoꝝ ſunt· vel iure hūano qđ in poteſtate eſt regum terre· ideoqꝫ falſo res appellatis vr̄as quas nec iuſte poſſidetis et ſecūdū leges terrenoꝝ regū amittē iuſſi eſtis· fruſtra qꝫ dicitis nō in eis ꝯgregādis laboramus cū ſcriptū legatis labores impioꝝ iuſti edūt· Sꝫ tn̄ quiſquis ex occaſione legis hui9 quā reges terre xp̄o ſuientes ad emēdandā impietatē vr̄am ꝓmulgauerūt res ꝓpas vr̄as cupide appetit diſplicet nob· Quiſquis deniqꝫ ipas res pauperū vel baſilicas ꝯgregacōnū quas ſub noīe ecc̄ie tenebatis que omnino non debētur niſi ei eccleſie q̄ vera xp̄i eſt ecc̄ia nō p iuſticiā ſꝫ p auariciā tenet diſplicet nobis Quiſquis p aliquo flagicō vel facinore ſubiectum a vobis ita ſuſcipit ſicut ſuſcipiuntur qui excepto errore quo a nobis ſeparamini ſine crimine apud vos vixerunt diſplicet nobis· ſed tn̄ nec facile iſta mōſtratis· nonnullos toleramus quos corrigere vel punire nō poſſumus· neqꝫ ꝓpter paleaꝫ relinquam9 aream dn̄i· neqꝫ ꝓpter piſces malos rumpimus retia dn̄i· neqꝫ eni propter edos in ſine ꝯgregādos deſerimus gregē dn̄i· neqꝫ ꝓpter vaſa facta in contumeliā migram9 de domo dn̄i ❡ Idem cōtra petilianū Catholici nō ideo aliena poſſident qr ab hereticis ablata tenent·

S I de reb9 vel locis ecc̄iaſticis que nō

vt·ff·de v ſig·rei appellatio·et·l·rei·appellatōne·
a ❡Impios·p ꝰ dicūt quidam ꝙ iudeis ⁊ ſarracenis licite poſſumꝰ
ſua auferre et intelligunt id qđ dī·ꝫ·q·viij·c·diſpar· de pſonis iudeoꝝ
rū ñ de rebus·ſed ſecus credo·qꝛ et iudei tributū ſoluunt et de volun=
tate nr̄a te
nēt ea que
habent
b ❡Impe
rio·ſi·xiij·
·q·v·dixit

curator magis hꝫ liberā adminiſtratōnem ꝙ̄ ſimplex pcurator·vnde
aliquātulum dare p̄t ſi hꝫ habꝫ ꝯſuetudo regiōis vt ex̄ de donac·c·ij·
ar·ꝯtra ꝫ·q·viij·conueniō·
❡Sed etiā nr̄a·id eſt ad ſeruiendum nobis data i ❡Dei id ē pr̄is·

Q
Vod
autē
ꝯcupiſca=
mus·s·e·
·q·iiij·ipſa
pietas·i ſi
b ❡Calu
mniandi·
non eſt ca
lumniādū
ius·ꝫ·de ꝯ·
di·ij liqui
do·ff·ad
exhibend
·l·penul·
c ❡Conē
ria·ar·ꝙ
ꝯtraria di
cēs nō eſt
audiendꝰ
vt extra đ
ap· ſollici
tudinem·
et·lxxiij·
di· geſta
·C·đ·mu·
pū·pfeſ=
ſio tua·ar·
ꝯtra·ex̄ de
iud exami
nata et di
pi·xiij·q·
·i·in ſi·

tenetis qrimini p̄nt et videri iuſtos ſe di=
cere et iniquitatē nobis obicere· qꝛ locū i
quo impij regnauerūt mō xp̄iani poſſident
Quid ergo indignū ſi ea q̄ tenebāt here=
tici ſm parē dn̄i volūtatē catholici tenēt·
Ad omnes iniquos et impios illa vox dn̄i
valet·auferetur a vobis regnū dei et da=
bitur genti faciēti iuſticiā An fruſtra ſcri
ptū eſt labores impioꝝ iuſti edent· q̄ ap̄te
magis mirari debetis ꝙ adhuc tenetis ali
quid ꝙ̄ qđ aliquid amiſiſtis·Itēꝫ·Si qua
iam preciſi poſſidere cepiſtis q̄ a vobis ab
lata nobis deus dedit·non ideo concupiſci
mus aliena quia illius impio cuius ſūt oīa
facta ſūt nr̄a et iuſte nr̄a ſūt· Vos em̄ vte
bamini ad p̄ciſionē·nos ad vnitatem· Ali
oquin et p̄mo pp̄lo dei poſſent illi obicere
aliene rei ꝯcupiſcentiā qui đina ptāte ab
eoꝝ facie qui ea terra male vtebantur ex
pulſi ſūt· et ipi iudei a quibus ablatū ē re
gnū ſm verbū dn̄i et datū eſt genti facien
ti iuſtitiā p̄nt obicere aliene rei ꝯcupiſcēti
am·qꝛ xp̄i eccl̄ia poſſidꝫ ubi pſecutores xp̄i
r̄gnabūt ❡Idē Res eccl̄ie ab hēticis iniuſte poſſident

Q
Vod aūt nobis
obiciūt· ꝙ res eoꝝ ꝯcupiſcamus et
auferamus· non recte obiciūt·ſꝫ vtinā ca
tholici fiāt ⁊ nō ſolum q̄ dicunt ſua ſꝫ etiā
noſtra in pace et caritate nobiſcū poſſide=
ant·vſqꝫ adeo aūt calūniandi cupiditate
cecantur· vt attendant quā ſint inter ſe ꝯ
traria q̄ locuntur· Ipi certe dicūt ⁊ iuidi
oſiſſime ſibi ꝯq̄ri videtur· ꝙ eos in nr̄a cō=
munione violēto legū impio coartamus·
hoc itaqꝫ nullo mō faceremus ſi res eoruꝫ
poſſidere vellemus· Quis enim auarus que
rit cōpoſſeſſorē·quis dominandi cupidita
te inflatus vel faſtu dn̄atōis elatus deſi=
derat hr̄e conſortem· Ipos certe attēdāt
quōdā ſuos· mō eē nr̄os ſocios et frater=
na nobis dilectōne ꝯiunctos quemadmo=
dū ſua teneāt·non ſolū que habebat·ſꝫ et
nr̄a q̄ nō habebāt q̄ tn̄ ſi pauperū cōpares
ſumus et nr̄a ſūt et illoꝝ· Si aūt priuatim
q̄ nobis ſufficiāt poſſidemus· non ſunt illa
nr̄a ſed paupeꝝ quoꝝ pcuratōneꝫ quodā
modo gerimus·nō pprietatem nobis vſur
patōne dānabili vendicamus· Quicquid
igitur noīe eccl̄iaꝝ ptes donati poſſidebāt·
xp̄iani imperatores legibus religioſis cū
ipis eccleſijs ad catholicā tranſferre iuſſe=
rūt vnitatē· Cū ergo nobiſcū ſunt plebes
earundem eccleſiarū· nobiſcū ſūt paupes
qui de eiſdem poſſeſſiunculis alebanť· ipi
potius foris poſiti deſinant ꝯcupiſcere alie
na·ſꝫ intrēt vnitatis ſocietatē ·vt pariter

f ❡Habe
bat· nō in
telligas iu
re dnij q̄a
habē idēꝫ
eſt ꝙ eſſe
dn̄m rei qn̄
qꝫ idē ē ꝙ
poſſidere
vt·ff·đ·v
ſig· habē
g ❡Pro
curatōneꝫ
p̄lati ſunt
p̄curatōes
nō dn̄i re=
rum eccl̄a
ſticarū ut
ħ ⁊·xij·q·
·i·c·ul·qn̄
qꝫ dn̄i dn̄r
xvi·q·i·et
tpis·qn̄qꝫ
defēſores
·xvi·q·i·
in canoni=
bus·tamē
lꝫ p̄latus
dicať pro

gubernemus·nō illa tm̄ q̄ dicūt ſua· veruꝫ
etiā q̄ dicunt et nr̄a· Scriptū eſt em̄·oīa
vr̄a·vos aūt xp̄i·xp̄us aūt dei· ❡Idem in
epl̄a ad vincētiū Qui a corpe xp̄i p̄cl
dit ſpm̄ iuſtitie tenere non poteſt·

Q
Vemadmodū mēbrum ſi p̄cidať ab
hoīs viui corpe non p̄t tenere ſpūm vite·
ſic homo qui preſciditur đ xp̄i iuſti corpore
nullo modo p̄t tenere ſpūm iuſtitie etiam ſi
figurā mēbri teneat quā ſumpſit i corpe·
In huius vero ꝯpagem corpis veniant et
labores ſuos non dominandi cupiditate ſꝫ
bn̄ vtendi pietate poſſideant· nos auteꝫ vo
lūtatē noſtrā ut iam dictū eſt ab huiꝰ cu=
piditatis ſordibus quolibet inimico iudi=
cante purgamus·qn̄ eoſipſos quorum la=
bores dicūtur vt nobiſcū et illis ⁊ noſtris
in ſocietate catholica vtātur quātū vale=
mus inquirimus· Sꝫ hoc ē inquiūt ꝙ nos
mouet·ſi iniuſti ſumus q̄re nos q̄ritis·Qui
bus reſpōdemꝰ·Querimꝰ vos iniuſtos·ne
pmaneatis iniuſti·querimus pditos vt de
inuētis gaudere poſſimus ·dicētes·mortu
us erat frater noſter ⁊ reuixit ·pierat ⁊ in
uētus ē· Quare ergo inquit me nō bapti=
ꝫas vt abluas me a pec̄cis·Rn̄deo· quia nō
facio iniuriā caracteri impatoris cū erro=
rem corrigo deſertoris· Quare inquit apud
te penitētiam nō ago·Imo niſi egeris ſal=
uus eſſe non poteris· Quō ergo gaudebis
te eſſe correctū niſi doleas te fuiſſe puerſū
Quid ergo inquiūt apud vos cum ad vos
tranſimus accipimus·Rn̄deo· Nūquid ac
cipitis baptiſmū q̄ vobis extra ꝯpagē cor
poris xp̄i ineſſe potuit pdeſſe nō potuit·ſed
accipitis vnitatē ſpūs in vinculo pacis·ſi
ne qua nemo poterit videre deū·et carita=
tē· q ſicut ſcriptū eſt opit multitudinē pec
catoꝝ· Si aūt ꝯſideremus qđ ſcriptum eſt
in libro ſapiētie·ideo iuſti tulerūt ſpolia im
pioꝝ· itē qđ legiť in p̄ubijs· theſaurizant
aūt iuſtis diuitie impioꝝ·tunc videbimus
nō eſſe querēdū qui hēant res hereticorū·
ſꝫ qui ſūt in ſocietate iuſtorū· Item poſt
pauca· Si corpus xp̄i tollit ſpolia ipiorū ⁊
corpori xp̄i theſaurizant diuitie ipiorū· nō
debēt impij foras remanere vt calūniētur
ſꝫ intrare potiꝰ ut intus iuſtificētur· Itē
poſt aliqua· In xp̄i ḡ ꝯpagē veniāt corpis
et labores ſuos nō dn̄andi cupiditate ſed
bn̄ viuendi pietate poſſideant· nos aūt vo=
luntatē noſtrā vt iaꝫ dc̄m ē ab huius cu=
piditatis ſordibꝰ quolibꝫ inimico iudicā
te purgauimꝰ· qn̄ eoſipſos quorum labo
res dicūtur vt nobiſcū et illis et nr̄is in ſo
cietate catholica vtantur quantū valemꝰ

Q
Vem
admo
dū·nos au
tē i ſi·capi
tuli idē re
petit ⁊ ſic
eſt ·ar ·ꝙ
aduocatꝰ
ideꝫ ius ſe
pius p̄t al
legare ar·
cōtra· C·
de ap·am=
pliorem·§·
·i·ex eo ꝙ
dicit inimi
co ē ar·ad
qōnē ſaba
tinā ꝙ ſi a
liquis ſub
miſit ſe ar
bitrio ini=
mici licet
tulerit du
ram ſn̄iam
quod illa
tenꝫ dūmō
non preci=
piat aliq̄d
iniuſtū vt
extra đ iu
reiur· qui
tauall·§
ſi aliquid
duruꝫ p̄ci
pitur illud
eſt reducē
duꝫ ad ar
bitriū bo=
ni viri ·vt
ff·p ſoc·ſi
ſocietatē·

k ❡Deſer
toris· hꝫ ꝯ
parātur đ
ſertori re
deūtes ab
hereſi· tn̄
cum deſer
tore ſtricti
us agitur
ꝙ̄ cum he
retico ut i
ſūma dixi·
dicit autē
deſertor q̄
diu vagās
reducitur
·ff· de re·
mili· l·iij·
·§·ij·

De epis vel quibuſlibet clericis. ꝺ hac materia. Cꝭ viij. a varijs tractatū eſt varie. quidā dicūt ꝙ clerici pñt vti armis defēſionis tm̄ vt clipeo lorica. ſed non armis impugnacō=nis. alij dicunt ꝙ om̄ia arma pñt accipe ad defendendū ſe dū tamē in otimenti illud fiat et ꝓ ſe tātū nō ꝓ alijs ⁊ in neceſſitate ineuitabili. ut extra ꝺ homi. c. ij. ⁊ .ꝗ. e. ꝯuenior. et di/xi. s. e. q. i in p̄n. ſed ſi aliaſ poſſūt euadē nō ſument arma vt ex̄ de ho=mi. ſuſcepimus. alij dicunt ꝙ auc̄te pape pñt. alias non. gandꝰ. dicit qꝺ poſſūt non in ꝑpria perſona. ſ; per alios hor=tando ad pugnam ut .ꝗ. e. vt p̄dc̄. et ec̄ pñt mili=tes aliqꝰ dare p̄nci pi ꝓfeudo nt .ꝗ. e. §. Ecce. qꝺ autē iuris ſit. ſi clerici defendēdo ſe occidāt aliq̄m habes notatū. l. di. de hijs clericis.

b Hactenꝰ. ex h̄ videtur ꝙ tūc ceſſauerit obſ̄uantia legis. q̄a p̄ꝰ licuit r̄pellē iniurias non ſolum ꝓ ſe ſ; pro ſocio vt. s. e. q. iij. n̄ inferēda. ſed tunc p̄mo fuit ꝓhibitus exercē hodie aūt tm̄ licitū eſt defendere et tm̄ ſeipm̄. vt ex̄ de homici. c. ij. ⁊ ex̄ ꝺ clerico. pcuſ. c. penul. nō credo peccare eū qui aliquē patientē iniuriā defendit etiā ſi homicidiū faciat. vt. s. q. iij. non inferenda. licet forte irregularis efficiatur. quia nō fuit ibi ineuitabilis neceſſitas. vt. di. l. quia te obnoxiū. b.

Cum a iudeis. ꝓhibuit. ex h̄ videtꝛ ꝙ nō licet alit̄ defendē dn̄m ſuū vel ſociū ſed tm̄ ſeipm̄. vt ex̄ ꝺ homi. c. ij. et. c. ſuſcepimꝰ. extra ꝺ cle. pcuſ. c. penulti. ſed ꝯtra h̄ eſt. s. q. iij. c. fortitudo. ⁊. c. ꝓ membris

et. c. vlti. et. s. vi. q. i. infames. nā ſeruus potiꝰ iuuabit dn̄m quam ſeipm̄. vt. ff. ad ſill. l. i. §. hui=telligas ſi eſt ex pte illoꝝ qui violētias inferūt. alioquin ſecꝰ ut ex̄ ꝺ clerico pcuſ. c. penul.

Quicūq; in bello. h̄. in=

Ludis. ſecus in alijs ludis ⁊ ex̄ ꝺ homi. lator.

Sepultura. ſi penituit ſed nec tūc eccleſia debz orāe ꝓ ipſo nec ſumē oblacōnes eiꝰ vt h̄ dic̄. ⁊ idē ē de raptore qui in fine penitet vt extra de rap. ſup eo econtrario ē i torneamentarijs q̄r illi non hn̄t ſepulturā ſ; alia ſacra recipiant vt ex̄ ꝺ tōne. c. i. intelligē ꝙ h̄ dicit de canina ſepultura. vt dixi. s. e. q. v. placuit.

Clerici. arma. armorum appellacōne intelligūtur et ligna et lapides. ff. ꝺ v̄ ſig. armoꝝ appellacōne

Volētes. ſecuſ ſi cauſa timoris faciat. tūc em̄ nec velle videtur. ut ex̄ ꝺ r̄gula. q̄ ex timore.

Quicūq; ex clero. licet ſint in minoribꝫ ordinibꝫ conſtituti. vt xx. q. iij. eos qui. arm. tn̄ ꝯtra ex̄ de voto et uo. re. c. ij i pte deciſa

Militaria ſed quid ſi hn̄t inimicos. tūc dicūt ꝙ pñt arma defenſionis accipe. alij dicūt ꝙ nō. ſed faciāt clerici ſicut moiſes. xxxvi. di. c. ul. vel p̄ria vt. s. e. q. iij. fortitudo. ff.

Hortari. h̄ vera ſunt ſi ecc̄ia ſua impugnatꝛ vel relig. minime. Jo.

Imperatoꝛ. romana ē apoſtolici ⁊ nō ipatōis. nā imperatoꝛ ꝯceſſit ei ciuitatē cū ducatu ſuo vt. lxiij. di. ego. xcvi. di. ꝯſtātinus. ſ; ipatoꝛ aduocatꝰ ē ibi vt extra de elec. uenerabilem.

Gitꝛ. nr̄m. ḡ ciuitas.

ḡ poſſūt īteresse bellis nā ⁊ paulꝰ īterfuit. vt no moyſes. vt. xxxvi.

m Et egreſſi. epi= s. e. q. iij. maximianus. ſ; nō moyſes. vt. xxxvi.

inquirimus. Hijs ergo auctoritatibꝫ liquido mōſtratur. ꝙ ea q̄ ab hereticis male poſſidetur a catholicis iuſte auferūtur. nec ideo aliena poſſidē dr̄. Q VIII

De epis vero vel quibuſlibet cleri=cis ꝙ nec ſua auctoritate. nec auctoritate romani pontificis arma arripere valeant facile probatur. Cum enim petrus qui primus apoſtoloꝝ a domino fuerat electus materialem gladiū exerceret. vt magiſtrū a iudeoꝝ iniuria defenſaret. audiuit. Conuerte gladiū tuū in vaginā. om̄is em̄ qui gladium acceperit gladio pibit. ac ſi apte diceretur ei hactenus tibi tuiſq; p̄deceſſoribꝫ inimicos dei corporali gladio licuit pſequi. deinceps in exemplu m patiēcie gladiū tuū id eſt hactenus tibi ꝯceſſum in vaginā ꝯuerte ⁊ ſpiritualē gladiū tm̄ quod eſt verbum dei in mactacōne veteris vite exerce. Omnis em̄ qui p̄ter illū vel auctoritatē eius qui legitia poteſtate vtitur qui vt ait apłus nō ſine cauſa gladiū portat. cui etiā om̄iſ aīa ſubdita eſſe debet. om̄is inq̄ qui p̄ter huius auctoritatē gladiū accepit gladio pibit. Jtem ambro. Arma epi lacrime ſunt et oracōes Jtē illud apłi. Nō voſmetipſos defendentes cariſſimi. quis om̄ibꝫ generaliter dicatur. ſpēalit̄ tn̄ platis dc̄m intelligit̄ Vñ iohes p̄pa angelberge impatrici excuſans iohēz epm̄ remouēi de milicia dixit. De eodē

Nimirū certe vereē iure formidat ꝯtra pfeſſionē ſui ordis ſecularē miliciā exercere terrā defendere ꝺ prelijs tractare de armis terrene ptātis eſt.

Jtem innocentius papa

Cum a iudeis inquit dn̄s capetur et petrus cuiuſdā inobediēs aurē abſcideret. ferire ꝓhibuit. et forma om̄iū ſacerdotum quoꝝ prior erat etiam ꝓ ſeipo capi arma carnalia ꝓhibuit. Jtē am. De eodē

Non pila querāt ferrea nō arma xp̄i milites. Coactus non noui repugnare ſ; doloꝛ fletus orōnes lacrime fuerūt michi arma aduerſuſ milites. talia enim ſunt munimēta ſacerdotis. aliter nec debeo nec poſſum reſiſtere fugē aūt relinq̄re ecc̄iam nō valeo. Seruus xp̄i non cuſtodia tpali ſ; dn̄i ꝓuidētia pire ꝯſueuit. Hinc etiaꝫ ꝺ hijs q̄ i bello ā rixa moriunē in ꝯci. tribur. ſic ſtatutū ē. Pro clico q̄ in bello ā rixa morit̄ orō vel oblacō non offerat̄.

Quicunq; clericus aut in bello aut in rixa aut gentiliū ludis mortuus fuerit. neq; in oblacōne neq; in orōne ꝓ eo poſtuletur. ſ; i manus icidat iudicis ſepultura tn̄ non priuetur. Jtē ex ꝯci. toletano de clicis arma feretibꝫ clici voluntarij arma ſumētes in mōſterio trudātur ḡdu amiſſo

Clerici qui in quacūq; factōne arma volētes ſūpſerint repti amiſſo ordinis ſui ḡdu in mōſterio ꝑhenniter tradantur. Jtē ex ꝯcilio meldēſi. Clici arma militaāia ſumētes ꝑprij ḡdus amiſſione mulctētur

Quicūq; ex clero videntur eſſe arma militaria non ſumāt nec armati icedāt. ſed ꝓfeſſionis ſue vocabulum religioſis moribꝫ et religioſo habitu p̄beant. Qꝺ ſi ꝯtēſerint. tanquam ſacroꝝ canonū ꝯtēptores et ecc̄iaſtice auctoritatis ꝓphanatōes ꝑprij gradus amiſſione mulctētur. q̄r nō pñt ſimul deo et ſeculo militare. Hijs ita r̄ndetur. Sacerdotes ꝑpria manu arma arripere nō debēt. ſed alios ad arripiendū ad oppreſſorum ꝺfenſionē atq; ad inimicoꝝ dei oppugnationem eis licet hortari. Vnde leo quartus ſcribit ludoico auguſ. Pro ſarracenis p̄pa iubꝫ ꝑplm ꝯgregari ⁊ eis ad litus maris occurrē.

Igitur cū ſepe aduſa a ſarracenoꝝ ptibꝫ pueniāt nuncia quidaꝫ in romanū portū ſarracenos clam furtiueq; venturos eſſe dicebāt. ꝓ quo noſtrū ꝯgregari ꝑplm pcipimus maritimum q; ad litus deſcendere decreuimus et egreſſi ſumꝰ romā Jtē Vltoꝛ ſui gregis p̄pa debꝫ eſſe ac p̄cipuus adiutoꝛ

Scire vos oportet ꝙ nūq̄ ab aliquibus nr̄os hoies ſinimus opprimi. ſ; ſi neceſſitas vlla occurrerit p̄ſentialiter vindicamus. q̄r nr̄i gregis in omnibꝫ vltores eſſe debemus et precipui adiutores Jdem

S bi·c·ulti·
Scire·preſen
tialiter·id eſt ſine
mora nec tantum
debent epiſcopi eſ
ſe cuſtodes carta=
rum ſed etiā defen
ſores eccīaꝝ· vt·
xvi·q·i·in canoni
bus· et ſic patꝫ ꝙ
ꝙ epī etiam vaſal
los ſuos tenentur
defendere defendē
do eos non vlciſcē
do iniurias· ut·xl
vi·di· ſeditionari=
os·

O Mni timore
·s·e·q·v·o/
mnium·

c ❡ Patrie·s·e·q
iij·fortitudo

H Ortatu·adri
ani·s·di·lx=
·iij·adrianus·

D Iſpar·p ſe=
cuntur·vide
tur ergo ꝙ ſi ſar=
racē nō pſequaut
xp̄ianos ꝙ nō poſ
ſumus impetere e
os·nam etiam ad
menſam eorum ꝯ
medere poſſumus
·xi·q·iij·ad menſā
·et lex dicit quod
eis quiete degen=
tibꝫ nullā debem9
facere moleſtiaꝫ ·
vt· C· de ſacrific·
paga·xp̄ianis·

exercitui francorum·

Celeſte regnū a deo cōſequitur qui ꝑ xp̄ianoꝝ defenſione moritur·

O Mni timore ac terrore ꝺpoſi
to cōtra inimicos ſancte fidi
et aduſarios oīm religionū virili
ter agere ſtudete· nouit eīm oīpo
tēs deus ſi ꝗlibꝫ vr̄oꝝ morieī ꝙ ꝓ
veritate fidei et ſaluatōe p̄rie ac de
fenſiōe xp̄ianoꝝ mortuus ē· et ideo
ab eo celeſte p̄miū ꝯſequeī ❡ Itē
alcuin9· **Cōtra lōgobardos p̄cib9 adriani p̄pe carolus belluꝫ ſuſcepit**

H Ortatu ⁊ p̄cibꝫ adriani rōne
urbis epī exōat9 karol9 rex
bellum ꝯtra longobardos ſuſcepit·
quod p̄us ꝗdeꝫ ⁊ a p̄re eius pipino
p̄pa ſupplicāte cū magna difficulta
te ē ſuſceptū· ❡ Itē alexāder p̄pa
oībꝫ epis hiſpanie· **Iudeos pſe qui non debemus ſed ſarracenos·**

D Iſpar nimirum eſt iudeoꝝ ⁊
ſarracenoꝝ cā· In illos eniꝫ
qui xp̄ianos pſecunī ex vrbibus ⁊
ꝓpriis ſedibus pellūt iuſte pugnaī
hii vbiqꝫ ſeuire parati ſūt· ❡ Iteꝫ
iohēſ octauus hermāno duce glo=
rioſo· **Qui crimia q̄ p̄t emēdare nō corrigit·ipſe ꝯmittit·Rubrica·**

P Reterea ꝺuotōnis tue ſtudiū
exhortamur vt ꝯtra marinoſ
latrūculos qui ſub p̄textu tui nois
in xp̄icolas debachātur tāto vehe=
mētius accēdaris quāto illoꝝ pra
uitate famā tui nois obfuſcatā fui
ſſe ꝯgnoſcis· qm̄ licet credi poſſit ꝙ
te nolēte illi nauigātibꝫ inſidienī·
qꝛ a te ꝯprimi poſſe dicūtur· niſi e=
os ꝯpeſcueris innoxius nō habebe=
ris· Scriptū quippe eſt· qui crimi=
na q̄ p̄t emendare non corrigit ipſe
ꝯmittit· ❡ Itē iero· ad riparium·

Crimina ꝓ deo punire non eſt cru= delitas ſed pietas· Rubrica·

L Egi ſyromaſtē fiuees aucto=
ritatē helie ⁊ zelum ſimonis chana
nei petri ſeueritatē ananiā ⁊ ſaphi
ram trucidantē· pauli ꝯſtātiaꝫ qui
elimā magū viis dn̄i reſiſtentē et=
na ſeueritate dānauit· Nō eſt cru=
delitas crimia ꝓ deo punire· ſed pie
tas· vn̄ etiā in lege dicit· ſi fraī tu=
us ⁊ amicus tu9 ⁊ vxor q̄ i ſinu tuo
dormit ꝺprauaē voluerit veritatem
ſit man9 tua ſup eos effundēs ſan=
guinē ipoꝝ· ❡ Itē iohēs criſoſto·
ſup matheū omelia· xvij·

Quedaꝫ licebāt i veteri teſtamēto q̄ mō ꝓhiben

O Ccidit phinees
hominē ⁊ reputatum ē illi ad
iuſticiā· Abrahā vero nō ſolū homi
cida verū etiam parricida qđ certe

eſt grauius effectus deo magis pla=
cuit· Petrus vero geminū fecit ho
micidiū· fuit tn̄ opus ſpūale quod
factū eſt· Nō ſolū ergo reſpiciam9
ad opa ſꝫ etiā ad tps· et ad cām et
ad volūtatē· pſonaꝝ quoqꝫ differē
tiā ⁊ quātacūqꝫ alia ipis opibꝫ ac=
ciderūt diligētiſſime īquiram9 Nō
enim poſſumus ad veritatē aliter ꝑ
uenire· ❡ Itē nicola9 p̄pa ad ꝯſul
ta bulgaroꝝ· **Neccitate inſtāte etiam quadrageſimali tp̄e bellū in ire licet Ru**

S I nulla urget ne=
ceſſitas nō ſolū ꝗdrageſimali
tp̄e ſꝫ etiā oīm tp̄e a p̄liis eſt abſti
nendū· Si autē ineuitabilis vrget
necitas vel importunitas nec ꝗdra=
geſimali tp̄e ꝓ defēſiōe nō tam ſua
ꝙ p̄rie ſeu legū p̄tnaꝝ eſt belloruꝫ
ꝓculdubio preparatōi ꝓcendū· ne
videlicet deuꝫ videatur hō tēptare·
ſi habet qđ faciat· ⁊ ſue ac alioꝝ ſa
luti ꝯſulē nō ꝓcurat ⁊ ſacte rligiōiſ
detrimēta nō p̄cauet· ❡ Itē greg̃ i
dyalogo· **Petr9 ananiā ⁊ ſaphirā icrepādo morti tradidit**

P Etr9
qui tabitā mortuā orādo ſu=
ſcitauit ananiā ⁊ ſaphirā mētiētes
morti increpādo tradidit· Neqꝫ e=
nim oraſſe i eoꝝ extinctōe legitur
ſꝫ ſolūmō culpā quā patrauerāt in
crepaſſe· Cōſtat ergo qꝛ aliqn̄ ta=
lia ex p̄tāte exhibentur· aliqn̄ ex po
ſtulatōne dū et iſtis vitā increpan
do abſtulit ⁊ illi reddidit orando·
❡ Idē veloci magiſtro· **Btūs gg̃· quoſdā hortaī vt milites ꝯgregēt ⁊ ꝯtra hoſtes arma viriliī parent·**

V T pridem glorie veſtre notifi
cauim9· qꝛ milites illuc erāt
parati venire· Sꝫ qm̄ inimicos con
gregatos ⁊ huc diſcurrē epl̄a vr̄a
ſignificauerat hec eos hꝯ cauſa retinu
it· nūc vero vtile eſt viſū et aliquā=
ti illuc milites tranſmittanī· quos
gloria tua et āmonere ⁊ hortari ut
parati ſint ad iuſtitiā ⁊ ad laborem
ſtudeat ⁊ occaſiōe inuēta cū glori=
oſis filiis nr̄is marco ⁊ vitaliano lo
ꝗre et quecūqꝫ vobis deo adiutore
ꝓ vtilitate rēpublice pſuaſerit· fa=
cite ⁊ ſi huc vel ad rauēne ptes nec
dicendū arnulphū ꝯgnoueritis oc
currē vos a dorſo eius ſic viros for
tes ꝯdecet laborate· quatinus opi=
nio vr̄a ex laboris veſtri ꝗlitate am
plius in republica deo auxiliāte ꝑ
ficiat· Illud tn̄ pre oībus ammo
nem9· vt familiaꝫ aloym et adoym
atqꝫ lugidiſtruſyn qui cum glorioſo
mauritio magiſtro militum eſſe no
ſcūtur ſine aliq̄ mora vel excuſatōe

P Reterea ·cō
primi·hꝯ ra=
tio nō videtur ſuf
ficere niſi eſſet iu
dex eoꝝ· naꝫ ſi iu
dex negligit face=
re iuſtitiam ꝯ ſuo
ſb̄dito ipſemet po
teſt ꝯueniri vt di/
xi· s·e·q·ij·dn̄s·⁊
·s·e·q·i·j·c·ul· et
·q·v·non eſt·

s ❡ Committit·
ſile·s·lxxxiij·di·
error·

L Egi ſiroma/
ſten· id eſt
zelum indignatio
nis vel vindictam
i ❡ helye·cuꝫ pe
tiit vt ignis deſcē
deret de celo q̄ q̄n
quagenarios du=
os exuſſit·

k ❡ Simōis ·quo
ultus eſt in duos
magos retorquen
do in eos ſerpen=
tes quos magicis
artibꝫ ſup euꝫ mi
ſerant·

l ❡ Seueritate in
·xvij· q·i· animas

m ❡ Pauli ·xlv·
di··§·ſalomon·

O Ccidit·homi
cidiū· factuꝫ
notat non ius· ta
lis enim non dicit
homicida vt· s· e·
·q· v·ſi homicidiū

o ❡ Et ad cauſā
oēs eīm circūſtā
tie inquirende ſūt·
vt extra ꝺ teſt·cū
cauſam ſic· xv·q·
·vi·c·i·in ſi· quia
cauſa facti potius
eſt inquirenda ꝙ
ipm factum vt ibi
dicitur·⁊·ff·ꝺ fur
tis verum·xxix·di
ſciendum·

S I nulla·qua
drageſimali
vnde et machabei
pugnauerūt i ſab
bato· non obſtat
ext̄ de treu· et pa=
ce·c·i·quia hic lo
quitur de defenſo
re·ibi ꝺ impugna
tore·

q ❡ Patrie· s· e·
omnium ·

❡ Dn̄i·s·xxiij·q·
·ij·queritur·

P Petrus·ana
niam· xij·q·
i·c·i·s·e·q ·iiij·ea
vindicta·

V T pridem·a
dorſo·ar ·ꝙ
dolus ꝯtra hoſteꝫ
licite p̄t fieri vt·s
·e·q·ij·dn̄s nr̄· et
xxiij·q· ij·vtilem·

relaxes quatinus venientes illuc homines · pdicti viri ſine aliquo impedimento cū eis debeāt ambulare
¶ Itē eiſdē mauricio ⁊ vitaliano

SVppliciter glorie vr̄e ꝑ filiū vr̄m vitalianū cū quo tractaueratis et Abbo et ſcripto mādauimus · vndecimo autē die mēſis iunij arnulphus hāc epl̄am quam vobis direximus trāſmiſit · et ideo relegētes eā videte ſi i fide ſuanenſes quā reipublice ꝓmiſerūt pſtiterint · ob fideſqȝ dignos de quibꝫ poſſitis confidere ab eis accipite et inſuper denuo eoſ ſacris ꝯſtringite reddētes eis q̄ loco pignoris ſuſtuliſtis ſmo nibꝫ vr̄is eos ſanātes · Si aūt manifeſtiſſime ꝯgnoueritis eos cū arnulpho ꝰ ſua ſubiectōe locutos fuiſſe vel certe obſides ei dediſſe ſicut nos arnulphi epl̄a quā vobis direximus dubios reddidit · ſalubri cōſilio ptractātes ne in aliquo aīa veſtra vel nr̄a de ſacris grauet̄ · quidqd vtile reipublice iudicaueritis peragite · ſȝ ita faciat gl̄ia vr̄a · vt neqȝ ſit aliqd vnd̄ poſſimus ab aduerſarijs rephendi · neqȝ utilitaſ nr̄e reipublice qd dn̄s auertat negligat̄ · Preterea glorioſi filij eſtote ſolliciti qꝛ quātū ꝯperi hoſtis multitudinē hȝ collectā ⁊ in arduis dicit̄ reſidere vt ſi huc curſum deo ſibi irato mittē voluerit vel loca ipſiuſ quantū vos dn̄s adiuuerit depdami · aut certe ſcolpas illi quos mittitis ſollicite requirāt ne dolens factū ad vos diſcurrat · ¶ In regiſtro etiā legitur ꝙ beatus greg̃ · ciuibꝫ tuſcie ut ꝯtra longobardos arma pararent · mādauit et militātibꝫ ſtipēdia decreuit · ¶ Hoc igit̄ exēplo et premiſſis auctibꝫ claret · ꝙ ſacerdotes et ſi ꝓpria manu arma arripere non debeāt · tn̄ vel hijs quibus hmōdi officia ꝯmiſſa ſūt pſuadere vel quibꝫ libet ut ea arripiāt ſua auctoritate valeāt impare · ¶ Sȝ obicit̄ illud nicolai ad Karolum impatorem

Epi nō debent occupari militaribꝫ negocijs

REphenſibile valde eſſe ꝯſtat ꝙ ſubintuliſti dicēdo omiū maiorē ptē epoꝝ die noctuqȝ cū alijs fidlibꝫ tuiſ cont̄ piratas maritimos inuigilare ⁊ ob id epi impediantur venire · cū militum xp̄i ſit xp̄o ſuire milites vero ſeculi ſeruiant ſeculo ſic̄ ſcriptum eſt · Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibꝫ · ꝙ ſi milites ſecl̄i milicie ſtudēt quid ad epos et milites xp̄i niſi vt vacēt oracōib9 ¶ Itē greg̃ · papa

In mortē cuiſlibȝ hōis epi ſe immiſcē formidēt

SI in mortē longobardoꝝ me miſcere voluiſſem · hodie longardorum gentes nec regē nec ducē haberēt · ſȝ qꝛ deū timeo i mortē cuiuſlibȝ hōis me miſcere formido ¶ Ecce ꝙ nicolaus ꝓpa ꝓhibȝ epis ſeculari milicia occupari · nec etiā ꝯtra maritimos piratas pmittit eos ad pugnā accedere · Quō ergo leo papa aduerſus ſarracenos urbē egredit̄ ⁊ vt eos procul a litorē arceat populū vndiqȝ ꝯuocat et ſuoꝝ iniurias pſentialiter vīdicat · atqȝ cum gregorio milites ad arma iuitat · Sȝ notādū ē quoſdā epos leuitica tm̄ porcōe eſſe ꝯtētos · q̄ ſicut in dei ſorte tm̄ numerātur ſic ipm̄ deū ſolūmō in hereditatē accipiūt dicentes · dn̄s ps hereditatis mee ē · Hijſ nichil eſt ꝯmūe cū principibus ſeculi qꝛ tpalia penitus abiciūt · ne eorū occaſionib9 legibus impatoꝝ obnoxij teneant̄ · Talibus nulla occaſio relinquit̄ occupacōis ſecularis milicie · qꝛ cū ꝰ decimis et p̄micijs viuūt tāq̄ filij ſūmi regis i omi regno a terrenis exactōibus liberi ſūt ita vt dicē valeant · venit princeps mūdi hui9 et i nobis nō hȝ q̄c q̄ · Porro alij ſūt qui nō ꝯtēti decimis et p̄micijs · p̄dia villas ⁊ caſtella et ciuitates poſſidēt ex q̄bus ceſari debēt t̄buta · niſi impiali benignitate imunitatē ab hmōi ꝓmeruerint q̄bus a dn̄o dicit̄ · Reddite q̄ ſunt ceſaris ceſari ⁊ q̄ ſunt dei deo · Quib9 idē apl̄s · reddite oibus ꝰbita cui t̄butū tributū ⁊ cui vectigal vectigal · ¶ Vn̄ ambro ·

Eccleſie impatorib9 nō ſunt obnoxie ·

COnuenior ipe a comitibus vt ꝑ me baſilice fieret matura t̄dicō dicētibus impatorē iure ſuo iuſſiſſe tradi debē · utpote in cui9 ptāte eſſent omnia · rn̄di · ſi a me peteret qd meū eſt id ē fundū meū argentum meū hmōi meū · me nō r̄fragatuꝝ · quanq̄ omia q̄ mea ſūt ſint pauperū · verū ea q̄ diuina ſunt impatorie ptāti nō eſſe ſubiecta · Si p̄imoniū petit inuadite · ſi corpus occurram · Vultis in vincula rapere · vultis in mortē volūtas eſt michi · Non ego me vallabo circūfuſione ꝓploꝝ · nec altaria tenebo vitā obſecrās · ſȝ pro altarib9 gratis immolabor · horrebam quippe animo cū armatos ad baſilicā ecc̄ie occupandā miſſos cognoſcerē · ne dū ꝓpl̄us baſilicā vendicat aliq̄ ſtrages fiēt q̄ in pnicie

a ¶ Relaxes · a captiuitate ·
b ¶ Suanenſes · p̄mo eīn iurauert̄ reipublice ·
c ¶ Denuo · g̃ aliqs p̄t bis iurare ſup eodē negocio vt extra ꝰ teſtibꝫ quotiens · et ff · de damno infecto · q̄ bona · §· penl̄ · qd conceDo ſi ſubeſt cauſa ſuſpicionis · Io · ſed certe tātū ſemel iurat̄ et qd dicit ibi in dec̄ · duplici · id eſt duos hn̄s articulos ſcȝ de auditu ⁊ de credulitate · b · ſed ſi quis ſemel eſt periurus ām odo non eſt recipiēdū iuramentū illius · ſed alia cā ē ab eo recipienda vt ex̄ de p̄ſump · lr̄as in ſi · ex quo eīn ſemel ē piurus preſumit̄ qd ſp velit piurare · vt · ij · q · vij · n̄ p̄t · de hꝰ no · xxij · · q · v · puuli · Itē habes hꝰ ꝙ pl9 credit̄ iuratorie caucōni quā pignoraticie cū tn̄ regula iur̄ dicat ꝙ plus ē caucōnis in rem q̄ in pſonā · ff · de reg̃ · iur̄ · plus cau cōis in pignore ·
d ¶ Obſides · ergo liber homo p̄t eſſe obſes pro pace ſeruanda nō ꝓ pecunia vt extra ꝰ iuriur̄ · ex ꝑpto ar · ad idē · ff · de · teſta · obſides · ff · de iur̄ · ſiſci diuuſ · q̄d ē g̃ qd dꝛ liber hō nō p̄t obligari · ut extra de pigno · c · · ij · C · q̄ reſ · pig · obli · poſ · qui filios · ad hoc dico ꝙ liber homo nō p̄t obligari nec habet̄ in eo ius pignoris · ſed tantum ius retencōnis · nā video ꝙ q̄n̄qȝ tenetur res aliqua ꝓ ea pecunia pro q̄ nō eſt obligata · ut · C · ob cyrog̃ · pec̄ · l · vnica · ꝙ autē dꝛ in illa dec̄ · ex ꝑpto · intelligo ꝙ ꝓ necēitate ecc̄e et auc̄te pape factū fuit · alias clericus nō p̄t renūciare bn̄ficō illius canonis ſi quis ſuadēte vt ex̄ ꝰ ſen · ex · ꝯtingit · ea eīn

q̄ in nos ꝯmittuntur dimittē poſſumus · ſȝ que in deū vel eccīam nime vt · s · e · q · iiij · ſi is qui ·
e ¶ Dubios · q̄a ſcriptura hoſtis inducit · ſuſpicōꝫ qd ē ꝯtra · id · xj · q · iij · i cūctis · adeo ut ſecundo cogant̄ iſti iurare ·
f ¶ De ſacr̄iſ · eorū · qꝛ timor ē ne labant̄ in piuriū vt ex̄ de coha · cleri · clericos ·
g ¶ Scolpas · alias ſculcas · id eſt exploratores ·

REphēſibile · oracōibꝫ · g̃ · intellexit ca · hꝰ de epis q̄ tm̄ leuitica porcō ne ſūt ꝯtēti vt · ī · · §· ꝓx · ſȝ hꝰ veritas ē ꝙ ideo tm̄ redarguūt̄ iſti epi q̄ citati a papa noluerūt venire · ⁊ excuſabāt ſe ꝓpter mandatum regis · ſȝ eīn mandato regis ſit potius obediēdū q̄ metropol̄ · vt · s · · xviij · di · ſi epus · tn̄ pape poci9 obediāt q̄ regi · alij i telligunt de epis n̄ hn̄tibꝫ regalia ·

COnuenior · omia · ergo omnia ſūt impatoris · ut · s · di · viij quo iur̄ · C · de quadri · p̄ · bn̄ a zenōe · ſed hoc intelligas quo ad iuriſdictionē et defenſionē ·
k ¶ Refragaturū · ex hūilitate hꝰ dicit̄ · alias bn̄ poſſet refragari · vel dic nō refragaturū ſic̄ ꝓ ipa ecc̄a ſȝ qualit̄ intelligit̄ iſtud meū · uidetur ꝙ non poſſit intelligi de rebus ꝓprijs ipius ambroſij · ꝓpter illud quod ſequitur ſint pauperum · Item nec de rebꝫ ecc̄ie quia illas nō poſſet dare ſm qd ſequitur circa ſinē · ſed dic ꝙ de ꝓprijs ābroſij intelligitur · qd autē dicit pauprm ſūt intellige p capitulū · xij · q · i · illi qui · nam ſi ꝓpria habeo et de reb9 ecc̄ie ſuſtentor debeo mea paupibꝫ erogāe · xvi · q · i ·

quoniam quicquid·xlviij·di·ſicut hij·et·i·q·ij·c·penul·
a ¶ Diuina·diuina em̄ ab homie dari nō pn̄t·viij·q·i· pleriqȝ·xxiij·q·
·v·vna ſola·in fi· ¶ pro altaribꝰ res ecc̄ie auferun tur·ar·ↄtra ·vij· ·q·i·§· hꝰ tunc ſer uādū ·s·e·q·v·nō eſt noſtrum·
=vidꝫ ꝗ platus debeat mortē ſubire nō ſolū vbi fi des vel ſalus eccleſie impugnatur· ſed etiam vbi

bus ecc̄iaſticis vt·xcvi·di·bn̄ q̄de·in fi·niſi ecc̄ia hꝰ petat vt xvij· di·§· hic ec̄· vel niſi aliqđ ſtatuat̄ in p̄uilegiū ecc̄ie·xvi·q·i·generaliter
a ¶ Extollē·s·e·q·v·regū eſt b ¶ Impatorem·hꝰ v̄ba q̄ ſequūtur·
q ¶ Adultera ·s·xi·q·ij· ſic in vna r ¶ Hereditatem· et ita dꝛ here ditas viuētis· ar· contra·ff·de here· vel act· ven·l·i·et ·ff· de reg̃·iur̄·l· hereditas

c ¶ Vendicat·id eſt defendit ſic·s· ·xij·q·iij· quicūqȝ in fi·
d ¶ Strages ·s· ·xi·q·iij· cū apud
e ¶ Buſto·buſtū dꝛ cū res eſt exu= ſta·rogus cū com buritur· pira ē cō geries lignorum ad comburendūȝ
f ¶ Morere·ar· ꝗ ex eo ꝗ prin= ceps precepit ali= quē eligi quod nō valet electio quia hec eſt iuſta cauſa timoris mortis nā et timor verboꝝ excuſat·ut dixi·s· di·vij·fuerunt·
g ¶ Nec·s·di·x= xxvi·c·vl· xvi·q· ·iij·porro
h ¶ Nec debeo·ↄ ſulendo ex nimia perfectione loqui tur et eſt ar· ꝓ o pinione·h·ſed nec de facto hꝰ poſſit re ſiſtere imperatori nec de iure debe= bat·quia timebat maius malū et hꝰ eſt·qđ·s·tāgit ne buſto·ꝛc·
i ¶ Cōgrueret· ꝛ hꝰ nō licet·ex̄ de ap·qua fronte· et p hꝰ patet ꝗ cle= ricꝰ citatꝰ a laico iudice non tenetꝰ venire ad allegā= dum p̄uilegiū niſi dubium ſit an ſit clericus
k ¶ In ecc̄ia·ij·q ·ij·c·vlti·
l ¶ Criſtꝰ· hꝰ in telligas in caſu in quo loq̄tur lr̄a ſe quēs vbi·ſ·agitur cauſa fidei vel ſpi= ritualis·nam ali= as clericus in re= cōuentione recon uenitur in foro ci uili·
m ¶ Cauſā fidei· ·s·xj· di· p̄ceptis et·xxiij·q·i·quo= tiens
n ¶ Impiale·ec= cleſia em̄ nō aſtri gitꝰ legibꝰ hūanis vt·xxxiij·q·ij·in= ter·nec p̄t impa= tor ſtatutum ali= quod condē de re

totius veniret ciuitatis· Orabā ne tante vrbis vel potius totius italie buſto ſupuiuerē·ꝛ infra mandatur trade baſilicā hoc eſt dic aliqđ ver= bū in deū ꝛ morere· nec ſolū dic ad uerſus deū ſȝ etiā fac adūſus deum mandatur·trade altaria dei ·Vrge mur igitur p̄ceptis regalibꝰ· ſȝ cō firmamur ſcripture ſmonibꝰ·q̄ re= ſpondit tanq̄ vna ex inſipientibus locuta es· et infra ·Quid ergo tur bamini·volēs nunq̄ vos deſerā·co= actus repugnare nō noui ·Dolere potero·flere potero· gemē potero· aduerſus arma milites gothos q̄ȝ lacrime mee arma mea ſunt talia e nim munimēta ſunt ſacerdotis Ali ter nec debeo nec poſſū reſiſtere vti naȝ eſſem ſecurus ꝗ ecc̄ia hereticis minime traderet·ad palaciū impa= toris irē libēter ſi hꝰ ↄgrueret ſacer dotis officio vt i palatio magis cer tarē q̄ in eccleſia·ſed in cōſiſtorio nō ſolet xp̄s reus eſſe ſȝ iudex cām fidei in ecc̄ia agendaȝ quis abnuat ſi quis ↄfidit huc veniat·et infra al legatur impatori licere oīa ipſius eſſe vniūſa·Rn̄deo· noli te grauare impatoꝛ ut putes te in ea q̄ diuina ſunt imperiale aliqđ ius hr̄e· noli te extollere ſi vis diutiꝰ impare· eſto deo ſubiectus·Scriptū eſt·Reddi= te q̄ ſunt dei deo que ceſaris ceſari· Ad impatores palacia ptinent ad ſacerdotes eccleſie publicorum tibi meniū ius cōmiſſum eſt nō ſacroꝝ Itē dicitur michi mādaſſe impato rē·debeo et ego vnaȝ baſilicā hr̄e· Rn̄deo·nō licet tibi vllā hr̄e· Quid tibi cū adultera·adultera eſt enim q̄ nō ē legitimo cōiugio copulata· et infra·Nabuthe ſm virū poſſeſſo rem vinee ſue ſcimus interpellatuȝ petione regia vt vineam ſuā daret vbi rex ſucciſſis vitibꝰ olus vile ſe= reret eumqȝ rn̄diſſe· Abſit vt ego patrū meoꝝ tradā hereditatē·Re= gē ↄtriſtatū eſſe qđ ſibi eſſȝ alienū ius relatōe iuſta negatū· ſed mulie bri ↄcilio deceptū ·morte in agrum veniſſe·ſcūs enim nabuthe vites ſu= as vel p̄prio cruore defendit·Si il= le vineā nō tradidit ſuā nos trade= mus eccleſiaȝ xp̄i ·Quid ergo a me reſponſum eſt ↄtumaciter·Dixi em̄

ↄuentus Abſit a me vt tradam xp̄i hereditatem· nō tradidit nabuthe ſuā ego tradam xp̄i hereditatē Sȝ hoc addidi·Abſit vt tradam here= ditatē dioniſij· qui in exilio poſitus cauſa fidei defunctus ē hereditateȝ euſtorgij ↄfeſſoris hereditatē miro cletis atqȝ oīm retro fideliū epoꝝ rn̄di·ego faciaȝ qđ ſacerdotis eſt· qđ impatoris ē faciat īpatoꝛ· p̄us ē vt animā michi q̄ fidē auferat·ꝛ infra·tributū ceſaris ē non negat̄· eccleſia dei eſt ceſari vtiqȝ nō debet̄· qꝛ ius ceſaris eſſe nō p̄t templū dei qđ cū honorificētia īpatoris dictū nemo p̄t negare·Quid em̄ honori= ficētius q̄ vt impator ecc̄ie filiꝰ eſ ſe dicat̄·Qđ enim dicitur ſine pcc̄o dicitur cū gratia Impator em̄ int̄ eccleſiā eſt·Bonus em̄ impator q̄= rit auxiliū ecc̄ie·nō refutat· ꝛ infra Si đ me aliqđ cōpelleretur ꝛ poſce retur·aut fundus aut domus aut a ger aut aurū aut argentū·id quod iuris mei eſſet libenter offerrē·tem plo dei nichil poſſum aut decerpe ā tradere·cum illud cuſtodiendū nō tradendū acceperim· Deinde conſu lerem michi et impatoris ſaluti·qꝛ nec michi expediret tdere nec illi ac cipere Accipiat voceȝ liberi ſacerdo tis ſi vult ſibi eſſe ↄſultum· recedat a xp̄i iniuria·Hec plena humilita= tis ſunt ꝛ ut arbitroꝛ plena affectꝰ eius quē impatori debet ſacerdos·

¶ Iteȝ vrbanus papa De ſuis ex terioribꝰ ecc̄ie tributū ſoluūt

Tributū i oꝛe piſcis piſcāte pe tro inuentū eſt·qꝛ de exterioribꝰ ſu is q̄ palā cūctis apparēt tributū ec cleſia reddit·non autē totū piſcem dare iuſſus ē ſȝ tm̄ ſtaterē qui i oꝛe eius inuentus eſt·qꝛ nō eccleſia da ri imperatori non pontificalis apex qui i oꝛe capitis ecc̄ie p̄minet ſubi ci regibꝰ poteſt·Sȝ ſane vt diximꝰ qđ in oꝛe piſcis inuenitur ꝓ petro ꝛ dn̄o dari iubetur· qꝛ de exterioribꝰ eccleſie qđ ↄſtitutū antiquitꝰ eſt ꝓ pace ꝛ quiete q̄ nos tueri et defēſa re debet impatoribꝰ pſoluendū eſt· ¶ Quāuis etiā hm̄odi nō videan= tur impialibꝰ ex actōibꝰ ſubiciēdi· nā cū tpe famis cūctoꝝ egiptioꝝ terrā pharao ſibi emeret· atqȝ ſub

s ¶ Quid em̄ ·ſ· ꝗ impator ſit fili us ecc̄ie ut·xcvi· di·ſi imperator
t ¶ Auxiliū·mu= tuū em̄ ſibi debēt auxiliū impatoꝛ ꝛ ecc̄ia ut ·s·e·q·v· principes·et· xcvi di·cū ad verum
u ¶ Cuſtodien= dum·et ita prela= tus michil p̄t daē niſi tm̄ ꝗ utile ꝓ= ſpiciat ar·ff·đ of· ꝓcur̄·ceſaris·l·i· ·§·i· et ar·xvij·q· iiij·quicūqȝ ar·ↄt̄ extra de donac̄·c· ·iij· et xij ·q· ij ·§· Item domꝰ·et·c· t̄rulas·et·c·nulli

Tributū· de exterioribꝰ· ·i·nō de rebꝰ ecc̄ie nam ex quo ſemel datū eſt ecc̄ie ſem̄ ſcoꝝ erūt domio vt·xij·q·ij·nlli·et ·s·e·ti· cōuenioꝛ· nā ꝗ dꝛ de ſarcina repentina· xvi·q· ·i·placet· locū hȝ cū eps ſpōte nolu erit cū cōſilio cle ricoꝝ· alias non ex̄ de emu·ec·non minus et·c·aduer ſus conſules
p ¶ Tributuȝ·s· ·xi·q·i·magnū et ·c·ſi tributū
a ¶ Eccleſia ·eſt g̃ ar· ꝗ epi ſoluūt regi· q̄a tributū ē ſignū ſubiectōnis ex̄ de cen· oīs aīa g̃ illud in laicis
a ¶ Sȝ ſtaterē·cu ius in oꝛe inuenit ſtaterē gerulū di dragmatis auri
b ¶ De exteriori bus·qꝛ cū onē ab eā pueniēt ·C· de exac·tri·li ·x·ſi di uina et ex̄ de decis cū nō ſit in hoīe
c ¶ Defēſare· g̃ niſi defendāt non eſt eis dādum tri/ butuȝ·ar·xcv·di· eſto·
b ¶ Quāuis·etiā hm̄oi clerici
e ¶ Emeret · et ita n̄ ſūt oīa im patoris q̄a nemo p̄t rem ſuā emere vt·ff·de cōtrah̄·

cmp· fue rei· et qđ meū eſt āplius nō pt eſſe meum· vt· ff· de excep· rei
iud· et an ead· §· actōnes· extra de fide inſtru· inter·
a ¶ Gente· nō dixit vt nō redderet tributū·
b ¶ Securitate· nō inhibet tributū ſed ſƺ quātū ad onera perſonalia·
c ¶ Attēptacōis
id ē exactōnis·

·i· nemo· ſed manſus dr ſm vulgare vnde vnus ruſticus cū ſua familia
poſſit ſuſtentari· eccia tn̄ de tanto nō pt ſuſtentari de quāto vnus ru=
ſticus· ar· x· q· iij· vnio· patʒ gº ꝙ de dote ſua non pt eccia vel nō dbet
tributa dare quia non debet dotem recipe niſi libera ſit· ⁊ ſic poſſet in
telligi· x· q· ij· hoc
ius· quia nō debet
dari ei poſſeſſio o
neroſa· Item nec
de decimis nec de
pmicijs dabit tri
butū· qꝛ in illis nū
quam potuit imp
atoꝛ tributū habe
re· de alijs vero p
dijs tͣbutarijs cū
onere ſuo ad ec=
cleſiam deuolutis
tm̄ eccia dare de=
bet tributū· et ex
audi in eo caſu· xi·
· q· i· ſi tributū· ſƺ
oia vera ſūt maxi
me cū impatoꝛ ſƺ
idē oſtituat· ſƺ po/
ne ꝙ fundata eſt
eccia in pdio tri=
butario nunquid
de illo dabit tribu
tum· ſƺn· rfert an
ſit bone fidei fun=
dator an male· et
ſi bone fidei d illis
locis que ſūt ext
atriū hēbit impa
toꝛ tributū nō au
tē de loco vbi ec=
cleſia eſt· ſƺ p hoc
ſi t patron⁹· xvij·
· q· vi· q̄ſti· ſi vero
fūdatoꝛ eſſet ma=
le fidei tunc eſſet
ad eſtiacōeʒ cōpel
lēdus· vt· xxiij· q·
· vi· operim⁹· et v
bi poſt denūciacō
nē fūdat eā mala
fide fūdat· ext de
no· op· nūciac· cuʒ
ex iniūcto· io·
m ¶ Hinc datur·
ſƺ eſt ex illis legi
bus quas ſub· §·
quāuis· ophendit
n ¶ Emerit· nā
trāſeunt res cum
onē ſuo· xvi· q· i·
ſi qs laicus· ext de
decim̄· cū nō ſit
Q Uo auſu·
nullū oino·
ſƺ de illis tm̄ epis
intelligitur qui le
uitica tm̄ porcōne
ſūt otenti· de ce=
teris nāqʒ regali
bus ⁊ alijs poſſeſ
ſiōibꝫ ſuis ſeruire
ſemioribꝫ tenētur
ut ext de cen· ſan=
citū· hec enim eſt
cōſuetudo que eſt
optima legū int=
pres· io· vel ſƺ loq
tur cum papa ali
quē epm ad ſe vo

S Anctimus·
·C· de ſacro·
·ſ· ec· l· ſācimus·
e ¶ Xenones· xe
nodochiū eſt loc⁹
venēabil' ubi pau
peres pegrini re=
cipiuntur·
f ¶ Tocotrophi
um· eſt locus vbi
paupes et ꝓpter
ſenectutē ſolam in
firmi hoies curanͭ
g ¶ Gerontocho
miū eſt locus vbi
ſenes et valitudi/
narij et ꝓpter ſe=
nectutē ſolam īfir=
mi hoies curantͬ·
h ¶ Orphanotro
phiū· eſt locus ve
nerabilis in qͦ pu
eri parentibꝫ oꝛ=
bati paſcūtur·
¶ i Beſotrophi=
um· ē locus in quo
infantes pauperū
aluntur·
k ¶ Lucratiuorū·
quibꝫ quarta ps
eoꝝ que a curiali
bus relinquebatͬ
vendicabatur a fi
ſco exceptis reli=
ctis curialibus et
coniūctis· ſƺ ha=
bes· C· qn̄ et qui=
bꝫ quarta pars· l·
· i· ⁊ ij· C· d impo·
lucra· inſcripcōne
· l· vna qđ fiebat
impoſicōne quatu
oꝛ ſiliquarum· C·
ſi liberalis imperi=
alis ſocius ſine he/
rede deceſſerit· l·
vna· libro decimo
Iohannes·
S Ecūdū cano
nicā· manſo·
· s· xvi· q· i· quia iu
ſta· xij· q· ij· eccia
rum· ſƺ cōtra· vinj·
di· c· i· xi· q· i· ſi tri
butū· ɔtra ſƺ illud
de pdijs que ſolū
ꝓ aiaꝝ redēpcō
ne donantur· illud
de hijs que titulo
empcōis vel alio
modo acquirūtur
eccie· vel iſtud ſpe
cialiter de predijs
collatis eccleſie a
pncipe illud gnā=
liter de alijs ſolu=
tio vera colligitͬ
ex ꝓximo· ca· ſe·
ager appellatͬ ſƺ

eadē fame ſue ſuituti cūctos ſubi=
ceret· ſacdotibꝫ ita necria ſubmini=
ſtrauit vt nec poſſeſſiōibꝫ nec liber
tate nudarenͭ· dño extūc ꝓnūciā
te ſacdotes i omi gēte liberos eſſe d
bere· ¶ Vñ ɔſtātius et ɔſtās hanc
imunitatē dederūt eccie dicentes·
I N qualibʒ ciuitate i quolibʒ
opido ul' vico vl' caſtello ⁊ mu
nicipio quicūqʒ voto xpiane religi
onis meritū eximie ſingulariſqʒ uir
tutis omibꝫ intimauerit· ſecuritate
patiatͬ ꝑpetua· gaudē eū ⁊ gloriari
ex fide volum⁹ ſp ſciētes magis re
ligionibꝫ ꝗ officijs ⁊ laboribꝫ coꝛ=
poris vel ſudore nr̄am rēpublicā ɔti
neri· Valentinian⁹ qꝫ ⁊ valēs dcre
uerūt dicēces· Uniuerſos quos cō
ſtiterit cuſtodes aiaꝝ vel ecciaꝝ eſ
ſe et ſcoꝝ locoꝝ ac religioſis obſe=
quijs deſeruire attēptacōis mole
ſtiam nō ſuſtinere decreuimus· Im
perator iuſtinianus· Sanctim⁹ res
ad venēabiles eccleſias vel xenones
monaſteria vel tocotrophia vel oꝛ=
phanotrophia vel gerontocomia
vel beſotrophia vel ſi quid tale ali=
ud ɔſortiū eſt deſcendētes ex quali=
cūqʒ curiali liberalitate ſiue iter vi
uoʒ ſiue mortis cā ſiue i vltimis vo
lūtatibꝫ habita lucratiuoꝝ inſcrip
cōnibus liberas eſſe et immunes le=
ge· ſ· q̄ ſup hmōdi inſcripcōnibꝫ po
ſita eſt· in alijs quidē pſonis ſuū ro
bur obtinēte· in pte aūt eccleſiaſti
ca vel aliaꝝ domuū q̄ hijs pijs ɔſoꝛ
tijs deputate ſunt ſuū vigorē pieta
tis intuitu mitigāte· ¶ Hinc etiā
i pariſieñ· ɔſilio legitͬ· De eccle
ſiaſtico agro cleric⁹ nō cogitͬ cen=
S Ecundū cano ſum pſoluere
nicā auctoritatē ⁊ ɔſtōnē dñi
imperatoris ludoici de agro eccia=
ſtico et māſo de mācipijs q̄ ipe ſuis
capitulis ɔſtituit· vel ſi quilibet pro
loco ſepulture aliquid eccie largi=
tus fuerit· de decimis etiā oblacō=
nibuſqʒ fideliū nullus quenꝗ pſ bi=
teroꝝ aliquē cēſum pſoluē cogatͬ·
nec quiſꝗ cuiuſlibet oꝛdinis aut di

gnitatis exinde quicꝗ ſubtrahat·
aut retribucōnem aut redibitionē
quācunqʒ exigat tpalem· ꝙ ſi fece=
rit ɔmunione vſqʒ ad ſatiſfactōneʒ
priuetͬ· et regia ptāte dare cogatͬ·
S ¶ Ex concilio guarmaticēſi
Anctitū eſt vt vnicuiqʒ eccie
vnus manſus integer abſqʒ vllo ſ=
uicō attribuatͬ· et pſbiteri i eis ɔſti
tuti nō de decimis neqʒ de oblacōni
bꝫ fidelium nō de domibꝫ neqʒ de a=
trijs vel de oꝛtis iuxta ecciaʒ poſitis
neqʒ de pſcripto māſo aliqđ ſuiciū
faciāt pter eccīaſticū· ⁊ ſi aliquid ā
plius habuerit inde maioribꝫ ſuis
debitū ſuicium impēdant ¶ Hinc
datͬ intelligi· ꝙ de hijs q̄ de impia=
li bñficio vel a q̄buiſlibet ꝓ bñficio
ſepulture eccia poſſidʒ· nulli⁹ iuri ni
ſi epi teneatͬ aſtricta· De hijs vero
que a quibuſlibet emerit vel viuo=
rum donacōnibus acceperit princi
pibꝫ ɔſueta debʒ obſequia· vt ⁊ an
nua eis pſoluat tributa· ⁊ ɔuocato
exēcitu cū eis ꝓficiſcatͬ ad caſtra·
ꝙ tn̄ hocipm nō ſine ɔſēſu romāi pō
tificis fiēi debʒ ¶ Unde gelaſi⁹ pp
elpidio epo Abſqʒ auctē rōni pōti
ficis ad comitatum ꝓficiſci nō au·
Q Uo auſu qua temeri deant
tate reſcribis ad rauennā te
parare ꝓficiſci· cū canones euiden
ter pcipiāt nullū omnino pontificū
niſi nobis ante viſis atqʒ cōſultis·
ad comitatū debē ɔtendere quēad
modū tibi putas licere qđ nō licet
niſi ꝙ officō hoc carē feſtinas quo
hijs exceſſib⁹ te oſtēdis īdignū ¶
Itē ex ɔci· ātioceno Abſqʒ metro
pol'· ɔſilio vl' ꝓuicialiū epoꝝ ad im
S I quis patorē epi nō ꝑgāt
eps vel pſbiter vel ois omino
qui ſub eccīaſtica regula eſt ɔſtitu
tus pter ɔſiliū vel lr̄as eoꝝ epoꝝ q̄
ſunt intra ꝓuiciā ⁊ maxime cōſilio
metropolitani ad impatorē prexe=
rit hūc abdicari ⁊ eici nō ſolū d cō
muione debē· ſʒ etiā ꝓpa digtate p
uari decreuimus tanꝗ moleſtum ⁊
importunū impialib⁹ auribus ɔtra

vbi eſt oꝛtus eccie ar· s· e· ɔuenioꝛ· nā in agro nabute rex ſeruit olus·
māſū vero appellat vnde pcipitur frumentum et vinū ad eucariſtiam
ɔficiendam· vt ext de cen· c· ſanctitū eſt· vel manſum appellat dotē ipi=
us eccie· nā dos debet talis eſſe vt eccia poſſit inde ſuſtentari· de· ɔ· di·

car ſic diximus· s· e· repꝛhenſibile· cū eni vocetur ad maius tribunal obe
dire debet· ff· d· re iud· ɔtumacia· § i· ar ɔtra extra de ap· ſi duobꝫ· vel
intellige ſƺ in eo caſu in quo ⁊ ſequēs capitulū ſcʒ cū ɔtēpto iudice ec
cleſiaſtico pgit ad ſecularem· xi· q· i· placuit· l·

S I quis epus· preterit· niſi cum lr̄is ſuperioris· in aut· quō opor= tet epiſ· §· nō aliter =eo in expeditione vocatus a papa ſic em̄ i perrexerit· vt ſit cū= ducit magiſter hoc capitulū· ꝫ potiꝰm eo caſu loquiť cū relicto et ɔtēpto eccl̄iaſtico iudicō pgit ad impiale qđ non eſt faciendū· vt· s· xcvi· di· deniqꝫ· et· xxi· q· v· ſi quis a ꝓprio epō et· c· ſi epoꝝ· et· s· xi· q· i· ɔtinua· et· c· placuit· Jo.

S I vobis· ad comitatū· ħ ēto ſignificať cu= ria pncipis cū om ni ſuis officijs in ſtructa· vt· C· qñ impator inter pu pil· et vidu· l· vna

C Vocati· nam tunc excuſat eos ipſe imperator in auť· quō oportet epi· §· illđ auť· col laċ· i·

C In exiliū· ad tempus·

C Vel i inſulas· in ppetuū· ff· de i/ terdic· ⁊ re· l· rele gatoꝝ· §· ħ dia· q̄nqꝫ tñ exiliū in= differenter ſumi= tur de pe· di· i· auť facta

C Beati greg· s· e· q· v· c· reos· Johannes·

S Epe· ex hoc capitulo col ligitur q̄ aliť de bet iudicare dele= gans q̄ delegatꝰ ſic extra đ accuſa· cū oportet· ar· cō/ tra· xv· q· ij· c· ſer uans

C Obnoxios· ex hoc dicūt quidaꝫ q̄ ep̄s in cauſa cri miali p̄t ferre ſen tētiā ſꝫ hac tñ cō ditōe q̄ impator iuret ⁊c· q̄a impa tor dic̄ obnoxios· ſupplicijs· ꝫ tu ex audi ħ cū đ crimi ne ciuiliter ageba tur· et ħ ē qđ dic̄ iureiurando id ē p̄ ſtando ſacr̄m đ ca lumnia·

C Cōſentiāt· q̄ non eſt iudex ante quaꝫ ɔſentiat· ar· ex̄ de ap· ſup eo· ij· in ſi·

C Promittitꝰ· ſc̄ a iure· nō em̄ ti mebit ſupplicium ex quo iuratꝰ· ſed pone q̄ impator puniat eū corpa= liť poſtea ñ impu/ tabiť epō ar· s· e· q· v· c· vnū· et· ff· de bo· li· q̄ cuꝫ ma ior· §· deinde· intel ligere hoc potes· qñ đ mandat ɔgnitōeꝫ et ſibi reſeruat ſñiam et tunc criminaliť dū tñ iuret ⁊c· ar· ex̄ de of· del· ſup qōnum· et tūc dic indul gentia ꝓmittitur ſcꝫ a p̄ncipe de impunitate quo ad penā ſanguinis ar· xv· q· iiij· nullus epoꝝ· et appellabitur ħ ad forum delegantis

H ijs a quibus· nō licet· olim licuit· s· ij· q· vij· §· hijs ita· s· di· l· de his clericis· et· li· di· aliquātos· s· e· q· v· vnum ſolum·

C Excellibꝫ· id eſt taliter excedentibꝫ =cidiſſe dicitur ut· ff· ad· l· cor· de ſicaŕ· l· i· §· diuus·

C Trūcatōnes· nam qui vulnerat oc=

C Trūcatōes· c̄gis tñ p̄nt puniri· ut· s· e· q· v· c· i· in ſi· et flagellis ꝫ nō vſqꝫ ad ſanguinis effuſionē ut extra de raptor· in archiepatu· ſed quid ſi ep̄us hꝫ iuriſdictōneꝫ de om̄ibꝫ· tūc delegat cauſam criminaleꝫ ꝫ ſm leges non poſſet delegare niſi cum contingat ip̄m abeſſe· ff· de of· eius cui man· eſt iuŕ· l· i· ħ enim nō p̄t abeſſe vnde licite delegat ſm canoñ· licite dele= gatur· vt dixi· s· e· q· iiij· illud

C aut iferēdas· qđ em̄ nō poſſum p me nec poſſum p alium· xlvi· di· c· vl· ff· de admi= niſt· rerū ad ciui· ptiñ· l· ij· §· i· tameñ fallit i caſibꝫ ſpāli bus· v· q· iij· c· ſi·

C Exeunti· s· di· l· penitētes·

S I quis mem broꝝ· uiſſe rit· ſic extra de ſē· ex· mulieres

C Legaliter· ꝫ quō ħ cum ſm le ges liberꝝ corpus eſtimatōeꝫ nō reci piat vt· ff· đ effu· vł eiec· l· vl· ff· ſi q̄dru· pau· fe· di· ex hac lege ꝫ dic q̄ teneť ad expen ſas medicoꝝ et ad extimatōꝫ opa rū q̄s amittit· q̄a mutilis ē factꝰ· ñ autē rōne cicatri= cis vel deformi= tatis· q̄a liberum corpus eſt vt· ff· đ eiec· et effu· l· ul· vel dic legaliť· i· ſm cautōnem hic ſignatā· ij· c· prox· vbi nec abſoluatꝰ quia penitet p an nū et damna reſti tuit· vel legaliter id ē ſecūdū leges rōnas de vi publi ca vel p̄uata age tur cōtra eū· Et ē dñtia q̄a p̄uata priuat tercia pte bonoꝝ· vt· ff· de vi publica· l· pe= nulti· publica de portatōnem indu cit· inſti· de pub· iu· §· Itē· vñ đſus vis p̄uate reū de poit ab ordine re rū· ꝫ deportatꝰ ſi vis armata ꝓbať

C Vel amicabi liter· ſic· s· v· q· ij· ſi p̄mates· ar· s· e· q· ij· i· ſi illic·

ecclesiaſtica inſtituta C Reprehen dūtur ergo gallicani ep̄i a nicolao qm̄ ap̄lica auctoritate ɔtēpta poti= us arma ſequi elegerant· q̄ ap̄lico ɔſpectui ſeſe rep̄ſentarēt· quanq̄ p ficiſcentes ad comitatū poſſint itel ligi· nō ſecuti impatorem vt armis ſibi auxilient· ſꝫ ip̄m cū exēcitu ſuo cotidianis orōnibꝫ deo ɔmendent· In quo caſu auctoritas illa ſardi= cenſis ɔcilij loqui videtur C In cu ius octauo capl̄o oſius ep̄us dixiſſe legitur Ep̄i niſi a religioſis impe ratoribus vocati fuerint ad comi= tatū non accedant

S I vobis ſr̄es cariſſimi placet decerni te ne ep̄i ad comitatū accedāt· niſi forte hij qui a religioſis impatori= bus vel iuitati vel vocati fuerit Sꝫ qm̄ ſepe ɔtigit vt ad miſcđiaꝫ eccl̄ie ɔfugiāt qui iniuriā patiūtur ⁊ qui peccātes in exiliū vel in inſulas dā= nantur aut certe quācunqꝫ ſenten= tiā ſuſcipiūt· Ideoqꝫ ſubueniendū eſt hijs et ſine dubitatione eis ē pe tenda p eccl̄iam idulgētia C Licꝫ ergo p̄latis eccl̄ie exēplo beati gg̀· ab impatoribꝫ vel quibuſlibet duci bus defenſionē fidelibꝫ poſtulare li= cet etiā cū beato leone quoſlibꝫ ad ſui defenſioneꝫ ɔtra adūſarios ſan cte fidei viriliter adhortari atꝫ ad vim infideliū ꝓcul arcendā quoſqꝫ citare Effuſionē vero ſangnis nulli epoꝝ ſua vel impatorum auc̄te im perare licet C Vñ in toletano ɔci· quarto legiť Sacerdotes ibi con ſentiāt fieri iudices vbi iureiurādo indulgētia ꝓmittiť

S Epe p̄nci pes ɔtra quoſlibet maieſtatis obnoxios ſacerdotibꝫ negocia ſua cōmittūt· Quia vero ſacerdotes a xp̄o ad miniſteriū ſalutis electi ſūt ibi ɔſentiāt regibꝫ fieri iudices vbi iureiurādo ſupplicijs indulgentia p mittitur· nō vbi diſcriminis ſentētia preparatur· Si quis ergo ſacđotū ɔtra hoc ɔmune ɔſiliū diſcuſſor in a lienis p̄iculis extiterit ſit reꝰ effuſi ſangnis apđ xp̄m· et apđ eccl̄iam p dat ꝓpriū g̃dū C Itē ex ɔci· tol· c· xi· Nō debēt agitare iudiciū ſang nis qui ſacramēta dñi tractāt

H ijs a q̄bꝫ dñi ſacra tractāda ſūt iudiciū ſangnis agitare nō licꝫ et ideo magnope tl̄ibꝫ exceſſibꝰ p hibēdū eſt· ne indiſcrete p̄ſuptōnis motibꝰ agitati· å qđ morte plectē dū ē ſñia ꝓpa iudicaē p̄ſumāt å trū cationes quibuſlibet pſonis å p ſe i ferāt å inferādas p̄cipiāt· q̄ ſi quiſ q̄ hoꝝ immemor p̄ceptoꝝ å in ec= cleſie ſue famulis å in quibuſlibꝫ p ſonis tl̄e aliq̄d fecēit· ɔceſſi ordinis honore p̄uetur ⁊ loco· ſꝫ ppetuo qꝫ dānatōis ergaſtulo teneať religa= tus· cui tñ ɔmūio exeūti đ hac vita non ē negēda ꝓpter dñi miſcđiaꝫ q̄ ñ vult peccoris mortē ſꝫ ut ɔūtať et viuat C Cetēi etiā abſqꝫ iudiciali auc̄te mēbroꝝ trūcatōnes ⁊ domo rū incēdia facē ꝓhibēť C Vnde in decreto euticiani p̄pe Mēbra detrū cās domos incēdens abſqꝫ iudiciali auc̄te excōicēť

S I q̊s mēbro rū trūcatōes ⁊ domoꝝ incen dia fecēit ſiue facē iuſſēit å facienti ɔſenſerit· quouſqꝫ đ hijs vnicuiqꝫ le galiť vł amicabiliť corā epō ciuita tis alijſqꝫ ciuibꝫ nō emēdauit taq̄ ethnicus ⁊ publicanus ab om̄i xp̄i anoꝝ collegio ſepeť C De incēdi arijs qꝫ innocētiꝰ ſcđs vniūſali cō= cilio gn̄aliť ɔſtituit dicēs De eođ

P Eſſimā ſiquidē ⁊ depopulatri cem ⁊ horrēdaꝫ incēdiarioꝝ maliciā auc̄te dei ⁊ btōꝝ ap̄loꝝ pe= tri ⁊ pauli om̄ino deteſtamur ⁊ int̄ dicimus· Si quis igitur poſt huius nr̄e ꝓhibitōnis ꝓmulgatōnem ma lo ſtudio ſiue p odio ſiue p vindc̄a ignē apposuerit vel apponi fecerit å

P Eſſimā· interdicimus· ex ħ vid̄· q̄ canon iſte ſit canon late ſentē tie vbi cōſuetudo ħ habet ⁊ papa ſcit ⁊ tolerat vt i teutonia· ⁊ ſcđm ħ p̄t intelligi extra de ſen· ex· tua· ſed nō credo q̄ ſit late ſñie ni ſi ſit q̄ p̄uat a ſacr̄is ſic̄ ꝓ quolibet mortali· de ɔ· di· ij· ſi nō ſit tanta· et q̄ dicit interdicimus· id ē ꝓhibemus et quilibet decedēs in morta li ſi ɔſtet de ħ etiā ſi nō ſit excōicatus ꝓhibetur ex̄ de rap· ſuper eo

a ¶ Damno. dato. extra de dam. da. si quis domum.
b ¶ Damno. canonica pena incendiariorum statuitur ex. de dam. da. si
quis domū. xii. q. ii. cū deuotissimā. sed alia est pena legalis vt ibi notaui
c ¶ Vlterius. sic. xi. q. iii. cū aliquis ... de ꝓprio si hz alias punire
d ¶ Restituat. liii. di. si seruus absen= ... tur ex ordinarie. nā de rebus
ecclie nō debet ne delictū psone vtatur in dānū ecclie. xvi. q. vi. si epm.
e ¶ Archieps. lz
clericis d pone le=
gē vel canonē de
interficiēdo. sed nō
ꝯsulēt pcise. ut. s.
. q. v. regētes. s.
. v. q. vi. delatori.
alias eps dabit ꝯ
siliū d pena canoni
ca incēdiariorum q
ē ex d dā da. c. ul.
f ¶ Regibus et pn
cipibus. si regibus
et principibus nō
negatur facultas
iusticie faciende d
incendiariis con=
sultis archiepisco
pis videtur q pn
ceps consilio eorū
possunt incendia=
rios vltimo sup=
plicō afficere cuz
incendiarii sm le=
ges sic debent pu
niri. vt. ff. de incē
dia. l. vlti. et. ff. d
peñ. l. capitalium.
sed sciēdum q iux
legis tenorē incen
diarii spontanei
varie plectuntur
vel eñ nouissimo
infortunio notan=
tur vel deportā/
tur. vel alio modo
forte puniunē. vel
dic vt pnceps nō
puniat incendiari
os scdm legis ri=
gorē occidēdo. sed
d portādo vel alia
clementiori pena
plectēdo. ideo ar=
chiepi et epi con/
sulūtur. sed. l. cor.
de siccar. punitur
capite si nobilis ē
. ff. ad. l. cor. d sic
car. si quis dolo.
ignobilis supponi
tur bestiis bonis
ꝓscriptis. ff. de in
cēd. l. vl. et hō quā
do dolo fecit incē/
dium alias sufficit
damna restituere
ut. ff. e. ti. l. q edes

appositoribus ꝯsiliū vel auxiliū scien
ter tribuerit excōmunicet. et si mō
tuus fuerit icendiarius xpianorum ca
reat sepultura. nec absoluat nisi p=
us dāno cui intulerit sm facultatē
suā resarci to. et iuret se vlterius ig
nē nō appositurum. pnia aūt ei det ut
iherosolimis ā in hispania in suicō
dei p ānū integrū pmaneat. Si qs
aūt arepus vl eps hō relaxauērit dā
nū restituat et p ānū ab officō epa
li abstineat. Sane rgibus et pricipi
bus faciēde iusticie facultatē ꝯsultis
arepis et epis nō negamus. ¶ Itē
aug. in li. d ciui. dei. **Homicida**
ē q nō hñs publicā functōem aliqz

Q Vicūqz **occidit ā d bilitat**
pcutit malos i eo q mali sūt
et hz cām interfectōis mister dei ē.
Qui vero sine aliqua publica āmi=
nistracōne maleficū furē sacrilegū
adulterū et piurū vel quēlibz crimi
nosū iterfecērit ā trucidauērit vl mē
bris d bilitauērit veld homicida iudi
cabit. et tāto acrius quāto non sibi
a deo ꝯcessam ptātem abusiue vsur
pare nō timuit. ¶ De hiis aūt qui
simul hoiem vulnerant qritur si ille
mortuus fuerit quis eorum homicidii
reatū incurrat ¶ De hiis ita sta=
tutū est in ꝯcilio apud vermerias.
Si plures ꝯtra vnū rixentur. qua

S **pena quisqz eorum feriatur**
I quatuor homines aut qui=
qz seu etiā plures ꝯtra hoiem vnum
rixati fuerint. et ab hiis vulneratus
fuerit mortuus. quicūqz eorum pla
gā ei imposuerit secundum statuta
canonum vt homicida iudicetur.
Reliqui autē qui eū impugnabāt
volentes eū interficere similiter pe=
niteant. Qui nec eum impugnabāt
nec vulnerabāt nec auxilio nec cō=
silio cooperatores fuerunt sed tan
tum affuerunt. extra noxam sint

Q Vicūqz pcu
tit in eo. s. e
. q. v. q malos. s.
. e. q. iiii. duo ista.
h ¶ Causam. s. e
. q. iiii. ea vindcā.
i ¶ Sacrilegum.
g sacrlegi scdm ca
nones et fures capite puniūtur. vt. s. e. q. v. homicidas.
k ¶ Homicida. vt ex de homi. si aliqs. C. qñ li. vnicuiqz. li. i. et. ii. io.
S I quatuor. quicūqz. hō est ꝓpter incertitudinē qz nescitur cuius
ictu periit. sic. ff. de eiec. et effu. l. ii. §. vl. et. l. se et. ff. ad. l. acq.
ita vulneratus. in si. sed pone certū esse q de vulnere meo nō est mortu
us nunquid censebor homicida. scdm legē certum est q nō. ar. ff. ad. l.

acquil. huic scripture. nā vulnus vniuscuiusqz cōtēplādū ē. ff. ad. l.
cor. d siccar. l. vl. idē videtur sm canon. ar. ex d cleri. pcus. c. iii. ꝯtrariū
tū credo. ar. l. di. si quis post. sufficit eñ q sūpserit arma lz non occi=
derit ipse sed alius. vt ex de cleri. pcus. pñtiū. et. c. ꝯmētiā.
m ¶ Volentes. nā homicide tales sūt de pe. di. i. piculose. Item pone
q me cū aliquo rixāte frater meus eū interfecit ꝯtra voluntatem meā
imputabitur mi=
chi. nō. ar. i. q. iiii.
qz pslalutus. ex de
cleri. pcus. pñtiū.
n ¶ Similiter. ar.
de pe. di. i. si. cui.
o ¶ Impugbāt.
nec tū pcusserūt.
p ¶ Extra noxā.
si ei subuenire non
poterant. s. e. q.
iiii. c. vl. Io.

Incipit causa vicesimaquarta.

Q Vidā episcopus
i heresim lapsus
aliqz d sacerdo
tibus suis officio
ꝓuauit et snia ex
cōmūicationis
notauit. pus mō
tē accusatus d heresi dānatus et seq=
ces eius cū omi sua familia. Hic pri
mū querit an lapsus i heresim possit
aliquos officō ꝓuare vl snia notāe
Secūdo. an post mortē aliqs possit
excōmūicari. Tercō an ꝓ pccō ali
cuius tota familia sit excōmūicāda

Q I

Q Vod aūt ab
heretico aliquis dponi aut
excōmunicari non possit fa
cile probatur. Omnis enim hereti=
cus aut iam damnatā heresim seq
tur aut nouā ꝯfingit. Qui vero he=
resim dānatā iā seqtur eius dānacō=
nis se pticipem facit ¶ Vnde cum
achacius absqz sinodali auctē ab a=
postolico se dānatū qreret ꝯtra eū
gelasius ppa scribit dicēs **Qui i iam**
dānatā labit hēsim eiusd dānacōis

A Chacius **se fac participē.**
nō ē factus inuētor noui er=
roris sz veteris imitator. atqz ideo
nō erat nccriū vt adūsus eū noua
scita pdirēt sz ātiqua tīmodo re=
nouarent. factus sū itaqz executor
veteris ꝯstituti nō ꝓmulgatō noui
Quicūqz eñ i hēsim semel dānatā

Q Vidam e=
piscopus.
in hēsim
lapsus. s. xxiii. cau
sa tractatū est. de
hereticis. sed qm he
ticorum quidā sunt
manifesti quidaz
occulti et eccia ex
cōmūicat qñqz he
reticos quandoqz
catholicos. ido de
hiis sbdit tracta=
tū. q aūt et c.
Q. i.

Q Vod autē
et c. In hac
questiōe
dicūt qdā q si he
reticus excōmuni
cat alium hereticū
valet. ii. e. qsquis.
sed qualiter illud
capitulum intelli
gitur dicit. §. qui
sequitur illud ca=
pitulum. alii cum
gratiano disting=
uunt an veterem
heresim et iā dam
natā sequatur et
tūc nō valet. aut
nouam ꝯfingat et
tunc pt ar. ii. e. A=
chacius et. ii. e. §. si
aūt. in pn. qz ad=
huc toleratur ab
eccia. sed tu dic in
distincte q siue ve
terem siue nouaz
sequātur excōica=
tus est lz sit occul
tus et ideo alium
nō pt excōmūica/
re ex de here. ex=
cōmunicamus. alia
tamē que agit de
nēt dum toleratus
ar. iii. q. vii. §. ve/
rū. et snia excōmu
nicacōis quā tulit
tolerāda est dum
ipe ē occultus licz
sit nulla. ar. pdich
. §. et ex d iur. pa.
ꝯsultacōnibus. ... hō distincō hodie locū nō hz qz ois heresis est damna
¶ Qui vero= ... ta. et omnis hereticus est damnatus et excōmunica
tus quātūcūqz sit occultus. et ideo non pt alios excōmunicare. vnde si
scirem platum meū esse hēticū quia nouā fingit nec tū piudicat si me
excōmunicaret celebrarē in occulto sed nō in apto qz cū non possem pro
bare eū esse hēticū sic me nō excōmunicatū deponeret. sed quid de alia